

Η ΜΑΥΡΗ ΒΙΒΛΟΣ

ΤΩΝ ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΩΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΝ
ΚΑΙ ΔΥΤΙΚΗΝ ΘΡΑΚΗΝ
1941 - 1944

ΑΘΗΝΑΙ
1945

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ
ΝΕΩΝ ΤΕΧΝΗΤΩΝ - ΑΣΕΤΑΡΩ
ΑΡΙΘ. ΠΑΡ. 2
• ΤΙΣ _____

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΝΕΩΝ ΤΕΧΝΗΤΩΝ
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑ
ΔΙΑΦΟΡΑ
ΑΡΙΘ. ΠΑΡ. 433332-333333-333333
ΑΡΙΘ. 1609
• ΤΙΣ 26-6-2000

ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΝΕΩΝ ΤΕΧΝΗΤΩΝ

Η ΜΑΥΡΗ ΒΙΒΛΟΣ
ΤΩΝ ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΩΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΝ
ΚΑΙ ΔΥΤΙΚΗΝ ΘΡΑΚΗΝ
1941 - 1944

ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΘΗΝΑΙ - 1945

Όπως να χαρακτηρίσουμε ένα Κράτος το οποίο βεκνύει τόσον βοήθειαν ύποκρισίαν, παραβιάζει τόσον εύκολα τόν λόγον του, περραρονεί τας κανόνας του διεθνούς δικαίου και τας στοιχειωθευτέρας αρχάς του κοινού ευκαίου, τό διαβίαν καταδικάζει. εις φρικτάς βασάνους χιλιάδας άθώων ανθρώπων, τό όποιον δύν διατάζει πρό ουθενός μέσση, δονούριστε βάρβαρον και έν είνα, διά τά ίκονοποιήση τας άρέσεις του, τήν πικροδείραν και τας φιλοδοξίας του;

Άρκοίμεθα να ερωτημεν ότι ειπε επικίνδυνον όχι μόνον διά τούς άμέσους γείτονάς του, αλλά και δι' όλόκληρον τήν πολιτωμένην άνθρωπότητα.

Ίβρέπει να καταδικασθή εις τήν επανόρθωσιν του κοινού που έπροξένησε, έφ' όσον τοίτο είναι δυνατόν. Όσον άφορα τήν τιμωρίαν που αξίζει, αυτή θα συνίσταται κυρίως εις τήν λήψιν των κατάλληλων μέτρων, ώστε να καταστή αδόκιμος ή επανόρθωσις τών έγκληματοικών έπιχειρησάων του.

„Rapports et Enquetes de la Commission Interalliee
sur les violations du Droit des Gens, commises en Ma-
cedoine Orientale par les armees bulgares” Paris 1919.

Έκ της Έπιθέσεως της Διακυβερνητικής Έπιτροπής, ή όποια από 11 Σεπτεμβρίου μέχρι 21 Απριλίου 1919 έξήρασαν έπισημώς τήν κοσμάτιον εις τήν από Μαΐου 1916 μέχρι Οκτωβρίου 1918 βουλγαροκρατηθείσαν Άνωτολεην Μακεδονίαν.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

ΠΡΟΣ

Τὸν Κύριον Πρύτανιν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν,
Τὸν Κύριον Πρύτανιν τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Κύριε Πρύτασι,

Συμφώνως πρὸς τὴν ἐντολήν, τὴν ὁποίαν ἐλάβομεν, ἐπεσκέφθην οἱ ὑπογεγραμμένοι καθηγηταὶ τῶν Πανεπιστημίων Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης τὴν Α. Μακεδονίαν καὶ Δ. Θράκην, διὰ τὴν πιστοποιήσωμεν δι' ἐπιτοπίου ἀντικειμενικῆς ἐρεύνης τὰς εἰς βάρος τῶν ἀκριτικῶν αὐτῶν ἐπαρχιῶν τῆς Πατρίδος μας διαπραχθείσας ὑπὸ τῶν Βουλγάρων κοκκουργίας.

Ἐπεσκέφθην εἰς δύο ταξείδια, διαρκέσαντα ἐν ὄλῳ περὶ τὰς 35 ἡμέρας, τὰς πόλεις καὶ πλείστας κομποπόλεις καὶ χωρία τῶν ἐπαρχιῶν τούτων, δηλαδὴ Κοβαλλάν, Δοξάτον, Κίργισ, Δρόμαν, Πετρούσαν Προσωτάνην, Μεγαλόκομπον, Ἀλιστράτην, Σταθμὸν Ἀγγίστας, Βιτάστον, Ν. Μπάφραν, Κορμιστόν, Ξάνθην, Κομοτινήν, Ἀλεξανδρούπολιν, Αἰσούμην, Ἄβαντα, Ἐλευθερούπολιν, Ἀκροπόταμον, Ν. Ζίχην, Σέρρας, Σιδηρόκαστρον, Προμαχώνα (παρὰ τὸ Ρούπελ), Ν. Σκοπόν, Ἄγ. Ἐλένην, Πεπονίαν, Σκούτερι, Χρυσούπολιν, Περιστερεῶνα, Ν. Καρυόν καὶ ἀπὸ ἀξιοπίστους κατοίκους ἐξ ἐκείνων κυρίως, οἱ ὁποῖοι παρῴμεναν κατὰ τὸ διόστημα τῆς κατοχῆς, τοὺς ὁποίους ἐξητάζομεν ἐπὶ παρουσίᾳ πολλῶν συγκαταίτων πρὸς ἀμοιβοῖον ἔλεγχον, συνελέξαμεν πληροφορίας σχετικὰς πρὸς τὰς ἐρέυνας ἡμῶν. Τὰς πληροφορίας ταύτας συνεληρώσαμεν δι' εἰδήσεων, τὰς ὁποίας εἶχαμεν ἐξ ἄλλων, ἀξιοπίστων ἐπίσης, πηγῶν καὶ ἰδίως ἐκ καταθέσεων τῶν ἐκπατριωθέντων κατοίκων κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κατοχῆς ἐνώπιον τοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῶν νομαρχιῶν παρὰ τῇ Γεν. Διοικήσει Μακεδονίας καὶ Θράκης, ἐξ ἄρθρων βουλγαρικῶν ἐφημερίδων, ἐπιστήμων ἐγγράφων, ἐκθέσεων, ὑπομνημάτων κλπ. καὶ ἐξ αὐτοφίας τῶν θυμάτων καὶ τῶν ὀλικῶν καταστροφῶν τῆς βουλγαρικῆς θηριωδίας. Πρὸς συμπλήρωσιν δὲ τοῦ ἔργου μας ἐλάβομεν φωτογραφίας καὶ κινηματογραφικὰς ταινίας τῶν πειστηρίων τῆς βουλγαρικῆς ἀπανθρωπίας διὰ τοῦ συνοθεύοντος ἡμᾶς συνεργείου καὶ συνελέξαμεν φωτογραφίας ὑποκλαπίσας ὑπὸ τῶν κατοίκων κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κατοχῆς.

Τὰς σπουδαιότερας ἐκ τῶν καταθέσεων, ἄρθρων ἐφημερίδων, ἐπιστήμων ἐγγράφων κλπ., καθὼς καὶ τὰς χαρακτηριστικώτερας φωτογραφίας ἠριθμημένας, παραθέτομεν εἰς τὸ παράρτημα, παραπέμπομεν δὲ εἰς αὐτὰς ἐκ τοῦ δευτέρου μέρους τῆς ἐκθέσεως, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ λεπτομερῆ ἀνάπτυξιν τῶν ἐν τῷ πρώτῳ μέρει καὶ περιλαμβανεὶ τὰ ἐξῆς κεφάλαια:

- I ἐκβουλγαρισμὸς τῆς ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας,
- II ἐκβουλγαρισμὸς τῆς ἑλληνικῆς ἐκπαιδεύσεως,
- III ἀπόκλειψις ἀπὸ τῶν πόλεων καὶ τῶν χωρίων παντὸς ἴχνους προδιδόντος τὸν ἑλληνικὸν χαρακτῆρα των,
- IV ἀπορφανισμὸς τῶν Ἑλλήνων κατοίκων ἀπὸ τῶν πνευματι-

κῶν ἡγετῶν των καὶ πάντων τῶν δυναμένων νὰ ἀσκήσουν ἐπιρροὴν προσώπων διὰ τῆς ἀπελάσεώς των εἰς τὴν γερμανοκρατούμενην περιοχὴν.

V τὸ ψευδοκίνημα τοῦ Σεπτεμβρίου 1941

VI ἐποικισμὸς,

VII ὑποκατάστασις τοῦ βουλγαρικοῦ δημοσίου καὶ τῶν Βουλγάρων ἐποίκων εἰς τὴν οἰκονομικὴν ζωὴν τοῦ τόπου, περιορισμὸς τῆς δυνατοῦτος τῆς ἐργασίας καὶ βαρυντὰτη φορολογία, ἀγγαρεῖαι,

VIII ἡ πείνα καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς ἐποικδόλυσθα,

IX στρατολογία τῶν κατοίκων καὶ ἰδίως τῶν νέων πρὸς ἐκτέλεσιν καταναγκαστικῆς ἐργασίας,

X ἀκτοπισμοὶ εἰς τὴν Βουλγαρίαν,

XI διαρπαγαί, καταστροφαὶ καὶ πυρπολήσεις δημοσίων, δημοτικῶν καὶ ἰδιωτικῶν περιουσιῶν,

XII κωτώσεις καὶ φόνοι,

XIII συμπεριφορὰ πρὸς τοὺς συνοίκους Τούρκους,

XIV ἐξόντωσις τῶν συνοίκων Ἰσραηλιτῶν.

Ὁ ἐξ ἡμῶν Δ. Χόνδρος, καταγόμενος ἀπὸ τὰς Σέρρας τῆς Μακεδονίας, εἶχε λάβει κατὰ τὸ 1918 παρομοίαν ἐπιτολὴν καὶ μετὰ τῶν καθηγητῶν Γ. Σωτηριάδου, Θ. Πατριεζᾶ καὶ Κ. Ζέγγελη εἶχεν ἐπισκεφθῆ τὴν ἀπελευθερωθεῖσαν ἀπὸ τὴν δευτέραν βουλγαρικὴν ἐπιδρομὴν Μακεδονίαν. Τῆς ἐρεῦνης ἐκείνης τὸ πόρισμα ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ Ἑθνικοῦ Πανεπιστημίου ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐκθεσις τῆς Πανεπιστημιακῆς Ἐπιτροπῆς περὶ τῶν ἐν τῇ Α. Μακεδονίᾳ διαπραχθεισῶν ὑπὸ τῶν Βουλγάρων ὤμοσῆτων καὶ καταστροφῶν. Ἀθήναι, 1918» καὶ εἰς γαλλικὴν γλῶσσαν ὑπὸ τὸν τίτλον: *Atrocités bulgares en Macédoine* Paris. 1918.

Ἡ γενικὴ εἰκὼν, τὴν ὁποῖαν ἀντακρόσαμεν, δὲν διαφέρει ἐκείνης, τὴν ὁποῖαν περιγράφει ἡ ἔκθεσις τοῦ 1918. Μόνον οὐκηματοικατέρα καὶ ἔνεκα τῆς μικροτέρας κατοχῆς, μεγαλύτερα εἰς ἑκτασιν εἶναι ἡ κακουργία. Σκοπὸς δὲ καὶ τώρα, ὅπως καὶ ἄλλοτε, ὑπῆρξεν ἡ διὰ τῆς ἐξοντώσεως τῶν Ἑλλήνων κατοίκων καὶ διὰ βουλγαρικοῦ ἐποικισμοῦ παραποίησις τῆς ἐθνολογικῆς συνθέσεως τοῦ πληθυσμοῦ τῶν βορείων ἐπαρχιῶν, διὰ νὰ ἀποκτήσῃ ἡ Βουλγαρία τίτλους διεκδικήσεως τῶν ἑλληνικῶν αὐτῶν χωρῶν, τὰς ὁποίας ἀπὸ μικροῦ ἐποφθαλμιᾷ.

Ἡ σκληρότης τῶν μέσων, τὰ ὁποῖα μετεχειρίσθησαν οἱ Βούλγαροι διὰ τὴν ἐπιβίωξιν τοῦ σκοποῦ τούτου, ἐξηγεῖται ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀπὸ αὐτῆν, τὴν φυσικὴν ὀμότητα τοῦ ληστρικοῦ τούτου λαοῦ, τῆς ὁποίας ἡ πρόσφατος ἱστορία τόσα δείγματα εἰς βάρος τῆς Πατρίδος μας ἔχει νὰ παρουσιάσῃ, ἀλλὰ κυρίως ἀπὸ τὴν δυσκολίαν τοῦ ἐγχειρήματος, διότι ἐπὶ τοῦ ὅλκου πληθυσμοῦ 724.476 κατοίκων εἰς τὴν Α. Μακεδονίαν καὶ Αὐτικὴν Θράκην, κατὰ τὴν ἐπίσημον ἑλληνικὴν στατιστικὴν τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ 1940, οἱ Σλαβοφῶνοι ἀνέρχονται εἰς 4.236, ἴτοι περίπου τὸ 1/20. Σημειωτέον δέ, ὅτι οὗτοι δὲν ἀποτελοῦν κἄν μειονότητα, ἀλλὰ εἶναι Ἑλληνας τὴν συνείδησιν, ὅπως συνάγεται ἀπὸ τὴν ἀπόφασιν των νὰ μὴ μεταναστεύσουν εἰς Βουλγαρίαν, κατὰ τὴν συμφωνίαν Κοφιντάρη — Μολῶφ, ἀλλὰ νὰ παραμείνουν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἐστῆσαν τὰ παιδιὰ των εἰς τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα καὶ εἶχαν Ἑλληνας ἱερεῖς. Ἐλάχιστοι τῶν Σλαβοφῶνων τούτων ἐφάνησαν ἀνάξιοι

της στοργής του ελληνικού κράτους και, απαρνηθέντες τον ελληνισμόν, συνειργάσθησαν με τους έπιδρομείς εις τὸ ἐγκληματικόν των ἔργον. Οὗτοι θὰ κριθοῦν σύμφωνα με τοὺς νόμους τῆς Πατριδος, ὅπως και οἱ λοιποὶ δοσίλογοι.

Οἱ Βούλγαροι εἰσῆλθον εἰς τὴν Β. Ἑλλάδα ὑπὸ ὄρους πρωτοφανείας ἀπὸ ἀπόψεως διεθνούς δικαίου. Σύμμαχοι θηλασθὲ τῶν Γερμανῶν, οἱ ὅποιοι δολοφονικῶς ἐπιτεθέντες κατὰ τῆς Ἑλλάδος κατέλαβον αὐτήν, εἰσῆλθον ὡς ἐντολοδόχοι αὐτῶν ἀνευ ἀντιστάσεως καὶ κατέλαβον ἐπαρχίας ἀνηκούσας εἰς κράτος, πρὸς τὸ ὁποῖον δὲν εἶχον κηρύξει τὸν πόλεμον.

Τονίζομεν ἰδιαίτέρως, ὅτι οἱ Βούλγαροι δὲν συνήντησαν πουθενὰ ἀντίστασιν ὄχι μόνον τοῦ ἀσπρατεύτου πληθυσμοῦ, ἀλλ' οὐδὲ τοῦ ἐλληνικοῦ στρατοῦ, διότι τῆς εἰσόδου αὐτῶν ἔρχε προηγηθῆ ἡ ὑπὸ τῶν Γερμανῶν κατάληψις τῆς χώρας καὶ ὁ γενικὸς ἀφοπλισμὸς. Οὕτω δὲν ὑπάρχει οὐδ' ἐπίφασις δικαιολογίας διὰ τὴν ἐγκληματικὴν εὐθὺς ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς συμπεριφορὰν των ἀπέναντι τῶν κατοίκων. Ἀλλὰ τὴν εὐθύνην τῶν βουλγαρικῶν κακουργιῶν συμερίζεται πλήρως ἡ Γερμανία, ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς ὁποίας διεπράχθησαν, καθὼς καὶ ἡ σύμμαχος αὐτῆς Ἰταλία.

Ἡδὴ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ξένης κατοχῆς εἶχαν φθάσει εἰς τὴν Θεσσαλονίκην καὶ τὰς Ἀθήνας πληροφορίαι περὶ τῶν κακουργημάτων τῶν Βουλγάρων εἰς τὰς ἐπαρχίας, τὰς ὁποίας εἶχον παραδώσει εἰς αὐτοὺς οἱ Γερμανοὶ. Τὰ Πανεπιστήμια ἡμῶν ἀπηύθυναν δριμυτάτας διαμαρτυρίας, χωρὶς ὅμως κανέν ἀποτέλεσμα. Οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Ἰταλίας, πρὸς τοὺς ὁποίους αἱ διαμαρτυρίαι ἐπεδόθησαν, χωρὶς νὰ ἐπιχειρήσουν νὰ διαμεύσουν τὰ καταγγελλόμενα, περιορίσθησαν εἰς τὴν ἔκφρασιν ἀνωφελοῦς συμπαθείας πρὸς τὸν ἐλληνικὸν λαὸν καὶ προσέθεσαν, ὅτι ἡ Γερμανία χρειάζεται τὰς μεραρχίας τῆς διὰ τὸν πόλεμον καὶ διὰ τοῦτο εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ ἀναθέσῃ εἰς τὴν σύμμαχόν τῆς Βουλγαρίαν τὴν φύλαξιν ὄρισμένων χωρῶν, ἐφ' ὅσον δὲ ἔχει ἀνάγκην τῆς Βουλγαρίας, φυσικὰ πρέπει νὰ εἶναι ὑποχωρητικὴ ἀπέναντι τῆς. (Προβ. εἰς τὸ παράρτημα II ψήφισμα 1 καὶ ἔκθεσιν ὑπ' ἀριθμ. 2).

Εὐθὺς ὡς οἱ Βούλγαροι εἰσῆλθον εἰς τὰς ἐλληνικὰς ἐπαρχίας, ἔθεσαν με ἀμείλικτον συστηματικότητα εἰς ἐφαρμογὴν τὸ πρόγραμμα τοῦ ἐκβουλγαρισμοῦ αὐτῶν.

Πρὸς τοῦτο κατέλυσαν τὸ ἐλληνικὸν κράτος ὑπὸ πᾶσαν αὐτοῦ ἐκδήλωσιν.

Ἀπῆλθαν ἢ δι' οἰωνδῆποτε ἄλλων μέσων ἠνάγκασαν εἰς ἀναχώρησιν τοὺς νομάρχας καὶ τοὺς ἄλλους διοικητικοὺς ὑπαλλήλους, τοὺς δικαστικοὺς, τοὺς μητροπολίτας καὶ τὴν χωροφυλακὴν.

Τοὺς δημότικους ἀρχοντας μέχρι καὶ τῶν τελευταίων χωρίων ἀντικατέστησαν με Βουλγάρους, βοηθουμένους ἀπὸ δύναμιν χωροφυλακῆς.

Ἀντικατέστησαν ἐπίσης διὰ Βουλγάρων τοὺς Ἑλληνας ἱερεῖς, εἰς τοὺς ὁποίους ἀπηγόρευσαν τὰς ἱεροπραξίας ἐκτὸς ἐλαχίστων περιπτώσεων, κατὰ τὰς ὁποίας διὰ λόγους ἀργυρολογίας ἐφάνησαν ἀνεκτικώτεροι, κατεδίωξαν δὲ τοὺς ἱερεῖς καὶ ὑπέβαλαν αὐτοὺς εἰς παν-

τὰς εἰδούς ἐξευτελισμούς, κακώσεις, φυλακίσεις, πολλούς δὲ μὲ βασανιστήρια ἐθρονίστησαν.

Σχεδὸν συγχρόνως ἐστράφησαν κατὰ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης. Ἐκλείσαν τὰ ἑλληνικά σχολεῖα, ἀπῆλθαν καὶ κατεδίωξαν τοὺς διδασκάλους, ἀπῆλθον τὰς ἑλληνικὰς ἐπιγραφὰς ἀπὸ κατοικήματα, δρόμους, ἐκκλησίας καὶ ἐπέβαλαν ὄχι μόνον εἰς τοὺς νέους τάφους νὰ ἀναγράφονται τὰ ὀνόματα μὲ βουλγαρικά γράμματα, ἀλλὰ καὶ εἰς παλαιούς τάφους, νὰ ἀντικατασταθοῦν αἱ ἑλληνικαὶ διὰ βουλγαρικῶν ἐπιγραφῶν. Οἱ ὁμιλοῦντες ἑλληνικὰ εἰς τοὺς δρόμους διέτρεχον κίνδυνον πρυστίμου καὶ ξυλοκοπήματος.

Τὰς ἀπειλάσεις ἐπεξέτειναν καὶ εἰς ἄλλους σημαίνοντας Ἕλληνας, τῶν ὁποίων ἢ ἐπὶ τόπου παρομοιῆ θὰ ἠδύνατο νὰ ἐνισχύσῃ τὴν κοινὰ τοῦ ἐκβουλγαρισμοῦ ἀντίστασιν τοῦ πληθυσμοῦ καὶ προέβησαν ἔπειτα εἰς τὴν λεγομένην ἀπογραφὴν τῶν κατοίκων, κατὰ τὴν ὁποίαν δι' ἀπειλῶν, ὑποσχέσεων, ἐκβιασμῶν προσεπάθον νὰ ἀναγκάσουν τοὺς Ἕλληνας νὰ δηλώσουν, ὅτι δέχονται τὴν βουλγαρικὴν ὑπηρεσίαν, ἐθέσπισαν δὲ τὸν περίφημον νόμον περὶ ἰθαγενείας, κατὰ τὸν ὁποῖον οἱ ἐπιμέμοντες εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἰθαγένειαν ἀπληθύνοντο ἀποθενομένοι τῆς περιουσίας τῶν. Ὄστω ἄνω τῶν 200 χιλιάδων Ἕλληνων ἀπεμπαρὸνθησαν εἰς τὴν γερμανοκρατουμένην Ἑλλάδα καὶ ἐξῆσαν μέχρι τῆς ἀπελευθερώσεως τὴν θλιβερὰν ζωὴν τῶν προσφύγων.

Ὅταν ὅμως εἶδαν, ὅτι μὲ τὴ «ἤπειρα» αὐτὰ μέσα δὲν ἐπετύγχανον τὸν ἐπιδιωκόμενον σκοπὸν, κατέφυγον εἰς τὴν βδελυρὰν σκηνοθεσίαν κομμουνιστικοῦ ψευδοκινήματος, τὸ ὁποῖον ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς τὴν ἀφορμὴν ἐξουτώσεως 15.000 περίπου Ἑλλήνων εἰς τὴν Δράμην καὶ τὴν περίεξ περιοχὴν. Οἱ φόντοι, ὁμαδικοὶ ἢ μονομαρμένοι, ἐξηκολούθησαν εἰς ὅλην τὴν κατοχομένην χώραν καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς κατοχῆς.

Τὸν ἐκβουλγαρισμὸν ἐπεχειρήσαν νὰ συμπληρώσουν μὲ τὴν ἐγκρατίαν δεκάδων χιλιάδων Βουλγάρων ἐποίκων, οἱ ὁποῖοι ὡς κληθῆναι ἀκριβῶς ἐπέπεσαν κατὰ τῆς δυστυχομένης χώρας. Τὰ καλύτερα σπίτια καὶ ἐπιπλα, ἐνδύματα καὶ ἄλλα εφόδια, τὰ γονιμώτερα χωράφια ἠρπάγησαν καὶ παρεδόθησαν εἰς τοὺς ἐποίκους. Ὅπου δὲν ὑπῆρχον κατ'ἀλλήλας οἰκήματα, ἠναγκάζοντο οἱ κάτοικοι νὰ κρημνίσουν τὰ σπίτια των καὶ μὲ τὰ ὄλικά νὰ κατασκευάζουν εὐπρᾶσώτους κατοικίας διὰ τοὺς ἐποίκους μὲ προσωπικὴν τῶν ἐργασίαν εἰς ἐμφανῆ μέρη παρὰ τοὺς δημοσίους δρόμους. Αἱ ἀγγαρεῖαι ἦσαν εἰς τὴν ἡμερησίαν διατάξιν. Οἱ δυστυχοῦντες χωρικοὶ ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ καλλιέργησιν τὰ χωράφια τῶν, τὰ ὁποῖα εἶχαν παραχωρηθῆ εἰς τοὺς Βουλγάρους ἐποίκους, καὶ εἰς τὸ τέλος ἔπρεπε νὰ εὔρουν καὶ χρήματα διὰ νὰ πληρώσουν τοὺς φόρους τῶν χωρικῶν αὐτῶν. Ἐπίσης ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ πληρώνουν καὶ τοὺς φόρους περιουσίας καὶ εἰσοδήματος διὰ τὰς οἰκοθεμίας, ἀπὸ τὰς ὁποίας εἶχαν ἐκδιωχθῆ καὶ ἄλλας ποικιλιώδεις χρηματικὰς ἐπιβαρύνσεις.

Φυσικὸν ἐπακολούθημα ὄλων αὐτῶν τῶν πιεστικῶν μέτρων καὶ τῆς γενικῆς ἀπαγορευτικῆς τῆς ἐργασίας εἰς τοὺς μὴ Βουλγάρους ἦτο ἡ πείνα, εἰς τὴν ὁποίαν προσετέθη καὶ ἡ πείνα, πείνα φρικτῆ, ἢ ὁποία ἐδεκάτισε τὸν πληθυσμὸν. Δυσκόσια γραμμάρια βομπούτα τὴν ἡμέραν εἰς τὰς πόλεις καὶ 50 ἢ καὶ ὀλιγώτερα εἰς τὴν ὑπαίθρον κατ' αὐτο-

μον ήτο σχεδόν ή μόνη παροχή πρὸς τοὺς κατοίκους. Αἱ κρατικά δια-
νομαὶ ἀφθόνων καὶ παντοειδῶν τροφίμων ήσαν μόνον διὰ τοὺς Βουλ-
γάρους: «Σάμο ζά Μπάλγκαριτε». Ἐν αἱ συνεχεῖς κατ' οἶκον ἔρευ-
ναι, αἱ ὁποῖαι διαρκῶς ἐπανελαμβάνοντο ὑπὸ διαφόρους προφάσεις,
ἀπεκόλλησαν τρόφιμα, τὰ ὁποῖα οἱ δυστυχεῖς κάτοικοι μὲ θυσίαν τῶν
τιμαλφῶν τῶν κατῶρθωναν εἰς ἐλαχίστας ποσότητας νὰ προμηθεύων-
ται, ὄχι μόνον τὰ τρόφιμα ἠρπάζοντο, ἀλλὰ καὶ οἱ κάτοχοι αὐτῶν ἐδέ-
ροντο, ἐφυλακίζοντο καὶ πολλαχῶς ἐτιμωροῦντο.

Διὰ νὰ σωθοῦν ἀπὸ τὸν ἐκ πείνης θάνατον προσεπάθουν πολλοὶ
νὰ διαφύγουν εἴτε διὰ τοῦ Στρυμόνος πρὸς τὴν γερμανοκρα-
τουμένην Μακεδονίαν, εἴτε εἰς τὴν πρὸς ἀνατολὰς οὐδετέραν ζώνην
παρὰ τὸν Ἑβρον. Ἄλλ' οἱ Βούλγαροι, οἱ ὁποῖοι εἶχαν πλέον ἀπαγο-
ρεῦσαι τὴν ἔξοδον, διότι ἐχρειάζοντο τοὺς ἀμίσθους ἐργάτας, ἔστη-
σαν διὰ πυκνῶν φυλακίων ἀληθινὰς παγίδας εἰς τὰς περιοχὰς δια-
φυγῆς.

Οἱ συλλαμβανόμενοι ἐφρονεύοντο ἀλύπητα σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις
ἕτε ἐπὶ τόπου, εἴτε ἐπιδεικτικῶς εἰς τὰ παρακείμενα χωρία. Χιλιάδες
κτώματα ἀνδρῶν, γυναικῶν, νηπίων, ἐρρίφθησαν εἰς τὸν Στρυμόνα ἢ
ἐτάφησαν παρ' αὐτῶν καὶ πλησίον τῆς οὐδετέρας ζώνης εἰς προχείρους
τάφους.

Τὴν δυστυχίαν ἐσυμπλήρωσαν ἡ στρατολογία νέων δι' ὑποχρεω-
τικὴν ἐργασίαν εἰς τὴν Βουλγαρίαν, βιασμοὶ γυναικῶν, κακώσεις,
διαρπαγαὶ καὶ καταστροφαὶ πάντος εἴδους τοῦ κινητοῦ καὶ ἀκινήτου
πλοῦτου τῆς χώρας. Ἐξήντα ἐπτὰ χωρία κατεστράφησαν ἐν τ ε λ ὠ ς,
εἰς μόνην τὴν περιφέρειαν τῆς Δράμας, πενήντα ὀκτώ δὲ ἄλλα ἐπέ-
στησαν εἰς τὴν αὐτὴν περιοχὴν λεηλασίας καὶ μερικὴν καταστροφῆν,
εἰς αὐτὴν τὴν Δράμαν αἱ λεηλοτηθεῖσαι οἰκίαι ἀνέρχονται εἰς 1.500
ἀνάλογοι δὲ εἶναι αἱ καταστροφαὶ εἰς τὰς ἄλλας περιφέρειας.

Πρὸς τοὺς Μουσουλμάνους οἱ Βούλγαροι δὲν ἐφέβησαν καλύτε-
ρα παρὰ πρὸς τοὺς Ἑλληνας. Εἰς μόνην τὴν Κομοτινήν ἡ θνησιμότης
τῶν Τούρκων ἀπὸ 3 — 4 θανάτους τὴν ἑβδομάδα ἔφθασε τὸ 1941 ἐπὶ
χρονικόν τι διάστημα τοῦς 40 τὴν ἡμέραν, ἐπίσης ἡ ἀπαγόρευσις τῆς
ἐργασίας, αἱ διαρπαγαὶ καὶ αἱ ἄλλαι κακώσεις ἐπληξαν ἐξ ἴσου καὶ
τοὺς Μουσουλμάνους.

Ἡ τραγωδία τέλος τῶν Ἑβραίων εἶναι ἀνεκδιήγητος. Ἀπὸ ὅλων
τῶν ἑβραϊκῶν πληθυσμῶν τῆς Α. Μακεδονίας καὶ Δ. Θράκης, συμπο-
σοῦμενον εἰς 9.000 ψυχάς, ὁ ὁποῖος συνελήφθη τὴν νύκτα τῆς 3ης πρὸς
τὴν 4ην Μαρτίου τοῦ 1943 καὶ παρεδόθη εἰς τοὺς Γερμανοὺς, μόνον 70
ἐπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια.

Κύριε Πρῶτανι,

Ἐπροσπαθήσαμεν νὰ δώσωμεν εἰκόνα τῶν συμφορῶν τῶν βορείων
ἐπαρχιῶν τῆς Πατρίδος μας, αἱ ὁποῖαι διὰ τρίτην φορὰν εἰς τὸ διά-
στημα μῆος γενεᾶς εἶχον τὴν δυστυχίαν νὰ ὀποστοῦν τὴν βουλγαρι-
κὴν ἐπιδρομὴν, εἰκόνα ψυχρῶς ἀντικειμενικὴν καὶ ἀπηλλαγμένην λυρι-
κῶν σχετλιασμῶν. Ἀλλὰ τόσοσιν εἶναι τὸ μέγεθος τῆς κακουργίας, ὥστε
χρειάζεται ὅλον τὸ κύρος τῆς Πανεπιστημιακῆς παραδόσεως διὰ νὰ
γίνουιν τὰ καταγγελλόμενα ἀνεπιφυλάκτως πιστευτά.

Τώρα ή Βουλγαρία, εάθως ώς ή νίκη εφάνη όριστικώς στέφουσα τά όπλα τών προμάχων τής ελευθερίας, έκαμε τήν εκ τής ιστορικής πείρας άναμενομένην στροφήν και, άφου έθανάτωσε μερικάς δεκάδας δήθεν ύπευθύνων, αντί νά έκλιπαρή τό έλεος τών νικητών, έχει τό θράσος νά ζητή νά άμειφθή και νά θεωρηθή ώς ουνεμπόλεμος.

Εϊμεθα εις θέσιν νά βεβαιώσωμεν κατά τόν κατηγορηματικότερον τρόπον ότι όλοι οι Βούλγαροι, άπό τοϋ άπλου έπίοικου και στρατιώτου μέχρι τών άνωτάτων πολιτικών και στρατιωτικών αξιωματούχων, ήμλλώντο εις σκληρότητα άπέναντι τών κατοίκων τής πολυπαθοϋς χώρας. Εις όλην τήν έρευνάν μας σπανιωτάτας μόνον έξαιρέσεις έπιστοποιήσαμεν. Αναφέρομεν: Ένα ιατρόν εις τήν Κομοτινήν, ό όποιος άπέναντι Έλληνίδος άσθενοϋς έδειξε ανθρώπινα αισθήματα, ένα αξιωματικών εις τήν Χρυσούπολιν ό όποιος δέν έκακομεταχειρίσθη τούς κατοίκους (ή μητέρα του ήτο Έλληνίς), ένα διδάσκαλον εις τήν Καλήν Βρύσιν, ό όποιος έπεσόβησε τόν τουφεκισμόν 32 Έλλήνων και ένα αξιωματικών εις τήν Δράμαν, ό όποιος κατά τό ψευδοκίνημα έσωσε άνω τών 100 Έλλήνων άπό τόν θάνατον. Τών δύο τελευταίων τά όνόματα έχομεν εις τήν διάθεσιν σας, αλλά δέν τά δημοσιεύομεν διά νά μη κακοποιηθούν οϋτοι άπό τούς συμπατριώτας των.

Ότω άποδεικνύεται διά πολλοστήν φοράν, ότι ό λ ό κ λ η ρ ο ς ό β ο υ λ γ α ρ ι κ ό ς λ α ό ς, ανεξαρτήτως τοϋ πολιτεύματος, τό όποιον διά λόγους κυρίως έξωτερικής πολιτικής εκάστοτε εκλέγει και τοϋ διεθνούς αϋτοϋ προσανατολισμοϋ, έκακούργησεν έν συνειδήσει, όσακις παρουσιάσθη εδκαιρία, εις βάρος των ελληνικών και έν γενει άλλοεθνών πληθυσμών τών ομόρων επαρχιών μας, διά νά επιτύχη εκείνο, τό όποιον εις τάς εκάστοτε ένσωματωθείσας εις τήν Βουλγαρίαν ελληνικάς χώρας κατώρθωσε, τήν δι' έξοντώσεως δηλαδή τοϋ ελληνικού στοιχείου πραιποίησην τοϋ έθνολογικού χαρακτήρος.

Εις τήν επανάληψιν τών εγκληματικών τούτων άποπειρών συνέτεινε βεβαίως ή άτιμωρησία τών προηγούμενων κακουργιών. Διά τοϋτο καθήκον τών Πανεπιστημίων μας επιτακτικόν άπέναντι τής φυλής είναι νά διαφωτίσουν τήν κοινήν γνώμην τών χωρών, αι όποιαι ήγωνίσθησαν ύπερ τής ελευθερίας και ιδίως τών άνωτάτων αϋτών εκπαιδευτηρίων, ώστε παγκοίμως νά αναγνωρισθή τό δίκαιον τής άπαιτήσεως τοϋ έθνους, όπως άποδοθούν εις αϋτό τά κατά κεραυός έργα γέντα ελληνικά εδάφη και διά καταλλήλου διαρρυθμίσεως τών συνόρων έξασφαλισθή ή χώρα από πάσης νέας επιβουλής.

Έν τέλει θεωρούμεν σκόπιμον νά κληθούν ξένα Πανεπιστήμια, όπως δι' αντιπροσώπων των πιστοποιήσουν επί τόπου τήν ακρίβειαν τών καταγγελλομένων.

Έν Αθήναις τῆ 31ῃ Μαΐου 1945

Η Πανεπιστημιακή Έπιτροπή

Δ. Χόνδρος
Ι. Θεοδωρακόπουλος
Ν. Βλάχος
Σ. Κυριακίδης
Χ. Φραγκίστας

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ

Αι βουλγαρικοί Ἄρχαί, εὐθύς ἀπό τῆς ἐγκαταστάσεώς των εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν Δυτικὴν Θράκην, προέβησαν εἰς μέτρα, τὰ ὁποῖα, ἂν καὶ ἐφηρημόσθησαν ἄλλοι μετὰ μεγαλυτέρας, ἄλλοι μετὰ μικροτέρας αὐστηρότητος, ἀναλόγως τῶν περιστάσεων καὶ τῆς ἰδιοσυγκρασίας τῶν ὑπαλλήλων των, ἐν τούτοις ἀμοιβαίως συμπληροῦντα ἄλληλα, ἐξυπηρετοῦν τὸν εἰς τὸ πρῶτον μέρος τῆς παρούσης ἐκθέσεως διαγραφέντα βασικὸν σκοπὸν τῆς βουλγαρικῆς κυβερνήσεως, τὴν παραποίησιν δηλαδὴ τῆς ἐθνολογικῆς συνθέσεως τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ τόπου μεθυσιν καὶ χαρακτηῖρα βουλγαρικόν.

Τὰ μέτρα ταῦτα, ἐφαρμοσθέντα διαδοχικῶς ἐπιτρέπουν τὴν διαίρεσιν τῆς ὅλης περιόδου τῆς κατοχῆς, εἰς τρεῖς διακεκριμένας ἀπ' ἀλλήλων μικροτέρας περιόδους.

Α) πρὸ τοῦ ψευδοκινήματος τοῦ Σεπτεμβρίου 1941,

Β) κατὰ τὸ ψευδοκίνημα τοῦ Σεπτεμβρίου 1941,

Γ) μετὰ τὸ ψευδοκίνημα τοῦ Σεπτεμβρίου 1941 καὶ μέχρι τοῦ τέλους τῆς κατοχῆς.

Α'. ΠΡΟ ΤΟΥ ΨΕΥΔΟΚΙΝΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1941

Κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν ἐπεδιώχθη κυρίως ὁ ἐκβουλγαρισμὸς τῆς ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐκπαιδεύσεως, ἡ ἀπάλειψις ἀπὸ τῶν πόλεων καὶ τῶν χωρίων παντὸς ὄρατου ἴχνους μαρτυροῦντος περὶ τοῦ ἑλληνικοῦ χαρακτήρος των καὶ ὁ ἀπορραπισμὸς τῶν Ἑλλήνων κατοίκων ἀπὸ τῶν πνευματικῶν ἡγετῶν των καὶ γενικῶς ὄλων ἐκείνων, οἵτινες, ὡς ἐκ τῆς θέσεώς καὶ τοῦ κύρους των, ἠδύναντο νὰ ἐνθαρρύνουν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐγκαρτέρησιν τῆς ἐθνικῆς δυστυχίας.

Ι. ΕΚΒΟΥΛΓΑΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Ἄμα τῇ εἰσβολῇ τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ ἐξετοπίσθησαν οἱ Μητροπολίται τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Δυτικῆς Θράκης: Σερρῶν Κωνσταντῖνος, Σιδηροκάστρου Βασίλειος, Ζιχνῶν Ἀλέξανδρος, Μαρωνείας καὶ Θάσου Βασίλειος καὶ ὁ ἀναπληρωτὴς τοῦ Μητροπολίτου Ἀλεξανδρουπόλεως ἐπίσκοπος Πατάρων Μελέτιος. Οἱ δύο μάλιστα ἐξ αὐτῶν, ὁ Σιδηροκάστρου καὶ ὁ Μαρωνείας καὶ Θάσου, ἐκακοποιήθησαν καὶ ἐληστεύθησαν κατὰ τὴν ἀναχώρησίν των ὑπὸ τῶν συνοδευόντων αὐτοὺς Βουλγάρων ἀστυνομικῶν. Μετὰ τῶν Μητροπολιτῶν ἐξετοπίσθησαν ἢ ἐξηναγκάσθησαν εἰς ἐκπατρισμόν, κατόπιν παντοειδῶν προπηλακισμῶν καὶ ἐξευτελισμῶν, καὶ οἱ ἱερεῖς. Ἄνεκτοι ὑπῆρξαν εὐάριθμοι μόνον ἱερεῖς, ἀσθενεῖς καὶ ὑπερήλικες κατὰ τὸ πλεῖστον, εἰς τοὺς ὁποίους ὁμως ἀπηγορεύθη ἡ τέλεισις

πάσης Ιεροπραξίας. Αί ἑλληνικαὶ Μητροπόλεις ὑπήχθησαν εἰς τὰς βουλγαρικὰς Μητροπόλεις Νευροκοπίου καὶ Φιλιππουπόλεως, διοικουμέναι δι' ἐπιτρόπων, οἱ ὅποιοι ἐγκατεστάθησαν εἰς τὰ μέγαρα τῶν ἑλληνικῶν Μητροπόλεων. "Ολοὶ οἱ ναοὶ τῶν πόλεων καὶ τῶν χωρίων καὶ τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν μονῶν, μεταξύ τῶν ὁποίων ἡ παρά τὰς Σέρρας μονὴ τοῦ Προδρόμου, ἡ παρά τὴν Δράμας Λαυρεντιανὴ μονὴ τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος, καθὼς καὶ αἱ μοναὶ τῆς Μητροπόλεως Ζιχνῶν, τῆς Ἁγίας Τριάδος καὶ τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς κατελήφθησαν ὑπὸ τῶν βουλγαρικῶν ἀρχῶν, κατεσχέθη δὲ ἡ κινήτῃ καὶ ἡ ἀκίνητῃ περιουσία αὐτῶν. Οἱ Ἕλληνες ἱερεῖς ἀντικατεστάθησαν ὑπὸ Βουλγάρων ἱερέων, περιοδικῶς ἐναλλάσσασμένων, οἱ ὅποιοι ἐτέλουν τὴν λειτουργίαν καὶ τὰς ἱεροπραξίας εἰς τὴν βουλγαρικὴν γλῶσσαν. Τὰ ἑλληνικὰ ἐκκλησιαστικὰ βιβλία, ὅσα δὲν ἀπεκρύβησαν, ἐκάησαν. Ἀλλὰ καὶ ἄλλως αἱ βουλγαρικαὶ Ἀρχαὶ ἐφρόντισαν νὰ ἀπαλείψουν ἀπὸ τῶν ναῶν καὶ τῶν μονῶν πᾶν ἶχνος μαρτυροῦν περὶ τῆς ἑλληνικῆς προελεύσεώς των. Αἱ ἐξωτερικαὶ ἑλληνικαὶ ἐπιγραφαὶ τῶν ναῶν καὶ τῶν μονῶν ἀπεξέσθησαν ἢ ἐκαλύφθησαν δι' ἀβεβαστοκονιάματος, ὡς τοῦ ἐν Καβάλλα ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου. Αἱ Ἕλληνικαὶ ἐπιγραφαὶ τῶν εἰκόνων ἀντικατεστάθησαν διὰ βουλγαρικῶν. Τὰ εἰκονοστάσια ἐβάφησαν διὰ τῶν βουλγαρικῶν χρωμάτων. Καὶ αὐταὶ ἀκόμη αἱ ἑλληνικαὶ ἐπιγραφαὶ τῶν τάφων εἰς τὰ νεκροταφεῖα τῶν ἀποθανόντων ὄχι μόνον κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κατοχῆς, ἀλλὰ καὶ πρὸ αὐτῆς ἀντικατεστάθησαν διὰ βουλγαρικῶν (Προβλ. εἰς τὸ παράρτημα III φωτογραφίας ὑπ' ἀριθ. 42 — 49, εἰς τὸ παράρτημα II ὑπ' ἀριθ. 3 — 7...)

Οὕτως, ἐναντίον παντὸς θεοῦ καὶ ἀνθρωπίνου νόμου, οἱ Ἕλληνες κάτοικοι τῶν πέραν τοῦ Στρυμῶνος ἐπαρχιῶν τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Θράκης ὑπεχρεώθησαν νὰ παρακολουθοῦν τὴν λειτουργίαν εἰς τοὺς ναοὺς εἰς ξένην γλῶσσαν καὶ νὰ δέχωνται κατὰ τὴν τέλει τῶν ἱεροπραξιῶν, βαπτίσεων, γάμων, κηδεῶν κλπ. τὰς εὐλογίας ἱερέων, οἱ ὅποιοι ἀνήκον εἰς ἐκκλησίαν ὀρθόδοξον μὲν, ἀλλὰ καταδικασθεῖσαν κατὰ τὸ ἔτος 1872 ὑπὸ τῆς Μ. Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὡς σχισματικὴν.

Ἐπειδὴ ὅμως οἱ Ἕλληνες κάτοικοι ἀπέφευγον τὸν ἐκκλησιασμόν εἰς ναοὺς, εἰς τοὺς ὁποίους ἡ λειτουργία ἐτελεῖτο εἰς τὴν βουλγαρικὴν γλῶσσαν καὶ ὑπὸ βουλγάρων ἱερέων, αἱ δὲ εἰσπράξεις τῶν ναῶν, κατατιθέμεναι εἰς τὰς Τραπεζὰς, προωρίζοντο διὰ τὰς βουλγαρικὰς Μητροπόλεις Νευροκοπίου καὶ Φιλιππουπόλεως, χάριν τῆς εἰσπράξεως τοῦ χρήματος τῶν Ἑλλήνων πιστῶν ἐγίνετο παρέκκλισις ἀπὸ τοῦ κανόνος προκειμένου περὶ τῶν προσοδοφόρων ναῶν τῶν πόλεων. Οὕτω, ἐπετρέπετο ἐν Καβάλλα εἰς μὲν τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Νικολάου νὰ ἱεουργῇ Ἕλληνας ἱερεὺς, εἰς δὲ τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου νὰ ψάλλῃ εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν ὁ ἀριστερὸς χορὸς.

Ἐνταῦθα πρέπει νὰ προστεθοῦν ὀλίγαι λέξεις περὶ τῆς διαγωγῆς τῶν Βουλγάρων ἱερέων, οἱ ὅποιοι ἀντικατέστησαν τοὺς Ἕλληνας ἱερεῖς εἰς τὰ βουλγαροκρατηθέντα ἑλληνικὰ ἑδάφη. Κατὰ τὰς πληροφορίας ἀξιόπιστων κατοίκων τῆς Δράμας, κατὰ τὸ σκηνοθετηθὲν κίνημα τοῦ Σεπτεμβρίου 1941, ὁ τότε γραμματεὺς τοῦ ἀρχιερατικοῦ ἐπιτρόπου Δράμας καὶ κατόπιν ἐπίτροπος τοῦ μητροπολίτου Νευροκοπίου ἐν τῇ αὐτῇ πόλει Ἀντώνωφ, ἔβωσε τὴν τελειωτικὴν βολὴν εἰς ἡμιθανεῖς Ἕλληνας κατακειμένους ἐν τῇ πλατείᾳ Ἐλευθερίας τῆς πόλεως. Κατὰ τὰς πληροφορίας τοῦ

έφημερίου Νέας Γαληψιού τής Έλευθεροπόλεως Κωνστ. Όρφανοῦ, ὁ ἀντικαταστήσας αὐτὸν Βούλγαρος ἱερεὺς ἐλαιούργει τοποθετῶν τὸ περιστροφόν του ἐπὶ τῆς Ἁγίας Τραπεζῆς.

Κατὰ τὰς πληροφορίας κατοίκων τῆς Κομιστινῆς, ὁ ἐν τῇ πόλει ἐπίτροπος τοῦ Μητροπολίτου Φιλιππουπόλεως Μάξιμος, εἰς δημοσίους λόγους του ἐν τῇ πλατεῖα τῆς πόλεως, ἐξήμισε κατ' ἐπιανάληψιν τὰς χυδαιοτάτας τῶν ὕβρεων κατὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τῶν Ἑλλήνων. Εἰς φωτογραφίαν παρατιθεμένην εἰς τὸ παράρτημα III ὑπ' ἀριθ. 3 εἰκονίζεται ὁ αὐτὸς ἐπίτροπος τοῦ μητροπολίτου Φιλιππουπόλεως Μάξιμος μεθ' ἑνὸς δασκόνου καὶ Βουλγάρων στρατιωτῶν, ἔμπροσθεν δὲ αὐτῶν ὑπάρχουν δύο κεφαλαὶ Ἑλλήνων ἀπακομμένοι. Βούλγαρος ἱερεὺς εἰς τὴν Σαμοθράκην, περιερχόμενος τὰς οἰκίας τῶν πιστῶν κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν Φάτων διὰ νὰ τοὺς ἀγιάσῃ, ἤνοιγε τὰ ἐρμάρια καὶ τὰ συρτάρια καὶ ἐπροσημαίνεν ὅτι πολῶτιμον ἀντικείμενόν ὑπῆρχε, κατόπιν δὲ, δι' ἠμπίστου προσώπου ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς ἐρεύνης πρὸς ἀναζήτησιν ὄπλων κλπ., ὕπεξῆρει αὐτά.

II. ΕΚΒΟΥΛΓΑΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Ἡ λειτουργία τῶν ἑλληνικῶν σχολείων τῆς μέσης καὶ τῆς δημοτικῆς ἐκπαίδευσεως ἀπηγορεύθη εὐθὺς μετὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ βουλγαρικῦ στρατοῦ. Οἱ Ἕλληνες καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι τῆς μέσης καὶ τῆς δημοτικῆς ἐκπαίδευσεως ἀπηλλάχθησαν ἢ ἐξηναγκάσθησαν εἰς ἐκπατρισμόν, εἰς δὲ τοὺς παραμειναντας ἐπὶ τόπου ἀπηγορεύθη ἡ δασκίαις τοῦ ἐπαγγέλματος.

Ἄντὶ τῶν ἑλληνικῶν σχολείων ἰδρύθησαν βουλγαρικὰ δημοτικὰ σχολεῖα εἰς τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία εἰς ὅσα ἐγκατεστάθησαν ἔποικοι οἰκογενεῖαι, βουλγαρικὰ δὲ σχολεῖα τῆς μέσης ἐκπαίδευσεως εἰς τὰς πόλεις. Εἰς τὰ σχολεῖα ταῦτα ἤφοιτον τὰ παιδιὰ τῶν πολυαριθμῶν Βουλγάρων ὑπαλλήλων, πολιτικῶν, δημοτικῶν, κοινοτικῶν καὶ στρατιωτικῶν, καθὼς καὶ τῶν ἐκ Βουλγαρίας ἐγκατασταθεισῶν οἰκογενειῶν, ἐπὶ πλέον δὲ εἰδικῶς εἰς τὰ σχολεῖα τῆς μέσης ἐκπαίδευσεως τῶν πόλεων καὶ βουλγαρόπαιδες, ὄρφανοὶ καὶ ἀπροσάπτυτοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, μεταφεθέντες ἐκ τῆς μεσημβρινῆς Βουλγαρίας, ἵνα παρουσιασθῆ ἠύξημένος ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν τῶν. Ἡ φοίτησις τῶν ἑλληνοπαίδων εἰς τὰ βουλγαρικὰ δημοτικὰ σχολεῖα ἦτο ὑποχρεωτικὴ κατὰ τοὺς πρώτους μῆνας τῆς κατοχῆς. Προσεπάθησαν μάλιστα αἱ βουλγαρικαὶ Ἀρχαὶ νὰ προσελκύσουν τοὺς ἑλληνοπαῖδας εἰς τὰ σχολεῖα τῶν διὰ τῆς παροχῆς ἀρτοῦ, γάλακτος κλπ. Ἀφ' οὗτου ὁμως αἱ βουλγαρικαὶ Ἀρχαὶ ἐπέισθησαν ὅτι οἱ Ἕλληνες κάτοικοι προετίμων νὰ παρέχουν εἰς τὰ τάκνα τῶν τὰ στοιχεῖα τῆς μορφώσεως οἱ ἴδιοι, ὅσοι ἠδύναντο καὶ κυρίως διὰ τῶν ὀλίγων παραμειναντῶν ἐπὶ τόπου καθηγητῶν καὶ διδασκάλων ἢ νὰ ἀφίνοῦν αὐτὰ ἀγράμματα παρὰ νὰ ἀποστέλλουν αὐτὰ εἰς τὰ βουλγαρικὰ σχολεῖα, ἀπηγόρευσαν τὴν φοίτησιν τῶν ἑλληνοπαίδων εἰς τὰ βουλγαρικὰ σχολεῖα.

Ἐπίσης εἰς πόλεις ἰδρύθησαν λαϊκὰ ἀναγνωστήρια καὶ λέσχαι, ἐν Καβάλλᾳ δὲ εἰς τὸ λαϊκὸν ἀναγνωστήριον ὁ «Πατὴρ Παῖσιος» ἔγινεν κατὰ Δεκέμβριον 1941 τὰ ἐγκαίνια «Ἐθνικοῦ Λαϊκοῦ Πανεπιστημίου».

III. ΑΠΑΛΕΙΨΙΣ ΑΠΟ ΤΩΝ ΠΟΛΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΧΩ- ΡΙΩΝ ΠΑΝΤΟΣ ΙΧΝΟΥΣ ΜΑΡΤΥΡΟΥΝΤΟΣ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΟΣ ΤΩΝ

Ἡ χρῆσις τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης εἰς τὰ δημόσια καὶ τὰ κοινοτικά γραφεῖα, εἰς τὰ δημόσια κέντρα καὶ τὰς ὁδοὺς ἀπηγορεύετο. Αἱ βιβλιοθήκαι τῶν δημοσίων καὶ τῶν δημοτικῶν καταστημάτων, τῶν ἐπιστημόνων, ἑλληνικά βιβλία, ἐντύχια, περιοδικὰ καὶ ἡμερήσιες παντοῦ εἴδους, τὰ μητρώα τῶν δήμων καὶ τῶν κοινοτήτων, τὰ πρωτόκολλα καὶ τὰ βιβλία τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν, ταυτότητες ἐκδοδομένοι ὑπὸ τῶν ἑλληνικῶν Ἀρχῶν καὶ αἱ πλάκες τῶν γραμμοφῶνων διηρηπάγησαν. Κατὰ προτίμησιν διηρηπάζοντο ἡ Μεγάλη Ἑλληνική Ἐγκυκλοπαίδεια καὶ τὸ Ἑλληνικὸν Ἐγκυκλοπαιδικὸν Λεξικὸν ἢ κατασχεθέντα κατεστράφησαν διὰ πυρός. Μνημεῖα ἀνεμνηστικὰ μαχῶν καὶ τὰ ἥρωα τῶν πόλεων καὶ τῶν χωρίων, διακονίζοντα τὴν μνήμην καὶ τὴν ἐδνωμοσύνην τῶν ἐπιζώντων πρὸς τοὺς πεσόντας ὑπὲρ τῆς πατρίδος κατὰ τοὺς πολέμους, κατεστράφησαν. Αἱ ἑλληνικαὶ ἑπιγραφαὶ τῶν ὁδῶν τῶν πόλεων ἀντικατεστάθησαν δι' ἀριθμῶν, αἱ δὲ ἐπιγραφαὶ τῶν δημοσίων καὶ τῶν ἰδιωτικῶν καταστημάτων καὶ τῶν ἀγαθοεργῶν ἱερομάτων διὰ βουλγαρικῶν. Αἱ ἑλληνικαὶ σημαῖαι καὶ αἱ εἰκόνες τοῦ Βασιλέως καὶ πολιτικῶν, κατασχεθεῖσαι καὶ περιῦβρισθεῖσαι πολλὰκις, κατεστράφησαν. Ὁ ὄβροχρωματισμὸς τῶν οἰκῶν καὶ τῶν καταστημάτων διὰ κυανοῦ χρώματος ἀπηγορεύετο.

IV. ΑΠΟΡΦΑΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΑΠΟ ΤΩΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΩΝ ΗΓΕΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΝΤΩΝ ΤΩΝ ΔΥΝΑΜΕΝΩΝ ΝΑ ΛΕΚΗΣΟΥΝ ΕΠΙΡΡΟΗΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΔΙΑ ΤΗΣ ΑΠΕΛΑΣΕΩΣ ΑΥΤΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΓΕΡΜΑΝΟΚΡΑΤΟΥΜΕΝΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗΝ

Ἦδη, ἐπὶ τῇ φήμῃ ὅτι αἱ γερμανικαὶ Ἀρχαὶ θά παρέδιδον τὴν κατοχὴν καὶ τὴν διοίκησιν τῶν ὑπ' αὐτῶν καταληφθέντων πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Στρυμόνος ἑλληνικῶν ἐδαφῶν εἰς τὰς βουλγαρικὰς Ἀρχάς καὶ τὰ βουλγαρικὰ στρατεύματα, κατὰ χιλιάδες οἱ Ἕλληνες κάτοικοι τῆς περιοχῆς αὐτῆς διακηραίνοντες εἴτε ἐξ ἰθιῆς ἀντιλήψεως, εἴτε ἐκ παραδόσεως τὴν ἀνάμνησιν τῶν βουλγαρικῶν ἀθαιρεσιῶν, βιαιοτήτων καὶ σφαγῶν κατὰ τὴν κατοχὴν τῶν ἐτῶν 1912—1913 καὶ 1916—1918 εἶχον ἐκπατρισθῆ ἀκαιοθελῶς, οἱ δὲ ἐπιστρατευμένοι μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῶν ὑπὸ τῶν γερμανικῶν στρατιωτικῶν Ἀρχῶν εἶχον συγκεντρωθῆ εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν Θεσσαλονίκην.

Αἱ βουλγαρικαὶ Ἀρχαί, ἅμα τῇ ἐγκαταστάσει τῶν εἰς τὴν ἀνατολικὴν Μοικεδονίαν καὶ τὴν δυτικὴν Θράκην, ἐπεδόθησαν μετὰ πρωτοφανοῦς ζήλου καὶ δραστηριότητος εἰς τὴν βίαιαν ἀπέλασιν τῶν Ἑλλήνων κατοίκων, ὅσοι εἶχον παραμείνει ἐπὶ τόπου.

Αἱ ἀπέλασεις τῶν Ἑλλήνων κατοίκων ἐγίναν κατὰ τὰς διαταγὰς καὶ τὰς ὁδηγίας τῆς βουλγαρικῆς κυβερνήσεως. Ἄλλως δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐξηγηθῶν αἱ ὡς ἀπὸ συνθήματος περὶ τὰ μέσα τοῦ μηνὸς Αὐγούστου 1941 γενόμεναι περιφερειακαὶ συγκεντρώσεις τῶν βουλγαρῶν δημάρχων καὶ προέδρων τῶν κοινοτήτων, ὡς ἡ ἐν Δράμα κατὰ τὴν ὁποίαν βούλγα-

ρος ανώτερος αξιωματικός, κατελθών επίτηδες εκ Σόφιας, ήξισε παρά των συγκεντρωθέντων δημάρχων και προέδρων των κοινοτήτων της περιφέρειας, έξ δυνάματος της βουλγαρικής κυβερνήσεως, την άμεσον και μέχρι του τέλους Δεκεμβρίου 1941 εκρίζωσιν του Έλληνικού στοιχείου των βουλγαροκρατούμενων περιοχών. Τα άπελαυνόμενα πράσασα ύπεδεικνύοντο υπό των βουλγάρων δημάρχων και προέδρων των κοινοτήτων, οι όποιοι είχαν εκλεγη μεταξύ των σσνατικωτέρων έχθρών του Έλληνισμού. Έκτελεστοί δέ των άπελάσεων ήσαν αι βουλγαρικοί στρατιωτικοί και άστυνομικοί Άρχαί. Αί άπελάσεις ήσαν άτομικά και όμαδικά. Προηγήθησαν αι άτομικά και έπηκολούθησαν αι όμαδικά άπελάσεις. Αί άτομικά άπελάσεις έγιναν άμα τη εισβολή του βουλγαρικού στρατού υπό διαφόρους προφάσεις, άπάκριψιν ύπλων και στρατιωτικών ειδών, σαμπιτάζ κατά του βουλγαρικού στρατού, κομμουνιστικά φρονήματα κ.λ.π. Άπηλάθησαν δέ κατά προτίμησιν οι διανοούμενοι, άρχιερείς, Ιερείς, καθηγηταί της μέσης εκπαιδεύσεως, Ιατροί, φαρμακοποιοί, δικηγόροι, συμβολαιογράφοι, οι ιδιοκτήται μεγάλων έμπορικών και βιομηχανικών επιχειρήσεων, οι άπόστρατοι και οι έφεδροι άξιωματικοί του Έλληνικού στρατού, οι έπιζώντες εκ των άγωνιστών του Μακεδονικού Άγώνος των έτών 1904-1908, τά τέκνα και οι πλησιέστεροι συγγενείς των, τά μέλη έθνικών και κοινοσελών οργανώσεων και σωματείων, οι έχοντες αίρετά αξιώματα, δήμαρχοι, πρόεδροι των κοινοτήτων, δημορχιακοί και κοινοτικοί σύμβουλοι, οι πρόκριτοι των πόλεων και των χωρίων και γενικώς πάντες οι δυνάμειν ως εκ του κύρους των να άακήσουν έπιρροήν και ένθαρρύνουν τό Έλληνικόν στοιχείον εής την έγκαρτέρησιν της έθνικής συμφοράς. Αί δέ όμαδικά άπελάσεις έγιναν περίπου άπό του μηνός Ιουλίου, όποτε αι βουλγαρικοί Άρχαί, εκ της γενομένης όπογραφής των κατοίκων έπίσπασαν ότι αι σύντονοι προσπάθειαι των προς άλλόωσιν του έθνικού φρονήματος των Έλλήνων κατοίκων είχαν άποβή άγονοι και ένισχύθη ή άνησυχία των, ότι αι γερμανικά στρατιωτικά Άρχαί, φοβούμεναι την δημιουργίαν άλλτου προσφυγικού ζητήματος μετά των έντεθεν παρεπομένων δυσαρέστων έπακολούθων και ιδίως της μειώσεως των τροφίμων και της στέγης και της άναπτύξεως έπιδημικών άσθενειών, οά άπηγόρευον ένδεχομένως τάς άπελάσεις εις τό ύπ' αυτών κατεχόμενον Έλληνικόν Έδοφος. Άπηλάθησαν δέ όμαδικώς πτωχαί και έστερημένα παντός κύρους οικόγένειαι των πόλεων και των χωρίων κατά σειράν προτιμήσεως, οικόγένειαι καταγόμεναι εκ της παλαιάς Ελλάδος, οικόγένειαι προσφυγικάί εκ της Μ. Άσίας, του Πόντου, του Καυκάσου και της Άνατολικής Θράκης - έγκατασταθεΐσαι μερά την άνταλλαγήν των ελληνικών και τούρκικων πληθυσμών κατά τάς διατάξεις της συνθήκης της Λωζάνης της 23ης Ιουλίου 1923, οικόγένειαι ελληνικάί ιθαγενείς. Οότω άπηλάθησαν κατά Ιούλιον 1941 17 οικόγένειαι εκ του Κάτω Καλοστοπίου της Δράμας και μετά δύο ήμέρας και αι ύπόλοιποι οικόγένειαι του χωρίου, 200 κάτοικοι της νήσου Θάσου και σποραδικώς έξ άλλων χωρίων και πόλεων 2 - 20 οικόγένειαι.

Περί του άριθμού των άπελαθέντων όμαδικώς και άτομικώς κατοίκων της άνατολικής Μακεδονίας και της δυτικής Θράκης κατά τους τρεις πρώτους μήνας της κατοχής δέν ύπάρχουν μέχρι τούδε άσφαλείς πληροφορίαι. Κατά τινας όμως ύπολογισμούς οι άπελαθέντες υπό των βουλγα-

ρικών Ἀρχῶν ἁμοῦ μετὰ τῶν οἰκειοθελῶς ἀποχωρησάντων πρὸ τῆς εἰσβολῆς τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ καὶ τῶν ἐπίσης οἰκειοθελῶς ἐκπατρισθέντων, τῇ ἀδείᾳ τῶν βουλγαρικῶν Ἀρχῶν ἢ λαθραίως, συμποσοῦνται εἰς 200 χιλιάδας περίπου, εἰδικῶς δὲ οἱ ἀπελαθέντες ὑπὸ τῶν βουλγαρικῶν Ἀρχῶν κατὰ τοὺς τρεῖς πρώτους μῆνας τῆς κατοχῆς ἀνέρχονται εἰς 25—30 χιλιάδας, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ περισσότεροι ἐκ τῶν πόλεων.

Τῶν ἀπελάσεων ἀτομικῶν καὶ ὁμαδικῶν, προηγούντο κατὰ κανόνα ἔρουναι κατ' οἶκον ὑπὸ διαφόρους προφάσεις, φυλάκισις τῶν ὑπὸ ἀπέλασιν συνοδευομένη ὑπὸ παντοειδῶν στερήσεων καὶ ἐξευτελισμῶν, πείνης, δίψης, ξυλοδαρμῶν, ὕβρεων κ.λπ., βιασμοὶ τῶν γυναικῶν, διαρπαγὴ τῆς κινητῆς περιουσίας, ὑπογραφή δηλώσεως ὅτι ἀναχωροῦν οἰκειοθελῶς εἰς τὴν γερμανοκρατούμενην περιοχὴν καὶ παραιτοῦνται τῆς κινητῆς καὶ τῆς ἀκινήτου περιουσίας των ὑπὲρ τοῦ βουλγαρικοῦ δημοσίου, συνοδεία τῶν ἀπελαυνομένων μέχρι τῶν συνόρων τοῦ Στρυμῶνος ἢ τοῦ τόπου τῆς ἐπιβιάσεως εἰς ἰστιοφόρα, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐπηκολούθει νέα διαρπαγὴ τῶν ὀλίγων χρημάτων καὶ ἐνδυμάτων, τὰ ὁποῖα ἐπετρέπετο εἰς τοὺς ἀπελαυνομένους νὰ παραλάβουν μεθ' ἑαυτῶν.

Αἱ παραιτιθέμεναι εἰς τὸ παράρτημα II καταθέσεις ὑπ' ἀριθ. 8—16 μαρτυροῦν περὶ τῶν φρικτῶν βασανιστηρίων, εἰς τὰ ὁποῖα ὑπεβάλλοντο οἱ ἀπελαυνόμενοι.

Ἡ ἀκίνητος περιουσία τῶν ἀπελαθέντων, οἰκίαι, ἐργοστάσια, καταστήματα, οἰκόπεδα, ἀχυρῶνες, σταῦλοι, ἀγροί, ἀμπελῶνες, κῆποι, δάση, ἐξακτινίζετο ὡς ἰδιοκτησία τοῦ βουλγαρικοῦ δημοσίου, ἢ δὲ κινητὴ περιουσία, ἐπιπλα, οἰκιακὰ σκεύη, εἶδη κλινοστρωμνῆς, ἐνδύματα, βιβλιοθήκαι, γεωργικὰ ἐργαλεῖα, ζῶα, ἐμπορεύματα κ.λπ. διαρπαζομένη ὑπὸ τῶν βουλγαρικῶν ἀρχῶν καὶ τῶν βουλγάρων ἀποίκων, ἀπεστέλλετο εἰς τὴν Βουλγαρίαν, ὅ,τι δὲ ἀφίνετο ἐπὶ τόπου, θεωρούμενον ὡς ἀδέσποτον, ἐξακτινίζετο ἐπίσης ὡς ἰδιοκτησία τοῦ βουλγαρικοῦ δημοσίου.

Β'. ΚΑΤΑ ΤΟ ΨΕΥΔΟΚ'ΝΗΜΑ ΤΟΥ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1941

Ἀφ' ὅτου ὅμως αἱ βουλγαρικαὶ Ἀρχαὶ ἐπέισθησαν ἐκ τῶν γενομένων δύο ἀπογραφῶν τοῦ πληθυσμοῦ κατὰ Ἰούνιον καὶ Αὐγούστον 1941, ὅτι τὰ ὑπ' αὐτῶν τεθέντα εἰς ἐφαρμογὴν μέτρα πρὸς παραποίησιν τοῦ ἔθνικοῦ φρονήματος τῶν Ἑλλήνων κατοίκων ἀπέβησαν ἄκαρπα, προέβλεπον δέ, ὅτι αἱ γερμανικαὶ στρατιωτικαὶ Ἀρχαὶ, φοβούμεναι τὴν δημιουργίαν προσφυγικοῦ ζητήματος εἰς τὸ ὑπ' αὐτῶν κατεχόμενον ἑλληνικὸν ἔδαφος διὰ τῆς ἐλαττώσεως τῶν τροφίμων καὶ τῆς στέγης καὶ τῆς ἀναπτύξεως ἐπιδημικῶν ἀσθενειῶν, θὰ ἀπηγόρευαν τὰς ἀπελάσεις, ἐσκηνοθέτησαν τὸ κίνημα τοῦ Σεπτεμβρίου 1941.

V. — ΤΟ ΨΕΥΔΟΚΙΝΗΜΑ ΤΟΥ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1941

Ἡδὴ ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου Βούλγαροι ἀξιωματικοί, στρατιῶται, ὑπάλληλοι, ἰδιῶται, πρὸ παντός δὲ ὑποπτοὶ ἐλθόντες ἐκ τῆς

Βουλγαρίας, μεταξύ τῶν ὁποίων καὶ πολλοὶ ὄπαδοι τοῦ μακεδονικοῦ κομιτάτου, πριερχόμενοι τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία τοῦ νομοῦ Δράμας διεβεβαίουν τοὺς κατοίκους, ὅτι ἐπέκειτο ἐπανάστασις εἰς τὴν Βουλγαρίαν, ἡ ὁποία θὰ εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἀνατροπὴν τῆς κυβερνήσεως, τὴν μεταβολὴν τοῦ κοινωνικοῦ καθεστώτος καὶ τὴν συναδέλφωσιν τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Βουλγάρων καὶ προσεπάθουν νὰ παρασύρουν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐξέγερσιν. Οἱ Ἑλληνες κάτοικοι, ἐκ πείρας γνωρίζοντες τὸν χαρακτήρα καὶ τὰ τεχνάσματα τῶν Βουλγάρων ἐκ τῆς κατοχῆς τῶν ἐτῶν 1912 — 1913 καὶ 1916 — 1918, ἔκλεισαν τὰ ὄτια εἰς τὰς ἐπαγγελίας των καὶ ἀπέσχον πάσης ἀναμίξεως. Μόνον δὲ εὐάριθμοι κομμουνισταὶ κατὰ τὸ πλεῖστον, παρασιθῆντες ἐπικτήτησαν εἰς τοὺς λόγους των καὶ ὑπεσχέθησαν τὴν συνδρομὴν των.

Ὑπάρχουν πολλὰ γεγονότα πείθοντα, ὅτι ἡ βουλγαρικὴ κυβέρνησις καὶ αἱ βουλγαρικαὶ Ἀρχαὶ τῆς Ἀν. Μακεδονίας καὶ τῆς Δυτ. Θράκης, ἐὰν δὲν ὑπεκίνησαν καὶ παρεσκεύασαν τὸ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐκραγὲν κίνημα, ἐν τούτοις ἐγνώριζον τὴν ἐπικειμένην ἔκρηξίν του καὶ δὲν προέλαβαν αὐτὴν μὲ τὸν σκοπὸν, ἵνα ἐπωφεληθοῦν τὴν εὐκαιρίαν πρὸς ἐξόντωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ στοιχείου, λαφυραγωγίαν τῆς κινήτης καὶ καταστροφὴν τῆς ἀκινήτου περιουσίας του. Ἐν Δράμα ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τῆς ἐκρήξεως τοῦ κινήματος εἶχον ὀπλισθῆ πλὴν τῶν πολιτικῶν καὶ τῶν δημοτικῶν ὑπαλλήλων, οἱ ὑπάλληλοι τοῦ Ἰνστιτούτου Καπνοῦ, οἱ ἱερεῖς, οἱ δικηγόροι, οἱ ἰατροί, ἀπὸ 25 — 28 Σεπτεμβρίου ἔγιναν πολύωροι συσκέψεις τῶν πολιτικῶν καὶ τῶν στρατιωτικῶν Ἀρχῶν μετὰ τῶν ἐκ Βουλγαρίας ἐλθόντων ἀτάκτων καὶ ὑπόπτων, κατὰ τὴν ἐσπέραν τῆς 28 Σεπτεμβρίου συνεκεντρώθησαν εἰς τοὺς ἔξωθεν τῆς πόλεως στρατώνας πεζικοῦ καὶ αἱ οἰκογένειαι τῶν Βουλγάρων ὑπαλλήλων, εἰς τὸν Ἑλληνα παραγγελιοδόχον κ. Ζωΐδην ἐτοιμαζόμενον νὰ ἀναχωρήσῃ διὰ Ροδολεῖβος τῶν Σερρῶν ὁ Βούλγαρος Ράδεφ, ὁ ὁποῖος ἔμεινε εἰς τὸ σπίτι του, τοῦ εἶπεν εἰς τὰς 26 Σεπτεμβρίου «καλὰ θὰ κάμῃς νὰ ἀναχωρήσῃς», ὁ ἴδιος δὲ ὁ Ράδεφ ἀνεχώρησεν ἐκ Δράμας τὴν προτεραίαν τῆς ἐκρήξεως τοῦ κινήματος, ὁ ἀναπληρῶν τὸν νομάρχην διαμένων εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ἑλληνος Χρονίδη τοῦ ἐδήλωσε τὴν ἐσπέραν τῆς 28 Σεπτεμβρίου, ὅτι δὲν θὰ ἐπῆγαινε τὴν νύκτα εἰς τὸ σπίτι, Βούλγαρος δὲ στρατιώτης τὴν ἰδίαν ἡμέραν εἰς συγκεντρωμένους εἰς τινα οἰκίαν Ἑλληνας εἶπεν: «Εἶναι ἀνάγκη νὰ τὸ καταλάβετε ὅτι οἱ Βούλγαροι καὶ οἱ Ἑλληνες πρέπει νὰ ἐνωθοῦμε». Ὁ Βούλγαρος νομάρχης Δράμας πρὸ τοῦ κινήματος ἐπεσκέπτετο συχνὰ τοὺς κομμουνίζοντας τοῦ χωρίου Κίργια, σουνδισκέπτετο καὶ συνηνοεῖτο μετ' αὐτῶν ἐπὶ ὥρας ὀλοκλήρους. Εἰς τὸ χωρίον Ροδολεῖβος τῶν Σερρῶν Βούλγαροι στρατιῶται ἐδήλωσαν εἰς τοὺς κατοίκους τὴν ἐσπέραν τῆς 28 Σεπτεμβρίου ὅτι κατὰ τὴν νύκτα θὰ ἐξεδηλοῦτο ἐπανάστασις, εἰς τὴν ὁποίαν τοὺς παρῶτρυναν νὰ μετασχούν. Ὁ Βούλγαρος πρόεδρος καὶ ὁ γραμματεὺς τῆς κοινότητος Χωριστῆς τῆς Δράμας ἀνεχώρησαν τὴν πρωίαν τῆς 28 Σεπτεμβρίου καὶ διέταξαν τοὺς κατοίκους νὰ κλειθοῦν εἰς τὰ σπίτια των. Εἰς τὴν Πρωσοσάνην ὁ Βούλγαρος πρόεδρος τῆς κοινότητος προσεποιεῖτο τὸν κομμουνιστὴν καὶ τὴν παραμονὴν τοῦ κινήματος διέταξε νὰ ψαλῆ εἰς τὴν πλατείαν ὁ ρωσικὸς ἔθνικὸς ὕμνος, κατὰ τὴν ἰδίαν δὲ ἡμέραν ἀφίχθησαν εἰς τὸ χωρίον δύο νέοι ἐκ Σόφιας ἐπὶ μοτοσυκλέττας πιθανῶς κομιστὰὶ ὁδηγῶν καὶ πολλοὶ Ἀρμένιοι ἐκ Δράμας, οἱ ὁποῖοι προέτρεπον τοὺς κατοίκους νὰ ἐξεγερθοῦν

καί τοὺς διεβεβαίουν ὅτι ἡ νίκη ἦτο ἰδική των. Εἰς τὸ Δοξάτου Βούλγαροι χωροφύλακες τὸ ἀπόγευμα τῆς 28 Σεπτεμβρίου ἀπέτρεψαν δύο χωρικούς ἐπιστρέφοντας ἐκ τῆς ἐργασίας των νὰ εἰσέλθουν εἰς τὸ χωρίον μετὰ τὴν δικαιολογίαν «ὅτι τὴν νύκτα θὰ ἐγένετο κάτι τὸ σοβαρὸν.» Εἰς τὸ χωρίον Μεγαλόκαμπος τῆς Δράμας ὁ Βούλγαρος πρόεδρος τῆς κοινότητος καὶ ὁ ἀγροφύλαξ ἀνεχώρησαν ἀπὸ τῆς 26 Σεπτεμβρίου. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὸ κίνημα ἔχομεν ρητὰς διαβεβαιώσεις ἀνεπιστήμων Βουλγάρων, ὅτι τὸ κίνημα ἔγινε μετὰ τὸν ἀντικειμενικὸν σκοπὸν τῆς ἐξοντώσεως τῶν Ἑλλήνων κατοίκων. Ὁ Βούλγαρος ἱερεὺς Μάρκος Κοσμάνωσ, ἰκομένω εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ἑλλήνου Γεωργίου Πασιζωάννου εἰς τὸ Δοξάτου, τοῦ ἐδήλωσε: «Τὸ κίνημα τὸ ἔκαμαν οἱ Βούλγαροι, διὰ νὰ ἀφάξουν τοὺς Ἕλληνας ὡς χριστιανὸς θέλω νὰ εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν, οἱ Βούλγαροι σὰς ἐξήλευαν καὶ ἤθελαν νὰ σὰς ἐξοντώσουν.» Εἰς τὰς Σέρρας ὁ Βούλγαρος ἀξιωματικὸς Νίνωφ ἐδήλωσεν εἰς τὸν ἱατρὸν Γεώργιον Ἰσάμη «ἐγκωριζόμεν καὶ τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ἕραν τῆς ἐκρήξεως τοῦ κινήματος, ἀλλὰ οὐκ αἰμῶς τὸ ἀφῆσκαμεν νὰ ἐκδηλωθῇ, διὰ νὰ τιμωρήσωμεν τοὺς Ἕλληνας.» Ὁ ἐξ Ἄνω Νευροκοπίου Βούλγαρος Δημήτριος Εὐθυμῆφ ἐδήλωσεν εἰς τὸν Νικόλαον Μαδεμπλήν, κάτοικον Πατρούσης: «Ἡ ἐπανάστασις ἦτο ἔργον τῶν Βουλγάρων καὶ εἶχε σκοπὸν νὰ ἐξοντώσῃ τοὺς Ἕλληνας, τὴν ἐπανάστασιν τὴν ἐκάμασαν οἱ Βούλγαροι διὰ νὰ δείξετε τὰ πόδια σας καὶ νὰ ρῆς τὰ πόφωμεν.»

Ἀλλὰ καὶ ἄλλως ἀποδεικνύεται, ὅτι τὸ κίνημα ἐκκηρυχθεὶς ὑπὸ τῶν Βουλγάρων. Ἐὰν οἱ Ἕλληνας προετίθεντο νὰ ἐξεγερθοῦν, θὰ ἐξέλεγον ὄρευνὰ καὶ μακρὰν τῶν κεντρικῶν ὁδικῶν ἀρτηριῶν καὶ τῶν κυρίων δυνάμεων τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ χωρία, παραβείματος χάριν τὰ χωρία τῆς Ροδόπης καὶ τοῦ Παγγαίου, ὡς ἐπρόκειν ἀργότερον, ὅταν ὀργανώθῃ τὸ κίνημα τῆς ἐθνικῆς ἀντιστάσεως. Τὸ κίνημα ὁμως ἐξεδηλώθη εἰς ὄλγια περὶ τὴν Δράμαν χωρία, τὸ Δοξάτου, καὶ τὰ Κίργια, τὴν Χωριστὴν καὶ τὴν Πρωασσοάνην, τοὺς Σιταγρούς κλπ. τὰ ὅποια εὐρίσκονται ἐπὶ τῶν κεντρικῶν ὁδικῶν ἀρτηριῶν καὶ πλησίον τῆς Δράμας, ἐνθις ὑπῆρχε μονίμως μεγάλη δύναμις τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ μετὰ πυροβολικοῦ καὶ ἀεροπορίας. Ἐξ ἄλλου, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ κινήματος, οὐδεὶς ἐκ τῶν ἐπισήμων Βουλγάρων ἐπαθῆ τι, πλὴν 10 — 15 χωροφυλάκων καὶ ἀγροφυλάκων, οἵτινες ἐφανεύθησαν ὑπὸ τῶν ἐπανάστατῶν.

Ὅτω σκημαθετηθέντος τοῦ κινήματος, ἐξεδηλώθη τοῦτο κατὰ τρόπον σχεδὸν ἰσομόρφον εἰς ὄλγια περὶ τὴν Δράμαν χωρία κατὰ τὴν νύκτα τῆς 28 πρὸς τὴν 29 Σεπτεμβρίου 1941. Εὐάριθμοι ἐκ τῶν Βουλγάρων ὁπλοτῶν καὶ τῶν ἡμετέρων κατέλωσαν τὰς ἀρχάς, ἐφάνευσαν κατόπιν συμπλοκῆς 2 — 3 χωροφύλακας, ὅπου ὑπῆρχον καὶ κατόπιν περιερχόμενοι τὰς ὁδοὺς τῶν χωρίων ἐφώναζον ἑλληνιστὶ καὶ βουλγαριστὶ «Χριστὸς Ἀνάστη», «οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Βούλγαροι εἴμεθα ἀδελφοὶ» καὶ διαβεβαιούνητες, ὅτι ἐπανάστασις εἶχε ἐκραγῆ εἰς τὴν Βουλγαρίαν, εἰς τὴν ὅποιαν μετείχε καὶ ὁ στρατὸς, προσεκάλουν τοὺς κατοίκους πρὸς συνεννοασιν. Οὐδεὶς ὁμως ἐκ τῶν κατοίκων παρεσύρθη. Περίτρομοι ἐκλείσθησαν εἰς τὰ σπίτια των καὶ ἀπέφυγον πᾶσαν ἐνεργὸν ἀνάμειν καὶ ἐκδηλώσαν ὑπὲρ τοῦ κινήματος.

Ἀπὸ τὴν ἰδίαν ὁμως νύκτα ὁ βουλγαρικὸς στρατὸς βοηθούμενος ὑπὸ πυροβολικοῦ καὶ ἀεροπορίας ἐπεδόθη εἰς τὴν καταστολὴν τοῦ δῆθεν κινήματος.

“Όπως ή έκρηξις, οδτω και ή καταστολή του δηθεν κινήματος έγινε κατά τρόπον σχεδόν όμοιόμορφον. Προηγήθη ή διαταγή νά κλεισθούν οι κάτοικοι εις τάς οικίας των, έγινε συστηματική έρευνα κατ' οικον, συνωδευομένη υπό διαρπαγής της κινητής περιουσίας και ένιαχού της πυρπολήσεως των οικιών των κατοίκων, έπικολούθησε δε ή συγκέντρωσις των κατοίκων εις τό υχολείον και τό κοινοτικόν κατάστημα, ο χωρισμός των άνδρων ηλικίας 18 — 40 έτών και ο τυφεκισμός άνευ άνσπαρίσεως ή προχείρων έξετάσεων κατόπιν διαταγής του επί κεφαλής αξιωματικού ή των πολιτικών άρχών δσον έξ αιτών ήθελον. Εις δε τά χωρία, των οποίων οι άρρηνες κάτοικοι είχαν προλάβει νά καταφύγουν εις τά όρη και τους άγρούς, οι δε γέροντες και τά γυναικόπαιδα είχαν παραμείνει επί τόπου, κατά κανόνα έθανατούντο μερικοί εκ των παραμεινάντων γερόντων, έβιάζοντο αι γυναίκες, έλαφυραγωγούντο και έπυρπολούντο έν όλω ή έν μέρει αι οικίαι, οι δε καταφυγόντες εις τά όρη, όσοι δέν κατώρθωσαν νά διαφύγουν εις την γερμανοκρατούμενην περιοχήν, καταδικάζοντο υπό του πυροβολικού και της άεροπορίας έδεκατίζοντο και άπομονούμενοι έθανατούντο.

Προηγήθη ή καταστολή του κινήματος εις την Δράμαν, ητις προσέλαβε τον χαρακτήρα της σφαγής: 1.500 κάτοικοι της πόλεως κατά τους μετρίωτερος όπολογισμούς, έσφάγησαν εις τάς οικίας των ή τάς όδους έν μέσω του κοπετοδ και του θρήνου των άπορφανιζόμενων οικείων των ή έτυφεκίζοντο μακράν αυτών εις τά προάστεια της πόλεως δεμένοι ανά 5-10 όπισθάγκωνα με συρματάιλεγμα, άφού προηγουμένως έληστεύθησαν και ύπέστησαν παντός είδους βασανιστήρια εις τάς φυλακάς και τά θιαϊθρια στρατόπεδα. Την αυτην τύχην με την πρωτεύουσαν είχαν και τά πέριξ αυτης χωρία, εις τά όποια έτυφεκίσθησαν ή έσφάγησαν, ή απέθανον εκ των κακώσεων και του πυρός εις Δοξάτον 397, εις τά Κίργια 200, έν οις και ο ιερεύς 'Ιάκωβος Κορυφίδης, εις την Χωριστήν 150, εις τον 'Αγιον 'Αθανάσιον 5, εις τό Κάτω Νευροκόπι 59, εις την Μικρόπολιν 21, μεταξύ των οποίων και δύο κοράσια, εις τον Μεγαλόκαμπιον 38, εις την Πετρούσαν 5, εις την Πρωυστάνην 13, εκτός της καιμοπόλεως και 49 παρά την γέφυραν της 'Αλιστράτης, ένθα εις εκ των διασωθέντων μες άναπαρέστησε τον τρόπον του τυφεκισμού (πρβλ. παράστημα III φωτογραφίαν όπ' αριθ. 36), εις την Κοκκινόγειαν 37, μεταξύ των οποίων εις ιερεύς και τρεις γυναίκες, εις την Νεροφράκτην 2, εις τάς Πυράς 1, εις τό Βαλτοχώρι 1, εις τον Νικηφόρον 31, μεταξύ των οποίων και εις ιερεύς, εις τό Μαυροκορδάτον 6, εις τά Παλαιάμπελα 28 (Πρβ. παράστημα III, φωτογραφίας όπ' αριθ. 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 26, 65 και παράστημα II όπ' αριθ. 17.)

Οι δε καταφυγόντες εις τά όρη, όσοι δέν κατώρθωσαν νά διαπεραιωθούν εγκαίρως εις την γερμανοκρατούμενην περιοχήν, εθρον τον θάνατον εις τάς μεσημβρινάς ύπαρειάς του Μπόζ - Δάγ και εις την επί του Παγγαίου μονήν της Εικοσιφονίσεως. 'Ο αριθμός των δέν είναι δυνατόν νά ύπολογισθη μετ' ακριβείας. 'Ανέρχεται όμως εις πολλάς εκατοντάδας.

'Αλλά και εις τους γειτομικούς νομούς των Σερρών και της Καβάλλας, άν και δέν έγινεν ουδεμία εκήλωσις συμμετοχής ή ενόιας του κινήματος υπό των κατοίκων, έπεξετάθη ή άπανθρωπία και ή όμότης των Βουλγάρων. Εις τάς Σέρρας έφυλακίσθησαν 600 περίπου πρόκριτοι, ύποβαλλόμενοι επί 3 ήμέρας εις παντοειδείς κακώσεις και πρό πάντων εις άγριον ξυλοδαρμόν, εκ του οποίου απέθανον 7 άτομα. 'Επίσης εις τό Σιδηρόκα-

ατρον ἐφυλακίσθησαν 200 πρόκριτοι καὶ 500 ἐκ τῶν γειτονικῶν χωρίων, ἐπὶ 8 ἐπίσης ἡμέρας κακοπαθοῦντες καὶ θερόμενοι ἀνηλεῶς, ἐκ τούτων δὲ 8 ἀπαχθέντες ἐν καιρῷ νυκτὸς εἰς ἀγνωστον καταβύθισιν θανατώθησαν. Σποραδικῶς δὲ ἀπέθανον ἐκ τῶν κακώσεων ἢ ἐτυφεκίσθησαν εἰς τὸν Προβατῆν 14, εἰς τὸν Σταθμὸν Ἀγγίστα 23, εἰς τὸν Λευκῶνα 18, εἰς τὴν Λειβαδιάν 60—80, εἰς τὴν Ραβδόπολιν 3, εἰς τὴν Μονοκλησιάν 10, εἰς τὴν Ἀλιστράτην 1, εἰς τὴν Καρμίτσαν 99, εἰς τὸ Μοναστηράκι 40, ἐκ τῶν ὁποίων 10 γυναῖκες, εἰς τὸ Ἄγιοχώρι 5, εἰς τὸν Πενθηλιῶνα 3, εἰς τὴν Ἡράκλειαν 2, εἰς τὸν Νέον Σκοπὸν 18, εἰς τὸ Βαλτοχώρι 4, εἰς τὴν Ἁγίαν Ἐλένην 4, εἰς τὴν Νέαν Ζίχνην 1, καὶ ἐκ τῶν παρακειμένων χωρίων Δήμητρα, Θολόν, Σφελινὸς κλπ. 50. Εἰς τὴν Καββάλλαν ἐφυλακίσθησαν ἀρκετοὶ πρόκριτοι καὶ θανατώθησαν 13 εἴτε εἰς τὰς ὁδοὺς, εἴτε εἰς τὰς φυλακάς. Εἰς δὲ τὰ χωρία τοῦ νομοῦ ἐτυφεκίσθησαν ἢ ἀπέθανον ἐκ τῶν κακώσεων εἰς τοὺς Φιλίππους 28 καὶ εἰς τὸν Ἀκροπόταμον 20 (Πρβ. παράρτημα 11, ὄτ' ἀριθμὸν 18.)

Τὰ πτώματα τῶν τυφεκισθέντων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀφίνοντο ἄταφα. Μόλι, δὲ μετὰ παρέλευσιν 4—5 ἡμερῶν ἐπετρέπη εἰς τοὺς κατοίκους νὰ τὰ θάψουν εἰς ὁμαδικοὺς τάφους (Πρβ. παράρτημα III φωτογραφίας ὄπ' ἀριθ. 27 — 34.)

Ὁ συνολικὸς ἀριθμὸς τῶν θυμάτων δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπολογισθῇ μετ' ἀκριβείας. Κατὰ τοὺς μετριοτέρους ὁμῶς ὑπολογισμοὺς ἀνέρχεται εἰς 12—15 χιλιάδας. Δυσυπολόγιστος εἶναι ἐπίσης ἡ ζημία ἐκ τῆς διαρπαγῆς τῆς κινητῆς περιουσίας καὶ ἐκ τῆς πυρπολήσεως τῆς ἀκινήτου περιουσίας τῶν κατοίκων.

Πρέπει νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι τινὲς ἐκ τῶν Βουλγάρων πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν ὑπάλληλων ἐξεδήλωσαν τὸν ἀποτροπισματὸν των διὰ τὰ διαπραχθέντα κακοουργήματα εἰς βάρος τοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ καὶ κατὰ τρόπον ἐνεργὸν ἀπεμβάντες ἔσωσαν μερικοὺς ἐκ τῶν Ἑλλήνων κατοίκων ἐκ τοῦ βεβαίου θανάτου. Οὕτω εἰς τὴν Δράμην ἀξιοματικὸς τῆς μουσικῆς ἔσωσεν 100 Ἑλληνας ἐκ τοῦ θανάτου, εἰς δὲ τὸ χωρίον Σκοπιάν τῶν Σερρών ὁ Βούλγαρος πρόεδρος τῆς κοινότητος διὰ τῆς ἐπαμβάσεώς του ἀπεσόβησε τὸν τυφεκισμὸν τοῦ ἄρρενος πληθυσμοῦ τοῦ χωρίου. Τὰ παροδείγματα ὁμῶς αὐτὰ ἀποτελοῦν μεμονωμένας ἐξαιρέσεις. Κατὰ κανόνα οἱ Βούλγαροι πολιτικοὶ καὶ στρατιωτικοὶ ὑπάλληλοι, οἱ ἔποικοι καὶ πρὸ πάντων οἱ πρὸ τοῦ κινήματος ἐλθόντες ὑποπτοι, ἀπέδειξαν διὰ μίαν φοράν ἀκόμη τὰ κακοῦργα ἐνστικτῶς, ὅτι τῶν ὑποίων ἐμφοροῦνται. Βούλγαροι στρατιῶται ἀποκόψαντες τὴν κεφαλὴν Ἑλλήνος φονευθέντος ἐχρησιμοποίησαν αὐτὴν ὡς ποδόσφαιρον εἰς τὴν πλατείαν τῆς Ἐλευθερίας τῆς Δράμας. Βούλγαροι στρατιῶται καὶ ἄτακτοι ἔχουν φωτογραφηθῆ κρατοῦντες κεφαλὰς τυφεκισθέντων ἢ ἐν μέσῳ πτωμάτων, Βούλγαροι στρατιῶται εἰς τὸ Δοξάτον ἀπέκοψαν διὰ μαχαίρας τὰ δάκτυλα τῶν ὑπὸ τυσοκισμῶν, διὰ νὰ ἀφαιρέσουν τὰ δακτυλίδιά των. Ὁ μετέπειτα ἐπίτροπος τοῦ Μητροπολίτου Νευροκοπίου ἐν Δράμῃ ἔδωκεν τὴν χαρακτηριστὴν βολὴν εἰς ἡμισυανῆ Ἑλληνα κατακείμενον εἰς τὴν πλατείαν Ἐλευθερίας τῆς πόλεως, Βούλγαροι δὲ ἰατροὶ παρηκολούθουν ἀσυγκίνητοι τὴν ἀγρίαν σφαγὴν εἰς τὴν Δράμην καὶ ἐλάβανον φωτογραφίας τῶν θυμάτων (Πρβ. παράρτημα III, φωτογραφίας ὄπ' ἀριθ. 1 — 4.)

Ἐπίσης καὶ οἱ ἐν Δράμῃ εὐρεθέντες ὄλιγοι Γερμανοὶ στρατιῶται πα-

ρηκολούθουν ἀπαθῶς τὰ γινόμενα λοιμβάνοντες φωτογραφίας καὶ κινηματογραφικὰς ταινίας. Μόνον δὲ ἐν Καβάλλα, πιθανῶς ἐνεκὰ τῆς παρουσίας μικρᾶς γερμανικῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως, ἀπεσοβήθη ἡ ἐπέκτασις τῆς σφαγῆς.

Γ'. ΜΕΤΑ ΤΟ ΨΕΥΔΟΚΙΝῆΜΑ ΤΟΥ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1941

Ἄσ' οὖδ' αἰ βουλγαρικαὶ Ἄρχαι δὲν ἐπέτυχον διὰ τοῦ ἐκβουλγαρισμοῦ τῆς ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἐκπαίδευσως, τῆς ἀπαλείψεως ἀπὸ τῶν πόλεων καὶ τῶν χωρίων παντὸς ἰχνους προδίδοντας τὸν Ἑλληνικὸν χαρακτῆρα τῶν καὶ διὰ τῆς ἀπελάσεως τῶν ἀποτελούντων τὴν ἡγήτιδα τάξιν, καὶ γενικῶς τῶν δυναμένων νὰ ἀσκήσουν ἐπιρροὴν προσώπων νὰ ἀλλοιώσῃσιν τὴν ἐθνολογικὴν σύνθεσιν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Δυτικῆς Θράκης καὶ κατόπιν διὰ τοῦ ψευδοκινήματος τοῦ Σεπτεμβρίου 1941 καὶ τῆς συστηματικῆς σφαγῆς, τῆς διαρπαγῆς καὶ τῆς καταστροφῆς τῆς κινητῆς καὶ τῆς ἀκινήτου περιουσίας, τὰ ὁποῖα ἐπικαλούθησαν αὐτό, νὰ ἐξαναγκάσῃσιν τοὺς Ἕλληνας κατοίκους εἰς τὴν ἀποδοχὴν τῆς βουλγαρικῆς ἐθνικότητος ἢ ὑπηκοότητος. Πράγματι ἔναντιον τῶν ἀρχῶν τοῦ διεθνοῦς δικαίου, διότι ὁ πόλεμος ἐξηκολούθει, τὰ δὲ βουλγαροκρατούμενα ἐδάφη δὲν εἶχον παραχωρηθῆ εἰς τὴν Βουλγαρίαν διὰ διεθνοῦς συνθήκης, τὸ βουλγαρικὸν ὑπουργικὸν συμβούλιον διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 31 τῆς 5 Ἰουνίου 1942 ἀποφάσεώς του ἐνέκρινεν ἰδιαιτέρον κανονισμὸν ἰθαγενείας τῶν κατοίκων «τῶν ἀπελευθερωθέντων κατὰ τὸ ἔτος 1941 ἐδαφῶν», ὁ ὁποῖος ἐδημοσιεύθη τῆ 10 Ἰουνίου 1942 εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 124 φύλλον τῆς Ἐφημερίδας τῆς Κυβερνήσεως τῆς Βουλγαρίας. Μερικαὶ ἐκ τῶν διατάξεων τοῦ κανονισμοῦ τούτου εἶναι ἄξια ἰδιαιτέρας προσοχῆς. Διὰ τοῦ ἀρθροῦ 1 ἀπενέμετο ἀμέσως καὶ αὐτοδικαίως ἡ βουλγαρικὴ ἰθαγένεια εἰς πάντας τοὺς ἔχοντας κατὰ τὴν ἰσχὺν τοῦ κανονισμοῦ τὴν κατοικίαν των «εἰς τὰ ἀπελευθερωθέντα κατὰ τὸ ἔτος 1941 ἐδάφη, ἐφ' ὅσον οὗτοι ἦσαν βουλγαρικῆς καταγωγῆς». Πρόκειται περὶ τῶν 3.236 σλαβοφώνων, κατὰ τὴν ἐπίσημον ἑλληνικὴν στατιστικὴν τοῦ ἔτους 1940, οἱ ὅποιοι παρέμειναν εἰς τὸ βουλγαροκρατηθὲν ἑλληνικὸν ἔδαφος, ἂν καὶ παρεσχέθη εἰς αὐτοὺς τὸ δικαίωμα τῆς οἰκειοθελοῦς μεταναστεύσεως εἰς τὴν Βουλγαρίαν κατὰ τὰς διατάξεις τῆς συνθήκης τοῦ Νεϊγῶ, τῆς 29 Νοεμβρίου 1919 καὶ τῆς πρὸς ἐφαρμογὴν αὐτῆς συμφωνίας Καφαντάρη - Μολώφ. Διὰ τοῦ ἀρθροῦ 2 ἐπιτρέπετο εἰς τοὺς γεννηθέντας «εἰς τὰ ἀπελευθερωθέντα κατὰ τὸ ἔτος 1941 ἐδάφη» καὶ ἔχοντας τὴν κατοικίαν των ἐκτὸς τῶν ἐδαφῶν τούτων καὶ τῶν παλαιῶν συνόρων τοῦ βουλγαρικοῦ βασιλείου, ἐφ' ὅσον εἶναι βουλγαρικῆς καταγωγῆς, νὰ ἀποκτήσουν τὴν βουλγαρικὴν ἰθαγένειαν, εἰάν ἐντὸς ἐνὸς ἔτους ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ κανονισμοῦ ζητήσῃσιν ταῦτα δι' αἰτήσεως πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης ἀπ' εὐθείας, ἢ διὰ τῶν βασιλικῶν διπλωματικῶν ἢ προξενικῶν ἀρχῶν.

Ὡς πρὸς δὲ τοὺς λοιποὺς κατοικοὺς διὰ τοῦ ἀρθροῦ 4 ὀρίζεται ὅτι: «οἱ καθίστανται. Βούλγαροι ὀπῆκοι, ἐκτὸς ἐάν μέχρι τῆς 1 Ἀπριλίου 1943 ἐκφράσουν τὴν ἐπιθυμίαν νὰ διατηρήσουν τὴν μέχρι τοῦδε ἰθαγένειαν, ἢ νὰ ἀποκτήσουν ἑτέραν ἰθαγένειαν, καὶ ἐντὸς τῆς αὐτῆς προθεσμίας νὰ ἐξέλθουν τῶν ὄριων τοῦ Κράτους». Τέλος διὰ τοῦ ἀρθροῦ 8 τὰ πρόσωπα, τὰ ἀποκτῶντα τὴν βουλγαρικὴν ἰθαγένειαν ἀπηλλάσσονται τελῶν, δασμῶν, ἐνσήμων καὶ φάρων. Πρὸς ἐξαναγκασμὸν δὲ τῶν Ἑλλήνων κατοίκων νὰ ἀποδεχθοῦν τὴν βουλγαρικὴν ἐθνικότητα ἢ ὑπηκοότητα αἱ βουλγαρικὰ Ἄρχαί προσέφευγον κατὰ τὴν περίσθον αὐτὴν εἰς μέτρα τὰ ὅποια, ἐφαρμοσθέντα πρὸς τὴν ἀποδοχὴν, ὑποστυφῶδες καὶ μετ' ἐπιεικείας, ἐφηρμόσθησαν ἤδη μετὰ μεγαλυτέρας ἐντάσεως καὶ ἀσστηρότητος, τὸν ἐποικισμὸν Βουλγάρων ἐκ Βουλγαρίας, τὴν συγκέντρωσιν τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς τοῦ τόπου εἰς τὰς χεῖρας τοῦ βουλγαρικοῦ δημοσίου καὶ τῶν Βουλγάρων ἐποίκων, τὴν βαρυτάτην φορολογία, τὰς ἀγγαρείας, τὴν πείνον, τοὺς ἐκτοπισμοὺς εἰς τὴν Βουλγαρίαν, τὴν στρατολογία τῶν κατοίκων καὶ ἰδίως τῶν νέων πρὸς ἐκτελέσειν καταναγκαστικῆς ἐργασίας, τοὺς φόνους καὶ τὰς κακώσεις, τὰς διαρπαγὰς, τὰς καταστροφὰς καὶ τὰς πυρπολήσεις τῆς κινήτης καὶ τῆς ἀκινήτου περιουσίας τῶν κατοίκων Ἑλλήνων καὶ Τούρκων καὶ Ἰσραηλιτῶν. (Πρβ. παράρτημα II, ὑπ' ἀριθ. 19).

VI ΕΠΟΙΚΙΣΜΟΣ ΒΟΥΛΓΑΡΩΝ ΕΚ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Αἱ πορατιθέμεναι δηλώσεις τοῦ Βουλγάρου Πρωθυπουργοῦ Φίλωφ εἰς συνέντευξίν του δημοσιευθεῖσαν εἰς τὴν γερμανικὴν ἐφημερίδα «Μπέντσεν Τσάιτουγκ» τῆς 19ης Νοεμβρίου 1941, περιέχουν τὰς κυρίας γραμμὰς τοῦ ἐποικιστικοῦ προγράμματος τῆς βουλγαρικῆς κυβερνήσεως. «Κατ' αὐτὰς ἀρχίζει ὁ νέος ἐποικισμὸς εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, διότι ἐκεῖ εἶναι τὸ ζήτημα τοῦ πληθυσμοῦ τὸ μᾶλλον ἐπιῆγον καὶ ἡ λύσις τῶν γεωργικῶν ζητημάτων ἢ πλὴν δύσκολος. Ἐπὶ τῆ βῆσει τῆς ἐκκλήσεως τῆς κυβερνήσεως νὰ μὴ ἀφεθῆ κανένα κομμάτι τῆς Βουλγαρίας ἀκαλλιέργητον, θὰ ἐποικισθοῦν τῇ βοήθειᾳ ἐξαιρετικῶν μέτρων τῆς κυβερνήσεως κατὰ τὰς ἐπομένους ἑβδομάδας καὶ μῆνας χιλιάδες βουλγαρικὰ οἰκογένεια. Αἱ κυριώτεραι ἀποφάσεις εἶναι αἱ ἑξῆς: Τὰς κατοικίας, τὰ κτίρια καὶ τὸ ἀπαιτούμενον ὑλικὸν θὰ πληρώσουν οἱ ἐποικοὶ εἰς τὰ 30 % τῆς πραγματικῆς ἀξίας των, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸ ποσοστὸν θὰ πληρωθῆ ἀτόκως εἰς ἑτήσιας δόσεις. Ἐκτὸς τούτου, τὸ κράτος μεταφέρει δωρεάν τὸ ἄψυχον καὶ τὸ ἐμψυχον ὑλικὸν τῶν ἐποίκων. Ἐκτὸς τοῦ ὅτι εἶναι ἀπηλλαγμένοι παντὸς φόρου ἐπὶ πολλὰ ἔτη, τοὺς δίδονται κρατικὰ δάνεια μὲ τὴν πιθανότητα πρὸς τοῖς ἄλλοις νὰ ἀγοράζωσιν καὶ γεωργικὰς μηχανὰς. Μὲ τὴν πραγματοποιήσιν τοῦ ἐποικιστικοῦ τούτου προγράμματος θὰ συμπληρωθῆ τὸ πρῶτον βῆμα διὰ τὴν ἐξίσωσιν τῶν περιφερειῶν αὐτῶν πρὸς τὴν μητρόπολιν.»

Τέσσαρας δὲ μῆνας βραδύτερον κατὰ τὴν ἐν Σέρραις ἐκδοδομένην βουλγαρικὴν ἐφημερίδα «Μπαλγκάρασκ Γιοῦκ» («Βουλγαρικὸς Νότος») τῆς 27ης Μαρτίου 1942, ὁ Βούλγαρος ὀπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης κατέθεσεν εἰς τὴν Βουλὴν πρὸς ψήφωσιν, συμφώνως πρὸς τὴν ἀπόφασιν τοῦ ὀπουργικοῦ συμβουλίου, σχέδια νόμων «περὶ ἀπαλλοτριώσεως ἀκινήτων περιουσιῶν πρὸς κατασκευὴν ναυπηγείου εἰς τὴν νῆσον Θάσον», «περὶ

ἀποκτήσεως κλήρου γῆς ὑπὸ τῶν δημοτικῶν ὑπαλλήλων καὶ τῶν ἱερέων τῆς ὀρθοδόξου βουλγαρικῆς ἐκκλησίας εἰς τὰ χωρία τῆς περιοχῆς τοῦ Αἰγαίου», «περὶ δωρεᾶν μεταφορᾶς τῶν ἐποίκων εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Αἰγαίου», «περὶ καταβολῆς 10 χιλιάδων λέβα διὰ τὴν συντήρησιν τῶν ἐποικιζομένων εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Αἰγαίου.» Ἡ προθυμία ὁμοῦ τῶν Βουλγάρων πρὸς ἐγκατάστασιν εἰς τὰ βουλγαροκρατούμενα ἑλληνικὰ ἐδάφη φαίνεται ὅτι δὲν ὑπῆρξε μεγάλη, κυρίως ἕνεκα τοῦ φόβου τῆς δυσμενοῦς διὰ τὰ βουλγαρικὰ συμφέροντα τροπῆς τοῦ πολέμου. Περὶ τούτου δὲ πειθόμεθα ἐάν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὰ ἀρθρα τῶν ἐφημερίδων τῆς Σόφιας «Νοβο» τῆς 7 Νοεμβρίου 1941 καὶ «Ζόρα» τῆς 16ης Νοεμβρίου 1941, διὰ τῶν ὁποίων ἐξαίρεται ἡ γονιμότης καὶ ὁ πλοῦτος τῶν «ἀπελευθερωθεῖσων ἐπαρχιῶν» καὶ παρέχονται ὑποσχέσεις περὶ παντοειδοῦς ὑποστηρίξεως τῶν ἐποίκων ὑπὸ τοῦ βουλγαρικοῦ κράτους (Πρβ. παράρτημα II ὑκ' ἀριθ. 20 καὶ 21.).

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐγκατασταθέντων εἰς τὰ βουλγαροκρατούμενα ἑλληνικὰ ἐδάφη ἐποίκων ἂκ Βουλγαρίας κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὑπερτριτοῦς κατοχῆς, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπελογισθῇ μετ' ἀκριβείας. Βέβαιον εἶναι μόνον ὅτι ἐγκατεστάθησαν πλὴν τῶν πολυαριθμῶν Βουλγάρων ὑπαλλήλων, πολιτικῶν, δημοτικῶν, κοινωτικῶν καὶ ἀστυνομικῶν εἰς μὲν τὰς πόλεις Σιδηρόκαστρον, Σέορας, Νέαν Ζίχνην, Δράμαν, Κάτω Νευροκόπιον, Ἐλευθεροπόλιν, Καβάλλαν, Χρυσούπολιν, Ξάνθην, Κομοτινὴν καὶ Ἀλεξανδρούπολιν ἀνά 2 — 10 χιλιάδες ἑποικοὶ, εἰς δὲ τὰ πλουσιώτερα καὶ γονιμώτερα χωρία ἀνά 5 — 60 οἰκογένειαι ἐποίκων. Προήρχοντο δὲ οἱ ἑποικοὶ, ἀγρόται καὶ αὐτοὶ, κυρίως ἐκ τῆς μεσημβρινῆς Βουλγαρίας καὶ κατὰ προτίμησιν ἐκ τῶν ἀνηκόντων εἰς τὸ μακεδονοθρακικὸν καμιτάτον καὶ τοὺς οἰκειοθελῶς μεταναστεύσαντας σλαυφόνους κατὰ τὸ ἔτος 1913 καὶ κατὰ τὰ ἔτη 1924 — 1927 δυνάμει τῆς συμφωνίας Καφάντρη — Μολώφ. Ἦσαν δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀνεργοὶ καὶ ἀκτήμονες καὶ προσήρχοντο ἐντελῶς γυμνοὶ καὶ ἐστερημένοι καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν στοιχειωδῶν μέσων διὰ τὴν πρῶτην ἐγκατάστασιν των. Εἰς τὰς πόλεις ἐγκατεστάθησαν οἱ ἑποικοὶ εἰς τὰς οἰκίας τῶν οἰκειοθελῶς ἢ βίβ' ἐκπατρισθέντων Ἑλλήνων, αἱ ὁποῖαι, ἀφοῦ ἐληλατήθησαν κατὰ τὰ ἐπιπλα καὶ τὰ σκεῦά των, ἐχαρκατηρίσθησαν ὡς δημόσια κτήματα, ἐν ἀνεπαρκείᾳ δὲ αὐτῶν εἰς ἐπιτασσομένης μετὰ τῶν ἐπίπλων καὶ τοῦ μεγαλυτέρου μέρους τῶν εἰδῶν κλινοστρωμνῆς καὶ τῶν σκευῶν των οἰκίας Ἑλλήνων, τῶν πρῶτην ἐνοίκων ὑποχρεωθέντων νὰ συγκατοικήσουν μετ' ἄλλων ἑλληνικῶν οἰκογενειῶν. Ἦσαν δὲ οἱ ἑποικοὶ τῶν πόλεων ἱατροὶ καὶ δικηγόροι, ἀντικαταστήσαντες τοὺς οἰκειοθελῶς ἢ βίβ' ἐκπατρισθέντας καὶ τοὺς στερηθέντας τοῦ δικαϊώματος τῆς ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος Ἑλληνας ἱατροὺς καὶ δικηγόρους, ἔμποροι, βιοτέχναι καὶ ἐπαγγελματίαι, ὑποκατασταθέντες εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις τῶν οἰκειοθελῶς ἢ βίβ' ἐκπατρισθέντων Ἑλλήνων ἐμπόρων, βιοτεχνῶν καὶ ἐπαγγελματιῶν ἢ ἐκβιάσαντες εἰς συνεταιρισμὸν τοὺς γενομένους ἀνεκτοῦς Ἑλληνας, ἐμπόρους, βιοτέχναις καὶ ἐπαγγελματίαις. Ἀλλὰ καὶ οἱ κακοποιοὶ καὶ οἱ τυχοδιώκται δὲν ἔλειπον, ὀδηγηθέντες μέχρι τῶν μακεδονικῶν καὶ τῶν θρακικῶν πόλεων ὑπὸ μόνου τοῦ πόθου τῆς διαρπαγῆς τῶν πλουσιῶν περιουσιῶν τῶν οἰκειοθελῶς ἢ βίβ' ἐκπατρισθέντων καὶ τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν παραμεινάντων ἐπὶ τόπου Ἑλλήνων. Οἱ δὲ ἀγρόται ἑποικοὶ ἐγκατεστάθησαν κατ' ἀρχὰς εἰς τὰ πεδινὰ χωρία, εἰς τὰ ὁποῖα κατώκουν σλαυφῶνοι,

οικειοθελῶς μεταναστεύσαντες εἰς τὴν Βουλγαρίαν μετὰ τὸ ἔτος 1913 καὶ κατὰ τὰ ἔτη 1924 — 1927, δυνάμει τῆς συμφωνίας Κοφιντάρη — Μολώφ, κατόπιν δὲ καὶ εἰς χωρία, ἐπίσης πεδινά, εἰς τὰ ὁποῖα οὐδέποτε ἠκούσθη ἢ σλαυκὴ φωνή. Ἐγκατεστάθησαν δὲ κατὰ τὸν αἰτῶν τρόπον, κατὰ τὸν ὁποῖον καὶ οἱ ἔποικοι τῶν πόλεων, εἰς τὰς οἰκίας δηλ. τῶν οικειοθελῶς ἢ βίβλ. ἐκπατρισθέντων Ἑλλήνων ἀγροτῶν, ἐν ἀνεπαρκείᾳ δὲ αὐτῶν εἰς ἐπιτασσομένης οἰκίας μετὰ τῶν ἐξαρτημάτων των, ἀχυρώνων, σταύλων καὶ κήπων καὶ τοῦ μεγαλυτέρου μέρους τῶν ἐπίπλων καὶ σκευῶν, τῶν πρώην ἐνοίκων ὑποχρεωθέντων νὰ συγκατοικήσουν μετ' ἄλλων ἑλληνικῶν οικογενειῶν. Εἰδικῶς εἰς τὰ χωρία τὰ κείμενα κατὰ μῆκος τῶν κεντρικῶν ὁδικῶν ἀρτηριῶν ἐγκατεστάθησαν οἱ ἀγρόται ἔποικοι εἰς ἰδιαίτερας ὁμοιομόρφους οἰκίας, ἐκ τριῶν δωματίων καὶ ὑποστέγου διαδρόμου, κατασκευαζομένης κατ' ἐπέκτασιν τοῦ ὑπάρχοντος συνοικισμού, διὰ τοῦ ὕλικου καὶ τεθαμνισμένων ἑλληνικῶν οἰκιῶν καὶ τῆς ἀναγκαστικῆς προσωπικῆς ἐργασίας τῶν Ἑλλήνων κατοίκων. Εἰς τοὺς ἀγρούτας ἐποίκους διενεμήθησαν οἱ ἀγροὶ τῶν οικειοθελῶς ἢ βίβλ. ἐκπατρισθέντων Ἑλλήνων ἀγροτῶν, οἵτινες ἐχαρακτηρίσθησαν ὡς δημόσια κτήματα, ἐν ἀνεπαρκείᾳ δὲ αὐτῶν καὶ μέρος τῶν εὐφορατέρων καὶ πλησιέστερων εἰς τὰ χωρία ἀγρῶν τῶν παραιμεινάντων ἐπὶ τόπου Ἑλλήνων ἀγροτῶν. Οἱ διανεμηθέντες δὲ εἰς τοὺς ἐποίκους ἀγροὶ ἦσαν σημαντικοὶ εἰς ἕκτασιν, ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ἄμφω, ὅτι διενεμήθησαν ἀγροὶ εἰς μὲν τὰς ἐγκατασταθείσας 35 οικογενείας εἰς τὸ χωρίον Κίργια τῆς Δράμας, ἐκτάσεως 2.500 στρεμμάτων, εἰς δὲ τὰς ἐγκατασταθείσας 12 οικογενείας εἰς τὸ ἐπὶ τῆς δημοσίας ὁδοῦ Δράμας — Καβάλλας χωρίον Πολύστηλον ἐκτάσεως 800 στρεμμάτων, ἦτοι 55 — 70 στρέμματα κατὰ οικογένειαν. Οἱ διανεμόμενοι εἰς τοὺς ἀποίκους ἀγροὶ διενεμόντο συνήθως καλλιεργημένοι καὶ ἐσπαρμένοι διὰ τῶν ἐξόδων καὶ τῆς προσωπικῆς ἐργασίας τῶν Ἑλλήνων ἀγροτῶν. Ἐὰν δὲ ἔδεν ἦσαν καλλιεργημένοι καὶ ἐσπαρμένοι, ἐκαλλιεργοῦντο καὶ ἐσπείροντο διὰ τῶν ἐξόδων καὶ τῆς προσωπικῆς ἐργασίας τῶν Ἑλλήνων ἀγροτῶν διὰ λογαριασμόν τῶν Βουλγάρων ἐποίκων. Μετὰ τῶν ἀγρῶν τῶν Ἑλλήνων ἀγροτῶν διενέμετο εἰς τοὺς ἐποίκους καὶ μέρος τῶν ἀρότριων ζώων καὶ τῶν γεωργικῶν ἐργαλείων αὐτῶν, συνήθως ἀνευ πληρωμῆς.

Βραδύτερον ἐπετράπη διὰ νόμων εἰς τοὺς Βουλγάρους ἐποίκους τῶν πόλεων καὶ τῶν χωριῶν ἢ ἀγορὰ τῶν κρατικοποιηθέντων ἀκινήτων τῶν οικειοθελῶς ἢ βίβλ. ἐκπατρισθέντων Ἑλλήνων ἀγροτῶν καὶ ἀστῶν, ἐπὶ τῇ ἀμέσῳ καταβολῇ τοῦ 1)20 ἢ τοῦ 1)10 τοῦ τιμήματος καὶ μετὰ τὸ δικαίωμα τῆς ἐξοφλήσεως τοῦ ὑπολοίπου ἐντός 8—12 ἐτῶν ἐπὶ τόκῳ 4 % ἂν ἐπρόκειτο περὶ ἀγοραστῶν ἐποίκων ὀταλλήλων ἢ 6 % ἂν ἐπρόκειτο περὶ ἀγοραστῶν ἰδιωτῶν, καθὼς καὶ ἡ ἀγορὰ τῶν κινητῶν τῶν αὐτῶν Ἑλλήνων, ὅσα, ὑπολειφθέντα μετὰ τὴν διαρπαγὴν καὶ τὴν ἀποστολὴν των εἰς Βουλγαρίαν, ἐχαρακτηρίσθησαν ὡς ἀδέσποτα, ὡς μαρτυροῦν τὰ ἄρθρα τῶν ἐφημερίδων τῆς Σόφιας «Οὐτρο» τῆς 2ας Ἀπριλίου καὶ «Ζόρα» τῆς 9ης Ἀπριλίου 1942. Οἱ νόμοι ὅμως οὗτοι κατόπιν τῆς δυσμενοῦς διὰ τὰς δυνάμεις τοῦ ἄξονος τροπῆς τοῦ πολέμου ἔδεν ἐσημειώθησαν. (Πρβ. εἰς τὸ παράρτημα III φωτογραφίας ὑπ' ἀριθ. 55 — 56 καὶ εἰς τὸ παράρτημα II ὑπ' ἀριθ. 29 καὶ 23.)

VI. ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΒΟΥΛΓΑΡΩΝ ΕΠΟΙΚΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΝ ΖΩΗΝ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ. ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΟΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΒΑΡΥΤΑΤΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ, ΑΓΓΑΡΕΙΑΙ.

Εἰς τὰς πόλεις αἱ μεγάλας βιομηχανικαὶ καὶ ἐμπορικαὶ ἐπιχειρήσεις περιῆλθον κατὰ κανόνα εἰς τὰς χεῖρας τοῦ βουλγαρικοῦ δημοσίου διὰ τοῦ ἐξαναγκασμοῦ τῶν ἰδιοκτητῶν των εἰς ἐκπατρισμόν κατόπιν φρικτῶν ἐξευτελισμῶν καὶ βαρσιανιστηρίων, τὰ ὅποια συνοδεύαντο συνήθως ὑπὸ τῆς διαρπαγῆς τῆς κινήτης περιουσίας των. Οἱ Ἕλληνας ἔμποροι, βιοτέχναι καὶ ἐπαγγελλοῦνται — ἔμποροι ὀφθαλμάτων ὀπιοκισκῶν κλπ., ξενόδοχοι, φωτογράφοι, ἀρτοποιοὶ, ράπται καὶ ὑποδηματοποιοὶ κλπ., ὅσοι δὲν ἐξηλαγκάουθησαν εἰς ἐκπατρισμόν, ἢ δὲν τοὺς παρέχετο ἄδεια ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος ἢ οἱ διεσθύνοντες σχετικῶς ἐπικερδεῖς ἐπιχειρήσεις, ὑπερθεῖντο νὰ δεχθοῦν συνεταιίρους ἐκ τῶν ἄκ Βουλγαρίας ἐποίκων, οἱ ὅποιοι, χωρὶς νὰ καταβάλουν νέα κεφάλαια, ὑποκαθίσταντο βαθμηδόν εἰς τὴν ἐπιχείρησιν, τοῦ Ἕλληνος ἐπιχειρηματίου ἐποβυβαζομένου εἰς ἀπλοῦν ὑπόλληλον. Εἰς τὰς ἰσπανίας περιπτώσεις, κατὰ τὰς ὁποίας παρέχετο ἡ ἄδεια ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος εἰς Ἕλληνας ἔμπορους, βιοτέχναις καὶ ἐπαγγελλοῦνται, αὕτη παρέχετο κατόπιν πολλῶν διατυπώσεων, αἱ ὁποῖαι ἀπῆταν καὶ χρόνον σχετικῶς μακρὸν, 4 — 5 μῆνας, καὶ ἀπθονοῦν χρήμα πρὸς ἀνταμοιβὴν τῶν δικηγόρων. Εἰς τοὺς ἀσκοῦντας ἐλεύθερα ἐπαγγέλματα, ἰατροὺς, ἰσηγοῦντας καὶ συμβολαιογράφους, ὅσοι δὲν ἐξηλαγκάουθησαν εἰς ἐκπατρισμόν, ἀπηγορεύετο γενικῶς ἡ ἀσκῆσις τοῦ ἐπαγγέλματος. Εἰς τοὺς ἐργάτας, εἰδικευμένους καὶ μὴ, ἐπετρέπετο κατ' ἀρχὰς ἡ ἐργασία, μὲ τὴν πρόσθον ἡμῶς τοῦ χρόνου ἀντικαταστάθησαν ὑπὸ Βουλγάρων ἐποίκων ἐργατῶν εἰς εὐρείαν κλίμακα (πρβ. εἰς παρῶρθημα I) καὶ ὑπ' ἀριθ. 24.)

Ἄμεσον ἀποπέλασμα τῆς ὑποκαταστάσεως τοῦ βουλγαρικοῦ δημοσίου καὶ τῶν Βουλγάρων ἐποίκων εἰς τὰς μεγάλας, τὰς μέσας καὶ ἐν γένει τὰς μικρὰς ἐμπορικὰς, βιομηχανικὰς καὶ ἐπαγγελλοματικὰς ἐπιχειρήσεις τῶν Ἑλλήνων καὶ τοῦ περιορισμοῦ τῆς ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος καὶ τῆς ἐργασίας ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ἀπαγόρευσιν τῶν συναλλαγῶν μετὰ τῶν ὀλέγων ὑπὸ Ἑλλήνων διατηρουμένων ἐπιχειρήσεων καὶ καταστημάτων ὑπῆρξεν ἡ ἀμεργία — ἡ ὅποια ἐμάστιζεν ἐξ ἴσου ἔμπορους — ἐργασίας καὶ ἐργαζομένους καὶ ἡ στυντροφος αὐτῆς πένια.

Ἄλλὰ καὶ τῶν Ἑλλήνων ἀγροτῶν ἡ τύχη δὲν ὑπῆρξεν καλυτέρα. Τὰ ἐπ' αὐτῶν παραγόμενα γεωργικὰ καὶ κτηνοτροφικὰ προϊόντα, καπνός, σίτος, ἀραβόσιτος, κριθή, σιανός, ἐλαία, γάλα, μαλλί, ἐλεγχόμενα καὶ συγκεντρούμενα κατὰ τὸν χρόνον τῆς παραγωγῆς ὑπὸ τὴν ἑσποπτεῖαν τῶν Βουλγάρων δημάρχων καὶ προέδρων τῶν κοινότητων, ἠγορεύοντο εἰς τιμὰς ἐξευτελιστικὰς ὑπὸ τοῦ βουλγαρικοῦ κράτους, κατὰ τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἐφαρμοσθέν σύστημα τῶν κρατικῶν μονοπωλίων εἰς τὰ κατεχόμενα ἑλληνικὰ καὶ σερβικὰ ἐδάφη. Οὕτως ὁ καπνός ἠγορεύθη ἀναλόγως τῆς ποιότητος κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς κατοχῆς 40 — 50 λέβα τὸ κιλόν, κατὰ τὸ δεύτερον 60 — 80 λέβα τὸ κιλόν καὶ κατὰ τὸ τρίτον 100 — 120 λέβα τὸ κιλόν, ἐνῶ ἡ πραγματικὴ τιμὴ τοῦ καπνοῦ κατὰ τὴν ἀντίστοιχον χρονικὴν περίοδον ἐκκαμίνετο ἀναλόγως τῆς ποιότητος μεταξὺ 200 — 400 λέβα τὸ κιλόν.

Ὁ σίτος καὶ ὁ ἀραβόσιτος ἠγοράσθησαν καὶ κατὰ τὰ τρία ἔτη τῆς κατοχῆς 5 — 14 λέβα τὸ κιλόν, ἐνῶ εἰς τὴν ἐλευθέραν ἀγορὰν ἐτιμῶντο 80 — 120 λέβα τὸ κιλόν. Αἱ ἐλαίαι ἠγοράσθησαν καὶ κατὰ τὰ τρία ἔτη τῆς κατοχῆς 7 — 12 λέβα τὸ κιλόν, ἐνῶ ἐτιμῶντο εἰς τὴν λευθέραν ἀγορὰν αἱ μὲν ἐλαίαι 100 — 150 λέβα τὸ κιλόν, τὸ δὲ ἔλαιον 200 — 400 τὸ κιλόν. Τὸ γάλα ἠγοράσθη κατὰ τὰ τρία ἔτη τῆς κατοχῆς 2 — 5 λέβα τὸ κιλόν, τὸ δὲ μαλλι 60 — 100 λέβα τὸ κιλόν, ἐνῶ εἰς τὴν ἐλευθέραν ἀγορὰν ἐτιμᾶτο 400 — 600 λέβα τὸ κιλόν. Τὸ μέλι ἠγοράσθη καὶ κικιὰ τὰ τρία ἔτη τῆς κατοχῆς 40 — 60 λέβα τὸ κιλόν.

Φαίνεται ὁμως, ὅτι δὲν ἦσαν σπάνια αἱ περιπτώσεις, κατὰ τὰς ὁποίας τὰ γεωργικὰ καὶ τὰ κτηνοτροφικὰ προϊόντα τῶν Ἑλλήνων κατοίκων δὲν ἐπληρώνοντο, ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι κατὰ τινὰ ὀππολογισμὸν τοῦ Προέδρου τοῦ νομαρχιακοῦ συμβουλίου Ραδότης ἐκ τῆς Κομοτινῆς καὶ τῆς περιφέρειας τῆς — κάτοικοι 94.554 κατὰ τὴν πρόχειρον ἀπογραφὴν τῆς 1ης Νοεμβρίου 1944 — συνκεντρώθησαν ὑπὸ τῶν βουλγαρικῶν Ἀρχῶν χωρὶς νὰ πληρωθοῦν, σίτος 24.700.000, κριθάραι 8.200.000, καλαμπάκι 4.500.000, σίκαλις 2.000.000, φασόλια 660.000, ρεβύθια 700.000, ἄχυρον 25.000.000, χόρτον 26.999.000, βαμβάκι 500.000, σουσάμι 700.000, μαλλιὰ 250.000, γάλα 1.800.000, πατάτες 600.000, λαχανικὰ 5.000.000, μέλι 40.000, ἐλαίαι 600.000, ἔλαιον 25.000, ξηροὶ καρποὶ (ἀμύγδαλα καρύδια) 100.000 κιλά.

Τὰ ψάρια τῆς θαλάσσης, τῶν ποταμῶν καὶ τῶν λιμνῶν ἐπετάσσοντο εἰς κτηνεῖς τιμὰς.

Τὰ μεγάλα ζῶα, βόδια, ἵπποι, ἡμίονοι καὶ ὄνοι ἐπετάσσοντο διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ καὶ τῶν ἐκ Βουλγαρίας ἐποίκων ἐναντι ἀποδείξεων, εἰς σπανιωτάτας μόνον περιπτώσεις ἐξοφλουμένων ἀντὶ 400 — 1000 λέβα κατὰ ζῶον. Τὰ δὲ πρὸς σφαγὴν ζῶα, βόδια, πρόβατα καὶ αἶγες, ἠγοράζοντο χωρὶς νὰ ζυγίζωνται κατὰ κεφαλὴν εἰς τὸ 1)5 τῆς ἀγοραίας ἀξίας τῶν, περίπου 15 — 20 λέβα κατὰ κιλόν, ἢ ἕνα βόδι 700 — 1.000 λέβα καὶ ἕνα πρόβατον ἢ μία αἶγα 150 — 200 λέβα.

Οἱ ἀκόλουθοι ἀριθμοὶ παρατιθέμενοι χάριν δεῖγματος, μαρτυροῦν περὶ τοῦ μεγέθους τῶν ζημιῶν εἰς ζῶα μεγάλα καὶ μικρά. Ἐκ τῆς κοινότητος Πύργων τοῦ Νομοῦ Δράμας ἐπετάχθησαν διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ καὶ τῶν Βουλγάρων ἐποίκων ἐναντι ἀποδείξεων εἰς σπανιωτάτας μόνον περιπτώσεις ἐξοφληθειῶν, ἠγοράσθησαν πρὸς σφαγὴν ἀντὶ ἐτελοῦς τιμήματος, ἢ διηρπάγησαν καὶ κατὰ τὰ τρία ἔτη τῆς βουλγαρικῆς κατοχῆς: βόδια, ἀγελάδες καὶ μόσχοι 100, ἡμίονοι 10, ὄνοι 15, αἰγοπρόβατα 2000, χοίροι 25, ἔρπινθες 500. Εἰς τὸ χωρίον Ἄβας τῆς Ἀλεξανδρουπόλεως ἐκ τῶν πρὸ τοῦ πολέμου 700 ἀγελάδων, 200 βοδιῶν, 100 ἵππων, 150 ὄνων, 500 προβάτων καὶ 2500 αἰγῶν, ὑπάρχουν σήμερον 100 ἀγελάδες, 15 βόδια, μηδὲν ἵπποι, 100 ὄνοι, 10 πρόβατα καὶ 100 αἶγες. Εἰς τὸ χωρίον Αἰσόμη τῆς Ἀλεξανδρουπόλεως ἐκ τῶν πρὸ τοῦ πολέμου 600 ἀγελάδων, 40 ἵππων, 100 ὄνων, 15.000 προβάτων καὶ 800 αἰγῶν, ὑπάρχουν σήμερον 37 ἀγελάδες, ἕνας ἵππος, 5 ὄνοι, 40 πρόβατα καὶ 50 αἶγες. Ἐκ δὲ τῆς Κομοτινῆς καὶ τῆς περιφέρειας τῆς ἐπετάχθησαν διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ καὶ τῶν Βουλγάρων ἐποίκων, χωρὶς νὰ ἐπιστραφοῦν καὶ διηρπάγησαν χωρὶς νὰ πληρωθοῦν, βόδια 2.307, βουβάλια 813, ἀγελάδες 2.864, μοσχάρια 1.422, βουβαλάκια 624, βουβάλες 1.221, ἄλογα 729, ἡμίονοι καὶ ὄνοι 695, καμήλες 36, πρόβατα 63.108, ἀρνιά

21.089, κατοίκια μεγάλα 19.686, κατοίκια μικρά 14.888, χοίροι 2.100, δρ-
νιθες και όρνιθοειδή 360.000.

Είς τινα μάλιστα χωρία ή έλλειψις τών μεγάλων ζώων είνε τόσον
μεγάλη σήμερον, ώστε καθίσταται αδύνατος ή άροτρίωσις τής γής και
προβληματική ή μεταφορά τών υπό τής Ούνρα διανεμομένων τροφίμων
έκ τής έδρας τών νομών εις τά χωρία.

"Ινα άποκομίσωμεν πλήρη τήν εικόνα τής εύτελοϋς τιμής, εις τήν
έποίαν ήγοράζοντο υπό του βουλγαρικού δημοσίου τά γεωργικά και τά
κτηνοτροφικά προϊόντα και τά ζώα τών Έλλήνων κατοίκων, είνε ανάγκη
νά λάβωμεν ύπ' όψιν ότι άντεστοίχουν πρός μίαν χρυσήν λίραν Τουρ-
κίας 3 χιλ. λέβα κατά τό πρώτον, 8—9 χιλ. λέβα κατά τό δεύτερον και
14—15 χιλ. λέβα κατά τό τρίτον έτος τής κατοχής.

Ός δε νά μή ήρκουν ή άποκατάστασις του βουλγαρικού δημοσίου
και τών Βουλγάρων έποίκων εις τάς μεγάλας, τάς μέσας και έν μέρει
τάς μικράς έμπορικές, βιομηχανικές, βιοτεχνικές και επαγγελματικές
έπιχειρήσεις τών Έλλήνων, ο περιορισμός τής δυνατότητος τής έργα-
σίας, ή πρός δήμεισιν ισοδυναμούσα εύτελης πληρωμή τών γεωργικών
και τών κτηνοτροφικών προϊόντων και τών πρός σφαγήν ζώων και ή
συνθησεσάτη άνευ πληρωμής έπίταξις τών μεγάλων ζώων διά τάς ανάγκ-
ας του βουλγαρικού στρατού και τών Βουλγάρων έποίκων, οί Έλλη-
νες κάτοικοι, αγρόται και άστοί, έβαρύνοντο υπό έπισχεθών φόρων, είσ-
πραττομένων ύπέρ του βουλγαρικού δημοσίου και τών βουλγαρικών δή-
μων και κοινοτήτων. Το βουλγαρικόν δημοσίον εισέπραττε φόρον έκ τών
άστικών ακινήτων, οικιών, εργοστασίων, καταστημάτων — έξηρουντο τά
ιδιοχρησιμοποιούμενα και τά μη ένοικιαζόμενα — 10 % και από του έ-
τους 1942 13 % επί του πραγματοποιουμένου εισοδήματος. Φόρον έπιτη-
δεύματος, ο όποιος ήτο προοδευτικός. Ο φορολογικός συντελεστής ήτο
15 % μέχρι του ποσού κερδών ή άποδοχών 8 χιλ. λέβα, 22 % επί του πο-
σού κερδών ή άποδοχών 8—15 χιλ. λέβα και 30% επί ποσού κερδών ή άπο-
δοχών άνω τών 15 χιλ. λέβα. Τά κέρδη άμως ή αι άποδοχαί τών Έλ-
λήνων κατοίκων, άν και είχαν σημαντικώς μειωθ ή ένεκα τής άνεργίας,
τής έλλείψεως έμπορευμάτων κλπ. υπερεξωγκούντο συνήθως υπό τών
βουλγαρικών οικονομικών Αρχών. Ούτω εισεπράχθησαν διά φόρον έπι-
τηδεύματος παρά του έν Σιδηροκάστρω ύποδηματοποιού Θεοδώρου
Σκόντα 31.300, παρά του διατηρούντος μικράν καφενείον έν τω χωρίω
Χρυσός τών Σερρών Αντωνίου Μυλωνά 12 χιλ., παρά του έν Σέρραις
ιατρού Γεωργίου Τσάμη μετά τήν άρσιν τής άπαγορεύσεως τής άσκήσεως
του επαγγέλματος εις τούς Έλληνας Ιατρούς τών Σερρών, κατόπιν
παραπόνων τών ατόθι Βουλγάρων πρός τόν Βούλγαρον πρωθυ-
πουργόν Φίλωφ 20 χιλ. και παρά τών έν Σέρραις έμπόρων άδελφών Κα-
μπούρη, άν και τό κατάστημά των, μετά τήν έμμεσον διαρπαγήν του διά
τής άγοράς του έμπορευματος υπό τών Βουλγάρων διά δελτίων τής ύ-
πηρεσίας έπιστιτισμού κατά τό πρώτον έτος τής κατοχής, είχαν έμπόρευ-
μα άξίας μόλις 50 χρυσών λιρών και καμμίαν κίνησιν, 36 χιλ. λέβα έτη-
σίως. Φόρον κληρονομίας, ο όποιός ηύξάνετο δυσσυνλόγως διά τούς κλη-
ρονόμους συγγενείς πέραν του τρίτου βαθμού. Ούτω έκ τής σημερινής πε-
ριουσίας του έν Σέρραις βιβλιοχαρτοπώλου Γεωργίου Μεταξά, άποβιώ-
σαντος κατά Φεβρουάριον 1933, ή όποία μετά πρωτοφανή λεηλασίαν κα-

ταγραφέα εξετιμήθη εις 232.000 λέβα, εισεπράχθη φόρος κληρονομίας 87.500 λέβα, ήτοι τὸ 1)3 περίπου τῆς καταληφθείσης περιουσίας, φόρον τυχρῶν παιγνιδίων, χαρτσαγιγίου, τάβλι, ντόμιου κ.λ.π., ὁ ὁποῖος ἀνήρχετο εις 15 λέβα κατὰ ὄραν παιγνιδίου. Οἱ δὲ βουλγαρικοὶ δήμοι καὶ αἱ κοινότητες εισέπραττον, φόρον ἐκ τῶν ἀστικῶν ἀκινήτων, οἰκιῶν, οἰκοπέδων, κατοστημάτων, ἐργαστασίων — ἐξηροῦντο οἱ σταύλοι καὶ τὰ ἐηρανήρια τῶν κειπῶν — ἀδισκρίτως, ἐν ταῦτα ἦσαν προσοδοφόρα, ἡ ὄχι, 2% ἐπὶ τῆς ἀξίας των, ἡ ὁποία ἐκτιμομένη ὑπὸ διμελοῦς ἐπιτροπῆς ἐξ ἐνὸς φοροτεχνικοῦ ὑπαλλήλου καὶ ἐνὸς πολίτου κατὰ προτίμησιν Βουλγάρου, ὑπερεξαγκάνατο συνήθως. Ἐπὶ τοῦ κυρίου δὲ τούτου φόρου εισέπραττον α) προσαίτησιν 50% ἀπὸ τοῦς ἔτους 1942, β) 150% διὰ τὴν καθαρότητα τῶν οἰκιῶν καὶ τῶν κατοστημάτων, γ) 120% ὑπὲρ τῆς δημοτικῆς ὕδρευσεως, δ) 20% διὰ τὴν καθαρότητα τῶν ὁδῶν, ε) 120% ὑπὲρ τῆς πυροσβεστικῆς ὑπηρεσίας, ἐν καὶ συνήθως, ἴδιως εἰς τὰ χωρία, οὔτε ἐγκαταστάσεις ἔγινον, οὔτε καθαρότης ὑπῆρχεν, οὔτε πυροσβεστικὴ ὑπηρεσία ἐλειτούργει. Ἦτοι τὸ σύνολον τῶν εισπραττομένων φόρων ὑπὸ τῶν Δήμων ἢ τῶν κοινοτήτων ἐκ τῶν ἀστικῶν ἀκινήτων ἀνήρχετο εις 61)2 % περίπου ἐπὶ τῆς ἀξίας των ἀδισκρίτως, ἐν ταῦτα ἀπέθερον ἡ ὄχι εἰσοδήματα, φόρον ἐπὶ τῶν γαϊῶν, ἀδισκρίτως ἐν αὐτοὶ ἐκαλλιεργοῦντο ἡ ὄχι, ὁ ὁποῖος ἐκτιμαίνατο ἀπὸ 25—60 λέβα κατὰ δεκαδικὸν στρέμμα. Φόρον 5 λέβα ἐπὶ ἐκάστου κίλοῦ παραγομένου καπνοῦ καὶ 24 λέβα κατὰ ἐλαιόδένδρον, ἄγριον ἢ ἡμερον. Φόρον ἐπὶ τῶν ζώων μεγάλων καὶ μικρῶν, κατὰ κεφαλὴν, μὴδὲ τῶν σκύλων ἐξαιρουμένων, δι' ἕκαστον τῶν ὁποίων εισεπράττετο τὸ ποσὸν τῶν 100—500 λέβα ἀναλόγως τῆς χρήσεως καὶ τῆς ράτσας.

Εἰς τοῦτο πρέπει νὰ προστεθοῦν αἱ παντὸς εἴδους παρεισπράξεις, τὰ πρόστιμα ἴδιως διὰ τὴν χρῆσιν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, ἡ ὑποχρεωτικὴ ἐγγραφή εἰς ἀναγκαστικὰ δάνεια καὶ αἱ ἔκτακτοι φόροι. Οὕτω, διὰ νόμον τοῦ ἔτους 1942 ἀντικατασταθέντος τοῦ παλαιοῦ χαρτόνομισματος διὰ νόμου, τὸ προσαχθὲν πρὸς ἀνταλλαγὴν παλαιῶν χαρτόνομισμα, ἐπληρώθη κατὰ 60% εἰς νέον χαρτόνομισμα, τὸ δὲ ὑπόλοιπον εἰς κρατικὰς ὀμολογίας. Καίτοι δὲ νόμος τοῦ αὐτοῦ ἔτους ὤριζεν, ὅτι ἦτο ὑποχρεωτικὴ ἡ ἐγγραφή εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ βουλγαρικοῦ Κράτους ἐκδοθὲν ἀναγκαστικὸν δάνειον μόνον διὰ τοὺς Βουλγάρους ἐπηκόους τοὺς ἐγκαταστημένους ἐν Βουλγαρίᾳ καὶ τῷ ἐξωτερικῷ, ἐν τούτοις καὶ οἱ Ἕλληνες κάτοικοι ὑπεχρεώθησαν νὰ ἐγγραφθοῦν εἰς τὸ ἐν λόγῳ ἀναγκαστικὸν δάνειον ἕκαστος ἀναλόγως τῆς ἀκινήτου περιουσίας του, ἡ ὁποία ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἐξετιμήθη εἰς τὸ διπλάσιον τῆς ἀρχικῆς ὑπολογισθείσης ἀξίας τῆς. Παρὰ τῶν κατοίκων τοῦ ἐπὶ τῆς δημοσίας ὁδοῦ Δράμας — Καβάλλας χωρίου Ἅγιος Ἀθανάσιος εισέπρασαν αἱ βουλγαρικαὶ Ἀρχαὶ 200 λέβα κατὰ οἰκογένειαν πρὸς παροχὴν ὕδατος διὰ τὸ πότισμα τῶν ἀγρῶν, μιαν δμως φορὴν καθ' ἑλὴν τὴν διάρκειαν τῆς κατοχῆς ἡ κοινοτικὴ ἀρχὴ τοῦ χωρίου ἔθεσεν εἰς κίνησιν τὴν μηχανὴν καὶ ἔβασε νερὸ πρὸς πότισμα τῶν ἀγρῶν ἐπὶ 2—3 ὥρας. Εἰς τὴν Κομοτινὴν ἰδρῶθη Τομαίον ὕδρευσεως, οἱ δὲ κάτοικοι ὑπεχρεώθησαν νὰ καταβάλουν ὡς πρώτη δόσιν τὸ ποσὸν τῶν 3 ἐκατομμυρίων λέβα. Εἰς δὲ τοὺς κατοίκους τῆς μαρτυρικῆς κομοπόλεως τοῦ Δοξιάτου, ἐπεβλήθη ὁ ἀνήκουστος καὶ ἀπίστευτος φόρος τῶν 500 λέβα κατὰ οἰκογένειαν πρὸς ἀποξημίωσιν διὰ τὰς σφαίρας, αἱ ὁποῖαι ἐχρησι-

ποιήθησαν διά τόν τυφεκισμόν 400 περίπου κατοίκων κατά τό ακηνοθετηθέν κίνημα τοῦ Σεπτεμβρίου 1941.

Ἡ ἐπιβαλλομένη ὁμως φορολογία εἰς τοὺς Ἑλληνας κατοίκους καθ' ἑαυτὴν ἐπαχθῆς, καθίστατο ἐπαχθεστέρα ἕνεκα τῶν ἐξῆς λόγων : Οἱ ἐπιβαλλόμενοι φόροι καθωρίζοντο αὐτεπαγγέλτως ὑπὸ τῶν βουλγαρικῶν οἰκονομικῶν ἀρχῶν ἄνευ δηλώσεως τῶν φορολογουμένων ἢ ἀνακοινώσεως εἰς αὐτοὺς ἐκ τῶν ὑστέρων τῶν ἐπιβληθέντων φόρων. Αἱ σχετικοὶ δὲ ἀποφάσεις τῶν βουλγαρικῶν οἰκονομικῶν ἀρχῶν ἦσαν τελεσίδικαι, μὴ ἐπιτρεπομένης τῆς προσφυγῆς εἰς ἐνδικον μέσον. Ἐπειδὴ ἐνίοτε οἱ εἰσπράκτορες τῶν φόρων δὲν ἔβρισον τὰς κεκάνονιαιμένας ἀποδείξεις εἰσπράξεως, ὑπάρχουν περιπτώσεις κατὰ τὰς ὁποίας οἱ Ἕλληνες κάτοικοι ὑπεχρέωθησαν νὰ πληρώσουν ἐκ νέου ἤδη πληρωθέντας φόρους.

Ἀπὸ τοῦ ακηνοθετηθέντος κινήματος τοῦ Σεπτεμβρίου 1941, ἤρχισαν εἰσπραττόμενα τὰ χρέη τῶν Ἑλλήνων κατοίκων ἐξ ἀγροτικῶν δανείων πρὸς τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν Ἑλληνικὴν ὑπηρεσίαν ἐποικισμοῦ καὶ οἱ καθυστερούμενοι φόροι πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον καὶ τοὺς Ἑλληνικοὺς Δήμους καὶ κοινότητας. Οἱ Ἕλληνες ἀγρόται ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ πληρώνουν στραμματικὸν φόρον καὶ διὰ τό μέρος τῶν ἀγρῶν των, τὸ ὅποιον ἢ ἀφαιρεθὲν αὐθαίρετως ἀπ' αὐτῶν διενεμηθῆ εἰς τοὺς Βουλγάρους ἐποίκους, ἢ δὲν ἠδύνατο νὰ τὸ καλλιεργήσουν, εἴτε διὰ τὴν ἔλλειψιν ἐπαρκοῦς σπόρου καὶ ἀροτριάντων ζώων, εἴτε διὰ λόγους ἀνεξαρτήτους τῆς θελήσεώς των. Οὕτω οἱ κάτοικοι τοῦ παραστρυναίου χωρίου Πεπονιά, μᾶς διεβεβαίωσαν, ὅτι ὑπεχρεοῦντο νὰ πληρώσουν τὸν στραμματικὸν φόρον καὶ διὰ τοὺς ἀγρούς των ἐκτόσεως 1.500 στρεμμάτων περίπου, οἱ ὅποιοι εὐρισκόμενοι ἐπὶ τῆς δυτικῆς ὄχθης τοῦ Στριμῶνος, εἰς τὴν γερμανακρατούμενην περιοχὴν, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ καλλιεργηθοῦν.

Γενικῶς περὶ τῆς βαρύτητος τῶν ἐπιβαλλομένων εἰς τοὺς Ἑλληνας κατοίκους φόρων, δύναται τις νὰ ἀποκομίσῃ κατὰ προσέγγισιν εἰκόνα, ἐὰν λάβῃ ὑπὸ ὄψιν ὅτι ἡ φορολογία ἀνήρχετο εἰς τὰ 60—65% τοῦ εἰσοδήματος καὶ ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς Καμοτινῆς καὶ τῆς περιφερείας τῆς — 94.554 κάτοικοι κατὰ τὴν πρόχειρον ἀπογραφὴν τῆς 1ης Νοεμβρίου 1944 — ἐπλήρωσαν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κατοχῆς διὰ φόρους, ἀναγκαστικὰ δάνεια, χρέη πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον καὶ τὰς Ἑλληνικὰς Τραπέζας, ἐν ὄλῳ 1.800.000.000 λέβα, ἤτοι 19.03% λέβα κατὰ κάτοικον. Μόνον δὲ διὰ τῆς ἐξαγορᾶς τῶν Βουλγάρων ὑπαλλήλων, λίαν προσιτῶν εἰς τὴν δωροδοκίαν, ἐπετυγχάνετο ἐνίοτε ἡ ἀνακούφισις ἀπὸ τῆς βαρείας φορολογίας. Οὕτω μᾶς διηγήθη ὁ ἐν Ξάνθῃ πλούσιος Τούρκος Χαμῆθ Βῆς, ὅτι διὰ τῆς ἐξαγορᾶς τοῦ ἀρμοδίου Βουλγάρου ὑπαλλήλου, ἐπέτυχε τὸν μετριάσιμόν τοῦ ποσοῦ τῆς συμμετοχῆς του εἰς τὸ ἀναγκαστικὸν δάνειον τοῦ 1942 ἀπὸ 840 χιλ. εἰς 161 χιλ. λέβα.

Ἐπειδὴ δὲ, ἐὰν δὲν ἐπληρώνοντο ἐμπροσθέτως οἱ ἐπιβαλλόμενοι φόροι, μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς τασσομένης προθεσμίας, εἰς πλειοστάζοντο καὶ ὑπελογίζετο καὶ ὁ τόκος διὰ τὸν χρόνον τῆς καθυστέρησεως τῆς πληρωμῆς, μετὰ παρέλευσιν δὲ ἑνὸς μηνὸς ἀκόμη ἐγίνετο ἀναγκαστικὴ εἰσπραξις τῶν καθυστερουμένων φόρων διὰ πλειστηριασμοῦ τῆς κινητῆς περιουσίας τῶν ὀφειλετῶν ἐξαιρέσει τῆς κλίσης των, μᾶς ἐνδυναμίας ἐσωτερικῆς καὶ μᾶς ἐξωτερικῆς καὶ ἐνὸς ζεύγους ὑποδημά-

των, οί "Ελληνες κάτοικοι εξητλημένοι οικονομικῶς καὶ ὡς ἐκ τούτου μὴ δυνατόν: νὰ ἀνταποκριθῶν εἰς τὰς ὑποχρεώσεις τῶν, ἠναγκάζοντο νὰ πωλοῦν εἰς εὐτελεῖς τιμὰς κοσμήματα, ἐνδύματα, κλινοσκεπάσματα, ἑπιπλα, κ.λ.π. πρὸς ἐξοικονόμησιν τοῦ απαιτούμενου διὰ τὴν ἐξόφλησιν τῶν φόρων πασοῦ. Ἐάν δὲν ἔπραττον τοῦτο οἱ ἴδιοι, τὰ εἴδη ταῦτα ἐξοπιοῦντο διὰ πλειστηριασμοῦ ὑπὸ τῶν βουλγαρικῶν Ἀρχῶν.

Ἐκτὸς ὅμως τούτου οἱ "Ελληνες κάτοικοι ἰδίως τῶν χωρίων, συχνότατα παρεμποδιζόμενοι ἀπὸ τῶν ἐργασιῶν τῶν, ἐχρησιμοποιοῦντο μετὰ τῶν ζώων των, ἀρότρων καὶ κάρρων των πρὸς ἐκτέλεσιν παντὸς εἴδους ἀγγαρεῶν, τὴν σπερὰν καὶ τὸν θερισμὸν τῶν ἀγρῶν τῶν κοινοτήτων καὶ τῶν Βουλγάρων ἐποίκων, τὴν κατασκευὴν οἰκιῶν προοριζομένων διὰ τοὺς Βουλγάρους ἐποίκους, τὴν κοτὴν κωσσεζύλων διὰ τὰς βουλγαρικὰς Ἀρχὰς καὶ τοὺς Βουλγάρους ἐποίκους κ.λ.π. Οὕτω οἱ κάτοικοι τοῦ ἐπὶ τῆς δημοσίας ὁδοῦ Δράμας — Καβάλλας χωρίου Ἁγίου Ἀθανάσιος, μὲ 700 οἰκογενεῖας, ἐχρησιμοποιοῦντο ἐκ περιτροπῆς δύο φορὰς τὴν ἑβδομάδα μετὰ τῶν ζώων καὶ τῶν κάρρων των, μέχρις οὗτο κατασκευάσθησαν αἱ διὰ τοὺς Βουλγάρους ἐποίκους προοριζόμεναι κατοικίαι. Οἱ δὲ κάτοικοι τοῦ χωρίου Πύργοι τῆς Δράμας, μὲ 70 οἰκογενεῖας, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κατοχῆς ἔκοψαν 20.000 κυβικά μέτρα ξύλα πρὸς χρῆσιν τῶν βουλγαρικῶν Ἀρχῶν καὶ τῶν Βουλγάρων ἐποίκων τῶν γειτονικῶν χωρίων καὶ ἰδίως τῆς Πετρούσης.

Ἡ ἀντεῦθεν ζημία τῶν Ἑλλήνων κατοίκων εἶνε δυσυπολόγιτος. Κατὰ τινα ὑπολογισμὸν τοῦ Προέδρου τοῦ Νομαρχιακοῦ Συμβουλίου Ροδόπης, οἱ κάτοικοι τῆς Κομοτινῆς καὶ τῆς περιφερείας τῆς, (κάτοικοι 94.554 κατὰ τὴν πρόχειρον ἀπογραφὴν τῆς 1ης Νοεμβρίου 1944), ἐζημιώθησαν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κατοχῆς ἐκ τῆς ἀπασχολήσεως αὐτῶν, τῶν ζώων τῶν ἀρότρων καὶ τῶν κάρρων των εἰς ἀγγαρεῖας ἐν ὄλῳ 5.700.000 λέβα, ἦτοι ἐξ ἡμερομισθίων τεχνιτῶν 200.000, ἐργατῶν 3.500.000, κάρρων 1.000.000, ἀρότρων 600.000, ζώων 400.000.

Οἱ τυχόν ἀρνούμενοι ἢ βραδύνοντες νὰ προσέλθωιν πρὸς ἐκτέλεσιν ἀγγαρεῶν ἐξετοπιζόντο εἰς τὴν Βουλγαρίαν, ἢ ἐτιμωροῦντο διὰ τῆς ἐπιβολῆς βαρυντικῶν προστίμων, κατ' ἀμφοτέρας δὲ τὰς περιπτώσεις ἐξυλοκόποῦντο ἀγρίως.

Εἰς ταῦτα πρέπει νὰ προστεθῇ ὅτι ἐάν τινες ἐκ τῶν Βουλγάρων ἱατρῶν ἐπέδειξαν τὰ ριζανθρωπικὰ αἰσθήματά των καὶ πρὸς τοὺς Ἑλληνας κατοίκους, οἱ ἀντικαταστήσαντες ὅμως τοὺς Ἑλληνας Βούλγαροι δικηγόροι, ἐξμεταλλεύθησαν πολυεῖδῶς τὴν δυστυχίαν αὐτῶν. Διὰ τὴν σύνταξιν ἀπλῆς ἀπίσεως ἢ ἀναφορῆς πρὸς τὰς βουλγαρικὰς ἀρχὰς εἰσέπραττον 1.000 — 2.000 λέβα. Ὁ δὲ ἐν Δράμῃ ἱατρός Δένος φυλακισθεὶς, διότι παρὰ τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος, ἐνοσήλευσεν Ἑλληνα τραυματίαν, καὶ ἀποφυλακισθεὶς διὰ βουλεύματος τοῦ βουλγαρικοῦ δικαστηρίου, ἐπλήρωσεν ὡς ἀμοιβὴν εἰς τὸν ἀναλαβάντα τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Βούλγαρον δικηγόρον τὸ ποσὸν 30 χιλ. λέβα.

VII. Η ΠΙΣΤΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΕΞ ΑΥΤΗΣ ΑΠΛΑΚΟΛΟΥΘΑ

Οἱ ὄροι τῆς διατροφῆς τῶν Ἑλλήνων κατοίκων τῶν πόλεων καὶ τῆς ὑπαίθρου ἦσαν κυριολεκτικῶς φρικτοί.

Εἰς τοὺς Ἑλληνας κατοικοὺς τῶν πόλεων καὶ τῶν χωρίων, καπνο- παραγωγῶν καὶ σιτοπαραγωγῶν, διενέμονται ζάχαρις ἀνέκ 2—3 μῆνας 50—100 γραμμ. κατ' ἄτομον καὶ ἔλαιον μίαν ἢ δύο φορές μόνον κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κατοχῆς ἐξ 100 γραμμ. κατ' ἄτομον. Ἐπί πλέον διενέμετο εἰς τοὺς Ἑλληνας κατοικοὺς τῶν πόλεων καὶ τῶν καπνοπαραγωγῶν χω- ρίων ἄρτος ἐξ ἀραβοσίτου μετὰ διαφόρων προσμίξεων καὶ κακῆς πα- ραγωγῆς 200 γραμμ. κατ' ἄτομον ἡμερησίως, οὐχὶ πάντοτε. Παρήχοντο ἔβδομάδες δόλοκληροὶ, ἰδίως κατὰ τοὺς τελευταίους πρὸ τοῦ θερισμοῦ μῆνας, χωρὶς νὰ διανεμηθῇ ἄρτος.

Εἰς δὲ τοὺς Ἑλληνας κατοικοὺς τῶν σιτοπαραγωγῶν χωρίων ἐκ τῶν παραγαμῆνων γεωργικῶν καὶ κτηνοτροφικῶν προϊόντων ἀφίνοντο, πλὴν τοῦ σπόρου, πρὸς διατροφήν τῶν οἰκογενειῶν των, ποσὸν σίτου ἢ ἀραβοσίτου κυμαινόμενον μεταξύ 100—150 κιλῶν κατ' ἄτομον, ἔλαιαι 10 κιλά κατ' ἄτομον καὶ ἔλαιον ἕνα κιλὸν κατὰ οἰκογένειαν δι' ὀλόκληρον τὸ ἔτος. Ἡ κριθή καὶ τὸ γάλα ἠγοράζοντο ἐξ ὀλοκλήρου ὑπὸ τοῦ βουλ- γαρικοῦ κράτους. Ἐνιαχοῦ μόνον αἱ βουλγαρικαὶ Ἀρχαὶ ἐπέτρεπον εἰς τοὺς Ἑλληνας κτηνοτρόφους νὰ ἀμιέλγουν καθ' ἑκάστην ἕνα πρόβατον ἢ μίαν αἴγα κατ' ἄτομον καὶ νὰ λαμβάνουν τὸ μαλλὶ ἐκ τῆς κουρᾶς ἐνὸς προβάτου κατὰ οἰκογένειαν. Τὸ μέλι ἠγοράζετο ἐπίσης ἐξ ὀλοκλήρου ἢ συνηθέστερον διηρηπάζετο ὑπὸ τῶν βουλγαρικῶν Ἀρχῶν καὶ τῶν Βουλ- γάρων ἐποίκων ἀνευ πληρωμῆς, χωρὶς νὰ ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς μελισσο- τρόφους νὰ παρακρατήσουν εὐδὲ αὐτὸ τὸ ἀπαραίτητον διὰ τὴν διατρο- φὴν τῶν μελισσῶν των ποσὸν μέλιτος. Ἀλλὰ καὶ αἱ μικραὶ αὐταὶ ποσότη- τες τῶν τροφίμων αἱ ὁποῖαι ἀφίνοντο εἰς τοὺς Ἑλληνας παραγωγοὺς πρὸς διατροφήν τῶν οἰκογενειῶν καὶ σπόρον, διηρηπάζοντο ὑπὸ τῶν στρα- τιωτικῶν καὶ τῶν δημοτικῶν ἀρχῶν κατὰ τὰς συχνοτάτας ἐρεῦνας κατ' οἶκον ὑπὸ τὸ πρῶσχημα τῆς ἀναζητήσεως ὀπλων, στρατιωτικῶν εἰδῶν, ἑλ- ληνικῶν βιβλίων κ.λ.π.

Κατ' ἀντίθεσιν εἰς τοὺς Βουλγάρους ἐποίκους καὶ ὑπαλλήλους τῶν πόλεων καὶ τῶν χωρίων καπνοπαραγωγῶν καὶ σιτοπαραγωγῶν, διενέ- μοντο κατὰ νικητὰ χρονικὰ διαστήματα, ἐν σχετικῇ ἀφθονίᾳ καὶ εἰς τιμὰς κόστους, ζάχαρις, ζυμαρικά, τυρὶ, βοῦτυρον, γάλα, ἔλαιον, ἔλαιαι, κρέ- ας, ψάρια, ὑοάσματα διὰ τῶν δημοτικῶν πρατηρίων τὰ ὁποῖα ἐλειτούρ- γουν εἰς τὰς πόλεις καὶ τὰ μεγαλύτερα χωρία. Ἐπί πλέον διενέμοντο ἀ- νελλιπῶς εἰς τοὺς Βουλγάρους ὑπαλλήλους καὶ ἐποίκους τῶν πόλεων καὶ τῶν καπνοπαραγωγικῶν χωρίων ἄρτος ἐκ σίτου καλῆς ποιότητος ἐκ 400 γραμμ. κατ' ἄτομον ἡμερησίως. Εἰς δὲ τοὺς Βουλγάρους ἐποίκους τῶν σιτοπαραγωγῶν χωρίων ἀφίνετο ἐκ τῆς παραγωγῆς των, πλὴν τοῦ σπό- ρου, ποσὸν σίτου ἢ ἀραβοσίτου ἐκ 300 κιλῶν κατ' ἄτομον δι' ὀλόκληρον τὸ ἔτος.

Πρὸς διάκρισιν τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Τούρκων κατοίκων ἀπὸ τῶν Βουλ- γάρων ἐποίκων καὶ ὑπαλλήλων τὰ διὰ τοὺς πρώτους προοριζόμενα δελ- τία διανομῆς ἄρτου καὶ τροφίμων ἦσαν λευκὰ καὶ ἔφερον τὴν ἐπιγρα- φὴν INOROTI (ἀλλοεθνεῖς), τὰ δὲ διὰ τοὺς δευτέρους προοριζόμενα δελ- τία ἦσαν ἐρυθρὰ. Ἀλλὰ καὶ ἄλλως ἀπηγορεύετο εἰς τοὺς Ἑλληνας καὶ τοὺς Τούρκους κατοικοὺς ἡ ἀγορὰ τροφίμων ἐκ τοῦ ἐλευθέρου ἐμπορίου, μὴδὲ τοῦ γάλακτος καὶ τοῦ κρέατος διὰ τοὺς ἀσθενεῖς ἐξαιρουμένων. Πρὸς τοῦτο οἱ πωλοῦντες τροφίμα καταστηματαρχαὶ Βούλγαροι ὡς ἐπί

τό πλείστον, ἦσαν ὑποχρεωμένοι νά ἔχουν εἰς τό κατάστημά των ἀνηρτη-
μένην τήν ἐπιγραφήν «σάμο ζά μπολγκάριτε» (μόνον διά τούς Βουλγά-
ρους). Οἱ παραβάται τῆς ἀπαγορευτικῆς ταύτης διαταγῆς ἦ οἱ ὀπωσθή-
ποτε κρυφίως πωλοῦντες τρόφιμα εἰς τοὺς Ἕλληνας καί τοὺς Τούρκους
Βούλγαροι, ἀνακαλυπτόμενοι, ἐτιμωροῦντο, ὡς ἀποδεικνύει τό ἐξῆς πε-
ριστατικόν, τό ὁποῖον διηγήθησαν ἐν Θεσσαλονίκῃ πρόσφυγες ἐκ τοῦ χω-
ρίου Κίργια τῆς Δράμας. «Εἰς τόν συνοικισμόν Ὁργαντζή τῶν Κιργίων,
ὁ ἀστυνόμος Ἀναστάσιωφ, ἀφού ἐκάλεσε τοὺς κατοίκους διά 25 μαστιγώσεων τόν
ὄχι αὐτὸν Βούλγαρον χωραφύλακα, ἵατι οὗτος, ἐπώλησεν ἄρτον εἰς
Ἕλληνας. Στραφεῖς δέ ἀκολούθως πρὸς τό πλήθος, ἐθήλωσεν, ὅτι, ὅστις
τολμήσῃ νά ἀγοράσῃ εἰς τό ἐξῆς ἀπὸ Βούλγαρον πολίτην ἢ στρατιωτι-
κόν, ἄρτον, θά μαστιγώνεται διά 50 ραβδισμῶν».

Πρὸς συμπλήρωσιν τῶν μέσων τῆς διατροφῆς των οἱ Ἕλληνες καί
οἱ Τούρκοι κάτοικοι ἰδίως τῶν πόλεων, ἔνθα τό φάσμα τῆς πείνης πα-
ρουσιάζετο εἰς ὄλην αὐτοῦ τήν τραγικότητα, ἠναγκάζοντο ὅσοι εἶχον νά
πωλήσωσιν εἰς εὐτελεῖς τιμάς, κοσμήματα, ἐνδύματα, κλινωσκεπάσματα,
ἐπιπλα, διά νά ἀγοράσωσιν ὀλίγον σίτον ἢ ἀράβροσιτον ἐκ τῆς ὑπαίθρου
χώρας. Ἡ προμήθεια ὅμως τοῦ σίτου ἢ τοῦ ἀραβροσίτου ἐκ τῆς ὑπαίθρου
εἰς τὰ χωρία δέν ἦτο εὐχερής. Ἡ ἀδεια πρὸς μετακινήσιν ἀπὸ τῶν πόλεων
εἰς τὰ χωρία παρεῖχτο ὑπὸ τῶν βουλγαρικῶν Ἀρχῶν, κατόπιν τῆς ὑπο-
βολῆς αἰτήσεως προσηκόντως δεκαλογουμένης, αἰτήσεις δέ περὶ ἐφο-
διασμοῦ εἰς τρόφιμα δέν ἐλαμβάνοντο ὑπ' ὄψιν. Ὡς ἐκ τούτου ἠναγκά-
ζοντο ἀνευ ἀδείας καί λαθραίως νά μετακινουῦνται πρὸς ἀναζήτησιν τρο-
φίμων. Οἱ συλλαμβανόμενοι ὅμως ὑπὸ τῶν βουλγαρικῶν περιπόλων ἢ
τῶν Βουλγάρων ἀστυνομικῶν, ἐδέροντο ἀνηλεῶς καί τό προϊόν τῆς ἀγο-
ρᾶς διεσκορπιζέτο εἰς τοὺς ἀνέμους. Ἐάν δέ εἰς σπανίας περιπτώσεις κα-
τάρθωναν νά διαφύγουν τήν πρῆσοχήν τῶν βουλγαρικῶν περιπόλων καί
τῶν Βουλγάρων ἀστυνομικῶν, ἐπειδή ἡ ἄλλοις τοῦ σίτου καί τοῦ ἀραβο-
σίτου εἰς τοὺς μύλους, κατεχομένους ὡς ἐπὶ τό πλείστον ὑπὸ Βουλγάρων,
ἀπηγορεύετο, ἠναγκάζοντο νά χρησιμοποιοῦν χειρομύλους πρὸς ἄλλοισιν
μετά πάσης δυνατῆς προφυλάξεως, ἵνα μὴ ἀντιληφθῶν τοῦτο αἱ βουλγα-
ρικαὶ Ἀρχαί. Δέν ἐπειύγχανον ὅμως τοῦτο πάντοτε. Οἱ κάτοικοι τοῦ πα-
ρὰ τὰ σύνορα τῆς οὐδετέρας ζώνης τοῦ Ἐβρου χωρίου Αἰσύμη μᾶς διη-
γήθησαν ὅτι ὁ Βούλγαρος πρόεδρος τῆς κοινότητος, πληροφορηθεὶς ὅτι
ἐχρησιμοποιοῦν χειρομύλους πρὸς ἄλλοισιν σιτηρῶν, ὑποχρέωσεν αὐτοὺς
νά τοὺς παραδώσωσιν εἰς τό κοινοτικόν κατάστημα καί πράγματι τοὺς
παρήλασαν 50 τῶν ἀριθμῶν. Ἰὸ ἴδιον περίπου ἐγένετο καί ἐν Θάσω μέ τὰς
ὀλίγας ἐλαίας, τὰς ὁποίας οἱ κάτοικοι κατὰ τὴν χρόνον τῆς συγκομιδῆς
συνήθως διά τῆς δωροδοκίας τῶν ἐπιτετραμμένων μέ τὸν Ἐλεγχον καί τὴν
συγκέντρωσιν βουλγαρικῶν Ἀρχῶν κατάρθωνον νά ἀποκρῶσιν : Εἰς
ὑπόγεια οἰκίαν ἀπομακρυσμένην ἐξέθλιβον αὐτὰς αἱ κάτοικοι διά τῶν
χειρῶν καί τῶν ποδῶν, ἵνα ἀποκομίσουν ἐξ αὐτῶν ὀλίγον ἔλαιον, ἀφού
ἐλάμβανον ἔλας τὰς καταλλήλους προφυλάξεις, διά νά μὴ περιέλθῃ τοῦ-
το εἰς γινῶσιν τῶν βουλγαρικῶν ἀρχῶν. Δέν ἐπέτυχον ὅμως τοῦτο καί αἱ
βουλγαρικαὶ Ἀρχαί κατέστησαν ἀγγυληνιτέραν τὴν ἐπιτήρησιν των. Οἱ
ἐκθλίβοντες δέ ἐλαίας κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον συλλαμβανόμενοι ἐκακο-
ποιοῦντο καί ἐτιμωροῦντο διὰ τῆς ἐπιβολῆς βαρυτάτου πρόστιμου, πρὸ

ποντός δὲ ἐγένετο κατάσχεσις τοῦ ἐλαίου, τὸ ὁποῖον διενέμετο μεταξύ τῶν Βουλγάρων ὑπολλήλων καὶ ἐστυνομικῶν.

Ἐπὶ τῶν περιπτώσεων διατροφῆς δι' ἀκαθάρτων ζώων καὶ αὐτοκτοιῶν ἀφειλομένων εἰς τὴν ἐκ τῆς πείνης ἀπογνώσιν. (Πρῶθ. εἰς τὸ παράρτημα III φωτογραφίας ὑπ' ἀριθ. 14 καὶ 15). Περί τῆς ὀγκεινῆς κατεστάσεως τῶν κατοίκων ἕνεκα τῆς ἐλλειπτοῦς διατροφῆς ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν διαρκῆ ἀγωνίαν καὶ τὸν τρόμον καὶ τὴν ἑλλειψιν φαρμάκων παρέχει ὁ ἐπισκεφθεὶς τὰς βουλγαροκρατηθείσας ἐπαρχίας εὐθύς μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν Μακεδῶν ἱατρός κ. Ν. Τσίμπας, ἀλγερινὴ εἰκόνα εἰς ἐκθεσὶν του, τῆς ὁποίας παρατίθεται ἀπόσπασμα εἰς τὸ παράρτημα II, ὑπ' ἀριθ. 27. "Ἄν δὲ ἕνεκα τοῦ ὑποσιτισμοῦ ἡ θνησιμότης ἠδύθη κατακλητικῶς κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς βουλγαρικῆς κατοχῆς δὲν εἶνε παράδοξον. Εἰς τὸ χωρίον "Ἄβας τῆς Ἀλεξανδρουπόλεως, κατοικοῦμενον ὑπὸ 300 οἰκογενειῶν, εἰς τὸ ὁποῖον τὸ κλίμα εἶνε ὑγιεινὸν καὶ ἡ ἐλονοσία σπανίζει, ἀπέθνησκον πρὸ τοῦ πολέμου κατ' ἔτος 2-3 άτομα, κατὰ δὲ τὰ τρία ἔτη τῆς βουλγαρικῆς κατοχῆς ἀπέθανον ἐν ὄλῳ 50 άτομα. Εἰς τὸ ὄρεινόν καὶ μὲ ὑγιεινὸν ἐπίσης κλίμα χωρίον τῆς Ἀλεξανδρουπόλεως Αἰούμη κατοικοῦμενον ὑπὸ 130 οἰκογενειῶν, ἐκ τῶν ὁποίων 70 κατόρθωσαν νὰ διαφύγουν εἰς τὴν οὐδετέραν ζώνην τοῦ Διδυμοτείχου, ἐπὶ τριῶν θανάτων κατ' ἔτος πρὸ τοῦ πολέμου ἀπέθανον κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς τριετοῦς περιόδου κατοχῆς 70 άτομα ἐν ὄλῳ. Εἰς δὲ τὸ Σιδηρόκαστρον μὲ ὑγιεινὸν ἐπίσης κλίμα, ἐπὶ 4.500 κατοίκων κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς βουλγαρικῆς κατοχῆς ἀνήλθεν ἡ θνησιμότης εἰς 200 ... 300 άτομα κατ' ἔτος.

Πρὸ τοῦ κινδύνου τοῦ θανάτου ἐκ τῆς πείνης, ἐν τῇ ἀπογνώσει των, οἱ Ἕλληνες κάτοικοι, ἰδίως ὀλιγώτερον δὲ οἱ Τοῦρκοι, ἐξήρτων ἀσπίλον εἰς τὴν οὐδετέραν ζώνην τοῦ Ἑβρου καὶ τὴν πέραν τοῦ Στραμίνοιο γερμανοκρατούμενην περιοχὴν ἐν μέσῳ πυκνοῦ δικτύου τῶν ἀγροκτηνοῦτων φυλακίων καὶ περιπόλων, ἐφόσον ὁ οἰκειοβλήης καὶ ὁ βίαιος ἐκπορισμὸς εἶχεν ἀπαγορευθῆ μετὰ τὸ σκηνοθετηθὲν κίνημα τοῦ Σεπτεμβρίου 1941, τῇ ἀξιῶσει τῶν γερμανικῶν ἀρχῶν, φοβουμένων τὴν ἀύτησιν τῶν πρόσφυγων καὶ κατ' ἀκολουσίαν τὴν μείωσιν τῶν τρώφιμων καὶ τῆς στέγης εἰς τὸ ὑπ' αὐτῶν κατεχόμενον ἐλληνικὸν ἔδαφος. Ἡ τύχη ὅμως δὲν τοὺς ἠνόησε πάντοτε. Οἱ σιλλαιμβανόμενοι ἐξ αὐτῶν, ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδιὰ ἀδικαικρῆτως, ἐθανατοῦντο κατόπιν ἀγρίου ξυλοδαρμοῦ καὶ φρικτῶν βασανιστηρίων. Κατὰ τὰς πληροφορίες τῶν κατοίκων τῶν ἐγγύς τῶν συνόρων τῆς οὐδετέρας ζώνης τοῦ Διδυμοτείχου χωρίων Ἄβας καὶ Αἰούμη 3500 Ἕλληνας, κατὰ τοὺς μετρωτέρους ὑπολογισμοὺς ἀπειραθέητες νὰ διέλθουν εἰς τὴν οὐδετέραν ζώνην τοῦ Ἑβρου, εἴθρον οἰκτρὸν θάνατον εἰς τὰς πέριξ, τῶν χωρίων τῶν χαράδρας. Ὁ ἀριθμὸς τῶν φονευθέντων κατὰ τὴν προσπαθειῶν των νὰ διέλθουν εἰς τὴν πέραν τοῦ Στραμίνοιο γερμανοκρατούμενην περιοχὴν εἶνε ἀσυγκρίτως μεγαλύτερος, ἂν καὶ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπολογισθῆ μετ' ἀκριβείας. Τὰ ἀρσενὰ τῶν χωρικῶν τῶν παραστρωμονίων χωρίων ἀπὸ τῆς γαφύρας πέραν τὸ χωρίον Στραμινικὸν μέχρι τῆς λίμνης τοῦ Ἀχινοῦ Παραλίμνιου, Βαλιτωχῶρι, Ψυχικὸν Ἀγία Ἐλένη καὶ Πεπονιά ἀνασύρουν καθημερινῶς ἐκ τῶν πλησίων τοῦ ποταμοῦ ἀγρῶν τῶν κρανία καὶ ὄσσεα ἀνθρώπων. Ὁ διὰ λογαριασμὸν τῶν Βουλγάρων ἐργασθεὶς ἄλιος Στεφάνιδης ἐκ τοῦ χωρίου Ψυχικὸν μὲς διεβεβαίωσεν διὰ κατὰ τὸ δόσιμα τῆς βουλγαρικῆς κατοχῆς εἶδεν ἐπιπλέοντα τοῦ Στρου-

μῶνος 250 τούλάχιστον πτώματα ἀνθρώπων, μεταξύ τῶν ὁποίων γυναικῶν καὶ παιδιῶν καὶ ὅτι ἀλιεύων ἀνέσυρε πολλὰκις ἐκ τοῦ ποταμοῦ ὀστά ἀνθρώπων. Οἱ δὲ κάτοικοι τοῦ χωρίου Ἁγία Ἐλένη μὲς ἐπέβειξαν πλησίον τοῦ παρὰ τὸ χωρίον των τεχνητοῦ καταρράκτου τοῦ Στριμῶνος εἰς προχείρους τόπους ἀπουνηθεμένα πτώματα ἀνθρώπων.

ΙΧ ΣΤΡΑΤΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΚΑΙ ΙΔΙΩΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΠΡΟΣ ΕΚΤΕΛΕΣΙΝ ΚΑΤΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Περὶ τὸ τέλος τοῦ μηνός Ἰουλίου 1941 αἱ βουλγαρικαὶ Ἀρχαὶ προσεκάλεσαν τοὺς γεννηθέντας κατὰ τὰ ἔτη 1920 καὶ 1921, ἵνα παρουσιασθοῦν ἐνώπιον ὑγειονομικῶν ἐπιτροπῶν πρὸς ἐξέτασιν, ταυτόχροτως δὲ διέδιδον καταλλήλως, ὅτι οἱ προσκληθῆσάμενοι θὰ ἐχρησιμοποιοῦντο εἰς ἀναγκαστικὴν ἔργασίαν ἐν Βουλγαρίᾳ πρὸς ἐκτέλεσιν ἔργων στρατιωτικῆς φύσεως καὶ προσρισμοῦ.

Οἱ ἐξετασθέντες ὑπὸ τῶν ὑγειονομικῶν ἐπιτροπῶν νέοι τῶν κλάσεων 1940 καὶ 1941, ὅσοι δὲν κατάρθασαν νὰ διαφύγουν εἰς τὴν γερμανοκρατούμενην περιοχὴν, προσεκλήθησαν κατ' Ἀπρίλιον 1942. Ἐκ παραλλήλου δὲ προσεκλήθησαν καὶ ἄλλοι μεγαλύτερων ἡλικιῶν δι' ἀτομικῶν προσκλήσεων. Πάντες δὲ, καταταγέντες εἰς εἰδικὰ ἐργατικὰ τάγματα, τὰ τάγματα τοῦ Τσοδουβάκων, ἐχρησιμοποιήθησαν εἰς ἀναγκαστικὴν ἔργασίαν ἐπὶ 15 μῆνας κυρίως πρὸς ἐπισκευὴν ἢ κατασκευὴν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν παρὰ τὸ Κομάνοβον καὶ τὸ Σιδηρόκαστρον.

Ἡμίγυμνοι καὶ ἀνυπόδητοι τὸν χειμῶνα καὶ τὸ θέρος ὡς ἀποδεικνύουν αἱ παρατιθέμεναι εἰς τὸ παράρτημα III φωτογραφίαι ὅτι ἀριθ. 50 — 52, ἀνεπαρκῶς διατρεφόμενοι μὲ 400 γραμμάρια ἄριου ἕξ ἀραβοσίτου καὶ βρασμένων φασιλιῶν καὶ πιπεριῶν, ἦσαν ὑποχρωσμένοι νὰ ἐργάζωνται ἀπὸ πρωῆς μέχρι νυκτός καὶ νὰ ἐκτελοῦν καθ' ἑκάστην ὥρισμένην εἰς ποσὴν ἔργασίαν, νὰ σπάζουν ὠριαμένα εἰς ἀριθμὸν κυβικὰ μέτρα πέτρας καὶ νὰ μεταφέρουν ὠριαμένα εἰς ἀριθμὸν καροτσάκια μὲ χῶμα. Οἱ μὴ ἀναποκρινόμενοι εἰς τὴν καθωρισμένην ἔργασίαν ἐδέροντο ἀνηλεῶς. Ἀναφέρονται δὲ περιπτώσεις, κατὰ τὰς ὁποίας οἱ τιμωρούμενοι τοποθετούμενοι ἕπτιοι κατὰ γῆς ἐδέροντο ἐκ τεσσάρων πλευρῶν συγχρόνως μὲ σιδηρὰ βούρβουλα. Ἀσθενοῦντες δὲ προετίμων νὰ ἀποθάνουν — ὑπάρχουν περιπτώσεις τοιούτων θανάτων — παρὰ νὰ παρουσιασθοῦν ἐνώπιον τῶν Βουλγαρῶν ἰατρῶν, ὅτι συνήθως ἐδέροντο ὑπ' αὐτῶν ἀναικτιζόμενος μὲ τὴν δικαιολογίαν ὅτι ἡ ἀσθενεὶά των ἦτο προσημαστικὴ πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ἔργασίας.

Μὴ ἀρκεσθεῖσαι δὲ εἰς τοῦτο αἱ βουλγαρικαὶ Ἀρχαὶ διὰ τῆς ἀπειλῆς ὅτι θὰ ἐγλυετο πρὸς ὀσκήσιον πρὸς ἀναγκαστικὴν ἔργασίαν ἐν Βουλγαρίᾳ, δημηκόλιμον τοὺς σπυμάχους των Γερμανοὺς εἰς τὴν στρατολογίαν πολυαριθμῶν Ἑλλήνων ἐργατῶν ἀνδρῶν, γυναικῶν καὶ παιδιῶν, οἱ ὁποῖοι διὰ τῆς φροντίδος εἰδικῶν γερμανικῶν γραφείων, διατηρουμένων εἰς τὴν βουλγαροκρατούμενην Μακεδονίαν καὶ Θράκην, ἀπεστέλλοντο εἰς τὴν Γερμανίαν ἐν μέσῳ παντοειδῶν περιπετειῶν καὶ κινδύνων (Πρβ. εἰς τὸ παράρτημα II κατὰθ. ὑπ' ἀριθ. 28.)

Χ ΕΚΤΟΠΙΣΜΟΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΝ, ΑΤΟΜΙΚΟΙ ΚΑΙ ΟΜΑΔΙΚΟΙ

Ἀπὸ τοῦ σκηνοθετηθέντος κινήματος τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ 1941, κατόπιν ἀπαγορεύσεως τοῦ βιαίου καὶ τοῦ σέκιοθελοῦς ἐκπατριεμοῦ τῶν Ἑλλήνων κατοίκων ὑπὸ τῶν γερμανικῶν Ἀρχῶν φοβουμένων κατὰ τὰ ἀλλαγὰς λεχθέντα, τὴν δημιουργίαν προσφυγικοῦ ζητήματος εἰς τὸ ὄψ' αὐτῶν κατεχόμενον ἑλληνικὸν ἔδαφος, αἱ ἀπελάσεις ἐγίναν ἀραιότεραι. Διεδέχθησαν ὁμοῦ αὐτὰς οἱ ἐκτοπισμοὶ εἰς τὴν Βουλγαρίαν ὑπὸ τύπον δημηρίας συνήθως ἐπὶ ἕξ μῆνας, μετὰ παρέλευσιν τῶν ὁποίων μινευοῦντο ἐνίστε.

Περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀτομικῶς ἐκτοπισθέντων ἀνθρώπων εἰς τὴν Βουλγαρίαν δὲν ὑπάρχειν μέχρι τοῦδε ἀσφαλεῖς ἐνδείξεις, Βέβαιον εἶναι μόνον ὅτι οἱ ἐκτοπισμοὶ εἰς τὴν Βουλγαρίαν ἐξηκολούθησαν μέχρι τοῦ τέλους τῆς κατοχῆς, ὅτι οἱ ἐκτοπιζόμενοι ἀνήκουν εἰς τὰ ἀπομείναντα ἐπὶ τόπου ζωτικώτερα τοῦ Ἑλληνισμοῦ στοιχεῖα καὶ ὅτι ἐξετοπιζόντο μὲ τὰς αὐτὰς ἀδίκους αἰτιάσεις καὶ προφάσεις, μὲ τὰς ὁποίας καὶ αἱ ἀπελαινώμενοι εἰς τὸ γερμανοκρατούμενον ἑλληνικὸν ἔδαφος. Ἡ ἀλήθεια ὁμοῦ ἐπιβάλλει νὰ διολογηθῇ ὅτι αἱ ἐκτοπιζόμενοι ἰδίως εἰς τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία τῆς Βορείου Βουλγαρίας, ἂν καὶ κατὰ τὴν σύλληψιν καὶ τὴν μετάβασιν εἰς τὸν τόπον τῆς ἐξορίας ὑφίσταντο παντοειδεῖς ἐξουτελισμοὺς, στερήσεις καὶ κακοτυχίας καὶ ὑπεχρεοῦντο νὰ θιασπετερεύουν μετὰ τῶν κατοικῶν εἰς τὰ ὑπόγεια κρατητήρια τῶν ἀστυνομικῶν τμημάτων, ἐν τούτοις μετὰ τὴν ἐπιξίν των εἰς τὸν τόπον, διὰ τὸν ὁποῖον προωρίζοντο, εἰρισκόν τὸν λιμένα τῆς κατάπαύσεως τῶν δοκιμασιῶν των. Ὑποχρεούμενοι νὰ παρουσιάζωνται δύο ἢ τρεῖς ὁρὰς τὴν ἡμέραν εἰς τὴν ἀστυνομικὴν ἀρχήν, τοῦ τόπου, ἦσαν κατὰ τὰ ἄλλα ἐλεύθεροι, συντηρούμενοι δι' ἰδίων ἐξόδων εἶχον ἴσῃ μερίδα τροφίμων μὲ τὴν μερίδα τῶν Βουλγάρων κατοίκων, ἐνίστε δὲ εἰς τοὺς βουλαμένους ἕξ αὐτῶν παρείχετο ἐργασία ἐπὶ ἡμεραμισθίῳ ἴσῳ πρὸς τὸ ἡμερομισθίον τῶν Βουλγάρων ἐργατῶν.

Περιπτώσεις ὁμαδικῶν ἐκτοπισμῶν εἰς τὴν Βουλγαρίαν δὲν ἀναφέρονται, πλην τοῦ ὁμαδικοῦ ἐκτοπισμοῦ χιλίων περίπου κατοίκων ἐκ τῶν βορείων τῆς Δράμας καὶ μεταξύ τοῦ παταμοῦ Νέοιου καὶ τοῦ ὄχυραῦ τῶν Μπουκιδίων χωρίων, οἱ ὁποῖοι μετὰ τὴν ἀμπλοκὴν εἰς τὴν περιφέρειάν των κατὰ Μάϊον 1944 μετὰ ἐθνικοφρονῶν ἀνταρτῶν καὶ τοῦ βουλγαρικοῦ στρατεύ, ἐνοχοποιήθησαν μὲ τὴν κατηγορίαν τῆς ὑποθάλψεως τῶν ἀνταρτῶν. Ἄνδρες πάσης ἡλικίας ἐπαμισμένοι κλινωσκετάσματα, γυναῖκες βασιάζουσαι εἰς τὰς ἀγκύλας βρέφη, ἀσθενεῖς, γέροντες καὶ παιδιὰ εἰς μακρὰν φάλαγγα διὰ τοῦ Κάτω Νευρακοπίου τῆς Δράμας, τῶν Σερρῶν, τοῦ Σιδηροκάστρου καὶ τῆς κοιλάδος τοῦ Στρυμῶνος κατόπιν συντόνων πορειῶν ὑπὸ τὸν καυστικὸν ἥλιον τοῦ θέρους ὠδηγήθησαν εἰς τὴν παραμεθόριον βουλγαρικὴν πόλιν Πιτρίτσι. Ἐντεῦθεν δὲ μὴ γινόμενοι δεκτοὶ ὑπὸ τῶν βουλγαρικῶν ἀρχῶν πῦσανως διὰ τὸν ἴδιον λόγον, διὰ τὸν ὅποιον καὶ αἱ γερμανικαὶ Ἀρχαὶ εἶχον ἀπαγορεύσει τὰς ἀπελάσεις εἰς τὸ ὄψ' αὐτῶν κατεχόμενον ἑλληνικὸν ἔδαφος, ἐπέστρεψαν διὰ τῆς ἰδίας ὁδοῦ καὶ ἐγκατεστάθησαν εἰς τὸ χωρίον Νέον Σούλι τῶν Σερρῶν μακρὰν τῶν ἐστιῶν καὶ τῆς περιουσίας των, αἱ ὁποῖα ἐν τῷ μεταξύ εἶχον παραδοθῇ εἰς τὴν λεηλασίαν καὶ τὸ πῦρ. Κατὰ τὴν δεκαήμερον ὁδοιπορίαν δὲν ἐδόθη εἰς αὐτοὺς τροφή, ἐκτός ὀλίγου ἄρτου εἰς τὸ Πιτρίτσι. Συνετηρήθησαν διὰ τοῦ ὀλίγου ἄρτου τὸν ὁποῖον ἐβύδον εἰς

αυτοὺς ὑπὸ φιλικῆς φιλανθρωπίας κινούμενοι καὶ ἐκ τοῦ στερήματος τῶν οἱ Ἕλληνας κάτοικοι τῶν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ χωρίων καὶ οἱ χρησιμοποιοῦμενοι διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς παρὰ τὸ Σιδηράκαστρον σέβει στρατιώται τῶν ταγματῶν ἐργασίας. Οἱ δὲ φρουροῦντες αὐτούς βούλγαροι στρατιῶται ἀπάθροιστοι καὶ σκληροὶ ἔθερον καὶ ἐκακοποι- ούν τοὺς βραβυκοροῦντας γέροντας καὶ ἀσθενεῖς, ἐξέλεγον τοὺς τόπους τῶν βραχειῶν ἀναπαύσεων, μακρὰν τῶν χωρίων καὶ τῶν πηγῶν τῶν ὁδῶν καὶ γενικῶς δὲν παρέλειπον κανέν ἐκ τῶν εἰς τὴν διάθεσιν των μέσων διὰ νὰ καταστήσουν περισσότερον ἀίσθητὴν τὴν δυστυχίαν των.

ΧΙ ΔΙΑΡΠΑΓΑΙ, ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΑΙ ΚΑΙ ΠΥΡΠΟΛΗΣΕΙΣ ΔΙΜΟ- ΣΙΩΝ, ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΩΝ

Ἡ ὄρεξις τῶν βουλγάρων διὰ τὴν διακοπὴν καὶ τὴν καταστροφὴν τοῦ ἀκινήτου καὶ τοῦ κινητοῦ πλοῦτος τῶν Ἑλλήνων ὑπῆρξεν ἀνάλογος πρὸς τὸ μῖσος καὶ τὴν ἀπέχθειαν, τὴν ὅποιαν ἔδειξαν προσηματικῶς πρὸς αὐτούς. — Τὸ ἔθνος ἦτο πρῶτον κρὶς καταστροφῆν καὶ διαρπαγῆν. Ἡ Ἀνατολικὴ Μακεδονία καὶ ἡ Δυτικὴ Θράκη εἶναι αἱ εὐφορύτεραι καὶ αἱ πλουσιώτεραι ἐπαρχίαι τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους. Κατὰ τὴν τελευ- ταίαν μάλιστα κήρυκην κικροασίαν ἐξελίχθησαν θαυμασιῶς καὶ πύ- ρουσιαν ἐξαιρετικὴν ἀκμὴν καὶ πλοῦτον. Ἐβοήθησαν δὲ πρὸς τοῦτο οἱ κάτοικοι διὰ τῆς δικαιοῦτος ἐργασίας καὶ τοῦ ἰδιοῦτος των καὶ κυρίας τὸ Κράτος, τὸ ὅποιον διέθεσεν ἐκ τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ μεγάλα χρηματικὰ ποσὰ πρὸς ἀποξήρανσιν ἑλῶν, διαρρῆμισιν τῆς κοίτης ποτα- μῶν, τὴν ἐκτέλεσιν ἀρχαιολογικῶν ἔργων καὶ τὴν κατασκευὴν ὁδῶν καὶ γε- φυρῶν. Κατὰ τοὺς ἑθνικῶν καὶ τοῦ ἱδιωτικῶν ταύτου πλοῦτος ἐπέπεσαν οἱ βούλγαροι μὲ ἀφάντιστον βουλμίαν καὶ βραβροφῶτητα, διαρπαζόντες καὶ καταστρέφοντες. Αὐτοῦτοι δὲ τῆς διαρπαγῆς καὶ τῆς καταστροφῆς ἦσαν οἱ ἐκ βουλγαρίας ἑποικῶν, οἱ δυσανάλογοι εἰς ἀριθμὸν ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς ὑπηρεσίας δημοσίου καὶ δημοτικοῦ ὑπάλληλοι. Εἰς τὴν Σάνθην ὑπῆρχον 4000 περίπου δημοσῶν καὶ δημοτικῶν ὑπάλληλοι, εἰς δὲ τὴν Κομοτηνὴν οἱ δημοτικῶν ὑπάλληλοι ἀνεποσώσαντο εἰς 380, οὐ στρατῶς, ἡ ἀστυνομία, οἱ ἱερεῖς, οἱ ἀγροφύλακες καὶ οἱ θασοφύλακες. Πάντες αὐτοὶ προσήλθον μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των, ρυπαροί, μακένδυτοι καὶ ἐστερημένοι καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν στοιχειωδῶν μέσων διὰ τὴν πρῶ- τὴν ἐγκατάστασίν των, ἐντελῶς ὅμως ἀνεπιτήρητοι καὶ ἀνεξέλεγκτοι ὑ- πό τῶν πρῶτιστεμένων των ἦσαν ἐφωδιασμένοι μὲ δικτατορικὴν ἐξουσίαν.

Περὶ τῆς ὁλοκαταστικῆς τοῦ βουλγαρικῶν δημοσίου εἰς τὴν ἀκί- νητον περιουσίαν καὶ περὶ τῆς διαρπαγῆς τῆς κινητῆς περιουσίας τῶν βιαίως ἢ οἰκισθηλῶς ἐκπατριωθέντων Ἑλλήνων, περὶ τῆς ληστεύσεως αὐτῶν μέχρι τῆς ἀφίξεώς εἰς τὰ σύνορα τοῦ Στρυμῶνος, περὶ τῆς διαρπα- γῆς καὶ τῆς καταστροφῆς τῆς κινητῆς καὶ τῆς ἀκινήτου περιουσίας τῶν Ἑλλήνων κατοίκων κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ψευδοκινήματος τοῦ Σεπτεμ- βρίου 1941 καὶ περὶ τῆς διαρπαγῆς τῶν γεωργικῶν καὶ τῶν κτηνοτρο- φικῶν προϊόντων καὶ τῶν ζώων τῶν παραμενόντων ἐπὶ τόσου Ἑλλήνων κατοίκων, ἔγινεν ἀνωτέρω λόγος καὶ παρετέθησαν ἀριθμοὶ τιμῆς, ἕνα καταδειχθῆ τὸ μέγεθος τῆς ἐπιπέδου ζημίας.

Ἡ διαρπαγὴ ὅμως τῆς κινητῆς περιουσίας τῶν Ἑλλήνων κατοίκων

συνεχισθείσα και μετά τό κίνημα τοῦ Σεπτεμβρίου 1941 ἐγένετο εἰς πάσαν εὐκαιρίαν ὑπό διαφόρους προφάσεις και κατά τόν βαρβαρότερον τρόπον. Κατά τάς συχνοτάτας κατ' οἴκον ἐρεῦνας ὑπό τό πρόσχημα τῆς ἀναζητήσεως βιβλίων, στρατιωτικῶν εἰδῶν και ἑλληνικῶν σημαῶν και βιβλίων, καθ' ὅσον ὑπό τό πρόσχημα τῆς χρησιμοποιοῦσεως τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης και τῆς παραβιάσεως τῆς ὥρας τῆς νυκτερινῆς κυκλοφορίας, κατά τήν διάρκειαν τῆς κρατήσεως εἰς τάς φυλακάς, κατά τήν σύλληψιν πρὸς τόν σκοπόν τοῦ ἐκτοπισμοῦ εἰς τήν Βουλγαρίαν κλπ. Τά δέ ἀντικείμενα τῆς διαρπαγῆς ἦσαν κατά προτίμησιν χρήματα, κοσμήματα, τιμαλφή, ροδχα ἰδίως μέλλουνα και μεταξιώτά, ἐργαλεῖα, μηχανήματα και ἰσόφια. Τά τελευταῖα μετεπωλούντο εἰς τοῦς Ἕλληνας εἰς ὑπερβολικὰς τιμάς.

Εἰς σπανίας περιπτώσεις ἐξεβιάζοντο οἱ Ἕλληνες κάτοικοι ὑπό τήν ἀπειλήν τῆς φυλακίσεως, τοῦ ἐκτοπισμοῦ κ.λ.π. νά πωλήσουν ἀντικείμενα εἰς εὐτελεῖς τιμάς.

Ἐκ τῆς Καμοινηῆς και τῆς περιφέρειας τῆς με 94.554 κατοίκους, κατά τό πρόχειρον ἀπογραφήν τῆς 1 Νοεμβρίου 1944, κατά τό κίνημα τοῦ Σεπτεμβρίου και μετ' αὐτό διαρπαγέντια μεσεφέρθησαν εἰς τήν Βουλγαρίαν αὐτοκίνητα φορτηγά 19, λεωφορεῖα ἐπιβάτικα 11, ταξί ἐπιβατικά 16, ἑλικωπτήρες Χάνομακ και Ντιέσελ 8, βενζινοκάρτρα σπῆκ 33, διάφορα τρακτέρ 14, ἄφροτρα μεγάλα τῶν τεσσάρων βάσεων 34, ἄφροτρα μικρά τῆς μίσε βάσεως 60, δικάρτρα 22, ἀλωνιστικά σύγκροτήματα (μικτόζες) 10, μοτοσυκλέτες (τριόμφ) 11, ποδήλατα 305, μηχανοεὶ σαρτρικά 75, μηχανοεὶ θερμικά 40, μηχανοεὶ σιτακαθαριστικά 42, μηχανοεὶ ἀπολυμνήσεως σίτου 2, μηχανοεὶ χαρτοδοτικά 70, σβάρνα 20, ραπτομηχανοεὶ 28, γραφομηχανοεὶ 36, ἀπρβουτυρωτικά γαλάκτομηχανοεὶ 12, ἀεροσυμπιστικά κατασκευῆς γεφυρῶν 2, ραδιόφωνα, μεγάλα και μικρά 127, γραμμόφωνα, μεγάλα και μικρά 205, βωιδόμαχοι 480, ἐπικκίνητα αὐαξοι 92, κυνηγετικά βπλα, μονόκανα και δίκανα 1920, φαρόβάρκες 32. Ἡ ἀξία τῶν ἀρπαγέντων κοσμημάτων και τιμαλφῶν ἀνέρχεται εἰς 230 χιλ. χρυσοῦν ἀγγλικῶν λιρῶν, τῶν χρημάτων εἰς 15 ἑκατ. προπολεμικῶν δραχμῶν και τῶν ἐπιπλῶν, οἰκισκῶν σκευῶν, ἐργαλείων τεχνιτῶν, γεωργικῶν ἐργαλείων και ἐμπορευμάτων πάσης φύσεως εἰς 2 ἑκατομ. χρυσοῦν ἀγγλικῶν λιρῶν. Εἰς δέ τόν νομόν Δράμας με 145.089 κατοίκους, κατά τήν ἐπίσημον ἑλληνικήν στατιστικήν τοῦ Ὀκτωβρίου 1940, κατά τήν διάρκειαν τοῦ κινήματος και μετ' αὐτό, ἀληλοτήθησαν 3.332 οἰκία.

Τά ἐπιπλα και αἱ βιβλιοθήκαι τῶν δημοσίων και τῶν δημοτικῶν κατεστημάτων, τῶν νομικῶν τραπεζῶν δημοσίου και ἰδιωτικοῦ δικαίου, τῶν ἐπιστημονικῶν και τῶν ἐμπορικῶν βιβλιοθηκῶν, ἐταιριῶν κ.λ.π. διαρπαγέντια ἢ ἀπεστάλησαν εἰς τήν Βουλγαρίαν ἢ ἐχρησιμοποιήθησαν ὑπό τῶν Βουλγάρων ὑπαλλήλων εἰς τάς κατοικίας των.

Ἀπό τῶν σχολείων διαρπαγήσαν μετά τῶν ἐπιπλῶν και τά πλούσια ἐπιστικά μέσα διδασκαλίας (Πρβ. εἰς τό παράρτημα II ὑπ' ἀριθμ. 29). Τῆς διαρπαγῆς δέν ἐξῆρθησαν οὐδέ αὐτοὶ οἱ και, αἱ μοναὶ και τά μέγαρα τῶν ἑλληνῶν μητροπολιτῶν. Δράσται δέ τῆς διαρπαγῆς ἦσαν ὡς ἐπὶ τό πλεῖστον οἱ Βούλγαροι λειτουργοὶ τοῦ Ὑψίστου. Εἰδικῆς ἀρχαιολογικῆς ἀξίας, πολύτιμα ἀμφια, ἀργύρεα λειτουργικά σκεύη, ἀργυροεὶ ἐπεισόσεις εὐαγγελίων και εἰκόνων, ἐπιπλα, βιβλιοθήκαι, τάπητες, κ.λ.π., διαρπαγέντια ἀπεστάλησαν ἢ ἀναπεκομιόθησαν εἰς τήν Βουλγαρίαν με-

τά τήν ἀνακωχήν. Οὕτω βεβαιώνουν ὁ μητροπολίτης Ἐλευθερῶν, ὅτι ἀφηρέθησαν ἐκ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ 1500 τόμοι βιβλίων, ὁ ἐφημέριος Δοξότου τῆς Δράμας Χαρίτων Χατζηβασιλείου, ὅτι ἀπό τοῦ ναοῦ τῆς κωμοπόλεως διηρπάγησαν παλαιοὶ εἰκόνες προερχόμενα ἐξ Ἁγίου Ὁρους, οἱ κάτοικοι Κομοτινῆς, ὅτι ἀφηρέθησαν ἐξ ἑνὸς ναοῦ τῆς πόλεως δύο πλήρεις ἱερατικά στολά καὶ πολύτιμοι τάπητες ὑπὸ τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ μητροπολίτου Φιλικιουπόλεως Μαξίμου, ὁ ἐφημέριος Κίρφης τῆς Κομοτινῆς, ὅτι διετέθη ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀλεξανδρουπόλει ἐπιτρόπου τοῦ μητροπολίτου Φιλικιουπόλεως νὰ ἀποστείλῃ εἰς αὐτόν, ὅταν μείδοποιηθῇ, τὰς πέντε μεγάλας εἰκόνας τοῦ ναοῦ τοῦ χωρίου, ὁ ἐν Ξάνθῃ ἀρχιμεινδρίτης Θεοφύλακος Δημητριάδης, ὅτι Βούλγαρος στρατιωτικὸς ἱερεὺς ἀφῆρσεν ἐκ τοῦ ναοῦ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων τῆς πόλεως δύο πλήρεις ἱερατικὰς στολάς καὶ ἓνα σταυρὸν ἀγίασμοῦ, οἱ δὲ ἐκ Δράμας ἱερεῖς Γ. Θεοδωρίδης καὶ Η. Παπαμιχαήλ ὅτι διηρπάγησαν διὰ τὰ πολύτιμα λειτουργικὰ σκεῆθ τῶν ναῶν τῆς πόλεως.

Περὶ τῶν ἐπινεχθειῶν ζημιῶν εἰς τοὺς ἀρχαιολογικοὺς τόπους καὶ τῆς διαρπαγῆς ἔργων τέχνης ἐκ τῶν Μουσείων Καβάλλας καὶ Θάσου καὶ τῶν ἀρχαιολογικῶν συλλογῶν Σερρών καὶ Κομοτινῆς (ἠρβ. εἰς τὸ περὶ τὸ ἔργον Η' τὴν ἀπὸ 7 Μαΐου 1945 ἐκθεσίου τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Γεω. Παπακαυρίου καὶ τοῦ ἐφημέριου ἀρχαιολογικῶν κ. Γεωργίου Μπακαλάκη ἀριθμ. 30).

Οὕτω ἐντὸς ὀλίγου χρόνου ἀπὸ τῆς εἰσβολῆς τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ, οἱ ἐκ Βουλγαρίας ἐπιήλυδες καὶ οἱ πολυάριθμοι ὀπαδῶν, πολιτικοὶ, δημοτικοὶ καὶ στρατιωτικοὶ, εἰσέβησαν εἰς οἰκίας καθαράς καὶ καλῶς ἐπιπλωμένας καὶ ἐνεδύθησαν μὲ τὰ ἐνδύματα καὶ τὰ ὑποδήματα τῶν Ἑλλήνων κατοίκων, αἱ δὲ αἰχμάλωτοι τῶν προσεληθῶσαν βρυσκοφάροι προσηρμόθησαν κατὰ τὴν ἀμφίεσιν πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς μόδας διὰ τῶν ἐνδιωκτῶν τῶν Ἑλληνικῶν, ὅταν δὲ μετὰ τὴν συνκυμάλωσιν τῆς ἀνακωχῆς ἀπῆλθον εἰς τὰ ἴδια διὰ τῆς ὑποσηρίξεως τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ συναπεκόμισαν ἐν ἀνάσει ὅλον τὸν κινητὸν πλοῦτον τῶν Ἑλλήνων κατοίκων, ὅσος δὲν εἶχε προηγουμένως ἀποσταλῆ εἰς τὴν Βουλγαρίαν. Ἐκ τῆς Ξάνθης κατὰ τὸ διάστημα ἀπὸ τῶν μέσων Σεπτεμβρίου μέχρι τῶν μέσων Ὀκτωβρίου 1944 διήλθον 6000 μεγάλα φορητὰ αὐτοκίνητα καὶ ἐκ τῆς Χρυσουπόλεως ἀνεχώρουν καθ' ἑκάστην κατὰ τὸν μῆνα Σεπτέμβριον 1944 ἐπὶ ἑξάκα ἡμέρας μεγάλα φορητὰ αὐτοκίνητα μεταφέροντα εἰς τὴν Βουλγαρίαν τὸν κινητὸν πλοῦτον τῶν Ἑλλήνων κατοίκων τῆς Κομοτινῆς, τῆς Ἀλεξανδρουπόλεως, τῆς Χρυσουπόλεως καὶ τῶν πέριξ χωρίων.

Τὰς διαρπαγὰς τῆς κινητῆς περιουσίας συμπληροῦν αἱ καταστροφῆ καὶ αἱ πυρπολήσεις τῆς ἀκινήτου περιουσίας τῶν Ἑλλήνων κατοίκων: Πολυάριθμοι οἰκίαι εἰς τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία καταδαφίσθησαν ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοῦ ἐξαφαισμοῦ αὐτῶν, κυρίως ἕως διὰ τὰ χρησιμοποίηθῃ τὸ ἐξ αὐτῶν οἰκοδομικὸν ὕλικόν διὰ τὴν κατασκευὴν ἢ τὴν ἐπισκευὴν οἰκιῶν προοριζομένων διὰ τοὺς Βουλγάρους ἀποίκους, στρατιωτικῶν παρατηρημάτων, μαγειρείων κλπ., ἀνευ οὐδεμιᾶς ἀποζημιώσεως, οἱ δὲ ἑνοικοὶ τῶν ὑπεχρεώθησαν νὰ συγκρατοῦν μετ' ἄλλων ἑλληνικῶν οἰκογενειῶν. Οὕτω καταδαφίσθησαν εἰς τὰς Σέρρας περὶ τὰς 20 οἰκίας καὶ καταστήματα, διὰ τὰ κατασκευασθῆναι ἰλατεῖα εἰς κεντρικῶν σημείων τῆς πόλεως, εἰς τὴν Καβάλλαν 3-4 μεγάλα οἰκία, διὰ τὰ διευρυνθῆ

ή παρά την παραλία πλατεία, εις την Ἀλεξανδροπούλιν 800, καί σποραδικῶς εις τὰ διάφορα χωρία ἀνά 5 — 60 οἰκίας, διὰ νά χρησιμοποιηθῇ τὸ ἐξ αὐτῶν ὕλικόν πρὸς κατασκευὴν οἰκιῶν τῶν ἐποικίων Βουλγάρων, στρατώνων κ.λπ. Εἰς τὴν μεγαλυτέραν ἔκτασιν ἐπυρπολήθησαν οἰκίαι ὑπὸ διαφόρους προφάσεις, κυρίως ἕως πρὸς ἀντεκδέκῃσιν τῶν Ἑλλήνων κατοίκων ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς δράσεως τῶν ἑλληνικῶν ἀνταρτικῶν σωμάτων. Ἐάν παραλειφθοῦν αἱ σποραδικαὶ πυρπολήσεις χωρίων ἐν ὄλῳ ἢ ἐν μέρει, 75 χωρία ἐν συνεχείᾳ μεταξὺ τοῦ Νέστου καὶ τῶν δυτικῶν ἀντρεισιμάτων τῆς Ροδόπης ἐπυρπολήθησαν ἐν ὄλῳ ἢ ἐν μέρει ἐπὶ τῇ ὑπονοίᾳ τῆς ὑποθέσεως τῶν ἐθνοκροῦνων ἀνταρτῶν μετὰ τὴν συμπλοκὴν κατὰ Μάϊον 1944 μεταξὺ τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ καὶ Ἑλλήνων ἀνταρτῶν μεταξὺ τοῦ Νέστου καὶ τοῦ ὄχρου τοῦ Μπουκίου, οἱ δὲ κάτοικοι τῶν ἀστεγῶν καὶ ἀνεργοὶ ἠναγκάσθησαν νὰ ἀναζητήσουν φιλοξενίαν εἰς ἄλλα ἑλληνικὰ χωρία.

ἵνα ἀντιληφθῇ τις τὸ μέγεθος τῆς καταστροφῆς, ἀρκεῖ νὰ λάβῃ ὑπὸ ἄφην, ὅτι εἰς μόνον τὸν νομόν Δράμας με 145.089 κατοίκους κατεστράφησαν ἐντελῶς 67 χωρία με 2163 οἰκίας, εἰς δὲ 461 χωρία ἐπυρπολήθησαν 993 οἰκίαι. Εἰς δὲ τὴν Κομοτηνὴν καὶ τὴν περιφέρειάν της με 44.554 κατοίκους κατεστράφησαν διὰ μερικῆς κατεδαφίσεως καὶ ἀφαιρέσεως τῶν θυρῶν, τῶν παραθύρων καὶ τῶν σανιδωμάτων οἰκίαι 2078, καταστήματα 944 καὶ ἐργοστάσια 37, ἐπυρπολήθησαν δὲ 15 οἰκίαι με 64 ἐνοίκους συνολικῆς ἀξίας 1.500.000 χρυσῶν ἀγγλικῶν λιρῶν.

Τῆς καταστροφῆς δὲν ἐξήρθησαν οὐδὲ αὐτοὶ οἱ ναοὶ καὶ τὰ σχολεῖα. Εἰς τὸ χωρίον Ὀρφανὸν τῆς ἐπαρχίας Παγγαίου κατεστράφη ὁ ναὸς καὶ τὸ Μετόχι τῆς ἀγιοριτικῆς μονῆς τῶν Ἰβήρων, ἐχρησιμοποιήθησαν δὲ αἱ μὲν εἰκόνας πρὸς κατασκευὴν κιβωτίων, εἰς τὰ ὅποια ἐταποθέτουν διαρπαγέντα ἀντικείμενα, τὸ δὲ οἰκοδομικὸν ὕλικόν των πρὸς κατασκευὴν μαγαζιῶν. Ἐπίσης πολλὰ σχολεῖα κατεστράφησαν διὰ τῆς ἀφαιρέσεως τῶν θυρῶν, τῶν παραθύρων καὶ τῶν σανιδωμάτων, ὡς π.χ. τὸ διδασκῆριον τοῦ Γυμνασίου Δράμας καὶ τοῦ δημοτικοῦ σχολείου ἀσούμης τῆς Ἀλεξανδροπούλεως, ἢ ἐχρησιμοποιήθησαν πρὸς ἐνοσταλισμὸν ζώων, ὡς τὸ σχολεῖον τοῦ Δοξάτου τῆς Δράμας.

Τὴν αὐτὴν τύχην εἶχον καὶ τὰ φιλασθραπικὰ καὶ κοινοφελῆ ἱδρύματα, ὡς τὸ ὄρφανοτροφεῖον τῆς Ξάνθης. Ἐν αὐτῷ θηπτόντο πρὸ τοῦ πύλλου 130 περίπου ὄρφανὰ συντηρούμενα κυρίως ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν προϊόντων τῆς ἐργασίας των, ταπητουργίας, χειροτεχνίας κλπ. Κατόπιν τῆς ἀπειλῆς τῶν βουλγαρικῶν Ἀρχῶν, ὅτι θὰ προέβαινον εἰς τὴν σύλληψιν τῆς διευθυντρίας καὶ τῶν ὄρφανῶν, ἠναγκάσθησαν διὰ τῆς φροντίδος τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ νὰ καταφύγουν εἰς Θεσσαλονίκην. Τὰ πλοῦστα ἀκεύη, ἑπιπλα, εἶδη ρουχισμοῦ, μηχανήματα καὶ ἔργα χειροτεχνίας διηρπάγησαν ὑπὸ τῶν βουλγαρικῶν Ἀρχῶν καὶ τῶν Βουλγάρων ἐποικίων, τὸ δὲ οἰκῆμα χρησιμοποιήθην ὑπ' αὐτῶν ἕως νὰ εἶναι κατοικήσιμον ἕνεκα τῶν ἐπιεχθεισῶν εἰς αὐτὸ καταστροφῶν.

ΧΙΙ ΚΑΚΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΦΟΝΟΙ

Ἀλλὰ καὶ αἱ παντοειδεῖς κακώσεις καὶ οἱ φόνοι ἐξηκολούθησαν μέχρι τοῦ τέλους τῆς κατοχῆς.

Οἱ χρησιμοποιοῦντες τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, οἱ ἀρνούμενοι ἢ βραδύνοντες νὰ προσέλθουν εἰς τὰς καθωρισμέναις ἀγγαρεῖαις, οἱ ἀπακρύπτοντες ἢ ἐν μέσῳ παντοειδῶν κινδύνων μεταφέροντες τροφίμα ἐκ τῆς ῥηπαίθρου χώρας εἰς τὰς πόλεις, οἱ διατηροῦντες κατ' ὄρκον Ἑλληνικὰς σημαίας καὶ βιβλία, οἱ διδάσκοντες κρυφίως τὰ τέκνα των, οἱ παρακολουθοῦντες ραδιόφωνικὰς ἐκπομπάς, οἱ παραβιάζοντες τὴν ὥραν τῆς κύκλοφορίας, ὅσοι δὲν εξετοπιζοῦντο εἰς τὴν Βουλγαρίαν, ἀναλόγως τῶν διαθέσεων τῶν Βουλγάρων ὀπαλλήλων ἢ ἐδέροντο ἢ φυλακίζόμενοι ὀφίσταντο τὸν ξυλοδαρμὸν εἰς τὴν φυλακὴν. Δὲν ὑπάρχει σχεδὸν Ἑλληὴν κάτοικος τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Δυτικῆς Θράκης ἀδιακρίτως ἡλικίας, φύλου καὶ κοινωνικῆς τάξεως, ἃ ὅσοις δὲν ὑπέστη ἄγριον ξυλοδαρμόν. Πολλοὶ φέρουν μέχρι σήμερον ἀκόμη ἐκδηλὰ τὰ στίγματα τῶν κακώσεων, ἄλλοι κατέστησαν ἐνάπηροι ἢ κερεφρύνησαν καὶ ἄλλοι ἀπέθανον. Τὰ σπλήθη δὲ μέσα τῶν κακώσεων ἦσαν οἱ γρόνθοι, οἱ πόδες, ἀντικείμενα σιδηρᾶ, βούρβουλα, ξύλα καὶ οἱ ὑποκόπανοι τῶν ὄπλων.

Ἐκ τῶν πολλῶν ἐναφέρομεν ἐλάχιστοι μόνον παραδείγματα: Ὁ Ἀθανάσιος Μπαγανιτῆς, κάτοικος τῆς Πετρούσης Δράμας, κατέθετε ἐγγράφως: «Μὲ συνέλαβον οἱ Βούλγαροι καὶ μετέφεραν εἰς τὸ ἀστυνομικὸν τμήμα. Ἐκεῖ μετέχεινωσαν καὶ ἀφοῦ μετέφεραν χειροπέδαρα εἰς τὸ κάθισμα κατὰ τὸν βουνασώτερον τρόπον, ἤρχισαν νὰ με ξυλοκοποῦν ἐπιτηγνύοντα τὴν αἰχμὴν τῆς μαχαίρας των εἰς τὸ γυμνὸν μου σῶμα. Ἐπὶ ἐξ ὀλοκλήρους ὄρας διήρκασε τὸ μαρτύριον. Τὴν ἐπομένην ἡμέραν μετέφεραν εἰς ζῶον, διότι δὲν ἤθύνάμην νὰ βαδίσω καὶ μετέφερον εἰς τὴν Πρωσικίαν». Ὁ Ἀριστείδης Τόλιας, κάτοικος Πετρούσης, τῆς Δράμας, κατέθετε ἐγγράφως: «Μὲ συνέλαβον εἰς τὴν ἐξώθυρον τοῦ σπιτιοῦ μου τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα καὶ εἶχαν καμμίαν ἀνάκρισιν καὶ ἀπολογίαν ἤρχισαν νὰ με ξυλοκοποῦν ἄγριως μετὰ τὸν βούρβουλα καὶ τοὺς ὑποκόπανους τῶν ὄπλων των. Ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν διήρκασε τὸ ἄγριον ξυλοκόπημα. Μετέφεραν εἰς οἱκτικὰ βασανιστήρια καὶ τέλος ἔπεσα ἀναίσθητος μετὰ τὸ σῶμα μελανιοσμένον καὶ τὰ γόνατά σπασμένα. Ἐμείνα 35 ἡμέρας κλητήρης. Ἀλλὰ καὶ κατόπιν ἐπαιελημένως ἀπέφυγην εἰς τὴν ἀστυνομίαν καὶ ἀπεβλήθην εἰς βασανιστήρια μετὰ μόνην τὴν κατηγορίαν ὅτι ἐξεδήλωσα τὰ ἑλληνικὰ φρονήματά μου». Ὁ ἐν Σαμοθράκῃ ἀσβεσματοποιὸς Παναγιώτης Κολκιδῆς ἐργαζόμενος διὰ λογαριασμὸν τῶν Βουλγάρων ἐδάρη εἰς βαθμὸν ὥστε ἔχασε τὴν ἀκοήν του, διότι ἐπέδωκε νὰ ζητήσῃ τὴν ἀμοιβὴν τῶν κόπων καὶ τῆς ἐργασίας του.

Ὁ ἐν Ξάνθῃ ἐργάτης Γεωῆφ Σπάρταλης, προφασισθεὶς ἀσθένειαν διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὴν ἀγγαρεῖαν, ἐδάρη καὶ ἐκακοποιήθη διὰ τῆς ἀφαιρέσεως τῶν ὀνύχων τῶν χειρῶν του. Οἱ κένταυροι Θάσου, προσκληθέντες εἰς ἀγγαρεῖαν πρὸς κατάσβεσιν τῆς πυρκαϊῆς τμήματός τοῦ δάσους τῆς νήσου, ἠναγκάζοντο διὰ ξυλοκοπημάτων νὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν καιρομένην περισχίν, πολλοὶ δὲ ἔμειναν ἐπὶ ἡμέρας κλητήρη ἐκ τοῦ ξυλοδαρμοῦ καὶ τῶν ἐγκαυμάτων. Ὁ Ἀθανάσιος Λογοθέτης, κάτοικος Ἀλιστράτης τῶν Σερρών, ἀπέθανεν ἐκ τοῦ ξυλοδαρμοῦ, διότι δὲν ἐπρόσθεσε νὰ ἀλλάξῃ τὸ κυανοῦν χρώμα τῆς ἐξωτερικῆς προσώψεως τῆς οἰκίας του (Πρβ. παράρτημα II, στίχ. ἀρ. 32.)

Τῶν κακώσεων δὲν ἐξηροῦντο οὐδὲ αὐτοὶ οἱ παραμενίσαντες ἐπὶ τόπου γέροντες, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἱερεῖς. Κατὰ τὰς πληροφορίες τοῦ Μητρο-

πολίτου Σερρών ὁ ἐφημέριος τοῦ χωρίου Βίσαγης τοποθετηθεὶς μεταξὺ δύο στρατιωτῶν εἰς τὸ πρῶσιδιον τῶν φυλακῶν Σερρῶν ἐδέετο ὑπ' αὐτῶν ἐξ ὀπκμιβῆς ἀνοικτιμῶνως, μέχρις οὗτου ἔπασε κατὰ γῆς λιπὸθμιος, διότι παρὰ τὰς ἀπαιγορθευτικὰς διαταγὰς τῶν βουλγαρικῶν Ἀρχῶν ἐλειτῶρησεν εἰς τὸν καιὸν τοῦ χωρίου.

Ὁ ἐφημέριος τοῦ χωρίου Μέρς Σκοπὸς τῶν Σερρῶν Ἀλέξανδρος Κρίστου κατέθεσεν ἐν Θεσσαλονίκῃ: «Τὴν ἑσπέραν τῆς Κυριακῆς τῶν Βοῶν ἐδάρην ἀνηλεῶς μετὰ τοῦ ἱατροῦ Ἰωάννου Κοπιτότρη, διότι ἐτόλμησα νὰ ψάλλω ἑλληνικὰ, λόγῳ τῆς ἀπακταίας τοῦ Βουλγάρου ἱερέως, ὁ ὁποῖος δὲν προσήλθεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, διότι τὴν προηγουμένην ἡμέραν εἶχε γλῆντι.» Ὁ ἐφημέριος τοῦ χωρίου Χρυσοχωρίου τῆς ἐπαρχίας Νέστου Ἰω. Σπυριδελόσης, ἀφοῦ ἐκακοποιήθη διὰ τῆς ἀπικτιμῶνως τῆς γενειάδας του, ἐφυλακίσθη ἐπὶ δύο μῆνας ἐν Σάμῃ καὶ κατόπιν ἐξωρίσθη εἰς τὴν Στόραν Ζαγοράν τῆς Βουλγαρίας, διότι ἐνεθάρρυνε τοὺς κατοίκους εἰς τὴν ἐγκορτήρησιν τῆς δυστυχίας των. Ὁ ἐφημέριος τοῦ χωρίου Ἐρατεινὸν τῆς ἐπαρχίας Νέστοι, Μιχαὴλ Χρυσόβεργης, ἐνοχλοποιήθη μὲ τὴν κατηγορίαν τῆς ὑποθάψεως ἑλλήνων ἀνταρτῶν, ἐφυλακίσθη ἀφοῦ προηγουμένως ἐξουρίσθη ἢ γενειάς του. Μοναχὸς τοῦ Μετοχίου τῆς μονῆς τῶν Ἰβήρων ἐν Σαμοθράκῃ, ἀδηγηθεὶς εἰς τὸ νεκροταφεῖον, ἐδάρη ἀνηλεῶς καὶ κατόπιν ἀρτίθ ἡμιθευῆς κατὰ διαταγὴν τοῦ στρατιωτικοῦ διοικητοῦ τῆς νήσου, διότι δὲν εἶχε ἑώραε εἰς αὐτὸν ἰσὶ αἰτηθέντῳ χρήματῳ, τὰ ὁποῖα δὲν εἶχεν. Ὁ ἐφημέριος Προυσόβου Κωνστ. Ἀντωνίου, ἀδηγηθεὶς εἰς τὸ θαυματικὸν τιμῆμα, ἐκακοποιήθη ὅτῳ τῶν στρατιωτικῶν, αἱ ὁποῖοι ἀφοῦ τὸν ἐγνώμωσαν, τὴν ἐτραβοῦσαν ὅτῳ τὰ μαλλιά καὶ τὰ γενειά, τὸν ἐλάμωσαν καὶ τέλος τὸν ἐτραυμάτωσαν εἰς τὸ μέτωπον μὲ τὴν ἐφυλόγῃην.

Ὁ ἐφημέριος τοῦ χωρίου Φτελίς τῆς Ἀράας ἐκακοποιήθη ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν ἐνοριτῶν του καὶ ἐλάμωσε πρόστιμον δρχ. 10.000, διότι ἐδήλωσεν εἰς τὸν Βούλγαρον ἀρχιερατικὸν ἀνέτροπον ὅτι ἐνεκα τοῦ γῆρατος δὲν ἠδύναται νὰ ἐκουάθῃ τὴν βουλγαρικὴν γλῶσσαν.

Συνηθέσταται ἦσαν αἱ περιπτώσεις βιασμῶν γυναικῶν, συνοδευομένων ἐνίστε διὰ τοῦ φόνου τῶν θυμίστων, ἐν καὶ αἱ περισσότεραι ἐξ αὐτῶν παρμένειναι ἀγνωστοὶ διὰ λόγους κρινθωικῆς φύσεως.

Ἀναφέρομεν μερικὰς ἐκ τῶν περιπτώσεων ταύτων. Εἰς τὸ χωρίον Κομμαριά τῶν Σερρῶν διακοκεθάζαντες Βούλγαροι στρατιῶται, ἐβίωσαν γυναίκα, τὰς ὁποῖας ἀνεκέντρωσαν εἰς τὸ σχολεῖον καὶ κατόπιν ἐφόνευσαν τὰς περισσότερας ἐξ αὐτῶν. Εἰς χωρίον τοῦ δυτικοῦ Παγγαίου, ἐνόπιαν πειμοφύτου ἐκ τοῦ ἐμλοκοπήματος ἱερέως, ἐβιάσθησαν ἐκ περιτροπῆς ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν βουλγαρικῶ ἀτραπῶσματος, ἢ θυγάτηρ, ἢ νύμφη καὶ ἢ πεντηκονταεὶς πρεσβυτέρα. Εἰς τοὺς θιλέπικους τῆς Κοβάλλας ἐβιάσθησαν τέσσαρες ἀδελφοὶ ὅτῳ Βουλγάρων στρατιωτῶν καὶ κατόπιν ἐκόπησαν ἐντὸς τῆς οἰκίας των μετὰ τεσσάρων αἰγγενῶν των. Εἰς τὸ Μισόρρεμα τῆς Ἀράμας ἐβιάσθησαν δύο γυναῖκες καὶ κατόπιν ἐκάμωσαν ζωνιανὰ. Εἰς τὴν Κοβάλλαν Βούλγαρος ἀξιωματούχος ἀπέπειράθη νὰ βιάσῃ τριετὴ παιδίσκη, εἰς τὴν ὁποῖον μετέδωσαν ἀφροδίσιον νόσημα. (Πρβ. παράρτημα III, φωτογραφίαν ὄν' ἀριθ. 23 καὶ παράρτημα II, ὑπ' ἀριθμ. 31.)

Οἱ ἐνοχλοιοῦμενοι μὲ τὴν κατηγορίαν τῆς ὑποθάψεως ἀνωταρτῶν ἢ ὀπκωδῆσται καθιστοῦμενοι ὑπαιστοὶ διὰ τὰ πατριωτικὰ φρονήματῶ των, ἀνεξ ἀνακρίσεως ἐφρονεῦντο, Κίλιοι κάτοικοι ἐκ τῶν τρὸς βορρῶν τῆς

Δρόμας καὶ μεταξύ τοῦ ποταμοῦ Νέστου καὶ τοῦ ὄχιμοῦ τῶν Μιτωκίων χωρίων, κατόπιν τῆς συμπλοκῆς βουλγαρικῆς στρατοῦ μετὰ Ἑλλήνων ανταρτῶν κατὰ Μάϊον 1944, ἐνοχοποιηθέντες μὲ τὴν κατηγορίαν τῆς ὀπιοθάλασσης τῶν ανταρτῶν, θανατοδόθησαν. Ἄλλαι δεμένα ἀνά 5—10 μὲ συμπαιδαγωγία ἐπιποθῶντα ἐκρίθησαν εἰς τὸν ποταμὸν Νέστον, ἄλλοι, μεταξύ τῶν ὁποίων γυναῖκες καὶ παῖδιά, ἐκάρησαν ζῶντες ἐντὸς αἰκῶν καὶ ὄχιμῶν καὶ ἄλλοι ἀπεκρίθησαν. Ἐκ τῆς ἐπαρχίας τοῦ Πρωγαίου μὲ 33.996 κατοίκους, κατὰ πρόχειρον ὑπολογισμὸν τοῦ Μητροπολίτου Ἐλευθερῶν, ἐφονεύθησαν διὰ πενταετιῶν μέσων 78. Γενικῶς δὲν ἐπάρχει χωρίον ἢ πόλις τῆς Ἀνατολικῆς Μοκεδονίας καὶ τῆς Δυτικῆς Θράκης, ἢ ὅποια νὰ μὴ προσέφερε τὸν φόρον τοῦ αἵματος εἰς τὸν βουλγαρικὸν Μολόχ, δὲν ἐπάρχει βουνόν, χαράδρᾶ, ποταμῆς, τὰ ὅποια νὰ μὴ ἐβάβησαν μὲ τὸ αἷμα ἀσίων Ἑλλήνων. Οὕτω, ἐάν ἐξαιρεθοῦν οἱ κατὰ τὰ ἀνωτέρω εὑρόντες τὸν θάνατον παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Στρεμῶνος καὶ κατὰ τὰ παραιοδόρια χωρία τῆς Ἀλεξάνδρουπόλεως, Ἄβας καὶ Αἰθύμης κατὰ τὴν προσπόσειάν τω, ἕνα διελεύθουν εἰς τὴν γερμανοκρατούμενην παρτοχὴν καὶ τὴν εὐδοτέρην ζώνην τοῦ Ἐβρου 8.500 περίπου, ἐφονεύθησαν κατὰ διαλείμματα μετὰ τὸ κύημα τοῦ Σεπτεμβρίου 1941 καὶ μέχρι τοῦ τέλους τῆς βουλγαρικῆς κατοχῆς: ἐκ τῶν Κιργίων τῆς Δρόμας 20, ἐκ τῆς Κομοσιόπολεως τῆς ἐπαρχίας Νέστου 6, ἐκ τοῦ χωρίου Ἀχλαδηγῆ τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας 36, ἐκ τῶν χωρίων τῆς Κομοσινῆς Συλογανή, Κόσμος, Ἐβράνον, Κρωβόλη, Ἀσκηταί, Πρώπιον ἐν ὄλῳ 59 κ.λ.π. (ἴδρβ. παράρτημα III, φωτογραφία ὡτ' ἀριθ. 1—11).

ΧΙ.ΠΙ ΔΙΑΦΩΓῆ ΤΩΝ ΒΟΥΛΓΑΡΩΝ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΟΥΣ

Εἰς τὴν Βόρειον Ἑλλάδα, κίαιτέρως εἰς τὴν Δυτικὴν Θράκην, ὑπάρχουν οἱ Μουσουλμάνοι, οἱ ὅποιοι ὁμιλοῦν τὴν τουρκικὴν γλῶσσαν καὶ οἱ ἀγαμέμνη. Πομάκοι, οἱ ὅποιοι ὁμιλοῦν βουλγαρικὰ, αὐτοὶ ἔξουν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὡς ἰσλαμῆς πρὸς τοὺς Χριστιανοὺς παλῆται, ἀντιόχληται εἰς τὴν γλῶσσαν, τὴν ὅπου τὸν θέλουν νὰ ὁμιλοῦν, καὶ ἐλευθεροὶ νὰ σκευθῶν τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων τω. Ἐμφύλιον, ὅπως καὶ οἱ Χριστιανοὶ συμπολῆται τω εἰς τὰς ἐκλογὰς καὶ ὁ Γκόλη Βέης, πρόεδρος τῶρα τῆς Μουσουλμανικῆς κοινότητος Κομοσινῆς, μὲ ὑπερηφάνειαν μὲς ἔλεγεν, ὅτι ἐπὶ ἕδρακα ἐπὶ ἀντιπροσώπευε τὴν Δυτικὴν Θράκην εἰς τὴν Βουλίην τῶν Ἑλλήνων.

Εἰς τὴν πλήρη αὐτὴν ἰσπολιταίαν ὀφείλεται τὸ ὅτι κατὰ τὰς πληροφορίας μας οἱ ἐντὸς τῆς Βουλγαρικῆς ζῶντες Πομάκοι ζητοῦν δημοφήρισμα διὰ νὰ διακταθοῦν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Πρὸς τοὺς τουρκογλῶσσους Μουκοπιλήμονας ἀξέβησαν οἱ Βούλγαροι, ὅπως καὶ πρὸς τοὺς Ἑλληνας. Οὕτω, ὅταν εἰσῆλθον εἰς τὴν Κομοσινὴν ἐπὶ τρεῖς ὄκτας ἑλεμῶν τὰ τουρκεικὰ σπῆται. Οἱ εὐκότως τῶν Τούρκων, οἱ ὅποιοι: καὶ ὡς θρησκευτικὴν προσβολὴν θεωροῦν τὴν παραβίαν τοῦ ἀικογενεακοῦ βαύλου, ἐκτυποῦσαν τενεκέδες διὰ νὰ εἰδοποιήσουν τοὺς γείτονας καὶ ζητήσουν βοήθειαν. Ἀξέκατακοὶ μετημφισαμένοι εἰς ἀπλοῦς στρατιώτας ἐλάμβανον μέρος εἰς τὴν λεηλασίαν. Τὰς τρεῖς αὐτὰς φρικτὰς ὄκτας ὀνομάζουν ἀκόμη οἱ Τούρκοι τῆς Κομοσινῆς «τενεκὲ μπαϊράμα». Τέλος, ὁ Βούλγαρος στρατιωτικὸς διόνητῆς προσεκόλλετο τοὺς προκρί-

τους Μουσουλμάνους δια να μάθη δήθεν, τί εσήμαινε αὐτός ὁ θόρυβος καί, ὅταν τοῦ εἶπαν τὴν ἀλήθειαν, ἠγανάκτησε διὰ τὴν κατασκευασμένην τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ, ἀκριβῶς ὅπως εἶπαν οἱ Γερμανοὶ ἐβεβήλωσαν μὲ ἀπρεπεῖς εὐωχίας τὴν αἰθούσαν τῶν τελετῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου καὶ εἰς τὴν μέσθην των κατέρριψαν τὰς προτομὰς τῶν ἀγωνιστῶν τοῦ 1821, μὲς ἠνάγκασαν νὰ ἀκούσωμεν τὰς ἐπιτιμήσεις των διὰ τὴν «συκοφαντικὴν» διαμαρτυρίαν τῆς Πρυτανείας.

Ὁ παριστάμενος Γκαληπ Βέης ὑπέδειξε τότε εἰς τὸν διοικητὴν ἕνα ἀξιωματικὸν — ὁ ὁποῖος εἶχε μετάρχει τῆς λεηλασίας. Μετ' ὀλίγαις ἡμέραις ἐξορίζετο εἰς τὴν Βουλγαρίαν.

Ἡ ὑπαγόρευσις τῆς ἐργασίας καὶ ἡ πείνα, 200 γραμμάρια μπαμποῦ καὶ τίποτὲ ἄλλο, ἀπεδέκασθη τοὺς Τούρκους, ὅπως καὶ τοὺς Ἕλληνας. Ἡ θνησιμότης τῶν Τούρκων εἰς τὴν Κομοτινὴν ἀπὸ δύο ἕως τρεῖς θανάτους τὴν ἑβδομάδα ἐφθάσε τοὺς 40 τὴν ἡμέραν. Οἱ ἰμάμηδες δὲν ἐπρόφθαναν νὰ θάψουσι τοὺς νεκρούς. Εἰς μίαν ἡμέραν τὰς τέσσαρας τουρκικὰς συνοικίας τῆς Σάνθης, ἀπὸ 400 οἰκογενείας ἔμειναν 150, εἰς ἄλλην δὲ ἀπὸ 300 ἔμειναν 170. (Πρβλ. παράρτημα I Η φωτογραφίαν ὑπ' ἀριθ. 14). Χαρακτηριστικὸν τῆς φοβερᾶς πείνης εἶναι, ὅτι οἱ Μουσουλμάνοι παρ' ὅλην τὴν θρησκευτικὴν ἀπέχθειαν πρὸς τὰς ἀκαθάρτους τροφὰς, ἠναγκάσθησαν νὰ τρώγουν χελώνες, ὅπως καὶ οἱ Χριστιανοί.

Εἰς τὴν Σάνθην ὑπῆρχεν ἕνα παλαιὸν Τζαμί, τὸ Τουρσί Τζαμί, περίφημον διὰ τοὺς παλαιούς του τόπτηας, ἀξίας ζωῶν τῶν δέκα χιλιάδων λιρῶν χρυσοῦν. Τὸ τζαμί αὐτὸ ἐκέη, ἴσως διὰ νὰ καλυφθῆ ἡ κλοπὴ τῶν ταπήτων. Οἱ Μουσουλμάνοι τῆς Σάνθης ἐκφράζουν τὴν ὑπόνοιαν ὅτι ζῆν εἶναι ἀνεύθυνος ὁ Βούλγαρος Μουφτίης, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἀντικαταστήσει τὸν ἄγγλῳριον καὶ ὁ ὁποῖος ἐφοροῦσε καπέλλα καὶ δὲν ἤξευρε τὴν τουρκικὴν γλώσσαν, ἴσως δὲν θά ἠμποροῦσε νὰ διὰβάσῃ τὸ Κοράνιον καὶ ἔκαμνε ἀντιμουσουλμανικὴν πολιτικὴν. Τὸ τζαμί αὐτὸ ἦτο κέντρον θρησκευτικῶν τῶν Πομάκων τῶν περιχώρων καὶ ὁ ἐμπρησμός του διηκολύμει πιθανῶς τὰ σχέδια τοῦ ἐκβουλγαρισμοῦ των.

Κατὰ τὸ 1918 οἱ Βούλγαροι εἶχαν ἐφαρμόσει ὡς πρὸς τοὺς Πομάκους συνοπτικὴν διαδικασίαν. Τοὺς ἐβουτοῦσαν εἰς ἕνα βαρέλι μὲ νερὸ καὶ τοὺς ἐθεωροῦσαν βεπτισμένους. Τώρα μετεχειρίσθησαν κατ' ἀρχὰς ἡπιώτερα μέσα. Ἐπροσπάθουν νὰ τοὺς πείσουν νὰ ἀλλάξουν μόνον τὰ δνόματά των, χωρὶς νὰ ἀλλάξουν θρησκείαν καὶ νὰ στέλλουν τὰ παιδιά των εἰς τὰ βουλγαρικά σχολεῖα. Ὅπου ὅμως εὗρισκαν ἀντίστασιν μετεχειρίζοντο ἄλλα μέσα. Οὕτω π.χ. ὁ Χαφούζ Ἰσμαήλ, Πρόεδρος τῆς Κοινότητος Ἐχίτου τῆς Σάνθης, κατέθεσεν ὅτι εἰς ἕν χωρίον Ὡραῖον, βορείως τῆς Σάνθης, ἐκρέμασαν τὸν Πατρικὸν Ἰμάμ Χατάν κατακέφαλα καὶ ὅλην τὴν νύκτα τὸν ἐξεκρεμοῦσαν καὶ τὸν ἐκρεμοῦσαν πάλιν ἕως ὅτου οἱ χωρικοὶ ἐπεισθῆσαν ὅτι ἡ ἀντίστασις ἦτο ἀδύνατος. Ἔτσι ὁ Μεχμέτ Ὀγλου Ἰμραήμ ἐγίνετο Ἰβάν Μιχαήλωφ, διότι καὶ τοῦ ἀποθανόντος πατρὸς τὸ ὄνομα εἶπρεπε νὰ ἀλλάξῃ, διὰ νὰ ὑπάρξῃ ἡ ἀπόδειξις τῆς γνησίας βουλγαρικῆς καταγωγῆς, ἀκριβῶς ὅπως εἰς τὰς Ἐκκλησίας καὶ τὰ Ἑλληνικά νεκροταφεῖα ἀντικαθίσταν τὰς ἐπιγραφὰς παλαιῶν ἑλληνικῶν τάφων μὲ βουλγαρικάς.

ΧΙΥ ΕΞΟΝΤΩΣΙΣ ΤΩΝ ΙΣΡΑΗΛΙΤΩΝ

Ὡς πρὸς τοὺς Ἑβραίους οἱ Βούλγαροι κατ' ἀρχὰς ἐφήρμοσαν τὰ ἴδια μέτρα, τὰ ὅποια καὶ πρὸς τοὺς Ἕλληνας, μόνον κάπως αὐστηρότερα. Ἀπαγόρευσιν τῆς ἐργασίας, δήμευσιν καὶ κατασχεσιν περιουσιῶν, ἀφαίρεσιν τιμαλφῶν. Ἐπὶ πλέον ἐπέβαλλον εἰς αὐτοὺς νὰ φέρουν εἰς τὸ στήθος κίτρινην πεντάλφον, δὲν ἐπέτρεπαν νὰ περνοῦν ἀπὸ κεντρικοῦ δρόμου καὶ νὰ συγχάζουν εἰς κοιμητογράφους καὶ εἰς ἄλλα κέντρα.

Πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι τοὺς Ἑβραίους τῆς Βουλγαρίας δέει τοὺς ἠγεγλήσαν πολὺ καὶ ἔτσι, ὅταν ἐγύρισαν τὰ πράγματα ἐπρὸς κἀκείνους, ἰδίως Ἀμερικανοῦς, εἶτα νὰ δείξουν πῶς ἀντέστησαν εἰς τὰς πιέσεις τῶν μισητῶν Γερμανῶν.

Εἰς τὰ καταχόμενα ἔμμεν ἑλληνικὰ μέρη προσέβησαν εἰς πλήρη ἐξόντων τῶν Ἑβραίων. Εἰς τὰς Σάρρας π.χ. μᾶς εἶπᾶν, ὅτι μίαν νύκτα ἤγαμιν ὅλα τὰ φάρμακα τῶν δρόμων καὶ ἐντὸς ὀλίγου ἢ πόλις ἐνέγκασε ἀπὸ θρηνοῦς καὶ ὄδυρμος. Οἱ Ἕλληνες κλεισμένοι εἰς τὰ σπίτια των ἀπὸ ἐνορίας, δὲν ἤξευραν τί σονεβαίκε τὴν ἐπομένην δὲν ὀπῆρχεν οὔτε εἰς Ἑβραίους εἰς τὴν πόλιν.

Εἶδομεν εἰς τὴν Καβάλλαν τὸν Πρόεδρον τῆς Ἰσραηλιτικῆς Κοινοτήτος Ἀνατολικῆς Μακεδονίας καὶ Δ. Θράκης κ. Μωδοῦ Πισσοῦχ (Πρβ. παράρτημα ΙΙΙ ὄπ' ἀριθ. 33), ἕνα ἀπὸ τοῦς ὀλίγους ποῦ ἐπέστρεψαν. Εἶνα φυσικὰ ὁ μόνος ἐπιζῶν ἀπὸ τὴν οἰκογενεῖάν του. Μᾶς ἐπιληροφόρησεν ὅτι ὁ Ἑβραϊκὸς πληθυσμὸς τῆς Δ. Μακεδονίας καὶ τῆς Δ. Θρακτικῆς ἀπερχόμενος εἰς 9.000 ψυχὰς περίπου, ἐπήχθη τὴν νύκτα τῆς 3ης πρὸς τὴν 4ην Μαρτίου τοῦ 1943. Τὰ μεσάνυχτα εἶχαν συλληφθῆ ὅλοι, ἐκλεισθησαν εἰς ἐπιστήκας καὶ μετὰ τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέρας μετεφέρθησαν εἰς Ἀνω Τζουμαγιάν, Μπούκνιτσαν, Σόφιαν καὶ τέλος Λόμι, ὅπου παρεδόθησαν εἰς τοὺς Γερμανοὺς διὰ τὰ περαιτέρω.

Ποῖα ἦτο ἐκεῖ ἡ τύχη των μᾶς τὸ εἶπεν ὁ κ. Καὶμ Κόλβο, ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκην, τὸν ὁποῖον συντητήσαμεν ἐπίσης εἰς τὸ γραφεῖον τῆς Ἰσραηλιτικῆς Κοινοτήτος εἰς τὴν Καβάλλαν (Πρβ. παράρτημα ΙΙ ὄπ' ἀριθ. 36). Εἶχε κατορθώσει νὰ δραπέτευσῃ μεσὶ εἰς τὴν ταραχὴν τῆς ρωσικῆς προσελάσεως καὶ ἐπέστρεψε μόνον αὐτὸς ἀπὸ τὰ 27 μέλη τῆς οἰκογενεῖας του. Εἰς τὸ χέρι του ἦταν ἐγκαταγεμένος ὁ ἀριθμὸς 122.060 μὲ ἕνα τρίγωνον ὀπὸ κάτω.

Ὅταν ἐφθάσαν εἰς τὸ ὀπαισίας μῆμηρ, Ἀουόβιτς τῆς Σιλεσίας, μᾶς εἶπε, ἐχώρισαν οἱ Γερμανοὶ ὅλα τὰ παιδιὰ, ἀγόρια καὶ κορίτσια, μέχρι ἡλικίας 14 ἐτῶν, τὰ ἐκλεισαν εἰς θαλάμους, ὅπου τὰ ἐθιανάτωσαν μὲ ἀσφυκτικὰ ἄερια καὶ ἐπειτὰ τὰ ἐκίωσαν εἰς εἰδικὰ κρεματοτόρια, τὰ ὅποια ὑπῆρχαν πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν, 3 εἰς τὸ Ἀουόβιτς, 4 εἰς τὸ Μπρωγκενάου καὶ 1 εἰς τὸ Λούμπλιν. Οἱ ἄλλοι ἐδούλευαν σὺν σκλάβοι καὶ κάθε ὀλίγον ἐγίνετο ἐπιθεώρησις. Οἱ ἱσραεῖς τοὺς ἐγόμενασαν καὶ εἰ ἀκατάλληλοι πρὸς ἐργασίαν ἀπεπέλοντο εἰς τοὺς θαλάμους καὶ ὅπ' ἐκεῖ εἰς τὰ κρεματοτόρια.

Ἀπὸ τοῦς 9.000 Ἑβραίους τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Δ. Θράκης ἐπέστρεψαν 36 εἰς τὴν Καβάλλαν, 4 εἰς τὴν Δράσαν, 27 εἰς τὴν Κομοτηνὴν, 2 εἰς τὴν Ξάνθην, 70 ψυχὰι περὶπου, γυμνοὶ καὶ χωρὶς οἰκογενεῖαν.

Ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες, οἱ ὅποιοι θεωροῦμεν ὡς ἕνα ἀπὸ τοὺς μεγαλυ-

τέρους τίτλους τιμῆς, δεῖ εἰς τὴν Πατρίδα μας ποτὲ δὲν ὑπῆρξε μισολλοδοξία ἢ ἀντισημιτισμὸς καὶ τοὺς Ἑλληνας πολίτας θεωροῦμεν ἄλλως, ἀνεξαρτήτως καταγωγῆς ἢ θρησκείας, ἴσους εἰς δικαιοῦμετα καὶ ἀποχρεώσεις, μὲ ἰδιαίτερον ἀποτροπιασμὸς συλλογιζόμεθα τὴν τραγικὴν μοῖραν τῶν Ἰσραηλιτῶν συμπολιτῶν μας, τῶν ὁποίων τὰ παθήματα μᾶς κέμενον σχεδὸν νὰ λησμονοῦμεν τὰ ἰδικά μας. Μὲ συγκίνησιν συλλογιζόμεθα τὴν εὐγενεῖκὴν χειρονομίαν τῶν Ἑλληνοεβραίων τῆς Αἰγύπτου, οἱ ὅποιοι ἐστειλαν εἰς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν μίαν Ἑλληνικὴν σημαίαν, κεντημένην ἐπὶ θυγατέρας τοῦ Ἰασηλῆ, διὰ νὰ ἀφάνεται κατὰ τὰς ἐορτὰς εἰς τὸν Ναόν τῆς Μητροπόλεως καὶ ἀπευθύνει εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὴν ἀγνωμοσύνην τῶν Ἰσραηλιτῶν διὰ τὴν στοργὴν μὲ τὴν ὁποίαν τοὺς περιέβαλε ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς καὶ ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι.

**ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ
ΛΗΦΘΕΙΣΑΙ ΥΠΟ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΠΙ ΤΟΠΟΥ**

ΚΑΒΑΛΛΑ

Καταθέτουν εἰς τὸ Δημάρχειον ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Δημάρχου Καβάλλας οἱ Δημήτριος Λαζαρίδης, συνταξ. καθηγητῆς καὶ Γεώργιος Καπρίνης, ἐξ Ἡπείρου, τῆ 23ῃ Ἀπριλίου 1945:

Ἡ χρῆσις τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης εἰς τὰ δημόσια γραφεῖα, τὰ δημόσια κέντρα καὶ καθ' ὁδὸν ἀπηγορεύετο. Τὰ παντὸς εἴδους Ἑλληνικά βιβλία, ἐκκλησιαστικά καὶ ἐπιστημονικά, διδακτικά, ἢ ἀ περιοδικά, αἱ ἐφημερίδες, αἱ γεωγραφικαὶ χάρται κλπ., κατασχέθεντά καταστράφησαν. Αἱ ἐπιγραφαὶ τῶν δημοσίων καὶ τῶν ἰδιωτικῶν καταστημάτων ἀντικατεστάθησαν διὰ βουλγαρικῶν, αἱ δὲ ὄνομασίαι τῶν ὁδῶν δι' ἀριθμῶν. Οἱ καταστηματαρχαὶ ὑπεχρεώθησαν νὰ ἔχουν ἀνηρτημένην ἐπιγραφὴν ἐμὴ μιλάτε Ἑλληνιστῶν. Τὸ Ἱερῶν τῆς πόλεως καταστράφη, τμήματα δὲ αὐτοῦ ἐρριφθήσαν εἰς τὴν θάλασσάν. Οἱ ὁμιλοῦντες Ἑλληνιστῶν καὶ οἱ ἀναγκιωσκόντες Ἑλληνικά βιβλία κλπ. ἀδέρνοντο καὶ διωχρόοντο εἰς τὴν πληρωμὴν προστίμου. Οἱ περισσότεροι Ἕλληνες ἱερεῖς ἀπηλάθησαν ἐκ τῶν πρώτων, οἱ δὲ ναοὶ καὶ αἱ περιουσίαι των κατασχέθησαν ὑπὸ τῶν βουλγαρικῶν Ἀρχῶν. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιγραφὴ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου ἐκλύφθη δι' ἀσβεστοκόκκινάματα, αἱ δὲ ἐπιγραφαὶ τῶν εἰκόνων ὄλων τῶν ναῶν ἀντικατεστάθησαν διὰ βουλγαρικῶν. Ἡ λειτουργία εἰς τοὺς ναοὺς ἐγένετο εἰς τὴν βουλγαρικὴν γλῶσσαν καὶ ὑπὸ Βουλγάρων ἱερέων, ἐλθόντων ἐκ Βουλγαρίας. Κατ' ἐξαιρέσειν, εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Νικολάου καὶ εἰς δύο παρεκκλήσια ἐκτὸς τῆς πόλεως, ἐπέτρεψαν εἰς Ἕλληνας ἱερεῖς νὰ ἱεουργοῦν, κατὰ τὰ ἄλλα ὅμως ἀπηγορεύετο εἰς αὐτοὺς ἡ τέλεισις πάσης ἱεροπραξίας, βαπτίσειων, γάμων κλπ. Ἐπίσης ἐπέτρεψαν νὰ ψάλλῃ Ἑλληνιστῶν ὁ ἀριστερὸς χερὸς εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου. Τὰ περισσότερα ἐκ τῆς διαχειρίσεως καὶ τῶν ναῶν τούτων διετίθεντο ὑπὲρ τῆς βουλγαρικῆς μητροπόλεως Νευροκοπίου. Πιθανῶς προέβησαν εἰς τὰς παρεσχωρήσειν ταύτας ὡς πρὸς τοὺς τρεῖς ναοὺς χάριν τῆς εἰσπράξεως τοῦ χρήματος τῶν Ἑλλήνων πιστῶν, οἱ ὅποιοι δὲν ἐσύχναζαν εἰς τοὺς ναοὺς, εἰς τοὺς ὁποίους ἡ λειτουργία ἐγένετο εἰς τὴν βουλγαρικὴν γλῶσσαν καὶ ὑπὸ Βουλγάρων ἱερέων. Εἰκόνας τῶν ναῶν τῶν πόλεων καὶ τῶν χωρίων, αἱ ὁποῖαι εἶχον ἀρχαιολογικὴν ἀξίαν, διηρπάθησαν ἢ ἠγοράθησαν εἰς εὐτελεῖς τιμὰς. Τὸ Μητροπολιτικὸν Μέγαρον καταλύθη καὶ ἐγκατεστάθη ἐν αὐτῷ ὁ ἐπίτροπος τοῦ Βουλγάρου Μητροπολίτου Νευροκοπίου. Αἱ ἐπιγραφαὶ τῶν τάφων τοῦ νεκροταφείου καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν ἀποθανόντων πρὸ τῆς βουλγαρικῆς κατοχῆς, ἀντικατεστάθησαν διὰ βουλγαρικῶν. Ἀπηγορεύθη ἡ λειτουργία τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων, οἱ δὲ περισσότεροι Ἕλληνες καθηγηταὶ καὶ διδασκαλοὶ ἀπηλάθησαν. Τὰ Ἑλληνικά σχολεῖα ἀντικατεστάθησαν διὰ βουλγαρικῶν μέσης καὶ δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως. Οἱ μαθηταὶ τῶν σχολείων τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως ὁστρατολογοῦντο καὶ ἐκ τῶν παράμεθωριαν βουλγαρικῶν πόλεων. Ἡ φοίτησις τῶν Ἑλληνοπαίδων εἰς τὰ βουλγαρικὰ δημοτικὰ σχολεῖα ἦτο ὑποχρεωτικὴ κατ' ἀρχάς. Αἱ βουλγαρικαὶ Ἀρχαὶ μάλιστα προσεπέθησαν νὰ προσελκύσων τοὺς πεινώντας Ἑλληνοπαῖδας διὰ τῆς παροχῆς ἄρτου καὶ γάλακτος κλπ. Κατόπιν αἱ βουλγαρικαὶ Ἀρχαὶ δὲν ἐπέμεινον εἰς τὴν ἐκτέ-

λεσιν του μέτρου τούτου μετ' αδυστηρότητας. Τα έπιπλα και τα πλοίσια έποικιακά μέσα διδασκαλίας των Έλληνικών σχολείων διηρπάγησαν και άπεστάλησαν εις την Βουλγαρίαν κατά την διάρκειαν της κατοχής και ιδίως συνυπεκομισθησαν κατά την άποχώρησιν του βουλγαρικού στρατού. Οι διδάσκοντες κρυφίως τα τέκνα των κατ' οίκον, άνοκαλυπτόμενοι, άπυλαύοντο ή έξετοπίζοντο εις την Βουλγαρίαν ή κατ' έπιπέσειαν έτιμωροθντο διά της έπιβολής προστίμου. Άπελάσεις εις την γερμανοκρατούμενην περισχην έγιναν. Η κινητή και η άκίνητος περιουσία του άπελαυομένου παρήρχετο εις τό βουλγαρικών δημόσιον. Συνήθως όμως η κινητή περιουσία διηρπάζετο υπό των βουλγαρικών Άρχών και των Βουλγάρων έποίκων. Πολύτιμα έπιπλα και τόσητες άπεστέλλοντο άμέσως εις την Βουλγαρίαν. Εις τους άπελαυομένους έπετρέπετο να παραλάβουν εκ της κινητής περιουσίας των ελάχιστα πράγματα. Πρὸ παντός άπυργαρεύετο η παραλαβή μαλλίνων ειδών. Ομαδικώς έξετοπίσθησαν εις την Βουλγαρίαν 200 Έλληνες κάτοικοι της πόλεως και κατά διαλείματα 10 — 15. Οι έκτοπισμοί έγιναντο υπό διαφόρους προάσεις, παρακολούθησως των ραδιοφωνικών έκπομπών, διδασκαλίας των τέκνων κατ' οίκον κλπ. Διήρκουν συνήθως έξ μήνας, μετά την παρέλευσιν των οποίων άνιενεούντο ένλοτε. Οι έκτοπιζόμενοι ιδίως εις τάς πόλεις της Βρειού Βουλγαρίας, έν και συνετηροούντο δι' ύδων έξέθων, είχαν ίσην μερίδα τροφίμων με τους Βουλγάρους κατοίκους, ένλοτε δέ εις τους έπιθιμοούντα έπετρέπετο η έργασία επί ήμερομίσθια ίση πρὸς τό ήμερομίσθιον των Βουλγάρων έργατών, Έρευναι κατ' οίκον έγιναντο συχνάκις υπό τό πρόσχημα της άνακαλώφειρς όπλων, στρατιωτικών ειδών, ραδιοφώνων κλπ. Αί έρευναι συνωδαύοντο υπό διαρπαγής τιματίων άντικειμένων, χρημάτων και ένδυμάτων κλπ. Εις τους Έλληνες κατοίκους διενέμετο, ώχι πάντοτε, άρτος έξ άραβαάτου κακής ποιότητας 200 γραμ. κλπ' άταμον ήμερησίως, έπίσης ζάχαρις έξ 100 γραμμ. κατ' άταμον κατ' άραιά διαστήματα, δύο δέ η τρείς φορές κατά την διάρκειαν της κατοχής και τυρί. Τούταντίον, εις τους Βουλγάρους όπαλλήλους και έποίκους διενέμετο άρτος εκ υίτρου καλής ποιότητας 400 γραμμάρια κατ' άταμον ήμερησίως και άλλα τρόφιμα, γάλα, βούτυρον, έλαιον, κρέας, ψάρις κλπ., έν σχετική άφθονία και με χαμηλάς τιμάς. Η αγορά σιτηρών εκ των χωρίων ήν ήτο εύκολος εις τους Έλληνες κατοίκους, δίδει τά βουλγαρικά περίπολοι ήγρόνουν και τους συλλαμβανομένους με μικράς ποσότητας σιτηρών πάντοτε έκακοποιούν και διεακάρπυζον τό προϊόν της αγοράς των. Τό βουλγαρικό Κράτος εισέπραττε 10 % επί του εισοδήματος των άκινήτων, ο δέ Δήμος 2 % επί της αξίας του, η όποία εκτιμαμένη υπό βουλγαρικών έπιτροπών, εις τάς όποιας μετείχον διά τον τύπον και ένας η δύο Έλληνες, όπερεξωγκούντο. Επίσης ο Δήμος εισέπραττεν ειδικόν φόρον διά την καθαρότητα, τον ήλεκτροφωτισμόν, την πυρασβεστικήν ύπηρεσίαν κλπ. Η έγγραφη εις τό υπό του βουλγαρικού Κράτους ένδοθέν άνταγκαστικόν δάνειον ήτο όπωχρεωτική, άνελόγως της περιουσίας εκάστου Έλληνος κατοίκου και δι' ατότου άκόμη, εις τους όπόλους είχαν άπαγορευθή ή άσκησης του έπαγγελματός. Μερικοί διεύφυγον την έγγραφην εις τό αναγκαστικόν δάνειον ένεκα της αλλαγής της βουλγαρικής Κυβερτήσεως. Ο φόρος έπιτηδεύματος, εις δσοις παρείχετο η άδεια άσκήσεως του επαγγέλματος, ήτο κατάθλυτικός, δίδει τά κεφάλαια όπελογίζαντο, ώς είχαν, κατά τό έτος 1940.

Μόνον διὰ τούτῃ ἐπαγγελματίας, τῶν ὁποίων εἶχαν ἀνάγκη, κρυφαί, ὀθραυλικούς κλπ., ὁ φόρος ἐπιτηδεύματος ἦτο σχετικῶς εὐλαφρότερος. Εἰς τὰς σχετικῶς σημαντικὰς ἐμπορικὰς, βιομηχανικὰς, ἐπαγγελματικὰς καὶ βιοτεχνικὰς ἀπαιτήσεις ἦτο ὑποχρεωτικὴ ἢ πρόσληψις Βουλγάρων συνεταιρῶν, οἱ ὅποιοι δὲν κατέβαλλον ἴδια κεφάλαια. Εἰς τοὺς ἀρνούμενους νὰ δεχθοῦν Βουλγάρους συνεταιρῶν ἢ δὲν παρεῖχτο ἡ ἀδεία ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος, ἢ δὲν ἐβίβοντο πρῶτοι ὄλοι καὶ ἐμπόρευμα πρὸς πώλησιν, ἐμίστε δὲ κατὰ τὰς διαθέσεις τῶν Βουλγάρων ὑπαλλήλων καὶ ἐξετάζοντο. Εἰς τὴν πόλιν ἐγκαταστάθησαν 8 — 10 χιλ. ἄποικοι ἐκ Βουλγαρίας, συνιστολογιζομένων καὶ τῶν Βουλγάρων ὑπαλλήλων, εἰς τὰς οἰκίας τῶν οἰκειοθελῶς ἢ βίβι ἐκπατριωθέντων Ἑλλήνων. Κατὰ τὸ ἔτος 1943 ἐγινεν ἀπογραφή τοῦ πληθυσμοῦ τῆς πόλεως διὰ δελτίων. Οἱ ἐπιπετραμμένοι μὲ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀπογραφῆς Βούλγαροι ὑπάλληλοι ἐξηρέταν τοὺς ἀπλοικιστέρας Ἑλληνας κατοίκους διὰ νὰ δηλώσουν, ὅτι εἶνε βουλγαρικῆς ὑπακοῆς. Κατὰ τὸ κίνημα τοῦ Σεπτεμβρίου ὑπεχρέωσαν τοὺς κατοίκους νὰ κλειθοῦν εἰς τὰ σπίτια των ἐπὶ 2—3 ἡμέρας. Ἐγινάν ἔρευναι κατ' οἶκον, συνοδευόμεναι ὡς συνήθως ὑπὸ διαρπαγῆς, εἰς δὲ τὸ Νεκροταφεῖον ἐτάφησαν 13 πτώματα Ἑλλήνων.

Ἄριθ. 2

ΚΑΒΑΛΛΑ

Τὴν 23—4—45 ὁ κ. Φώτιος Γαλαμῆς, προϊστάμενος Νεκροταφείου Καβάλλας καταθέτει ὅτι τὴν 10ην Μαΐου 1941 ἐδόθη ἡ διαταγή νὰ ἀλλάξουν ὄλοι οἱ ἐπιγραφαὶ καὶ εἰς τὸ μέλλον νὰ χρησιμοποιοῦνται μόνον βουλγαρικαὶ ἐπιγραφαί. Οἱ Ἕλληνες ἐβίαζον εἰς τοὺς σταυροὺς μόνον τὰ ἀρχικὰ γράμματα, ὡσάκτις ὁμοιάζον μὲ τὰ βουλγαρικὰ, ὡς π.χ. εἰς τὸν τάφον τοῦ Χρήστου Μαυροῦ φανευθέντος ὑπὸ τῶν Βουλγάρων ἐτάφησαν μόνον τὰ ἀρχικὰ Χ.Μ. (ἰββλ. φωτογρ. ἀρ. 46—49).

Ἄριθ. 3

ΚΑΒΑΛΛΑ

Ἡ κυρία, κάτοικος Καβάλλας καταθέτει τῆ 23 Ἀπριλίου 1945:

Τὸ ξενοδοχεῖόν μας ἀρχικῶς τὸ εἶχαν ἐπιτεταγμένον οἱ Γερμανοὶ. Δὲν μᾶς ἐπλήρωναν τίποτε. Τοὺς πλέναμε τὰ ρούχα καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἐξούσαμεν. Εἰς τὸς 10 Ἰουλίου 1941 ἔφυγαν οἱ Γερμανοὶ καὶ τὸ ξενοδοχεῖον τὸ κατέλαβαν οἱ Βούλγαροι. Μόλις ἦλθαν ἐπέταξαν κάτω ὅλες τῆς Ἑλληνικῆς ἐπιγραφῆς καὶ μὲ ἀπειλήσαν ὅτι, ἂν δὲν τῆς καταστρέψω, θὰ μὲ συλλάβωσιν. Ἀπὸ τὸν Σεπτέμβριον 1941 ἐμπάναν οἱ Βούλγαροι ἐδῶ μέσα εἰς τὸ δωμάτιον μου καὶ μὲ ἔβερναν δίχως ἀφορμῆ. Ἐνα βράδυ ἦλθαν ὁ στρατιώται καὶ μὲ ἔβαλαν νὰ σταθῶ εἰς τὸν τοῖχον ὀρθία, καθὼς καὶ τὸν ὑπάλληλον τοῦ ξενοδοχείου. Ἐνας στρατιώτης μᾶς ἐφύλαγε μὲ προτεταμένη τῆ λόγχη καὶ οἱ ἄλλοι ἐκλεψαν τὰ ἀνδρόνια καὶ τὰ ρούχα τοῦ ξενοδοχείου. Ἄλλοτε πάλιν ἦλθαν καὶ ἐπῆραν τὸ ραδιόφωνον. Ἐπειτα ἦλθαν βούλγαροι καὶ μοῦ ἐπῆραν τὴν διεσθυσιν τοῦ ξενοδοχείου καὶ ἐγὼ ἐγίνα ἐδῶ ἡ ὑπηρετριά τους. Τὸ ξενοδοχεῖον τὸ πῆρε ὁ Βούλγαρος θίανις Κατζηδημητράφ. Αὐτὸς ἔμεινε ὅλον τὸν καιρὸ ἐδῶ μαζί μὲ τὴν γυναῖκα του. Κατὰ τὸ 1942 ἔδειρε αὐτὸς ὁ θίανις τὸ παιδί μου,

Έπειτα τὸ ἀδῆγησε εἰς τὴν ἀστυνομίαν καὶ ἐπὶ ἐκεῖ τὸ ἐξώρισαν εἰς τὸ Νευροκόπι, ὅπου ἔμεινε ἕνα χρόνον μέσα εἰς τὶς φυλακὰς. Ξεφύρα, ὅτι τὸ ἐξυμνῶσαν καὶ τὸ περιχάσασα μὲ κρῖος νερό, ὅτι τὸ ἔβαριόν. "Ἐπειτα ἀπὸ ἕνα χρόνον ἔξουογῶρισε τὸ παιδί μου εἰς ἀβλίαν καταστάσασιν. Μᾶζ εἶπε τὰ βάρσνά του καὶ τὶς ταπεινώσεις του. "Ἐκεῖ ὅπου κοιμῶνται τὸ παιδί μου μὲ ἄλλα παιδιὰ, ἐκεῖ μέσα ἐπήγαινε οἱ βούλγαροι καὶ ἀποπατοῦσαν. "Ὅταν γύρισε ὁ Κατέδημητρώφ τὸ κακομεταχειρισθῆ καὶ πάλιν καὶ τὸ ἔβιαζε ἐπὶ ἔβδ. "Ἡ κείνοι τὸ ἐνάγκασε νὰ φύγη καὶ νὰ πάη εἰς Γερμακίον. Μέχρι σημεῖρα ἀγνωστὴν τὴν τύχην του. Τὸ παιδί μου τώρα εἶναι 20 χρονῶν. Πρὶν ἔκρησθῆ ὁ πόλεμος τὸ εἶχε καὶ ἐσπαιδῶζε εἰς τὴν Λεόντειον Σχολὴν Ἀθηνῶν.

"Ὅταν κρωτοῖθσαν ἐδῶ οἱ βούλγαροι τὸ 1941, ἦλθε τὸν χειμῶνα τοῦ ἔτους ἐκείνου ὁ διοικητὴς Βουλγάρου. Ἐνα βράδυ εἰς τὸ ξενοδοχεῖον καὶ ἀδήγησε ἀπὸ τὸν ὑπόλληλον νὰ τοῦ δηλώσῃ τοῦ μένω. "Ὁ ὑπόλληλος δὲν ἤθελε νὰ τοῦ εἰπῆ τὴν διεσθῶσαι τοῖ ὀπιτιοῦ μου. Τότε ταῦ ἐβίασε ὁ Βούλγαρος διοικητὴς τὸ παρῆστροφο εἰς τὸ κεφάλι καὶ ἠνάγκασε τὸ παιδί νὰ ὁμοσγήσῃ τὴν διεσθῶσαι μου. "Ἐκεῖνο τὸ βράδυ εἶχα γυρῶσαι ὑπὸ τὴν κλινικὴν, ὅτι εἶχα ἀμνηστῆσαι Κοιμῶντονα, ὅταν ἔλαφνα εἶδα ἕνα μεγάλον φακὸν νὰ μὲ ἐπιπᾶη. "Ἦτον ὁ διοικητὴς καὶ δύο χαροφύλακες. "Ἐξήτησαν νὰ τοῦς δώσω χρήματα. Δὲν εἶχα. Τότε ἐκωίεζεν τὴν σφρονιῶροι μου καὶ μοῦ κῆσαν τὴν καταστῆσαι μὲ τὰ κοσμημῆτα. "Ἐφοβῆθῆκα πάρος πάλιν. "τὴν ἄλλη ἡμέραν ἦλθαν οἱ βούλγαροι καὶ μὲ ἐπῆσαν μὲ αὐτοκίνητο καὶ μὲ ἀδήγησαν εἰς τὴν ἀστυνομίαν, ὅπου μοῦ εἶπαι ὅτι δὲν θὰ εἰπῶ τίποτα γιὰ ὅτι ἔκανε, ἀλλοιῶς ἢ θὰ μὲ σκοτώσασιν, ἢ θὰ μὲ διώξουν ἀπὸ τὴν Καβάλλα.

"Ἀλλὰ τὸ ἔγκλημα, ποῦ ἔγινε εἰς τὴν οικογένειάν μου ἀπὸ τοὺς Βουλγάρους δὲν ἔχω λέγειν νὰ εἶδῃ τὸ εἶκό! Βούλγαρος μηχανικός τοῦ θεροδρομίου ἐμῶλεκε τὸ καρτσέκι μου, ὅταν ἦτο 3 ἐτῶν. Τὸ βίωσε καὶ τὸ γέμισε ἀρρώστεια, ὁ κακοθρογος. "Ὁ ἰατρὸς Τριανταφυλλίδης τὴν ἐθεράπευσε ἀπὸ τὴν ἀρρώστεια. "Ὁ Δημήτριος Ντομουζόγλου, πολεμιστὴς τοῦ ἄλβανικοῦ μετώπου, καταθέτει ὅτι γαυρῶζει τὸν βιτωμῶν τοῦ τριετοῦς αὐτοῦ κορασίου καὶ προσθέτει ὅτι τὴν ἡμέραν τῆς εἰσόδου τῶν Βουλγάρων εἰς Καβάλλαν ἕνας Βούλγαρος ταγματάρχης ἐβίωσε κοράσιον 8 ἐτῶν (Πρβλ. φαντογρ. ἀρ. 23).

Ἄριθ. 4

ΚΑΒΑΛΛΑ

"Ὁ Χαρολάμπος Πέπερ, ὑπόλληλος ξενοδοχείου καταθέτει εἰς 23 Ἀπριλίου 1945 :

"Ὅταν ἦταν οἱ βούλγαροι ἐδῶ, ὅπως ἀπέφερε κάθῃ "Ἕλλην, ἀπέφερα καὶ ἐγὼ, ἀπὸ τὰ βασιλικῆτινά των. "Ἦμευν ὑπόλληλος τοῦ ξενοδοχείου «Ἀκρόπολις». "Ἐκεῖ ἔμεινον βούλγαροι καὶ ἡμευα ὑποχρεωμῆκα νὰ μὴν ὁμιλῶ τὴν μητριτὴν μου γλῶσσαν καὶ νὰ ὁμιλῶ τὴν βουλγαρικὴν. "Ἐπειδὴ ὅμως δὲν ἐγνώριζα τὴν βουλγαρικὴν, μὲ ἔδερναν οἱ βούλγαροι. "Ἐτοι ἕνα βράδυ ἐρχοῖται δύο βούλγαροι στρατιῶται καὶ μοῦ μιλοῦν βουλγαρικὰ. "Ἐγὼ δὲν ἤξερα νὰ τοῦς ἀπαντήσω κὶ ἐκείνοι τότε ἀγρίεψαν, ὅταν τοῦς ἐμίθῆσα "Ἑλληνικὰ καὶ ἀρχισαν νὰ μὲ θέριον

καί νά μού λένε ότι ἐδῶ εἶνε Βουλγαρία καί ὄχι Ἑλλάδα. Ἐπειτα μὲ ἐβόλουν διὰ τῆς βίας νά εἰπῶ CHE ICHE ICBE GOSI. Αὐτὸ θὰ εἴπῃ 66 δέρματα. Αὐτὸ ἐμεῖς σὶ Ἕλληνες δύσκολα μποροῦμε νά τὸ προφέρουμε καί μὲ παιδεύανε ἀρκετὴν ὥρα νά εἰπῶ. Εἰς τὸ διπλοῦν δομάτιον ἔμεινε ὁ συσταῖρας Βούλγαρος τοῦ Ἑλληνος ἰδιοκτήτου καί τοὺς παρεκάλεσα νά μὲ ἀφήσουν. Τότε μὲ ξανάβειραν. Μὲ τὰ πολλὰ μὲ ἀφησαν. Ἄλλη φορὰ πάλι μὲ ἐβείρεν ἕνας ἀξιωματικὸς Βούλγαρος μὲ τὴν πρόφασιν, ὅτι ἔκλεψα τὰ χρήματα μιᾶς Βουλγάρως. Ἄσπῃ μὲ εἶπειρε ἀρκετὰ κι' ἐγὼ δὲν ἠμποροῦσα νά εἰπῶ, ποῦ εἶνε τὰ χρήματα, ἀφοῦ δὲν ἤξερα, μὲ ἀφησε. Ἡ Βουλγάρια τότε ἐφίνοσε κάποιον τῆς μυστικῆς ἀστυνομίας. ἦλθε κι' αὐτὸς καί ὄργισε νά μὲ θέρη. Τοὺς ἔλεγα ὅτι δὲν ἔξερα ποῦ εἶνε τὰ χρήματα, κι' αὐτὸς μ' ἔβερνε ἀκόμη δυνατώτερα. Τότε παρεκάλεσα δύο Βουλγάρους ποὺ ἔμειναν εἰς τὸ Ξενοδοχεῖον νά μαρτυρήσουν, τί ἀνθρωπος εἶμαι. Οἱ δύο Βούλγαροι κατέθεσαν ὅτι μὲ γνωρίζουν ὡς πολὺ καλὸν ἀνθρωπον καί τότε ἐπεδόθη ὁ ἀστυνόμος. Ἄλλην φορὰ πάλιν μὲ εἶπειρεν ἕνας Βούλγαρος ὀπλοπλοχῆς; διὰτι δὲν ὑπῆρχε κρεβῆτι κενὸ εἰς τὸ Ξενοδοχεῖον. Ἄλλὰ καί μὲ ὄλλας ἀρραφιάς ἐφαγα ξύλο.

Ἄριθμ. 5

ΚΑΒΑΛΛΑ

Ὁ Κάμ Κάλβο ἐκ Νέας Ὁρσεαίωδος, καταθέτει ἐν Καβάλλῃ τῇ 25 Ἀπριλίου 1945 :

Ἀπέδρασα χάρις εἰς τὴν παρεχὴν ἐκ τῆς ρωσικῆς προεδρίας. Φέρω εἰς τὸ χέρι ἀνεξέλητον τὸν ἀριθ. 122.060.

Ἀπῆλθην ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκην μὲ 900—1000 ἀλλοῖς καί μετεφέρθη εἰς τὸ Ἄουσβιτς τῆς Σιλεσίας. Ἐκεῖ ἐχωρίσθησαν τὰ παιδιά, ἀγόρια καὶ κορίτσια, ἡλικίας μέχρι 14 ἐτῶν, εἰσῆχθησαν εἰς θαλάμους, ὅπου ἐθανατώθησαν μὲ ἀσφυκτικὰ ἀέρια καί ἐκάθησαν εἰς κρεματόριον. Τοιαῦτα κρεματόρια ὑπῆρχαν 5 εἰς τὸ Ἄουσβιτς, 4 εἰς Μπίργκενῶου καί 1 εἰς Λούμπλιν. Οἱ ἄλλοι ἐργάζοντο εἰς καταναγκαστικὰ ἔργα. Ἰατροὶ περιοδικῶς τοὺς ἐξήταζαν καί τοὺς ἀκαταλήλους δι' ἐργασίαν παρέπεμπαν εἰς τοὺς θαλάμους καί τὰ κρεματόρια. Ἐπέστρεψα μόνος ἀπὸ 27 μέλη τῆς οἰκογενείας μου.

Ἄριθ. 6

ΠΟΛΥΣΤΗΛΟΝ (ἐπὶ τῆς δημοσίας ὁδοῦ Δράμας — Καβάλλας).

Καταθέτουν ἕξ κίττιαι ἐν τῇ Πλατεῖᾳ τοῦ χωρίου τῇ 24 Ἀπριλίου 1945 :

Ὁ Ἕλλην ἱερεὺς ἐξεδιώχθη. Βούλγαρος ἱερεὺς καί δόσκαλος δὲν ἐγκατεστάθησαν. Ἡ λειτουργία τοῦ Ἑλληνικοῦ σχολείου δὲν ἐπαρτέτετο. Ἐξεποτίσθησαν δύο Ἑλληνικαὶ οἰκογένειαι. Εἰς τὸ χωρίον ἐγκατεστάθησαν 12 βουλγαρικά οἰκογένειαι εἰς οἰκίας κατασκευασθείσας διὰ τῆς προσωπικῆς ἐργασίας τῶν Ἑλλήνων κατοίκων. Εἰς τοὺς ἐποίκους διανεμήθησαν ἀγροὶ ἐκτάσεως 800 ἀτραυμάτων περίπου, ἀνήκοντες εἰς τοὺς Ἕλληνας κατοίκους. Ὁ στραμμικὸς φέρος τῶν διανεμηθέντων εἰς τοὺς

επαίρους αγρών, εβάρησε τους Έλληνες κατοίκους, από των οποίων εφηρέθησαν. Είς τό χωρίον φιλοξενούνται 20 οικογένειαι πρόσφυγες εκ τού χωρίου Κόκκολα, καταστρεφέντες από τού βουλγαρικού στρατού επί τη βρονιά ότι οι κάτοικοι τού χωρίου υπεβαλλετον τους Έλληνες αντάρτας.

Άρθρο 7

ΚΙΡΓΙΑ (συνοικισμοί Όργαντζή, Χαθόσπυλον, Άγίαση, Βαθυχώρι, Τραχίαια, Εδρόπεδον, Ύψηλός Βράχος) 15 χιλ. ΝΑ της Δράμας.

Καταθέτουν εις την Πλατείαν οι κάτοικοι τού χωρίου τη 24 Άπριλίου 1945 :

Συμπεραίνουν, ότι οι βουλγαρικοί Άρχαι διετέλουν εκ των προτέρων εν γνώσει της εκρήξεως τού κινήματος τού Σεπτεμβρίου 1944 εκ τού γεγονότος, ότι ο Βούλγαρος Νομάρχης Δράμας έπεσκέπτετο πυκνά τους εν τώ χωρίω κομμουνιστάς, ο δέ Βούλγαρος πρόεδρος της κοινότητας, Ίβάν Γαβριήλωφ έπροσαγάναιεν υπέρ τού κομμουνισμού και εβίακετο εις σχέσεις και πολυειδώς ενίσχυε τούς κομμουνιστάς τού χωρίου. Κατά τό κίνημα, 30 Σεπτεμβρίου, έφρονέθησαν εις τό χωρίον των υπό των δήθεν επαναστατητών ένας χωροφύλαξ και ο διαρκημελής Θάμιας. Οι κάτοικοι μετά τας σφαγάς τού Δοξάτου, φοβηθέντες, έτράπησαν εις τά όρη, ελιχιστοι δέ μόνον παρέμειναν εις τό χωρίον. Οι Βούλγαροι στρατιώται έφθοσαν μετά έξ ήμέρας από της εκρήξεως τού κινήματος. Έλεηλάτησαν όλας τας οικίας τού χωρίου και έκασαν 200, απήγαγον ζωα και εβίασαν γυναίκας. Όσους κατοίκους εδρον εις τό χωρίον, εδιοκρίτως άνδρας και γυναίκας, εφόνευσαν. Τούς δέ καταφυγόντας εις τά όρη, καταδιώξαν χρησιμοποιούντες και πυροβολικά. Έκ των αυληθηθέντων εις τά όρη κατοίκου εχάρισαν τας γυναίκας και εκ των άνδρων εφόνευσαν 164, μεταξύ των οποίων ήτο και ο Ιερέυς Ίάκωβος Κορμηλάης. Είς τό χωρίον εγκατεστηθήσαν βουλγαρικοί οικογένειαι 35, διανεμήθησαν δέ εις ατάς άγροι εκτάσεως 2.500 στρεμμάτων. Οι διανεμηθέντες άγροι ήνικαν εις τας οικισθελάς ή βία εκπατρισθέντας, καθώς και εις τούς παραμεινάντας επί τόπου Έλληνες κατοίκους. Έγκατεστάθη Βούλγαρος Ιερέυς και δόσκαλος. Η φοίτησις των Έλληνοπαίδων εις τό βουλγαρικών σχολείον δέν ήτο υποχρεωτική. Επετάσσοντο ζωα, μεγάλα και μικρά, προς σφαγήν. Τα μικρά επληρώνοντο 30—50 λέβα, ενώ εις τό ελεύθερον εμπόριον ζιμιώντο 250. Το σιτάρι συγκεντρώνετο υπό των βουλγαρικών Άρχών και επληρώνετο 5—7 λέβα τό κιλόν. Ο κοτύος ηγοράζετο 75—135 λέβα κατά κιλόν, ενώ ή πραγματική αξία του ήτο 300 λέβα κατά κιλόν. Εισεπράττετο εκ των αγρών εδιοκρίτως, άν εκαλλιεργούντο ή όχι, στρεμματικός φόρος, εκ δέ των οικιών φόρος επί της αξίας των. Επίσης εισεπράττετο από της κοινότητας φόρος διά την καθαριότητα, την άγροφυλακήν και την πυροσβεστικήν υπηρεσίαν. Τα ζωα, μεγάλα και μικρά, μηδέ των σκυλιών εξαπρουμέναν, εφορολογούντο. Η συμματοχή εις τό ένογκαστικόν δάνειον, αναλόγως της περιουσίας εκάστου κατοίκου, ήτο υποχρεωτική. Κατά τό πρώτον έτος της κατοχής τό αντίτιμον τού πωληθέντος κοστού δέν καταβλήθη εις τούς κατοίκους, άλλ' έκρατήθη έναντι χρέ-

οικ των προς την 'Αγροτικήν Τράπεζαν της Ελλάδος. Οί νέοι τών κλέσεων 1940 και 1941, στρατολογηθέντες, έχρησιμοποιοήθησαν εις αναγκαστικήν έργασίαν προς κατασκευήν και επισκευήν σιδηροδρομικών γραμμών. Οί κάτοικοι παρημποδίζοντο συχνότατα από τών έργασιών των χρησιμοποιούμενοι μετά τών ζώων και τών κάρρων των εις παντός είδους άγγαρείας.

'Αριθ. 8

ΔΟΞΑΤΟΝ (20 χιλ. νοτίως της Δράμας, οικογένεια 750)

Καταθέτουσ εμπροσθεν του κοινοτικού καταστήματος, οί κάτοικοι Χρίστος Τζιμάδας, έτών 50, κτηνοτρόφος, Γεώργιος Παπαϊωάννου, έτών 48 γεωργός, 'Αλέξ. Παπαχριστοφιδου, έτών 70, κτηματίας, Μιχ. Κουτακιμης, έτών 42, γεωργός, Νικ. Δροσινός, έτών 55, κτηματίας, Μηνάς 'Αρσενάκης, έτών 55, κτηνοτρόφος, 'Ιω. Κατσίκας, έτών 52, γεωργός, Θεοδ. Δώδου, έτών 50, κτηνοτρόφος, Κων. Παπαδόπουλος, έτών 28, γεωργός, Εύάγγελος Μπαλλίδης, έτών 31, γεωργός. Παρολοταίντο και 30 περίπου άλλοι κάτοικοι του χωριού τη 24η 'Απριλίου 1945 :

Η χρήσις της 'Ελληνικής γλώσσης άπηγορεύετα. Αί 'Ελληνικάί επιγραφαι τών εικόνων τών ιπών, τών δημοσίων και ιδιωτικών καταστημάτων και τών τάφων και αύτων άκάμη τών άποθανόντων πρό της βουλγαρικής κατοχής, άντικαταστάθησαν διά βουλγαρικών. Οί ομιλούντες 'Ελληνιστί έξυλοκοπούντο ή έτιμωρούντο διά της έπιβολής προστίμου. 'Απηγορεύθη ή λειτουργία του 'Ελληνικού Σχολείου. 'Αντ' αούτου ιδρύθη βουλγαρικών δημοτικών σχολείων. Η φοίτησις τών 'Ελληνοπαίδων εις τού βουλγαρικών σχολείων ήτο άποχρεωτική. Εις τούς άρνούμενους να συμμορφωθούν γονεΐς έπεβάλλετο πρόστιμον, ένιστε θε έξετοπιζόντο εις την Βουλγαρίαν. Τό 'Ελληνικόν σχολείον έλεηλατήθη κατά τά πλουσία έποπτικά μέσα διδασκαλίας, τελικώς δέ, άφοδ άφηρέθησαν ει θύραι και τά παράθυρα, έχρησιμοποιοήθη ως σταύλος. Η λειτουργία εις τούς ναούς έγινετο εις την βουλγαρικήν γλώσσαν υπό δύο ιερέων έλθόντων εκ Βουλγαρίας, εκ τών όπαλιών ό έναις περίεφερετο άπλιωμένος. 'Απιδόθησαν εις την γερμανοκρατούμένην περιοχήν οί ιερείς, οί διδάσκαλοι, οί ιατροί, οί κτηματισταί και γενικώς οί άσκούντες έπιτροπήν πρόκριτοι, έν 50ω οικογένεια. Η άκίνητος περιουσία των περιήλθεν εις τό βουλγαρικών Δημόσιον, ή δέ κινητή διηρηπάγη. Τό γάλα συνεκεντρώνετο υπό τών βουλγαρικών 'Αρχών και έπληρώνετο κατά κιλόν 2-7 λέβα. Εις τόν κτηνοτρόφον άφήνοντο δύο κιλά κατά οικογένειαν. Εις τόν Θεοδ. Δώδου έπεβλήθη πρόστιμον 1.000 λέβα, διότι έκράτησεν επί πλέον ένα κιλό γάλα για τά παιδιά του. Επίσης συνεκεντρώνετο τό μαλλί έξ ολοκλήρου και έπληρώνετο κατά τά δύο πρώτα έτη της κατοχής 60 λέβα και κατά τό τρίτον 100 λέβα τό κιλό, ένώ ή πραγματική αξία του ήτο 600-1000 τό κιλό. Εις τούς κτηνοτρόφους άφήνετο τό μαλλί εκ της κομμάς ένός προβάτου κατ' άτόμον της οικογενείας του. Τό σιτάρι και τό καλάμπίκι ήγοράζετο έξ ολοκλήρου 6-10 λέβα κατά κιλό, ένώ εις τό έλεύθερον έμπόριον έτιμώντο 100-120 λέβα τό κιλό. Εις τό παραγωγόν άφήνοντο, πών του σπόρου, 7 κιλά σέου ή άραβούσπου κατ' άτόμον δι' ολοκλήρον τό έτος. Τά κτηνά ήγοράθησαν κατά τό πρώτον έτος της κατοχής 45.

κατά τὸ δεύτερον 65, κατὰ τὸ τρίτον 98 καὶ κατὰ τὸ τέταρτον 118 λέβα τὸ κιλόν, ἐνῶς ἢ πραγματικὴ ἄξια τοῦ ἦτο 300—500 λέβα τὸ κιλόν, 400 ἀροτριῶντα ζῶα ἐπετάχθησαν ἄνευ ἀποζημιώσεως διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ βουλγαρικοῦ οὐρακοῦ καὶ τῶν Βουλγάρων ἐποίκων κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κατοχῆς. Ἐπληρώνατο στρεμματικὸς φόρος διὰ τοὺς ἀγρούς ἀνεξαρτήτως, ἀν' ἐκαλλιεργοῦντο ἢ ὄχι. Ἐπίσης ἐπληρώνατο φόρος διὰ τὰς οἰκίας ἀνελόγως τῆς ἀξίας των, τὴν καθαριότητα, τὴν ὕδρευσιν, τὴν ἀγροφυλακὴν κ.λπ. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι φόροι εἰσπράττοντο ἑπὶ τῆς Κοινότητος. Ἡ ἔγγραφη εἰς τὸ ἀναγκαστικὸν δάνειον τοῦ βουλγαρικοῦ Κράτους ἦτο ὀποχρεωτικὴ. Γενικῶς καὶ κατὰ μέσον ὄρον ἑκάστη Ἑλληνικὴ οἰκογένεια ἐπληρώνεν ἐτησίως φόρον ἐκ 10—15 γιλ. λέβα.

Ἐγκατεστάθησαν 120 βουλγαρικαὶ οἰκογένειαι εἰς τὰς οἰκίας τῶν ἀπελαθθέντων καὶ τῶν παραμεινόντων ἐπὶ τόπαις Ἑλλήνων κατοίκων, καθένας καὶ εἰς νέας οἰκίας κατὰσκευασθείσας διὰ τῆς προσωπικῆς ἐργασίας τῶν Ἑλλήνων κατοίκων, διανεμήθησαν δὲ εἰς τὰς ἐποίκους βουλγαρικὰς οἰκογενεῖας οἱ ἀγροὶ τῶν ἀπελαθθέντων καὶ μέρος τῶν ἀγρῶν τῶν παραμεινόντων Ἑλλήνων κατοίκων. Οἱ τελευταῖοι ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ πληρῶνουν τὸν στρεμματικὸν φόρον καὶ διὰ τὸ ἀραιρεθὲν μέρος τῶν ἀγρῶν των. Ἐστρατολογήθησαν οἱ νέοι τῶν κλάσεων 1940 καὶ 1941 καὶ μέρους τοῦ 1942, οἱ ὅποιοι, κατοκαταγέντες εἰς τὰ τόγμιατα ἐργασίας, ἀχρησιμοποίηθησαν δι' ἀναγκαστικὴν ἐργασίαν πρὸς κάτασκευὴν ἢ ἐπισκευὴν οὐδηροδραμικῶν γραμμῶν παρὰ τὸ Κουμάνοβόν καὶ τὸ Σιμιτλή. Διητῶντο κακῶς καὶ ἦσαν ἡμίγυμνοι καὶ ἀνυπόδητοι κατὰ τὸ θέρος καὶ τὸν χειμῶνα καὶ εἰργάζοντο ἀπὸ πρωῒς μέχρι νυκτός. Ὅμας ἀνταρτῶν Ἑλλήνων καὶ Βουλγάρων, παρέσυρε καὶ μερικοὺς ἐκ τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου, 4—5, ἄλλοι μοῖρὴ τὴν ἑσπέραν τῆς 28 Σεπτεμβρίου 1941 περιεκύκλωσαν τὸν ἀστυνομικὸν σταθμὸν, ὅπου εὕρισκοντο 5 χωροφύλακες, Ἐπικαλούμεθα συμπλοκὴ, κατὰ τὴν ὅπου ἐρονεύθησαν οἱ χωροφύλακες καὶ ἐκ τῶν ἀνταρτῶν ἕνας Ἕλλην καὶ ἕνας Βούλγαρος. Κατὰ τὴν νύκτα οἱ ἐπαναστάται περιερχόμενοι τὸ χωρίον ἐφώναζον βουλγαριστὶ καὶ ἑλληνιστὶ «Ζήτω ἡ κομμουνία», «Χριστὸς Ἀνάστη». Οἱ κάτοικοι περιφοβοὶ ἐμειναν κλεισμένοι εἰς τὰ σπίτια των, χωρὶς θύλον νὰ ἐκδηλωθοῦν ἢ συμπράξουν μετὰ τῶν ἐποικιστῶν. Τὴν πρωῒαν τῆς 29ης Σεπτεμβρίου ἐφθασεν ἐκ Δράμας στρατιωτικὸν ἀπόσπασμα. Ὁ ἐπὶ κεφαλῆς του, διὰ κήρυκος ἐκάλεσε τοὺς κατοίκους νὰ συγκεντρωθοῦν εἰς τὸ σχολεῖον ἀπειλῶν, ὅτι ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει θὰ ἐκαίετο ὀλόκληρον τὸ χωρίον. Συγχρόνως, βουλγαρικὴν ἀρτυιλάνον ἐβόμβαρδίασε τὸ χωρίον. Μετ' ὀλίγον ἐφθασεν ἐνίσχυσις ἐκ Δράμας ἐκ 250 ἀνδρῶν, οἱ ὅποιοι περιεκύκλωσαν τὸ χωρίον ἀπισταμένους ἀσθηρῶς τὴν ἔξοδον. Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ κάτοικοι ἀνεκεντρώθησαν εἰς τὸ σχολεῖον. Ἐχωρίσθησαν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν οἱ ἄνδρες ἀπὸ τὰ γυναικόπαιδα. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἀπέθανεν ἐκ συγκοπῆς ὁ Μιλτιάδης Κορόργλου, τοῦ ὁποῖου τὸ πτώμα ἔμεινεν ἀταφὸν ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας, διότι οἱ Βούλγαροι ἀπηγάρευσαν τὴν ταφὴν του. Κατὰ διαταγὴν Βουλγάρου ἐπιλοχίω, ἐοχηματίσθησαν ἐκ τοῦ ἄρρενος πληθυσμοῦ δύο γραμμαὶ, ἡ μία περιελάμβανε τοὺς ἀπὸ 15—25 ἐτῶν καὶ ἡ ἄλλη τοὺς ἀπὸ 25 καὶ ἄνω μέχρι τῆς συμπληρώσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν 400. Κατόπιν τὰ γυναικόπαιδα ἐκλεισθήσαν εἰς τὸ σχολεῖον, οἱ δὲ ἐπλευγόντες 400 ἄνδρες ὠδηγήθησαν εἰς τὰ παρακείμενα δύο σπίτια. Ἐν τῷ

μεταξύ άφίχθη Βούλγαρος τογματούρχος εκ Δράμας, ο άποφος έδωκεν διάταγήν να θανατωθούν οι 400 άνδρες. Τους έδεσαν κατά ομάδας εκ 10-20 άπισθιακάκια με ακουθατόν σύρμα, άφραβ προηγουμένως τους ή-
ρεώνησαν και άπήρεσαν, ό,τι έφερον μεθ' εαυτών, θακτυλίδια, χρήματα, άρολλάγια. Κατόπιν τους ώδήγησαν κατά ομάδας δεμένους, φς ήσαν, εις τόν τόπον τής εκτελέσεως, 20' μακράν τού χωριού. Έκει έγινεν υπό τού εκτελεστικού άπισθιακάκιος νέα έρευνα, κατά την όποίαν άπεκλήθησαν θάκτυλοι, διά να άφαιρευθούν εκ θακτυλίδια, τά όποία είχον άπομείνει εκ τής πρώτης έρευνής. Έκάσθη όμάς έτυφακίζετο εκ των άπισθεν διά τριών πολυβόλων. Τά πτώματα έρειναν άταφα επί 2-3 ήμέρας, κατόπιν δέ έτάφησαν εις τόν τόπον τής εκτελέσεως εις δύο όμαδικούς τάφους. Έν των 400 άνδρών εκώθησαν οι Ευάγγελος Μπαλλίδης, Μ. Λύτρας, Κωνστ. Παπαδόπουλος, Άγγελός Θασίτης, Άθανάσιος Καραμύτρου, Πέ-
τρος Σαγουνιάς, Γωάν. Γαϊτσός και Γωάν. Κεμπέρης, οι άνωτοι και διη-
γήθησαν την τραγικήν σκηνήν τής θανατώσεως. Ο πρώτος κατά την μεταφοράν εις τόν τόπον τής εκτελέσεως κυτώρθωσε να λυθή, ήρρικσε τό ύπλον ενός εκ των συνοδών στρατιωτών, τόν εκτύ-
πησε και διάφυγε. Ο δεύτερος, έπαφελθηεις την σύγχυσιν, κα-
τώρθωσε επίσης να λυθή και διαφύγη. Οι δε όπόλοιποι άλλοι, τραυματι-
σθέντες ελαφρώς και άλλοι εντελώς άπρωτοι, ήν εδέχθησαν την χαριστε-
ρήν βοήθη προσποιθέντες τους νεκρούς, έμειναν επί 6-7 ώρας υπό τόν
σιωρόν των περσιτών και τέλος επέτυχον να λυθούν και διαφύγουν εις
τά όρη. Επί τή εύκαιρία τού κινήματος, άπήχθησαν ποιμνικά πρός άντακ-
δικήριον, έπεβλήθη δέ εις τούς κατοίκους εκτάκτος φόρος εκ 500 λεβίων
κατα οικογένειαν διά τας σφάβρας, οι όποία εχρησιμοποιήθησαν διά τόν
τυφεκισμέν τών προστατών των.

Άριθ. 10

ΠΕΤΡΟΥΣΑ (Του Νομού Δράμας, 16 χιλ. ΒΑ τής Δράμας, οικου. 400).

Καταθέτουν πολλοί εκ των κατοίκων έμπροσθεν τού κοινοτικού Κα-
ταστήματος τή 26 Άπριλίου 1945 :

Ο Δημήτριος Άγγέλλου Εύθυμιοσ, πρώην κάτοικος Πετρούσης, εκ
των οικειοθελώς μετακωστευσάντων σλαβοφόνων εις Νευροκόμιον, έδη-
λωσεν προς τόν Νικόλαον Μαδεμλήν, κάτοικον επίσης Πετρούσης, περί
του κινήματος τού Σεπτεμβρίου 1941: «Η επανάστασις έγινεν από τους
Βουλγάρους διά να σός εξοντωσώμενα. Άνευ εξαγέρσεως ή συμμετοχής
των κατοίκων εις τό κίνημα, πάντα κάτοικοι σφλησθέντες έφανεώθησαν.
Έπίσης επί τή εύκαιρία τού κινήματος πολλοί εκ των κατοίκων τού χω-
ριού εκκακοποιήθησαν, έληλοσθήθησαν δέ και μερικά οικία.

Έποικρι βουλγαρικά οικογένεια δέν εγκατεστάθησαν εις τό χω-
ριον. Υψηλόν όμως σλαβοφάνει οικογένεια πρό τής εισβολής τού βουλ-
γαρικού στρατού. Έγκατεστάθησαν Βούλγαροι Ιεραύς και διδάσκαλος.
Κατά τό πρώτον έτος τής καταχής δέν έδέχοντο τους Έλληνοπαίδας εις
τό βουλγαρικό σχολειόν, κατόπιν όμως επέτρεσθη ή φοίτησις αυτών. Οι
όμιλούντες ελληνιστι έξυλοκοπούντο και υπεχρεώνοντο εις την πληρωμήν
προστίμου. Τα κωπικά ήγοράσθησαν κατά τό πρώτον έτος τής καταχής

50, κατά δὲ τὸ τρίτον 90 λέβα τὸ κιλόν, ἐνῶ ἡ τιμὴ τοῦ ἦτο τριπλασία εἰς τὸ ἐλευθέρου ἐμπορίου. Οἱ κάτοικοι ἐπλήρωναν στρεμματικὸν φόρον 50 λέβα κατὰ ἑκατοκίδιον στρέμμα ἀδιακρίτως, ἀν ἐκαλλιιεργεῖτο ἢ ὄχι ὀλόκληρος ἢ ἔκτασις τῶν ἀγρῶν των. Ἐπίσης ἐπλήρωνετο φόρος διὰ τὰς οἰκίας, ἀναλόγως τῆς ἀξίας των, ἡ ὅποια ὑπερεξωγκάνετο συνήθως ὑπὸ τῶν βουλγαρικῶν ἐπιτροπῶν, καθὼς καὶ διὰ τὴν ἀγροφυλακίαν, πυροσβεστικὴν ὑπηρεσίαν, καθαριότητα κ.λ.π. Ἐκάστος κάτοικος ἐπλήρωνε φόρον διὰ τὴν οἰκίαν του κ.λ.π. μεταξὺ 200 ἕως 1.000 λέβα κατ' ἔτος. Ἡ ἐγγράφη εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ βουλγαρικοῦ κράτους ἐκδοθῆν ἀναγκαστικὸν δάνειον ἦτο ὑποχρεωτικὴ ἀναλόγως τῆς περιουσίας τῶν κατοίκων. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κατὰ τὴν ἐπιτάχθησαν 100 περίπου ζῶα πρὸς σφαγὴν πληρωθέντα πρὸς 10 λέβα κατὰ κιλόν κερπίου.

Παρὰ μερικῶν ἐκ τῶν κατοίκων ἠγορεύθη μέρος τῶν ἀγρῶν των, τὸ ὅποιον ἐδόθη εἰς τοὺς βουλγαρισάντας σλαβοφώνους. Οἱ πρῶην ἰδιοκτῆται των ὅμως ὑπεχρεοῦντο εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ στρεμματικοῦ φόρου καὶ διὰ τὸ πωληθῆν μέρος τῶν ἀγρῶν των. Οἱ Ἕλληνας κάτοικοι, μετὰ τῶν ζῶων καὶ τῶν κάρρων των, ὑπεβάλλοντο συχνότατα εἰς ἀγγραφεῖας. Εἰς τοὺς Ἕλληνας κατοίκους διενέμετο καλαμπόκι ἕνα κιλόν τὸν μῆνα κατ' ἄστυον, ἐνίοτε δὲ καὶ ζάχαρις, τούναντιον εἰς τοὺς βουλγαρισάντας σλαβοφώνους διενέμετο μέχρι 12 κιλὰ καλαμπόκι καὶ 1)2 κιλόν ζάχαρις κατὰ μῆνα κατ' ἄστυον.

Εἰς τὸ χωρίον φιλοξενοῦνται 120 οἰκογένεια ἐκ τῶν πέραν τοῦ Νέστου πυρποληθέντων χωρίων. Εὐρίσκονται εἰς ἀθλίαν κατάστασιν ἰδίως ἀπὸ τῆς ἀπόψεως διατροφῆς καὶ ἱατισμοῦ, χωρὶς οἱ ἰθαγενεῖς κάτοικοι νὰ δύνανται νὰ τοὺς βοηθήσουν, διότι πένονται ἐπίσης.

Ἄριθ. 11

ΠΡΟΣΩΤΣΑΝΗ

Καταθέτουν εἰς τὸ κοινοτικὸν γραφεῖον περὶ τοὺς εἴκοσι κάτοικοι τῆς κομποπόλεως τῆ 26 Ἀπριλίου 1945.

Ὁ Βούλγαρος Πρόεδρος τῆς Κοινότητος Βόρις Καραβάνωφ ὑπεκρίνετο τὸν κομμουνιστὴν. Ὁ πυρὴν ἀπετελεῖτο ἀπὸ μερικὸς βουλγάρους (Γεώργιος Μπόντζιος, Ἡλίας Ἀσμένκας, Κυριάκος Βελιάντζος, Εὐάγγ. Βελιάντζος) καὶ ἀπὸ 25 περίπου Ἕλληνας με ἀρχηγὸν τὸν Παναγ. Φωτόπουλον, ὁ ὅποιος εἶχε στενωτάτας σχέσεις με τὸν Πρόεδρον. Οὕτω ὁ Σατήρ, Μαργαριτίδης καταθέτει ἔτι ἀρκετὰς ἡμέρας πρὸ τοῦ κινήματος εἶχε ζητήσει μαζί με τὸν Γιάννην Γουναράν ἀπὸ τὸν Πρόεδρον ἀδειαν μεταβάσεως εἰς Δράμιαν καὶ ὁ Πρόεδρος ἠρνήθη. Ἐπεινέβη ὅμως ὁ Φωτόπουλος με μεγάλην οἰκειότητα καὶ ἡ ἀδεια ἐδόθη ἀμέσως. Τὴν παραμονὴν τοῦ κινήματος ὁ Πρόεδρος διέταξε νὰ παῖξουν εἰς τὸ καφενεῖον τὸν ρωσικὸν ὕμνον, ἦλθε καὶ ἕνα αὐτοκίνητο με Ἀρμενίους, οἱ ὅποιοι ἀπὸ τὰ ἔμματα τῶν ἀρχῶν ἐβεβαίωσαν, ὅτι εἶναι βεβαία ἡ νίκη τῶν κομμουνιστῶν.

Τὴν νύκτα ἠκούοντο πυροβολισμοὶ καὶ ὁ ἐπαναστατικὸς πυρὴν ἠτάγκασε με τὴν ἀπειλὴν τῶν βολῶν 60 ἄλλους περίπου νὰ τοὺς ἀκολουθήσουν, ἀπὸ τύπον ἐπαρτερόσεως ἐν ὀνόματι τῆς ἐπαναστάσεως.

Τὴν Τρίτην τὸ πρωὶ ἐν ἀερόπλάνου ἔρριψε 9 βόμβας καὶ ἐπολύβόλησε

καὶ ἐτραυματίσθη μερικοὺς. Εἰς τὰς 10 τὸ πρωὶ ἦλθε ἓνα μικρὸ αὐτοκίνητο μὲ ὀλίγους στρατιώτας καὶ ἔπειτα ἓνα μεγαλύτερο μὲ πολλοὺς στρατιώτας. Κατέβηκαν καὶ περιεκύκλωσαν τὸ χωριὸν κατὰ ομάδας ἀπὸ τέσσαρας μὲ ὄχητόν ἓνα οὐλοβάφονον ἐντόπιον. Ἐπειτα ἦλθε ἓνα Σύνταγμα καὶ ἔβαλε μὲ ὄχιους ἀπὸ 2 χιλιομέτρων. Ἐν τῷ μεταξύ οἱ ἑπαισιότατοι εἶχαν διαλυθῆ καὶ οἱ ἀπερχόμενοι συνειπλάκησαν μὲ τοὺς ὑπολειπομένους 5, τοὺς ὀπλοῦς καὶ ἐφόνευσαν.

Ὅλους τοὺς κατοίκους τοὺς ἔβγαλαν ἀπὸ τὰ σπίτια των καὶ τοὺς συνεκέντρωσαν εἰς τὸ προαύλιον τῆς ἐκκλησίας τῶν Εἰσοδίων. Τὰ σπίτια ἐν τῷ μεταξύ ἐληστεύοντο. Ἐσκοτώσαν μερικοὺς, ἐπλήγωσαν μὲ ποτόλια τὸν Δημ. Κ. Πανίδην 80 ἐτῶν, ὁ ὁποῖος ἀπέθανε τὸ βράδι. Ἐτίσης ἐσκοτώσαν τὸν Θωμᾶν Μαναρῖθην, 75 ἐτῶν, καὶ ἄλλους!

Ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν ἀπέλωσαν τὰς γυναῖκας, ἀπὸ δὲ τοὺς ἀνδρας περὶ τοὺς 15 ἐτουφέκισαν ἔξω τῆς ἐκκλησίας.

Τὴν Τετάρτην κατέγραψαν τοὺς συγκεντρωμένους καὶ ἐχώρισαν τοὺς ἐντοπίους, χωριστὰ τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς αὐλοβοσκίους. Τὸ ἀπόγευμα ἦλθε Βούλγαρος Ἀξιωματικὸς μὲ 300 περίπου στρατιώτας καὶ πολίτας. Μεταξὺ αὐτῶν ἦσαν οἱ Πατοχάλης Ντερμεντζήφ, Θεοδ. Τόπλεφ, Ἡλίας Σλάβκοφ, Κωνστ. Μανώλιεφ, Βόρις Τένωφ, Κωνστ. Τένωφ, Ἄθαν. Ἰλιτσεφ, Βασ. Μιχαήλεφ, Ἄθαν. Μπουζίκωφ, Δημ. Πιρίνκα, Μαρίνος Ποπαλιέφ, καθὼς καὶ οἱ διδάσκαλοι Νευροκοπίου, ὑπάλληλοι καὶ ἄλλοι προύχοντες ἀπὸ βορρᾶ φέροντες δίκωχα.

Εἰς τὸ προαύλιον ὁ χαροφύλαξ Νικ. Βούλκοφ μὲ λακτίσματα ἐσκώτισε τὸν Μανέλαν Μελοχραινόν. Ἀργότερα ἦλθε ὁ Βούλγαρος διοικητῆς στρατιῆς τῆς Δράμας μὲ ἑὺς Σύνταγματάρχης καὶ ἄλλους Ἀξιωματικοὺς καὶ ἤρχισε μὲ ὕβρεις τὴν ἀνάκρισιν. Ἐχώρισαν τοὺς ἐντοπίους οὐλοβοσκίους, τοὺς ἐντοπίους Ἕλληνας, τοὺς ἐκ Παλαιᾶς Ἑλλάδος, ἐκ Διτ. Μακεδονίας καὶ τοὺς Μικρασιάτας. Ἀφοῦ ἀπεχώρησαν οἱ ἀξιωματικοὶ ὁ Βασ. Μιχαήλεφ Καφετζής, εἰσήλθε, ἀνεγνώρισε τὸν πρῶτον ὑπάλληλόν του Νικ. Μανούσην, εἰς τὸν ὁποῖον ὥρμηκε μισθοὺς καὶ τὸν ἐφόνευσε ἰδιοχείρως.

Ἀπελύθησαν οἱ οὐλοβάφονοι καὶ μερικοὶ Ἕλληνες.

Εἰς τὰς 7 ἐχώρισαν 42 ἀνδρας, μερικοὺς κληθέντας ὀνομαστικῶς, μεταξὺ τῶν ὀπλιῶν καὶ ὁ καταθέτων Μιχ. Μουσουλαρῆκος καὶ τοὺς ἔβγαλαν εἰς ἓνα αὐτοκίνητον. Τέσσαρα αὐτοκίνητα μὲ στρατιώτας τοὺς συνώδευσαν εἰς τὴν γέφυραν τῆς Ἀλιστράτης, ὅπου τοὺς ἐξήτησαν τὰ χρήματά των διὰ νὰ τοὺς ἀγοράσουν ψωμί. Τὰ χρήματα ἐπῆραν οἱ Κώστος Μανώλιεφ καὶ Ἄθαν. Μπουζίκωφ.

Ἐκεῖ κοντὰ ὑπῆρχαν πτώματα. Ἐπειτα ἤρχισαν νὰ τοὺς καταβιβάζουν ἀνὰ 5 καὶ νὰ τοὺς ἐκτελοῦν μὲ πολυβόλον. Ὁ καταθέτων, ἀπὸ τὴν 3ην ομάδα, εἶπεν ὅτι ἀδικα τὸν σκοτῶνουν καὶ εἰς τὸ τέλος, ἀφοῦ ἤρωτήθη, ὅν ἔχει ἄλλο τίποτε νὰ εἰπῆ, εἶπεν ὅτι φταῖνε ἐκεῖνοι, ποὺ ἔκαμαν τὴν Βουλγαρίαν κράτος, καὶ ὅτι ἀφίνει παιδιὰ διὰ νὰ τὸν ἐκδικήσουν. Ἐδόθη τότε τὸ σύνθημα καὶ ἔλαβε τραῦμα διαμπερὲς εἰς τὴν μέσην. Ἐπεσε κάτω, ἡ χειριστικὴ βολὴ δὲν τὸν ἐβῆκε καὶ ἀπὸ τοὺς πολυβολισμοὺς τῶν πτωμάτων ἐπιληγάθη μόνον εἰς τὸ πόδι. (Πρβλ. φωτογρ. 25, 26).

Ὅταν οἱ Βούλγαροὶ ἀπεχώρησαν, κατώρθωσαν νὰ φέγῃ μὲ ἓνα ἄλλον σωθέντα καὶ μετὰ 10 ἡμέρας ἐπέστρεψε κρυφὰ εἰς τὸ χωριὸν.

Έφονεύθησαν εν όλω 154 από το χωριό.
Μετά το κίνημα εξηκολούθησαν οι φόνοι.

Ο Άνεστος Κρεστάνας καταθέτει, ότι μετά την επαγώγαταισιν έφυλά κισθη και έμεινε επί 50 ημέρας εις τας φυλακάς της Δράμας. Έβλεπε κάθε ημέρα να βγάζουν 5-6 πτώματα σκοτωμένων από το ξύλο. Τέσσαρας ημέρας μετά την σύλληψίν του απέθανε από το ξύλο ο γνωστός του Προκόπ. Καραϊβάνης.

Έπεικοι από την Βουλγαρίαν ήλθαν περίπου 50 οικογένεια. Άρπαγή χωραφιδών και λοιπαί πιέσεις, πείνα, βιαιότητες ιερών και διδασκάλων, όπως και ποταμού άλλου.

Άριθμ. 12

ΜΕΓΑΛΟΚΑΜΠΟΣ του Νομού Δράμας, οικογένεια 157.

Καταθέτουν ο Πρόεδρος της Κοινότητας και τέσσαρες κάτοικοι του χωριού εις το κοινοτικόν κατάστημα της 26 Άπριλίου 1945.

Συμπεραίνουεν, ότι αι βουλγαρικαί Άρχαί διετέλουεν έν γνώσει της επικειμένης έκρηξεως του κινήματος του Σεπτεμβρίου 1941 έκ του γεγονότος, ότι ο Βούλγαρος πρόεδρος της κοινότητας και ο έπίσης Βούλγαρος άγροφύλαξ άνεχώρησαν έκ του χωριού των από της Παρασκευής, 27 Σεπτεμβρίου. Κατά το κίνημα 38 κάτοικοι του χωριού, συλληφθέντες έφονεύθησαν έντός και έκτός αυτού. Ως άφοραμή έχρησίμωσε το γεγονός, ότι μερικοί έκ των καταίκων έβοήθησαν τους συμπλακέντας επαναστάτας του χωριού Σιταργών, μετά βουλγαρικού στρατού παρά την γέφυραν της Άλιστράτης. Επί τη ευκαιρία του κινήματος, έληλοτάθησαν αι περισσότεραι οικιαί του χωριού, έπυρπολήθησαν δε 7, 14 μάνδραι και 17 άγυρώνες. Έγκατεστάθησαν εις το χωριόν 8 βουλγαρικαί οικογένεια, εις τας οποίας έδόθησαν αι οικιαί και αι άγροι των έκπατρισθέντων Έλλήνων κατοίκων. Βούλγαρος Ιερεύς δέν έγκατεστάθη. Ο Έλλην Ιερεύς παρέμεινε, αλλά δέν έπετρέπετο εις αυτόν να Ιεουργή. Βουλγαρικόν σχολείον δέν έλειτούργησεν, αλλά και του Έλληνικού σχολείου ή λειτουργία δέν έπετράπη.

Άριθμ. 13

ΑΛΙΣΤΡΑΤΗ

Οι Ποπαχρήτος Κελασίδης, Ιερεύς, Κατσαρός Μιχαήλ, γεωργός, Κωνσταντίνος Ντίνος, γεωργός, και Μιχαήλ Τσουρναζίδης, γεωργός, παρισταμέναν και πλείστιαν άλλων κατοίκων της πόλεως καταθέτουεν τη 26 Άπριλίου 1945 τά εξής:

Πρίν έκδηλωθή το ψευτοκίνημα, οι έντόπιοι βουλγαρόφωοι συνεκέντρωναντο εις το σχολείον και ανηθισκόμεντο. Έλεγαν δε συχνά εις τας Έλληνας ότι: «Έσείς εδώ δέν σκέπεσθε τίποτα άλλο, παρά πως να κάμετε επανάστασιν, αλλά θα τιμωρήθητε». Οι κάτοικοι της Άλιστράτης δέν άγνώριζαν τίποτα. Προτού όμως έκδηλωθή το ψευτοκίνημα, ήλθαν εις Άλιστράτην και περίχωρα πολλά κομιτατζήδες. Άνεπιθέτως πολλοί Βούλγαροι υπάλληλοι έφειγον με άδειαν, προτού έκδηλωθή το ψευτοκίνημα. Μεταξύ των άναχωρησάντων επ' άδειά ήτο και ο Πρόεδρος

της Κοινότητος Νικόλαος Ποπάφ, καθώς και ο Γραμματέας, Την 30 Σεπτεμβρίου 1941 ἐφόνευσαν οἱ Βούλγαροι τὸν Ἀθανάσιον Στόγιαν, ἐπὶ 90 ἀπὸ τὸ Ἀγιοχώρι, τοὺς τρεῖς ἀδελφοὺς Σάντολη, τὸν Κωνσταντῖνον Χατζηπαύρου μετὰ βασιάνων, καὶ τὸν Παντελεὴν Σίταν, καὶ τρεῖς ἄλλους ἀκάμη, ἦοι ἐν ὄλῳ 9.

Μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν ὁ ἐπὶ κεφαλῆς λαχαγὸς Βούλγαρος ἐκάλεσε τοὺς κατοίκους καὶ τοὺς εἶπε: «Ἐλάτε νὰ ἰδῆτε πὼς σκοτώνουν τοὺς Ἕλληνας» Ἐπειτα ὁ ἀξιωματικὸς ἐκάλεσε δέκα Ἕλληνας ἐκ τῶν νεωτέρων καὶ τοὺς διέταξε νὰ πῶν νὰ θάψουν τοὺς ἐκτελεσθέντας. Οἱ Βούλγαροι ὅμως ἐφόνευσαν καὶ ἄλλους εἰς τὴν Ἀλιστράτην, κατογομένους ἀπὸ ἄλλα μέρη. Οὕτω τὴν 2ην Ὀκτωβρίου 1941 ἐξετέλεσαν ἐνώπιον τῶν κατοίκων τὸν εικοσαετῆ νέον Γεώργιον Σάλλονιδην. Ἐν ὄλῳ σιμωλήθησαν καὶ ἐκρατήθησαν εἰς τὸ ἀστικὸν σχολεῖον 36 ἀνδρες ἀπὸ 17 ἐτῶν καὶ ἄνω. Ἐπίσης ἔφεραν ἐκεῖ καὶ ἄλλους 23 ἀπὸ τὴν Μεγαλόκοιμον. Οἱ Βούλγαροι εἶχαν καταλόγην δυναστατικῶν ὄλων τῶν κρατομένων καὶ ὀνομαστικῶς ἐκάλεσαν τοὺς κρατούμενους τοὺς βγαῖζον ἔξω καὶ τοὺς ἔφεραν σκληρότητα μὲ σίδερα. Μερικοὶ ἐκ τῶν κρατούμενων, ἔχοντας χρήματα ἐδαροδόκησαν τοὺς Βουλγάρους καὶ ἐφύθησαν ἐλεύθεροι. Οἱ ἐνοπλιοὶ κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας εἰς Ἀλιστράτην ἦσαν περίπου 300, δηλαδή τεκτονικὸς βουλγαρικὸς στρατός, χωροφυλακὴ, κομιτατζήδες καὶ ἐντόπιοι βουλγαροφάνοι. Ὅλοι οἱ Βούλγαροι ὑπάλληλοι ἦσαν ἐνοπλιοὶ ἀπὸ πολλὰς ἡμέρας, πρὶν ἐκδηλωθῆ τὸ ψευδοκίνημα. Κανεὶς δὲν ἐγνώριζε τίποτε διὰ τὸ ψευδοκίνημα. Ἀνηνύχηρε ὅμως τοὺς κατοίκους ὅλους τὸ γεγονός, ὅτι τὴν προτεροαίαν τῆς ἀνταρσίας παρουσιάσθη εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς πόλεως ἕνας πολὺ καλὸς ντυμένος κύριος καὶ εἰδήλωσεν, ὅτι εἶναι τάχα Ρώσος ἀιχμάλωτος καὶ θέλει νὰ πάη εἰς Ρωσίαν καὶ προσέθεσεν: «Οἱ Βούλγαροὶ εἶναι κακοῦργοι. Ἢ λέτε ἐσεῖς;» Οἱ Ἕλληνες ἀπήντησαν ὅτι δὲν ἔχουν παράπονα. Τὸ πρῶν ὁ ἐν λόγῳ κύριος κατηύθυνε εἰς τὴν ἀστυνομίαν τῆς κοινότητος. Εἰς τὴν Ἀλιστράτην τὴν 29 Σεπτεμβρίου 1941 δὲν ἔγινε τίποτε, οὔτε ἐξεδηλώθη καμμία ἀνησυχία. Μόνον τὴν ἐπαύριον ἔμαθον οἱ κάτοικοι, ὅτι ἄλλοῦ κάτι ἔγινε. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὸ ψευδοκίνημα κατὰ ὄλον τὸ διδαστημεν τῆς βουλγαρικῆς καταχθῆς ἐγίνοντο καὶ ἐδῶ καὶ εἰς τὰ περίχωρα σποραδικοὶ φῆνοι Ἕλληνων ἀπὸ Βουλγάρους. Οἱ Βούλγαροι ἔφεραν καὶ ἐγκατέστησαν εἰς Ἀλιστράτην 75 ἀγροτικὰς οἰκογενεῖας, αἱ ὁποῖαι ἐπῆραν τὰ κτήματα τῶν Ἑλλήνων. Τὸν φόρον ὅμως τῶν κτημάτων, πῶς ἐπῆραν οἱ Βούλγαροι ὑπεχρέωσαν τοὺς Ἕλληνας ἰδιοκτητῆς νὰ τὸν πληρῶνουν. Οἱ Βούλγαροι ἐξώρισαν 13 οἰκογενεῖας Ἕλληνων ἀπὸ Ἀλιστράτην. Ἐπίσης ἐπέβαλον ἐξάμηνον στρατολογίαν διὰ καταναγκαστικὰ ἔργα εἰς Βουλγαρίαν. Ἡ θητεία αὕτη ἀπαναλωμένοντο. Ἐπίσης ἐπῆραν 4 κρῶσφα ὡς πολιτικῶς ἐξοριστοὺς εἰς Βουλγαρίαν καὶ τοὺς ὑπεχρέωσαν νὰ δουλεύουν εἰς καταναγκαστικὰ ἔργα. Εἰς τὸν ἱερέα οὐδέποτε ἐπέτρεψαν νὰ ἱεουργήσῃ.

Ἀπὸ τὴν ἐσοδείαν τοῦ σίτου ἀφήσαν 50 κιλὰ τὸ ἄτομον κατ' ἕτος, μαζὶ μὲ τὸν σπόρον, ἐνῶ εἰς τοὺς Βουλγάρους ἀφήσαν 300 κιλὰ τὸ ἄτομον. Ἀεῖζει νὰ σημειωθῆ, ὅτι οἱ Βούλγαροι ἐπέβαλον εἰς τοὺς Ἕλληνας νὰ ἀλλάξουν τὸ γαλάζιο χρῶμα εἰς τὰς οἰκίας των καὶ νὰ τὸ ἀντικαταστήσουν μὲ πρῶσινο.

Ὁ Ἀναστασῖος Λαγοθέτης, ὁποῖος δὲν ἐπρόφθασε ν' ἀλλάξῃ τὸ χρῶ-

μα τοῦ σπυκιοῦ του, συνελήφθη καὶ ἐδάρη τόσον, ὥστε ἀπέθανεν ἐπὶ τόπου.

Τέλος ἀπὸ τὴν Ἀλιστράτην ἐπῆραν οἱ Βούλγαροι 1000 περίπου μεγάλα ζῶα καὶ 4000 πρόβατα.

Ἀριθμ. 14

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΑΓΓΙΣΤΑ τοῦ Νομοῦ Σερρών, Οἰκ. 130

Καταθέτουν εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν οἱ κάτοικοι Στέφανος Σαββίδης, γεωργὸς καὶ Κωνστ. Ντάνος, σιδηρουργός, τῆ 26 Ἀπριλίου 1945:

Κατὰ τὸ κίνημα τοῦ Σεπτεμβρίου 1941, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐκδηλώσεως ἢ συμμετοχῆς τῶν κατοίκων, συνεκεντρώθησαν οἱ ἄνδρες, Ἐξελέγησαν 23, μεταξύ τῶν ὁποίων καὶ ὁ Πρόεδρος τῆς κοινότητος, Πάντες ἐδανατώθησαν διὰ τυφεκισμοῦ. Ἡ κόλλησις καὶ ὁ τυφεκισμὸς ἔγιναν ὑπὸ τοῦ τακτικοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ, βοηθουμένου καὶ ὑπὸ θπαικῶν ἐκ Βουλγαρίας. Ἐπὶ τῆ εὐκαιρίᾳ τοῦ κινήματος ἔγινε συστηματικὴ ἔρευνα εἰς τὰς οἰκίας τοῦ χωρίου, αἱ πλείστοι δὲ ἐξ αὐτῶν ἐλεηλατήθησαν. Εἰς τὸ χωρίον ἐγκατεστάθησαν 12 οἰκογένειαι ἐκ Βουλγαρίας εἰς οἰκίας τῶν Ἑλλήνων κατοίκων, οἱ ὅποιοι ὑπεχρεώθησαν νὰ συγκατοικήσουσιν μετ' ἄλλων Ἑλλήνων οἰκογενειῶν. Εἰς τοὺς ἐπαικούς διενεμήθησαν οἱ εὐφορότεροι ἄγροι τῶν Ἑλλήνων κατοίκων. Ἰδρύθη βουλγαρικὸν σχολεῖον, τοποθετηθέντος καὶ Βουλγάρου διδασκάλου. Τὰ Ἑλληνικὰ σχολικὰ βιβλία, καθὼς καὶ τὰ ὑπηρεσιακὰ βιβλία τοῦ σχολείου ἐκόπησαν. Ἡ φοίτησις τῶν Ἑλληνοπαίδων εἰς τὸ βουλγαρικὸν σχολεῖον κατ' ἀρχάς ἦτο ὑποχρεωτικὴ. Κατόπιν ὅμως αἱ βουλγαρικαὶ Ἀρχαὶ δὲν ἐπέμεινον εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς διαταγῆς τῶν. Εἰς τὰς κατοίκους διενέμετο $\frac{1}{2}$ —1 κιλὸν ἀραβοσίτου: κατὰ μῆνα κατ' ἄτομον, ἐπίσης διενέμετο ζάχαρις 100 γραμ. κατ' ἄτομον κάθε τρεῖς μῆνας. Ἡ ἐγγραφή τῶν κατοίκων εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ βουλγαρικοῦ κράτους ἐκδοθέν ἀναγκαστικὸν δάνειον ἦτο ὑποχρεωτικὴ, ἀναλόγως τῆς περιουσίας ἐκάστου. Ἀπητήθησαν τὰ χρεῖα τῶν κατοίκων πρὸς τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν Ἑλληνικὴν Ὑπηρεσίαν Ἐποικισμοῦ. Κατὰ τὰ ἄλλα ἢ φορολογία τῶν κατοίκων ἦτο ἢ αὐτὴ πρὸς τὴν φορολογίαν τῶν κατοίκων τῶν ἄλλων χωρίων. Τὰ κοινὰ ἠγοράσθησαν κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς κατοχῆς πρὸς 45, κατὰ τὸ δεύτερον πρὸς 60 καὶ κατὰ τὸ τρίτον πρὸς 50 λέβα κατὰ κιλόν.

Ἀριθμ. 15

ΞΑΝΘΗ

Καταθέτουν ἐν τῇ Μητροπόλει τῆ 28 Ἀπριλίου 1945 οἱ Χασάν Ὀγλοῦ Χαζοῦς Ἀλῆς, μουφτῆς Ξάνθης, Κωνστ. Κυραμπέτης, ἐτῶν 77, Ιατρός, Χρῆστος Χριστίδης, ἐτῶν 74, καπνέμπορος, Σταῦρος Ταρπίδης, ἐτῶν 54, ἐκτιμητῆς κοπῶν, Εὐδύχιος Κανάρης, ἐτῶν 60, συμβολαιογράφος, Μᾶρκος Μαυρῆς, ἐτῶν 41, μωλωθρός, Θεόδ. Κοῦιμετζόγλου, ἐτῶν 57, ποτοποιάς, Χρῆστος Εὐσταθίου, ἐτῶν 45, παντοπώλης, Χαμητὴ Βέης Χουσεῖν Φεχμῆ, ἐτῶν 46, Πρόεδρος τῆς μουσουλμανικῆς κοινότητος Ξάνθης καὶ πρώην βουλευτῆς, ἄπαντες κάτοικοι Ξάνθης καὶ Χαφοῦς Ἰσμαήλ, ἐτῶν 46, Πρόεδρος τῆς κοινότητος Ἐχίνου τῆς Ξάνθης.

Πρὸ τοῦ κινήματος τοῦ Σεπτεμβρίου 1941 ἔγιναν σποραδικοὶ φόνοι εἰς τὴν Ξάνθην καὶ τὰ χωρία τῆς περιφέρειας, ἀπηλλάχθησαν δὲ ἱατροί, καθηγηταί, διδασκαλοὶ, ἱερεῖς, ἄμποροι, βιομήχανοι εἰς τὴν γερμανοκρατοῦ μένην περιοχὴν.

Κατὰ τὸ κίνημα οἱ Βούλγαροι δὲν προέβησαν εἰς σφαγὰς, ἀλλ' εἰς αὐστηροτάτας ἐρεύνας κατ' οἶκον, αἱ ὁποῖαι συνωθεύοντο ὑπὸ διαρπαγῆς Ἐγκλιτεστάθησαν 300 βουλγαρικαὶ οἰκογένειαι εἰς τὰς ἀκτίδας τῶν οἰκιοθελῶς ἢ βίαι ἐκπατριωθέντων εἰς τὴν γερμανοκρατοῦμένην περιοχὴν Ἑλλήνων κατοίκων.

Ἡ πρόσληψις Βουλγάρων συνεταίρων ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐπιπόρων βιοτεχνῶν καὶ ἐπαγγελματιῶν, οἱ ὁποῖοι εἶχον ὀπωσθήτοτε σημαντικὰς ἐπιχειρήσεις, ἦτο ὑποχρεωτικὴ. Οἱ Βούλγαροι συνεταῖροι δὲν κατέβαλλον ἴδια κεφάλαια, βαρυνθὲν δὲ ὑποκαθίσταντο εἰς τὴν ἐπιχείρησιν, τοῦ Ἑλλήνου ἐπιχειρηματοῦ ὑποβιβασμένου εἰς ἄπλοῦν ὑπάλληλον. Οὕτω ἔῤῥη Ἑλληὴν φωτογράφος Χρῖστος Ἐδσρατιῦ ὑπεχρεώθη νὰ προσλάβῃ Βούλγαρον συνεταῖρον, ὁ ὁποῖος ἐντὸς 7 ½ μηνῶν τοῦ ἔφαγε τὰ κεφάλαια, ὡς ἐκ τούτου δὲ ἠναγκάσθη νὰ πωλῇ σιγαρέττα ἔξωθεν τοῦ κλειστοῦ καταστήματός του. Εἰς ἄλλους Ἑλληνας ἐμπόρους, βιοτέχνας κλπ. ἢ δὲν ἐδίδετο ἢ ἀδεία ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος, ἢ δὲν ἐδίδοντο ἐμπόρευμα πρὸς πώλησιν ἢ πρῶται ὕλαι καὶ ὡς ἐκ τούτου ἠναγκάζοντο νὰ κλείσουσιν τὴν ἐπιχείρησίν των καὶ νὰ μετέρχωνται πρὸς ἐξοικονόμησιν τοῦ ἄρτου τῆς οἰκογενείας των ἐμπόριον τοῦ ποδαριοῦ, πώλησιν σιγαρέττων κλπ. Εἰς ὄσους ἐμπόρους, βιοτέχνας κλπ. παρῆχετο ἢ ἀδεία ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος, παρῆχετο κατόπιν πολλῶν διατυπώσεων, αἱ ὁποῖαι ἀπῆταν 4—5 μηνῶν καὶ ὑπέρογκα ἔξοδα πρὸς ἀνταμοιβὴν τῶν δικηγόρων. Εἰς τοὺς ἱατροὺς, συμβολαιογράφους καὶ φαρμακοποιοὺς κατὰ κανόνα δὲν ἐδίδετο ἀδεία ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος. Μόνον εἰς τὸν ἱατρὸν Καραμπέτσον ἐπέτρεψαν αἱ βουλγαρικαὶ Ἀρχαὶ νὰ ἐργασθῇ 4—5 μηνῶν, κατόπιν ὅμως τοῦ ἀπηγόρευσαν τὴν ἐργασίαν. Τοὺς Ἑλληνας δικηγόρους ἀντικατέστησαν Βούλγαροι δικηγόροι, οἱ ὁποῖοι κυριολεκτικῶς ἐλίθησαν τοὺς κατ' ἀνάγκην πελάτας των. Διὰ τὴν σύνταξιν μιᾶς ἀπλῆς αἰτήσεως πρὸς τὰς βουλγαρικὰς Ἀρχὰς ἐλάμβανον 1000 — 2000 λέβα. Οἱ Βούλγαροι ὑπάλληλοι, μὴδὲ τοῦ γενικοῦ διοικητοῦ τοῦ Αἰγαίου ἔξαιρουμένου, ἦσαν προσετοὶ εἰς τὴν δωροδοκίαν. Ὁ πλούσιος Τούρκος Χαμιδὴ Βέης, ἐδωροδόκησεν ἀπ' εὐθείας τὸν γενικὸν διοικητὴν διὰ τῆς προσφορᾶς 120 χιλ. λέβα πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ἐξορίας, ὁ αὐτὸς δὲ Χαμιδὴ Βέης, διὰ τῆς δωροδοκίας τοῦ ἀρμοδίου Βουλγάρου ὑπαλλήλου, ἐπέτυχεν τὸν μετριασμόν τοῦ ποσοῦ τῆς συμμετοχῆς του εἰς τὸ ἀναγκαστικὸν δάνειον ἀπὸ 840 χιλ. εἰς 162 χιλ. λέβα. Ἀλλὰ καὶ οἱ κατώτεροι ὑπάλληλοι διὰ τὴν διεκπεραίωσιν καὶ αὐτῶν τῶν μᾶλλον ἀσημάντων ὑποθέσεων ἐζήτουν δῶρα. Ὁ φόρος τῶν ἀστικῶν ἀκινήτων, τὸν ὁποῖον εἰσέπραττε τὸ βουλγαρικὸν ἐθμόσιον καὶ ὁ δῆμος ἢ ἡ κοινότης, ἦτο λίαν ἐπαχθῆς. Τὸ βουλγαρικὸν ἐθμόσιον εἰσέπραττε 10 % ἐπὶ τοῦ πραγματοποιημένου εἰσοδήματος, ὁ δὲ δῆμος ἀρχικῶς 2 % καὶ κατόπιν περισσότερον ἐπὶ τῆς ἀξίας τοῦ ἀκινήτου, ἢ ὁποῖα ὑπερεξωγῶνεντο ὑπὸ τῶν βουλγαρικῶν ἐπιτροπῶν, εἰς τὰς ὁποίας μετείχον καὶ ἕνας ἢ δύο Ἑλληνας διὰ τὸν τύπον, ἐπὶ πλέον δὲ εἰδικὸν φόρον διὰ τὸν ἠλεκτροφωτισμόν, τὴν καθαριότητα, τὰς ὑπονόμους, τὴν πυροσβεστικὴν ὑπηρεσίαν κλπ. Ἐκ τῶν ἀγροτικῶν ἀκινήτων εἰσέπραττεν

ὁ δῆμος ατρεμματικῶν φάρον, ὁ ὁποῖος ἐποίκιλλε κατὰ τὰ τρία ἔτη τῆς κατοχῆς καὶ ἐπὶ ἐκάστου κίλου παραγομένου κοπινοῦ 5 λέβα. Ὁ φάρος ἐπιτηδεύματος, εἰς ἕσους ἐδίδατο ἢ ἄδικαι ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος, ἦτο βαρύτερος. Ἡ ἐγγραφή εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ βουλγαρικοῦ κράτους ἐκδόθην ἀναγκαστικῶν δάνειον ἦτο ἐποχρευτική καὶ διὰ τούτῳ Ἕλληνας κατοίκους, ἀντιλόγως τῆς περιουσίας ἐκάστου. Τὸ σιτάρι, ὁ ἀραβόσιτος, τὰ γάλα καὶ τὸ μολλὶ ἠγοράζοντο ἐξ ἀλοκλήρου ὑπὸ τοῦ βουλγαρικοῦ κράτους εἰς εὐτελεῖς τιμὰς. Ὅτῳ δ' σίτος καὶ ὁ ἀραβόσιτος ἠγοράσθησαν καὶ κατὰ τὰ τρία ἔτη τῆς κατοχῆς 6—12 λέβα τὸ κίλον. Τὰ κοπιὰ ἠγοράσθησαν κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς κατοχῆς 45 καὶ κατὰ τὰ ἄλλα δύο 80—100 λέβα κατὰ κίλον. Τὰ μεγάλα ζῆλα, βόδια, ἡμίονοι, ὄνοι, ἔπαι ἐπετάσσοντο διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ συνήθως ἄνευ ἀποζημιώσεως, τὰ δὲ πρὸς σφαγὴν ζῶα ἠγοράζοντο εἰς εὐταλεῖς τιμὰς κατὰ κεφαλήν, χωρὶς νὰ ζυγίζονται, 700 λέβα τὸ ἓνα βόδι, 200 λέβα ἓνα πρόβατον.

Οἱ περισσότεροι Ἕλληνας ἱερεῖς ἀπηλλάθησαν καὶ ἀντικατεστάθησαν ὑπὸ Βουλγάρων ἱερέων. Μόνον εἰς ἀπομερακρυσμένα χωρία ἐπέτρεπον εἰς τοὺς ἀλίγους παραμεϊνάοντας Ἕλληνας ἱερεῖς νὰ ἱερουργοῦν Ἑλληνιστὶ.

Ἡ λειτουργία τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων ἀπηγορεύθη, οἱ δὲ περισσότεροι ἐκ τῶν Ἑλλήνων καθηγητῶν καὶ διδασκάλων ἀπηλλάθησαν. Ἰδρύθησαν βουλγαρικά σχολεῖα, δημοτικόν, γυμνάσιον, μέση ἐμπορικὴ σχολὴ καὶ μέση τεχνικὴ σχολή. Οἱ μαθηταὶ τῶν σχολείων τῆς μέσης ἐκπαίδευσσεως ἐστρατολογούντο καὶ ἐκ τῶν παραμεθαρῶν βουλγαρικῶν πόλεων, διὰ νὰ παρακωσιωθῆ ἡδέημενος ὁ ἀριθμὸς τῶν. Ἡ φοίτησις τῶν Ἑλληνικῶν παιδῶν εἰς τὸ βουλγαρικόν δημοτικόν σχολεῖον ἦτο ἐποχρευτική κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς κατοχῆς. Κατόπιν ἕως αἱ βουλγαρικαὶ Ἀρχαὶ δὲν ἐπέμεναν.

Ἀπαγορεύετο ἡ χρῆσις τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης εἰς τὰ δημόσια κέντρα καὶ τὰς δημοσίας ἀπηρεσίας. Εἰς τοὺς ὁμιλοῦντας Ἑλληνιστὶ ἐπεβάλλετο πρόστιμον, ἢ ἐξυλοκοπιῦντο. Εἰς τοὺς Τούρκους ἐπετρέπετο ἡ χρῆσις τῆς τουρκικῆς γλώσσης.

Εἰς τοὺς κατοίκους τῆς πόλεως διενέμετο ἄρτος ἐξ ἀραβόσιτου 200 γραμμ. κατ' ἄτομον ἡμερησίως οὐχὶ πάντοτε. Εἰς τοὺς κατοίκους τῶν κομποπαραγωγῶν χωρίων ἐδίδοντο 800 γραμμ. ἀραβόσιτου τὸν μῆνα κατ' ἄτομον πρὸς 14 λέβα τὸ κίλον, ὅταν τὸ βουλγαρικόν κράτος ἠγόραζε τὸν ἀραβόσιτον πρὸς 6 λέβα τὸ κίλον. Εἰς τοὺς παραγωγὰς σίτου ἢ ἀραβόσιτου Ἕλληνας ἀφίνοντο πρὸς διατροφήν τῶν οἰκογενεῶν τῶν καὶ σπόρον 100 — 150 κίλα κατ' ἄτομον ἢ ὀλοκλήρον τὰ ἔτος. Ἀλλὰ καὶ αἱ μικραὶ αὐταὶ ποσότητες, αἱ ὁποῖαι ἀφίνοντο εἰς τοὺς Ἕλληνας παραγωγὰς πρὸς διατροφήν τῶν καὶ σπόρον, διηρητίζοντο κατὰ τὰς συχνοτάτας ἐρεῦνας κατ' αἶκον.

Οἱ νέοι τῶν κλάσεων 1940 καὶ 1941 στρατολογηθέντες ἐχρησιμοποιήθησαν εἰς ἀναγκαστικὴν ἐργασίαν. Ἐπίσης αἱ βουλγαρικαὶ Ἀρχαὶ μετὰ τὴν ἀπειλὴν ὅτι θὰ ἐστρατολογούντο ἐργάζονται διὰ τὴν Βουλγαρίαν, διευκόλυνον τοὺς Γερμανοὺς εἰς τὴν στρατολογίαν ἐργατῶν ἀποστελλομένων εἰς τὴν Γερμανίαν διὰ τῆς φροντίδος εἰδικῶν γερμανικῶν γραφείων.

Εἰς τοὺς κατοίκους ἔταξαν ἀρχικῶς προθεσμίαν πρὸς ἀποδοχὴν τῆς βουλγαρικῆς ἐθνικότητος ἢ ὀηκότητος. Ἡ προθεσμία παρετάθη ἐπὶ 22

ἀκόμη μῆνας. Κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ πληθῆσμου ἔγιναν καταχρήσεις ὑπὸ τῶν Βουλγάρων ἀπαλλήλων, οἱ ὅποιοι ὑπεχρέωνον τοὺς ἀγραμμάτους καὶ τοὺς ἀπλοϊκώτερους νὰ υπογράψουν δῆλωσιν, τὴν ὁποίαν συνέτασον οἱ ἴδιοι, ὅτι εἶναι Βούλγαροι ὑπήκοοι.

Μετὰ τὸ κίνημα τοῦ Σεπτεμβρίου 1941 ἔγιναν σποραδικοὶ φόνοι εἰς τὴν πόλιν καὶ τὰ χωριά. Ὁ ἐπιφανὴς Τούρκος Ἀχμέτ Βέης Σουλαϊμάν Μπεξαϊδὲ ἐφονεύθη ἐν Ξάνθῃ. Εἰς τὸ χωρίον Γκιώνα τῆς καινότητος Ἀβδηρῶν ἐφονεύθη ὁ Ἀπόστολος Καζάκης μετὰ τῶν δύο υἱῶν του καὶ ἡ οἰκία του ἐπυρπολήθη ἐπὶ τῇ ἀπλῇ ὑπονοίᾳ ὅτι ἐπέθλιπεν Ἕλληνας ἀντάρτας. Ἐσσαρα ἔτιμα καταγόμενα ἐκ τοῦ χωρίου Χρῦσα ἐφονεύθησαν καθ' ὁδόν, ἂν καὶ ἦσαν ἐφοδιασμένα διὰ τὴν μετακίνησιν των μὲ ἀδειαν τῶν βουλγαρικῶν Ἀρχῶν. Αἱ κεφαλαὶ των ἀποκοπεῖσαι περιεφέροντο εἰς τὰ χωρία Σέλιων, Κουτσόν καὶ Ἑρμαχί. Γυναίκα ἐκ τοῦ χωρίου Κυμέρια, ἐξεληθοῦσα πρὸς ἀναζήτησιν φαρμάκου μετὰ τὴν κεκανονισμένην πρὸς κυκλοφορίαν ὥραν, ἐφονεύθη βληθεῖσα ἀπὸ τὴν κλειδαρότριπαν τῆς ἐξωθῆρας τῆς οἰκίας τοῦ Βουλγάρου γραμματέως τῆς καινότητος. Εἰς τὸ χωρίον Ἀβδηρα τὰ βουλγαρικὰ στρατεύματα ἐφόβησαν ἕνα κάτοικον ἀνευ οὐδεμιᾶς αἰτίας κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀποχωρήσεώς των. Ἀλλὰ καὶ ἄλλα πρόσωπα, τὰ ὁποῖα αἱ βουλγαρικαὶ Ἀρχαὶ ἤθελαν νὰ ἐξοντώσουν, ἐφυλάκιζον ὑπὸ διαφόρους προφάσεις. Χωρὶς δὲ νὰ τοὺς παραπέμψουν εἰς δίκην, τοὺς ἄφηνον νὰ ἀποθάνουν ἐκ τῆς πείνης, τῶν κακουχιῶν καὶ τῶν βασανιστηρίων. Ὁ ἐκ τῶν μαρτύρων Μανῆς, κρατούμενος εἰς τὰς σουλκάς τῆς Ξάνθης, ὑπῆρξεν αὐτόπτης τοῦ θανάτου πέντε συγκρατουμένων ἐκ τῶν κακουχιῶν καὶ τῶν βασανιστηρίων.

Ἡ συμπεριφορὰ τῶν βουλγαρικῶν Ἀρχῶν πρὸς τοὺς Τούρκους δὲν ἦτο καλυτέρα. Ὁ μουφτής τῆς πόλεως διωρισμένος ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως διὰ βασιλικὸν διατάγματος ἐπαύθη, ἀντικατεστάθη δὲ ὑπὸ Πομάκου ἔχοντος ἀπολυτήριον βουλγαρικὸν γυμνασίον, ἀλλὰ κατὰ τὰ ἄλλα ἐστερημένου τῶν ἀπαιτούμενων διὰ τὴν θέσιν αὐτὴν προσόντων. Εἰς τὸν ἀπολυθέντα μουφτήν δὲν ἐπετρέτετο νὰ ἐξέλθῃ τῆς πόλεως καὶ νὰ περιοδεύσῃ εἰς τὰ χωρία. Τρεῖς φορές ἔγιναν ἔρευναι εἰς τὸ σπίτι του, τέλος ἐποσηθέρσαν εἰς τὸ σπίτι του 20 φυσίγγια. Τοῦτο ἐχρησίμευσεν ὡς ὄφρα μὴ δὲ νὰ συλληφθῇ. Πρὶν δειγηθῆ εἰς τὸ ἀστυνομικὸν τμήμα, οἱ συνοδεύοντες αὐτὸν Βούλγαροι ἀστυνομικοὶ τοῦ ὄφρα φέρον 1200 λέβα, τὰ ὁποῖα ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ καὶ κατόπιν τοῦ ἐπέτρεψαν νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ σπίτι του μὲ τὴν δικαιολογίαν, ὅτι σέβονται τὸ γῆρας του. Εἰς τὰ τουρκικὰ σχολεῖα, τῶν ὑπῳίων ἐνετράπη ἡ λειτουργία καὶ ἀντίθεσιν πρὸς τὰ Ἑλληνικά, ἡ διδασκαλία τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἀντικατεστάθη διὰ τῆς βουλγαρικῆς. Τὸ ὠραιότερον ἀπὸ τὰ τζαμιά τῆς πόλεως, τὸ Τσαρσι-Τζαμί, ἔκασαν κατὰ τὸ ἔτος 1942 ἐν καιρῷ νυκτός, ὅποτε δὲν ἐπετρέτετο ἡ κυκλοφορία. Προηγουμένως ἀπήγαγον τὰ πλοῦσια χαλιά καὶ τίς ψάθες τοῦ τζαμιοῦ. Πρὸς δικαιολογίαν διέδωσαν αἱ βουλγαρικαὶ Ἀρχαὶ τὴν ἐπομένην ἡμέραν, ὅτι ἡ πυρκαϊὰ ἦτο τυχαία. Συμπληρωματικῶς κατεδάφισαν τὸν μιναρὲν τοῦ Τζαμιοῦ καὶ τὸ παρακείμενον βαικουφικὸν καφε-νεῖον. Ἰδιαιτέρων ὀρντίδα κατέβαλον αἱ βουλγαρικαὶ Ἀρχαὶ διὰ τὸν ἐκβουλγαρισμὸν τῶν Πομάκων τῆς περιφέρειας Ξάνθης Μακαμεθανῶν τὸ θρησκευμα σλαυοφάνων. Ἵνα ἐκφοβίσουν τοὺς Πομάκους καὶ ἐξανταγκάσουν αὐτοὺς εἰς τὴν ἀπιστοχὴν τῆς βουλγαρικῆς ἐθνικότητος, εἰς τὸ χω-

ρίον Ίσραήλ εκρέμασαν άνω - κάτω τόν άρρηθέντα να δεχθή την βουλγαρικήν έθνικότητα Ίμάμ - Χασάν και τόν άφήκαν κρεμασμένον ολόκληρον την νύκτα. Την επομένην ήμέραν επέβειξαν αυτόν εις ήν κατάστικαιν εβρίσκειτο, εις τας άλλους κατοίκους του χωρίου, με την άπειλήν, ότι θα πάθουν τα ίδια, εάν δεν δεχθούν να αλλάξουν τα όνόματά των και γίνουν Βούλγαροι. Επίσης εφόνευσαν κατά την ίδίαν ήμέραν και ένα άλλον κάτοικον του χωρίου με την πρόφασιν, ότι έπλεψε πρόβατον εκ του βουλγαρικού έδάφους. Κατόπιν τούτου οι κάτοικοι του χωρίου, τρομοκρατηθέντες υπέβαλον δηλώσεις περι άποδοχής της βουλγαρικής έθνικότητας. Καιά τόν αυτόν περίπου τρόπον εξεβιάσθησαν και οι Πομάκοι κάτοικοι του χωρίου Μάδουσα της κοινότητος Θερμυών να υποβάλουν δηλώσεις περι άποδοχής της βουλγαρικής έθνικότητας. Το βουλγαρικόν Πρωτοδικεϊόν όμως της Εόουης, υπό την έγκρισιν του όπολου υπεβλήθησαν αι έν λόγω δηλώσεις περι άποδοχής της βουλγαρικής έθνικότητας, δέν έδέχθη αυτάς, με την δικαιολογίαν ότι δέν είναι δυνατόν να υπάρχουν Μωαμεθανοί με χριστιανικά όνόματα.

Άριθ. 16

ΞΑΝΘΗ

Οι Σαμής Ίσαμλ, έτών 36, ράπτης, Ραχμή Χατζηγαχμέτ, έτών 38, κατασηματάρχης νεωτερισμών, Μουσαφέρ Ίσαλη, έτών 35, κτηματίας, Ίμπραήμ Χασάν, έτών 43, υποδηματοποιός, κατοθέτουσ την 28 Άπριλίου 1945:

Τους Πομάκους ήνάγκαζαν να αλλάξουν τα όνόματά των, καθώς και τα πατρικά. Το Ίζαμί το Έκαψάν και την άλλην ήμέραν έρωτοούσαν τόν Ίμάμην, αν έμπήκε μέσα με άναμμένο τσιγάρο. Πάντως πρό της πυρκαϊάς είχαν κλαπή τα χαλιά, αξίας 12.000 χρ. λιρών μαζί με το κτίριον. Εφόνευσαν τόν Άχμέτ Σουλεϊμάν, διότι εβρέθη εκτός της οικίας του πέρασ της καθωρισμένης ώρας. Κατά τας έρεύνας αφήρουν διάφορα αντικείμενα. Εις την πόλιν έκακιναν διάκρισιν μεταξύ Πομάκων και Τούρκων. Οι Τούρκοι έστρατολογοούσσι διά τα τάγματα έργασίας, οι δέ Πομάκοι ως στρατιώται του βουλγαρικού στρατού. Τρόφιμα έδίδαν εις τούς Τούρκους, όπως και εις τούς Έλληνας, περι το τέλος όμως έδιδαν εις τούς Τούρκους 50 γραμ. ψωμί περισσότεροσ.

Επί 650 αίκογ. Αθιγγάνων Μωαμεθανών, εις τούς όποιους δέν επέτρεπετο ή έργασία εις την συνοικίαν Πουρναλή ήμειναν 300, εις δέ την συνοικίαν Γκατζχανέ από 250 αίκογ, ήμειναν 100. Κατώρθωνον να έπιζήσουν μήνον ήσοι είχαν έπιπλα να πολούσ.

Πρό του πολέμου ή θνησιμότης των Μουσουλμάνων άνήρχετο εις 2-3 θανάτους την εβδομάδα. Κατά το πρώτον έτος της κατοχής έφθασε τούς 40 θανάτους την ήμέραν. Οι Ίμάμηδες δέν έπρόφθαναν να θάπτουσ τούς νεκρούς. Οι Τούρκοι ήμεγαλίσθησαν, όπως και οι Χριστιανοί, να τρώγουν χελώνας.

Εις μερικούς Τούρκους επαγγελματίας είχε δοθή ή άδεια εξασκήσεως επαγγέλματος, αλλά δέν έδίδοντο ύλικά. Έν τούτοις άπρητέτο ο φόρος. Έτσι εις υποδηματοποιός χωρίς να έργασθή έπλήρωσε κατά τα 4 έτη 50.000 λέβα.

Τά παιδιά των Πομάκων, τα όποια εφοίτουσ εις τα τουρκικά σχολεία,

ηναγκάσθησαν νά φοιτοῦν εἰς τὰ βουλγαρικά. Τὸ ἄγριον ξυλοκόπημα ἐπεξετείνετο καὶ εἰς τὰς γυναῖκας.

Ἐξυλοκόπησαν τὸν ἰδιοκτήτην τῆς τουρκικῆς ἡφημέριδος «Θράκη», ἕως δτου ἠναγκάσθη νά παραχωρήσῃ τὸ τυπογραφεῖον του. Ἐπίσης διέλυσαν τὸν σύλλογον «Τουρκικὴ Ἐνωσις» καὶ ἀπήγαγαν ἐπὶ 10 ἀμαξῶν τὰ ἔπιπλα καὶ τὰ μουσικὰ ὄργανα τοῦ συλλόγου.

Ὁ Δήμαρχος Ξάνθης κ. Π. Χρησιθῆς καταθέτει ὅτι τὴν νύκτα τῆς 11)12 Ἰουλίου 41 τὸ Ἡρώδων κατεστράφη καὶ ὅλα τὰ ὄλικά του, βάρους 14 τόνων ἀπεκομίσθησαν με ἀτοκίνητα καὶ ἐρρίφθησαν εἰς τὴν θάλασσαν. Τὴν ἐπομένην οἱ Βούλγαροι διέταξαν ἀνακρίσεις διὰ νά εὑρεθῇ, πῦας ἔκλεψε τὰ ὄλικά.

Ὅμοιος ἀνακρίσεις διέταξαν καὶ διὰ τὴν πυρκαϊὸν τοῦ Τζαμαῦ.

Ὁ δήμαρχος ἐξετοπίσθη με τὴν οικογένειάν του δι' Ἀλεξανδρούπολιν. Τοῦ ἐδόθη προθεσμία μιᾶς ὥρας καὶ 10 λεπτῶν. Τὸ σπῆτι του ἐγυμνήθη.

Ἄριθ. 17

ΚΟΜΟΤΙΝΗ

Καταθέτουν οἱ Στέφανος Κομνηνός, πρώην Δήμαρχος, Γκαλήπ Βένης, πρώην βουλευτῆς πρόεδρος μουσουλμανικῆς κοινότητος ἐτῶν 62, Χαφούτ Χασάν Χιμῆ, Μωϊφιτῆς Κομιστινῆς, Χατζηγηρηγορίου Γεώργιος, Συναξολοαγογράφος ἐτῶν 58, Χρυσοχοῦδης Δημ. Ζαχαροπλάστης, ἀντιπρόσωπος συνουμπουδίας ἐπαγγελματιῶν ἐτῶν 36, Φεχίρι Ὀτμανλῆ ράσπη πρόεδρος Τουρκικῆς νεολαίας ἐτῶν 34, Μάχμουτ Ραῖφ ἔμπορος ἐτῶν 36, Νικ. Πανόπουλος ἰχθυοπώλης ἐτῶν 48, Δημ. Σγούρας γεωργός ἐκ Ξυλαγανῆς ἐτῶν 50, Παν. Τσάλας ἔμπορος ἐτῶν 50, Γουδελῆς Μιχ. ἱατρός ἐτῶν 56, Ἐπαμ. Παπαμήτσοι ἔμπορος ἐτῶν 53, Χρ. Οἰκονομίδης ἔμπορος ἐτῶν 42, Εἰρήνη Μίλιου, Ἀργυροῦλα Παπαδοπούλου, Θεοδώρα Κουτσῶν ἀπὸ τὴν Ξυλογοιανῆν, Μιχ. Μοσχόπουλος δικηγόρος ἐτῶν 66 τῆ 29 Ἀπριλίου 1945.

Ὁ Γκαλήπ Βένης καταθέτει τὰ ἑξῆς :

Οἱ Βούλγαροι, ὅταν εἰσῆλθον εἰς τὴν Κομοτινῆν, ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἔλεηλάτουν τὰ Τουρκικὰ σπῆτια, στρατιῶται καὶ αξιωματικοὶ μετημφεσμένοι εἰς στρατιώτας. Ἐν τῇ ἀπογνώσει των οἱ Τούρκοι ἐκτυποῦσαν τενεκέδες διὰ νά ζητήσουν βοήθειαν καὶ εἰδοποιήσουν τοὺς γείτονας. Τὰς τρεῖς αὐτὰς νύκτας ὀνομάζουν ἀκόμη «Τενεκέ - Μπαϊράμ». Τὴν τετάρτην ἡμέραν ἐκλήθησαν εἰς τὸ στρατηγεῖον ὁ τότε Πρόεδρος τῆς κοινότητος Χαῆρ - σολ - Πάχ, ὁ ὀμιλῶν Γκαλήπ Βένης, ὁ Μουσταφᾶ Ἀγά, πρώην βουλευτῆς, ὁ Χατήπ Γιουσοῦρ πρώην βουλευτῆς, ὁ Παϊτάρ Μεχμέτ Βένης, πρώην βουλευτῆς καὶ ἄλλοι 5 προύχοντες καὶ ἠρωτήθησαν, διατι αὐτὸς ὁ θόρυβος. Ὁ στρατιωτικὸς διοικητῆς ἀργύσθη, ὅταν τοῦ ἐξετέθησαν τὰ πράγματα καὶ εἶπεν, ὅτι ἡ συκοφαντία αὐτῇ ἀποτελεῖ ὕβριν διὰ τὴν Μεγάλην Βουλγαρίαν. Τότε ὁ Γκαλήπ Βένης ὑπέδειξεν ἕνα παρόντα ἀξιωματικόν, τὸν ὁποῖον ἀνεγνώρισεν ὡς μετασχόντα τῆς λεηλασίας με ἐνδύματα ἀπλοῦ στρατιώτου. Ὁ Τούρκος Πρόξενος εἶχεν ὀψῶσει τὴν τουρκικὴν σημαίαν τὴν 23ην Ἀπριλίου, ἡμέραν ἐθνικῆς παιδικῆς εορτῆς τῶν Τούρκων καὶ οἱ Βούλγαροι νομίσαντες, ὅτι ἡ σημαία ὑψώθη διὰ τὴν εορ-

την του Ἁγίου Γεωργίου ἠθέλησαν νά τήν καταβιβάζουν. Ἐπειτα ἠνάγκασθησαν νά ζητήσουν συγγνώμην.

Ἐντός ὀλίγων ἡμερῶν ἐγκατεστάθησαν βουλγαρικά Ἄρχαι. Εἶχαν φέρεи ἐπιοικα ἔγγραφα καί ἐπιγράφην «Δῆμος Κομοτινῆς» καί ἄλλους τοὺς ἀπαλλήλους, διαρισμένους ἀπὸ τὴν Σόφειαν, δήμαρχον καί λοιποὺς. Εἰς κάθε κοινότητα ἦλθε Πρόεδρος, γραμματεὺς, χωροφύλαξ. Ὁ Ἰβάν Πλιάκωφ, τέως βουλευτὴς τοῦ Κιοσὲ Ἰβάνωφ, ἀρρώσων ὅτι: «Ἄν θά μείνῃ Ἕλληνας». Οἱ παριστάμενοι Ἕλληνας βεβαίουν ὅτι ἡ Λαγκασία ἐπεξετάθη εἰς τὰ Ἑλληνικά οὐκίως μὲ τὴν πρόφραση ὅτι ἐξήτουν κρυμμένο σιτάρι. Ἠνάγκασαν τὰς γυναικάς νά πηδαῦν διὰ νά ἴδουν μήπως ἔχουν κρυμμένες ἐπέσω τοὺς ἄρτους. Αὐτὰ π.χ. συνέβησαν εἰς τὸ σπίτι τοῦ παρισταμένου Ιατροῦ κ. Γουδέλη.

Δήμαρχος διώρισθῆ ὁ Δημ. Στέπλιεφ, δικηγόρος ἀπὸ τὴν Φιλιππούπολιν, μὲ βοηθοὺς τοὺς Χρίστο Χρίστιεφ καί Ράεφ. Ἡ τριμελής αὐτὴ ἐπιτροπὴ ἐτακτοῦσε τὸν Δῆμον, ὁ δὲ δήμαρχος ἐβήλασεν, ὅτι εἶχε δικτατορίαν νά ἐνδιαφεροθῆ μόνον διὰ τοὺς Βουλγάρους.

Ἀληθινὴ ἐπιδρομὴ δικηγόρων ἀπὸ τὴν Βουλγαρίαν ἔγινε, ὅι ὅποιοι κυριλεκτικῶς ἐλήστευσαν τοὺς ἀνθρώπους. Διὰ μίαν αἰτίαν π.χ. Σαίτηρον 1000 λάβα.

Κανείς ἀπὸ τοὺς Τούρκους δὲν ἦλθεν εἰς ἐπαφὴν μὲ τοὺς Βουλγάρους. Ὁ Μουφτίης, ὁ Γκαλήτ Βέης καί ἄλλοι 3 πρῶτοντες ἐξορίσθησαν εἰς Γκαμπρεβον ἐπὶ 6 μῆνας, κάθε εἰς εἰς χωριστὸν χωρίον, χωρὶς νά ἐπικοινωνοῦν.

Ὅταν ἐπέστρεψεν ὁ Γκαλήτ Βέης ἔμεινε εἰς τὴν Κομοτινὴν ἐπὶ 2 ἡ μῆνας καί πάλιν διετάχθη νά ἀναχωρήσῃ ἐντός 2 ὡρῶν δι' ἄλλους 6 μῆνας. Ἰσως αἴτιον τούτου ἦτο, ὅτι εἶπεν εἰς τοὺς Βουλγάρους ὅτι οἱ τίτλοι ἰδιοκτησίας τῶν (καπὶ) ἐπὶ τῆς Κομοτινῆς ἦσαν γερμανικοὶ καί ἀκυροί. Ἐξορίσθησαν ἐν ἄλλῃ 20 περίπου Μουσουλμάνοι.

Εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ Μουφτί ἦλθεν ἄλλος ἀπὸ τὴν Βουλγαρίαν, ὁ ὁποῖος ἐπορεύσε καπέλλο, δὲν ἐγκώριζε τὴν τουρκικὴν γλώσσαν καί πιθανώτατα ἔκαμε ἀντιμουσουλμανικὴν πολιτικὴν. Ἰσως νά εἶναι ἐπιβίβωνες καί διὰ τὴν κυρτόλησιν τοῦ Τζαμιού τῆς ἀγορᾶς τῆς Ξάνθης.

Τὸ ἔθλο ἦτο εἰς τὴν ἡμερησίαν διατάξει. Εἰς τὰ καταστήματα, κρεοπωλεῖα, ἰχθυοπωλεῖα κλπ. εἶχαν ἀναρτηθῆ αἱ περιφημοὶ πινακίδες «πάμοζα Ἰσουλμάνοι». (Μέλιον γιὰ τοὺς Βουλγάρους).

Τὰ δελτία τροφίμων ἦσαν δύο χρωμάτων. Τρόφιμα, ἰδίως κρέας, ἐπαίρων μόνον ὅσοι εἶχαν βουλγαρικά ὀνόματα.

Οἱ χωρικοὶ ἦσαν ἀποχρεωμένοι νά πικραδίδουν διὰ κάθε ἀγγελῶδα ἀρμημένον παρὸν γάλακτος. Εἰς χωρικοὺς ἐοπέθη εἰς ἔξορίαν ἐπὶ 6 μῆνας διότι ἀπὸ τὰς 3 ἀγγελῶδας του, ἐγκώρισε πατὰ τὴν πικραδίην τοῦ κτηνάτρου, δὲν ἠμποροῦσε νά δίδῃ 8 λίτρας γάλακτος ἡμερησίως.

Ἡ ἐπιστράτευσις ἀργασίας διὰ μὲν τοὺς Ἕλληνας ἔγινε κατὰ κλάσεις, ὅα δὲ τοὺς Τούρκους ἀνομαστικῶς.

Μερικοὶ ἀπέθανον ἀπὸ τυχαία ἀτυχήματα Ὁ ἐξόριστος δικηγόρος Ἀθ. Θεοδωρέδης, ἔτων 55, Πρῶτος τοῦ δικηγορικοῦ Σολλόγου, ἐταυφεκίσθη εἰς τὴν Βουλγαρίαν, Τούρκοι ἐφρονέθησαν δὲ εἰς τὴν περιφέρειαν Κομοτινῆς, τοῦ δὲ Τζακάλειντίν Ραμαδάν ἐπάσαν τὸ πόδι. Ἀκόμη εὑρίσκεται εἰς τὸ νοσοκομεῖον.

Εἰς τὰς κατὰ τῶν Μουσουλμάνων ἐνεργείας ἔθετε κάποιον φραγδὸν ἢ παρουσία τοῦ Τούρκου Πραξένου.

Τὰ καπνὰ ἠγοράσθησαν κατὰ γερμανικὴν διαταγὴν πρὸς 60 — 65 καὶ τέλος 90 ἕως 100 λέβα τὸ χιλιόγραμμα. Φόρος ἐπληρώοντο 90 λέβα κατὰ στρέμμα καὶ 5 λέβα κατὰ χιλιόγραμμα. Οἱ φόροι ἦσαν ἠδυσμημένοι καὶ τὰ 100 % διὰ τοὺς Ἑλληνας. Φόροι 10 % ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος καὶ 2 % ἐπὶ τῆς ἀξίας ὑπερβολικὰ ἐκτιμωμένης.

Κάθε Ἑλληὴν εἶχε δικαίωμα νὰ καλλιεργῇ μόνον 10 στρέμματα, ἐτλήρωνε ὅμως φόρον δι' ὅλα τὰ χωράφια του, καὶ διὰ τὰ ἐπιτεταγμένα. Οἱ Βούλγαροι δὲν ἐπλήρωναν φόρον.

Τὴν 3 Μαρτίου 1942 συνελήθησαν κατὰ τὸ μεσονύκτιον ὄλοι οἱ Ἑβραῖοι, 770 ἄτομα περίπου καὶ ἀτήχθησαν. Δὲν εἶναι γνωστὸν, πόσοι ἐσώθησαν.

Μὲ τὴν πρόφασιν ὅτι τὸ νερὸ τῶν πηγαδῶν ἦτο ἀκατάλληλον ἔδρυσαν ταμεῖον ὑδρεύσεως μὲ προϋπολογισμὸν 13.000.000 λέβα διὰ τὰ ἔργα. Ὡς πρώτην ἐπίσταν ὕδριν ἐπλήρωσαν οἱ κάτοικοι 3.000.000 λέβα.

Τοὺς Ἀρμενίους μετεχειρίσθησαν κατ' ἀρχάς, ἔπειτα καὶ τοὺς Βουλγάρους, διότι οἱ Ἀρμενιοὶ ἀμέσως ἀπέστειλαν εὐχαριστήρια τηλεγραφήματα ἐπὶ τῇ ἀπελευθερώσει καὶ διοργάνωσαν καὶ ἑορτάς.

Εἰς τὴν Μαρωνεῖαν οἱ κάτοικοι ὑπεχρεοῦντο νὰ παραβίδουν τὰς ἐλαίας πρὸς 7 λέβα τὸ κιλὸν, ἐπλήρωναν δὲ 24 λέβα φόρον διὰ κάθε δένδρον. Μίαν φορὰν πού διενεμήθησαν ἐλαίαι μὲ δελτίον ἐπωλήθησαν πρὸς 90 λέβα.

Εἰς κάθε παραγωγὸν ἄσθησαν 10 χιλιόγραμμα ἐλαίας κατ' ἄτομον καὶ 1 ὀκτὸ λάδι κατὰ οἰκογένειαν.

40 στίβια τῆς Μαρωνεῖας κατεδαφίσθησαν διὰ νὰ κατασκευασθοῦν ὀχυρά, ἐλεγκητήθη δὲ καὶ τὸ μουσεῖον τῆς Μαρωνεῖας.

Εἰς τὰς ἀγροτικὰς οἰκογενείας εἶχαν ὑποσχεθῆ 3 χιλιόγραμμα καλαμπόκι κατ' ἄτομον διὰ κάθε μῆνα, ἀλλ' ἔδωκαν μόνον δι' ἓνα μῆνα.

Ἡ ἀπαγόρευσις ἐργασίας ἦτο γενικὴ. Ὁ ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος Μάξιμος εἰς ταύτας λόγους τοῦ ὑβρίζε τὴν Ἑλλάδα καὶ τοὺς Ἑλληνας. Ἐκλεψε τὰ ἀμφία καὶ τὰ χαλιὰ τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ μετὰ τὴν συνθηκολόγησιν τῆς Βουλγαρίας ὑπεχρεώθη νὰ τὰ ἀποδώσῃ.

Εἰς τὰ δικαστήρια ἐφημερίζετο ἡ βουλγαρικὴ νομοθεσία. Εἰς δικηγόρος ἔγραψε εἰς τὰς προτάσεις του: «Υπῆρχε κάποτε Ἑλλάς. Σήμερον ὅμως ἡ Ἑλλάς ἀπέθανε καὶ οἱ νόμοι τῆς δὲν ὑπάρχουν πλέον.»

Ἐν ἀδυναμίᾳ πληρωμῆς φόρων ἐγένετο κατάσχεσις ἐπίπλων. Ἀνευρέθη ἔγγραφον τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ Ἐάνθης Γκιρτζίκωφ, διὰ τοῦ ὁποίου συνεκαλεῖτο εἰδικὴ σύσκεψις τῶν προϊσταμένων τῶν ὑπηρεσιῶν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ καθηγητοῦ Μπόντσεφ διὰ νὰ καθορισθοῦν τὰ μέσα τοῦ ἐκβουλγαρισμοῦ τῆς Δυτικῆς Θράκης. Τὸ ἔγγραφον τοῦτο ἠθέλησαν οἱ Βούλγαροι νὰ ἐξαφανίσουν, ὅταν ἐσυνθηκολόγησαν, ἀλλ' Ἑλληνας τὸ ἔρπασαν ἀπὸ τὰ χέρια τῆς δακτυλογράφου καὶ τὸ παρέδωκαν εἰς τὸν Ἀθ. Ἀθανασαΐδην, διευθύνοντα τὴν Νομαρχίαν Ραδόνης, ὁ ὁποῖος τὸ παρέδωκε εἰς τὸν Νομάρχην τοῦ ΕἶΜ Ἀπόστολον Ἀποστολίδη. Ὁστος φαίνεται ὅτι τὸ ἔχασε, βεβαίως ὅμως, ὅτι εἶδαν τὸ ἔγγραφον οἱ κ.κ. Νικ. Πανόπουλος, Γεώργιος Δατσαρίδης, Παν. Γερασίμου κ.ά.

Τὸ Ἡρώων ἀνετράπη καὶ κατεθρυμματίσθη παρόντων τοῦ Νομάρχου

Γιβάν Τσάνεφ, τοῦ δικηγόρου Πουριάκωφ καὶ τοῦ ταμίου τῆς κοινότητος Χρίστου Καραϊβάνωφ.

Ὁ κ. Δημήτριος Σγούρας, ἀπὸ τὴν Ξυλαγανὴν καταθέτει, ὅτι ἠναγκάσθη νὰ σπάσῃ 150 κιβ. μέτρα πέτρα. Οἱ Βούλγαροι εἶχαν συλλάβει 44 κατοίκους, 4 ἀπέθαναν εἰς τὸ κρατητήριον ἀπὸ τὸ ξόλο. Ἐκομῶν οἱ Βούλγαροι αὐτιά, ἔβγαλαν μάτια. Τὸν υἱὸν του τὸν ἑσκότωσαν με ξόλο. Ὅλα τὸ χωριὸ ἔληστεύθη καὶ ἐφονεύθησαν ἐν ὄλῳ 30 ἄτομα ἀπὸ τὰς 500 οἰκογενείας τοῦ χωριοῦ.

Ἡ Θεοδώρα Βουτσίδου, ἀπὸ τὴν Ξυλαγανὴν, καταθέτει ὅτι τὴν ἠναγκάσσαν νὰ μείνῃ 2 ἡμερονόκτια με ψηλά τὰ χέρια. Τὸν ψιῆρα της τὸν ἑσκότωσαν. Εἰς ἐκ τῶν συλληφθέντων εἶχε ὄπλον. Ἐσκότωσε ἕνα Βούλγαρον καὶ ἔπειτα ἠτοκτόνησε. Οἱ ἄλλοι ἦσαν ἀσπλοι.

Εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Ξυλαγανῆς ἐφονεύθησαν ὡς ὀπιοποι τροφοδοσίας ἀνταρτῶν 30 εἰς τὴν Ξυλαγανὴν, 5 εἰς τὸ Κόσμος, 8 εἰς τὸν Ἐβρενον, 8 εἰς τὴν Κρωβόλην, 3 εἰς τὸ Γρώκτιον καὶ 4 εἰς τοὺς Ἀσκητάς, ἐν ὄλῳ 59 ἄτομα.

Ἄριθ. 18

ΚΟΜΟΤΙΝΗ

Ὁ Δημήτριος Παπαναστασίου, ποτοποιός, ἐτῶν 38, καταθέτει τῆ 29 Ἀπριλίου 1945 τὰ ἀκόλουθα:

Ἰδιαιτέρως ἀδίκωον οἱ Βούλγαροι τοὺς Ἕλληνας, οἱ ὅποιοι ἐφυγαν ἄλλοτε ἐκ Βουλγαρίας μετὰ τὴν συνθήκην Καφαντάρη — Μολώφ. Οὕτως ἐξηγεῖται καὶ τὸ γεγονός ὅτι ἐν Δράμα εἰς τὸν συνοικισμὸν Στενυμαχιτῶν ἔσφαξαν σχετῆν ἡλοὺς τοὺς ἀνδρας. Τὸ πρῶτον μέλημα τῶν Βουλγάρων ὅταν ἐπέδραμον εἰς Μακεδονίαν καὶ Θράκην, ἦτο νὰ ἐξοντώσουν οικονομικῶς τοὺς Ἕλληνας. Μία οἰκογένεια Ἑλληνικὴ ἐπλήρωσε ἀπὸ 5—10 χιλιάδας ἐνιαυτῶν τὸν χρόνον δημοτικὸν φόρον. Ἰδιαιτέρως ἄδικον εἶδῶ εἰς τὴν Κομοτινὴν εἰσέπραττον ἀπὸ 5—10 χιλιάδας λέβα τὸν χρόνον κατὰ οἰκογένειαν ὡς φόρον ὑδραύσεως. Ἡ ἀξία τῶν ἀκινήτων ὑπελογιζέτο εἰς τὸ διπλάσιον καὶ τριπλάσιον — καὶ τὸ ποσὸν ἐκείνο ἐφορολογεῖτο πρὸς 2 %. Ὁ ἴδιος ἐπλήρωσε ἐπὶ ἀξίας 500 χιλιάδων λέβα ἀκινήτου 18.600 λέβα, καὶ ἔχει τὰς σχετικὰς ἀποδείξεις. Εἰς τοὺς μικροεπαγγελματίας, εἰς ὄσους ἐπέτρεψαν τὴν ἐξάσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματος, ἐπέβαλον φόρον 15—20 χιλιάδας λέβα τὸν χρόνον — ἐνῶ συμφώνως μετὰ τὴν Ἑλληνικὴν φορολογίαν εἶναι ζήτημα, ἂν θὰ ἐπλήρωναν 1000 — 1500 λέβα, τὸ ἔτος. Ὁ ἴδιος ἐπλήρωσε 51 χιλιάδας λέβα τὸ ἔτος διὰ δικαίωμα ἐπαγγέλματος. Ἐπίσης ἐπλήρωσε φόρον καθαρῶς προσόδου 26 ½ ἐπὶ τοῖς χιλίοις. Διὰ νὰ φανῇ, ὅτι παρέχουν καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας τὸ δικαίωμα ἐργασίας, ἀφησαν εἰς ἕναν ἐλάχιστον ἀριθμὸν Ἑλλήνων περίπου 1—2% τὸ δικαίωμα ἐργασίας διὰ προσωρινῶν ἀδειῶν. Κατὰ τὸ ἔτος 1942 — 43 παρετάθη τὸ δικαίωμα ταῦτα. Ὑπαχρεωτικῶς ἐπέβαλον εἰς τὸν ἴδιον τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1942 Βούλγαρον συνταξίον, ὅστις ἐλάμβανε τὰ 50 % δίχως καταβολὴν ἰδιαιτέρων κεφαλαίων. Κατ' οὐσίαν ὁμοίως ὁ ἴδιος εἶχε μεταβληθῆ εἰς ὀπάλληλον τοῦ Βουλγάρου. Οὐδέποτε τοῦ ἐδόθη ἀδεια νὰ ἐξέλθῃ τῆς πόλεως τῆς Κομοτινῆς. Τὸν Αὐγούστου τοῦ 1943 δὲν ἐδόθη πλέον ἀδεια ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος εἰς οὐδένα Ἕλληνα καὶ ἐλάβωμεν ὅλοι προθεορίαν 1 μη-

νός να εκποιήσωμεν τὸ ἐμπόριόν μας. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴνπροθεσίαν αὐτὴν οἱ Ἕλληνες δὲν ἐκλείσαν ἀπὸ μόνου τὰ καταστήματά των. Τότε ἦλθε ἐπιτροπὴ ἀπὸ Βουλγάρους καὶ ἐσφράγισε τὰ καταστήματα, τὰ ὁποῖα περιήρχοντο εἰς τὴν ὠπηρεσίαν τοῦ Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου, χωρὶς ὁ Ἕλλην ἰδιοκτῆτης νὰ ἔχη δικαίωμα νὰ διαθέσῃ τὸ ἐμπόρευμά του.

Ὅστω ἠναγκάσθησαν οἱ Ἕλληνες ἀντὶ εὐτελεστάτων τιμῶν νὰ ἐκχωρήσουν τὸ ἐμπόρευμά των εἰς Βουλγάρους. Ἐπίσης βάρυν φόρον κατέβαλεν ὁ ἴδιος εἰς τὸν λεγόμενον ἐμπορικὸν σύλλαγον, 6.500 λέβα τὸ ἔτος. Ἐκτὸς ὅμως αὐτοῦ καὶ μηνιαίον φόρον 250 λέβα. Εἰς ὄσους δὲν ἐχορηγήθη ἡ ἄδεια ἐπαγγέλματος, δηλαδὴ εἰς τὰς 99 % τῶν Ἑλλήνων, αὐτοὶ ἔπαιρναν ὑποχρεωτικῶς Βούλγαρον συνεταιίρον, ὁ ὁποῖος γρήγορα ἔδιωχνε τὸν Ἕλληνα καὶ τοῦ ἔπαιρνε ὅλην τὴν ἐπιχείρησιν καὶ περιουσίαν. Ὑπολογίζεται, ὅτι εἰς τὴν Κομοτινὴν ἦλθον καὶ ἐγκατεστάθησαν εἰς τὰ σπίτια τῶν Ἑλλήνων 10.000 Βούλγαροι. Αἱ Ἑλληνικαὶ οἰκογένειαι ἢ ἔφευγαν ἢ ἠναγκάζοντο νὰ κατοικήσουν ἀνὰ τρεῖς οἰκογένειαι εἰς ἓνα σπίτι. Πάντως οἱ Βούλγαροι ἔπαιρναν τὰ καλύτερα σπίτια. Ἐπίσης ἄλλοι 10.000 Βούλγαροι εἶχαν ἐγκατασταθῆ εἰς τὴν ἀγροτικὴν περιφέρειαν τῆς Κομοτινῆς, καὶ ὅλοι αὐτοὶ ἐπῆραν τὰ σπίτια καὶ τὰ κτήματα τῶν Ἑλλήνων. 2000 ἦσαν περίπου οἱ ὑπάλληλοι Βούλγαροι ἐν Κομοτινῇ. 380 ὑπάλληλους εἶχε μόνον ὁ Δῆμος Κομοτινῆς. Ὅλοι οἱ ἔπαικοι Βούλγαροι ἦσαν ἀπὸ τὰς κατώτατα λαϊκὰ στρώματα καὶ δὲν εἶχαν καμίαν εἰδικότητα, οὔτε ἐγνώριζαν καμίαν τέχνην. Μία βουλγαρικὴ οἰκογένεια, πού ἤρχετο νὰ ἐγκατασταθῆ εἶχε μαζί της ὀλιγώτερον ἀπὸ 50 κιλά ἀπυσκευασ, καὶ ἀμέσως ἀποκτοῦσε σπίτι, ζῶα, ἐπιπλα. Ὅταν ὅλοι αὐτοὶ ἔφυγαν ἀπ' ἐδῶ, ἦσαν πολὺ καλὰ ντυμένοι καὶ πλούσιοι. Εἰς τὰ χωριά ἢ ἐγκατάστασις τῶν Βουλγάρων καὶ ὅλη ἡ διαδικασία τῆς λεηλασίας ἐγίνοντο κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον: Πρῶτα ἔβιαχναν τοὺς Ἕλληνας χωρικοὺς ἀπὸ τὰ σπίτια, ἔπειτα τοὺς ἔπαιρναν τὰ κτήματα καὶ τὰ ζῶα. Ἐν τῷ μεταξύ, ἂν ἤθελαν ν' ἀλλάξουν σπίτι οἱ Βούλγαροι, ἔδιωχναν πάλιν τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς ἔπαιρναν τὸ σπίτι. Οἱ Βούλγαροι, πού ἤρχοντο νὰ ἐγκατασταθῶν μυνίμως ἐδῶ, ἐλάμβαναν ἀπὸ τὴν βουλγαρικὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν ἓνα ἐφ' ἀπαξ βόήθημα 60 χιλιάδες λέβα. Οἱ Βούλγαροι εἰσέπραξαν ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας χωρικοὺς ἅλα τὰ πρὸς τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος χρέη των. Ἀλλὰ ἐδῶ εἰσέπραξαν καὶ ὅλα τὰ καθυστερούμενα χρέη τῶν πολιτῶν Ἑλλήνων πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον. Ἡ ἀγγραφεὶα καὶ ἡ προσωπικὴ ἐργασία ἦτο ἐδῶ καθολικὴ. Ὅλοι οἱ ὑπάλληλοι Βούλγαροι ὠπηρετοῦντο ἀπὸ Ἕλληνας ἀγγραφευμένους πρὸς τοῦτο. Οἱ Ἕλληνες τοὺς ἔφερναν ξύλα ἀπὸ τὸ βουνό, οἱ Ἕλληνες ἐδούλευσαν εἰς τοὺς στρατώνας. Οἱ Ἕλληνες ἐκαθάριζαν εἰς τὰ βουνὰ τοὺς δρόμους ἀπὸ τὰ χιόνια τὸν χειμῶνα, ὅλα οἱ Ἕλληνες. Κατὰ τὸν Αὐγουστον τοῦ 1944 ὁ στρατιωτικὸς διοικητὴς Κομοτινῆς διέταξε νὰ παρουσιασθῶν ὅλοι οἱ ἄρρενες ἀπὸ 16—60 εἰς τοὺς στρατώνας, νὰ ἔχουν μαζί των τρόφιμα δύο ἡμερῶν καὶ μία κουβέρτα. Παρουσιάσθημεν ὅλοι. Τότε ὅμως κατὰ καλὴν μας τύχην ἐγινε κυβερνητικὴ ἀλλαγὴ εἰς Σόβιαν. Ὁ διοικητὴς διὰ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἀνέργειάν του αὐτὴν, διέταξε τότε ὅλον τὸν ἄρρην πλῆθυσμόν νὰ ἐργάζεται εἰς καταναγκαστικὰ ἔργα ἐπὶ 10 ἡμέρας, ἐνῶ ὁ ἀρχικὸς του σκοπὸς ἦτο ἄλλος ἢ νὰ μᾶς ὀδηγήσῃ εἰς ἀμηρίαν ἢ νὰ μᾶς ἐκδιώξῃ. Οἱ Βούλγαροι ἐξεβίαζον τοὺς Ἕλληνας εἰς πᾶσαν περίπτωσιν. Ὅταν εἶχε κα-

νεις "Ελλην ἀνάγκην δικηγόρου Βουλγάρου τότε ἐπλήρωσε 1.000 λέβα διὰ μίαν αἴτησιν. Διὰ τὸ ψευδοκίνημα τοῦ 1941 πιστεύει, ὅτι ἔγινε ἀπὸ τοὺς Βουλγάρους, οἱ ὁποῖοι παρέδουσαν καὶ μερικοὺς δικούς μας κομμουνιστάς, οἱ ὁποῖοι ἦσαν διευθυνόμενα. "Αν ἤθελον οἱ Βούλγαροι μποροῦσαν νὰ τὸ προλάβουν, ἀλλὰ τὸ ἄφησαν νὰ ἐκδηλωθῆ καὶ ἐκίνητοποίησαν ἀλόκληρον τὸν στρατιωτικὸν τους μηχανισμόν ἐναντίον τοῦ ἀθώου πληθυσμοῦ.

Ἄριθ. 19

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΙΣ

Ὁ Πρόδρομος Βλασ. Κουτουμάλης, ἐτῶν 20, ἀπὸ τὴν Αἰσούμην, καταθέτει τῇ 30 Ἀπριλίου 1945:

Τὸν Μάϊον τοῦ 1941 ἀπήχθην εἰς Κοζμάνοβον διὰ καταναγκαστικὴν ἐργασίαν. "Εμείνα 8 μῆνας. Μοῦ ἐδόθη ἄδεια 3 μηνῶν διὰ τὸ χωριὸ μου καὶ ἔπειτα ἀπήχθην δι' ἄλλους 8 μῆνας εἰς Κούλαν καὶ Σιδηρόκαστρον. Οἱ ἐργαζέμενοι ἦσαν σχεδὸν γυμνοί. Σόλο καὶ βρυσιές διαρκῶς.

"Ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ μεταφέρουν ὠρισμένον ἀριθμὸν δεξαλιῶν χώματος κάθε ἡμέραν. Τροφή 200 γρ. μπομπότα καὶ 5 πιπεριές νεράβραστες. "Ὅτι λεπτὰ κατάρθωναν νὰ παίρνουν κρυφὰ ἀπὸ τὰ σπῖτια των, τὰ ἔκρυβεν διὰ νὰ τὰ δώσουν εἰς τοὺς ὑπαξιωματικούς, διὰ νὰ πάρουν τὴν ἄδεια. "Ἐτοι δὲν ἠμποροῦσαν νὰ τὰ χρησιμοποιήσουν διὰ φαγί. Τοὺς δηλώνοντας ἰσθμῆναιαν ἐξήταζον οἱ ἱατροί, οἱ ὁποῖοι συνήθως τοὺς εἴρισκαν ὑγιεῖς καὶ τοὺς κατεδίκαζον εἰς 150 ἢ 250 ραβδισμοὺς μὲ ρόπαλον. "Ἐνεκα τούτου οἱ ἄρρωστοὶ ἐπροτιμοῦσαν νὰ κρύπτονται στὰ χόρτα καὶ νὰ πεθαίνουν παρά νὰ παρουσιάζωνται στοὺς ἱατροὺς. Ἀπὸ τὴν ἡμάδα του 35 ἀπέθανον. Τὸ ξύλο ἐν γένει ἦταν φοβερό.

Ἄριθ. 20

ΑἰΣΥΜΗ (πρὸς Β. τῆς Ἀλεξανδρουπόλεως καὶ πλησίον τῆς οὐδετέρας ζώνης τοῦ Ἐβρου.)

Εἰς τὸ κοινοτικὸν κατάστημα οἱ Κώστας Κάλφας, ἐτῶν 20, γραμματεὺς τῆς κοινότητος, Ἄντ. Β. Πατοιῖης, ἐτῶν 46, γεωργός, Ἄθαν. Θ. Παπαγγέλου γεωργός, ἐτῶν 45, Ἰορδάνης Κεπεθίδης, ἐτῶν 35 γεωργός, παρισταμένων 15 ἄλλων κατοίκων, κατέθεσαν τὰ ἑξῆς τῇ 30 Ἀπριλίου 1945:

Τὴν 27ην Ἀπριλίου 1941 εἰσηλθεν εἰς τὴν Αἰσούμην ἕν Βουλγαρικὸν τάγμα. Κατ' ἀρχάς ἡ διαγωγή των ἦτο καλή, διὰ νὰ μὴ φύγουν οἱ κάτοικοι εἰς τὴν οὐδετέραν ζώνην, μόνον τὰ ὅπλα ἐξήτησαν ἐπὶ ποινῇ θανάτου. Μετὰ δύο μῆνας ὅμως, ἀφοῦ ἐτοποθέτησαν φυλάκια πλησίον τῶν συνῶρων πρὸς τὴν οὐδετέραν ζώνην, ἤρχισαν αἱ πιέσεις παντὸς εἶδους.

Ἀπὸ τὰς ἀρχάς τοῦ 42 ἤρχισαν νὰ ἔρχωνται Βουλγαροὶ πολιταί, μέλη τοῦ Κομιτάτου. Μόνοι κατ' ἀρχάς ἐδιάλεγαν τὰ κάπως καλὰ σπῖτια καὶ ἔπειτα ἔφερναν καὶ τὰς οικογενείας των. Οἱ Ἕλληνας ἠναγκάζοντο νὰ μένουν 2—3 οικογένειαι εἰς ἕνα σπῖτι καὶ ἦσαν ὅλοι ἀλληλέγγυοι, ὅτι δὲν θὰ ἔφευγε κανεὶς. "Ἐτοι ἦλθαν 26 βουλγαρικαὶ οικογένειαι. "Ἡρπασαν τότε ὅλα τὰ χωράφια πλησίον εἰς τὸ χωριὸ καὶ ἀπὸ τὰ μακρυνὰ τὰ καλύ-

τερα, καθώς και όλα τα χωράφια εκείνων, που είχαν αναχωρήσει. Και τότε ήρχισεν η λεγομένη επιστράτευσις εργασίας (Προβέρητ = Παρών). Εις τὰς 7 τὸ πρωὶ καὶ εἰς τὰς 6 τὸ βράδυ, ὅλοι οἱ ἄνδρες ἀπὸ ἡλικίας 16 ἐτῶν παρουσιάζοντο εἰς τὸ κοινοτικὸν κατάστημα μετὰ τὰ ζῶα των, ἐφ' ὅσον εἶχον, καὶ ἐλάμβανον διαταγὰς διὰ τὰς ἀγαρείας. Εἰργάζοντο χωρὶς ἀμοιβῆν καὶ χωρὶς ψωμί καὶ κάθε Βούλγαρος εἶχε δικαίωμα νὰ δέρνη. Ἐπρωγαν τοὺς κόκκους τοῦ καλαμποκιοῦ, τοὺς ὁποίους ἤλεθαν μετὰ εἰδικὴν ἄδειαν. Ἀπὸ τὴς 22 Ἰουνίου 1942 ἤρχισαν ἔρευναν εἰς τὰ σπίτια διὰ τρόφμα, τὰ ὁποῖα ἔπαρναν καθὼς καὶ ὅτι ἄλλο ἀντικείμενον ἀξίας εὐρισκόν. Τὴν 5ην Ἀπριλίου 1942 ἤρχισε ἡ διανομὴ 50 γραμ. καλαμποκίου (εἰς σπυριά) κατ' ἄτομον καὶ ἡμέραν, ἀλλ' ὄχι τακτικὰ καὶ οὕτω ἤρχισεν ἡ πείνα. Εἰς τοὺς Βουλγάρους ἐδίδοντο 590 γραμ. ψωμί σιταρίου. Τὸ χωριὸν εἶχε κανονικῶς 3 ἢ 4 θανάτους καὶ 70 γεννήσεις κατ' ἔτος.

Κατὰ τὸν καιρὸν τῆς καταχῆς ἀπέθανον 70, ἐκτὸς τῶν φονευθέντων. Γεωργικὰ ἐργαλεῖα, ἀμάξια, ζῶα ἠρπάγησαν. Τὸ χωριὸν εἶχε ἀρσενιδῶντα ζῶα 300, ἄλογα 40, γαϊδούρια 100, ἀγελάδες 500, πρόβατα 1500 καὶ γίδια 800. Τώρα ἔχει: Ἀρσενιδῶντα 36, ἄλογα 1, γαϊδούρια 5, ἀγελάδες 35, πρόβατα 50, γίδια 40.

Ἐν ὅσῳ εἶχαν μερικὰ ζῶα, ἠναγκάζοντο νὰ παραδίδουν ὅλο τὸ γάλα εἰς τὴν ὑπηρεσίαν συγκεντρώσεως πρὸς 2 λέβα τὸ λίτρον. Τὰ χρήματα τὰ εἰκαιμιὰ Βούλγαρος Πρόεδρος τῆς κοινότητος διὰ νὰ τὰ μοιράσῃ, ἀλλ' οἱ κάτοικοι δὲν ἔπαιρναν τίποτα. Τὸ μαλλὶ ὅλο τὸ ἐβιδαν πρὸς 40 λέβα εἰσοδήμως. Πράγματι ἔπαιρναν 25 ἢ καὶ τίποτε, 500 μελισσοῖα κατεσχέθησαν, τὰ ὁποῖα οἱ Βούλγαροι κατέστρεψαν, ὅταν ἔφυγαν. 32.000 δικάδες καπνὰ μπάσιμιά ἐπῆραν οἱ Βούλγαροι χωρὶς ἀπόδειξιν ἀπέναντι χρεῶν πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν.

Ἀπὸ τὸν Ἀλέξανδρον Κεχαγιόγλου ἐπῆραν ἄνευ πληρωμῆς 30.000 δικάδες ἀσβέστι.

Ἐπλήρωναν φόρον διὰ τὰ ἀρταγέντα χωράφια 1.400 -- 1.500 λέβα κατὰ κλῆρον καὶ φόρον 2% ἐπὶ τῆς ἀξίας τῶν σπιτιῶν, τὴν ὁποίαν οἱ Βούλγαροι ὑπερεξώγκωναν αὐθαίρετως. Κάποτε ὁ Βούλγαρος πρόεδρος ἔχασε 2 χῆνες. Ἡ οὐνοικία ἐπλήρωσε 10.000 λέβα ἀποζημιώσιν.

Τὸ Ἡρῶν κατεστράφη.

Ὁ ἱερεὺς ἀπέθανε δύο ἢ τρεῖς μῆνας μετὰ τὴν εἰσβολὴν ἀπὸ τὴν κακουχίαν, τὰ βιβλία τῆς ἐκκλησίας καὶ τὰ σχολικὰ βιβλία ἐκάησαν. Ἦλθε Βούλγαρος παπᾶς ἀπὸ τὴν Βουλγαρίαν καὶ Βούλγαρος διδάσκαλος, τὰ παιδιὰ ὅμως τῶν κατοίκων δὲν ἐπῆγαν εἰς τὸ βουλγαρικὸν σχολεῖον, διότι ὅλοι ἐδήλωσαν Ἑλληνικὴν ὑποκοότητα.

Ἀπὸ τὴν πείναν ἠναγκάζοντο οἱ κάτοικοι νὰ εὐγουν πρὸς τὴν οὐδετέραν ζώνην. Οἱ Βούλγαροι ὅμως ἐνήθρευον καὶ ὄσους συνελάμβανον τοὺς ἔσπερναν εἰς τὸ χωριὸν καὶ τοὺς ἐσκότωναν μετὰ ξόλα, ἢ τοὺς ἐκτελοῦσαν μέχρι νηπίων. Ἐτσι ἀπὸ τὸ χωριὸν ἐφονεύθησαν 23 ἄτομα, 5 γυναῖκες, 2 παιδιὰ, 7 καὶ 9 ἐτῶν καὶ 16 ἄνδρες, ἀλλ' ἐν ὄλῳ εἰς τὴν περιοχὴν ἐφονεύθησαν 400 περίπου ξέ ἄλλων χωρίων.

Ἐπὶ 203 σπιτιῶν, 73 κατεστράφησαν ἔντελῶς, ἠναγκάσθησαν δηλαδὴ οἱ κάτοικοι νὰ τὰ κατεδαφίσουν καὶ μετὰ τὰ ὑλικά νὰ οἰκοδομήσουν στρατιωτικὰ κτίρια. Παραμένουν 30 -- 35 σπίτια περίπου κατοικήσιμα, ἀλλὰ χωρὶς παράθυρα καὶ ταβάνια.

Ὁ Σάββας καὶ ὁ Κωνσταντῖνος Χαλκίδης, σιδηρουργός, ὁ εἰς καὶ πεταλωτής, ὁ ἄλλος, ἤργάζοντο εἰς τὴν ὀπηρεσίαν τῶν Βουλγάρων ἐπὶ 3½ ἔτη χωρὶς καμμίαν ἀμοιβήν.

Ἐπίσης ὁ ὑποδηματοποιὸς Ἐλευθ. Χ. Ἀναστασίου καὶ ὁ καρποποιὸς Ἡλιάδαρος Τζεμπελίδης.

Οἱ κάτοικοι, ὅταν κατάρθωναν νὰ εἶδουν ὀλίγα καλαμπόκι ἢ σιτάρι τὸ ἄλεθον μὲ χειρομύλους, ἔβαζαν δὲ τὰ παιδιά νὰ παίζουν μὲ τενεκέδες γιὰ νὰ μὴν ἀκοῶνται. Οἱ Βούλγαροι ὅμως τὸ ἀντελήφθησαν καὶ κατέσχον τοὺς χειρομύλους, ἀφοῦ ἔβρισαν τοὺς κατόχους των.

Ἄριθ. 21

ΑΒΑΣ (μεταξὺ Ἀλεξανδρουπόλεως καὶ Αἰούμης).

Εἰς τὴν πλατείαν τοῦ χωρίου οἱ Ράλλης Κυρίδης, ἐτῶν 40, κουρεὺς, Ἀπόστολος Ζεοσάν, ἐτῶν 62, οἰκοδόμος, Γεώργιος Κωδωνίδης, ἐτῶν 38, γραμματεὺς τῆς κοινότητος, Ἀνέστης Βελλίδης, ἐτῶν 37, γεωργός, Ἰωάν. Κατζηαβραμίδης, ἐτῶν 23, πεταλωτής, παριστοιμένων καὶ πολλῶν ἄλλων κατοίκων, κατέθεσαν τῇ 30 Ἀπριλίου 1945, παρόμοια πρὸς τὰ τῆς Αἰούμης.

Εἰς τὸ χωρίον κατοικοῦν 300 περίπου οἰκογένειαι. Ἦλθαν 67 οἰκογένειαι ἐποικῶν καὶ κατὰ καιροὺς ἐπετάχθησαν 170 σπίτια μὲ προθεωμίαν 2 ὥρῶν. Οἱ ἔποικοι ἤλλαξαν σπίτια διὰ νὰ τὰ γυμνώσουν. Ἐνῶ κανονικῶς τὸ χωριὸ εἶχε 2-3 θανάτους κατ' ἔτος, ἀπέθαναν κατὰ τὴν κατοχὴν 50 άτομα. Τὸ χωριὸ εἶχε 400 βόδια, 700 ἀγελάδες, 100 ἄλογα, 150 γαϊδούρι, 60 μουλάρια, 500 πρόβατα, 2.500 γ.δια. Ἐμειναν 10 βόδια, 23 ἀγελάδες, κανένα ἄλογο, 1 μουλάρι, κανένα γαϊδουρί, κανένα πρόβατο, γίδια 100, γάλα καὶ μαλλὶ συνεκεντρῶνοντο καὶ ἐπλήρωνοντο εἰς εἰτελεῖς ὑμᾶς, ὅπως εἰς τὴν Αἰούμην, 500 μελίσσια κατεσχέθησαν καὶ κατεστράφησαν. Ἐπίσης ἤρπάγησαν 3.000 κιλά καπνά.

Ἀφαίσεις χωραφῶν, ἀγγορεῖαι, φόροι ἐπὶ τῶν ἀρπαγέντων χωραφῶν, ὅπως εἰς τὴν Αἰούμην.

Ὁ Ἰωάννης Κατζηαβραμίδης ἐπλήρωσε διὰ κληρὸν 33 στρέμματα φέρον 9.500 λέβα κατ' ἔτος. Ὁ Ἀνέστης Βελλίδης διὰ 40 στρέμματα ἐπλήρωσε 5.000 λέβα, ἐπειδὴ δὲ ἔκρυψε ὀλίγον σιτάρι διὰ τὰ παιδιά του ἐδάρη, ἐφυλακίσθη ἐπὶ 20 ἡμέρας καὶ ἐπλήρωσε πρόστιμον 5.000 λέβα. Ὁ Ἀγγελος Σπυρίδιος ἐπλήρωσε 4.500 λέβα διὰ 40 στρέμματα καὶ ἐπειδὴ εὐρήκων εἰς τὸ σπῆτι του 50 ὀκάδες ἀλευρι ἐδάρη καὶ ἐπλήρωσε 1.500 λέβα πρόστιμον.

Εἰς Βούλγαρος στρατιώτης ἔκλειψε τὸ ραδιόφωνον τῆς κοινότητος. Οἱ Εὐάγγελος Κυριακίδης καὶ Ράλλης Κυρίδης τὸν ἀνεκάλυψαν καὶ τὸν ἐπέδειξαν. Ἐπὶ μίαν ὀλόκληρον ἡμέραν ἐδέρνοντο καὶ τοῦ ἐνὸς ἔπαυται τὸ πόδι. Ἐπειδὴ ὁ Ἰωάννης Κατζηαβράμης δὲν ἐπῆγεν εἰς τὴν ἀγγορεῖαν, ἔβρισαν τὸν πατέρα του εἰς βαθμὸν, ὥστε μετὰ 10 ἡμέρας ἀπέθανεν.

Ὁ ἱερεὺς ἑταῶθη καὶ ἐδάρη, τὰ βιβλία ἐκάησαν καὶ ἦλθαν Βούλγαροι καπῶδες καὶ διδάσκαλοι.

10 κάτοικοι ἐφονεύθησαν, διότι ἐπεχείρησαν νὰ φύγουν εἰς τὴν οὐδετέραν ζώνην καὶ ἄλλοι 10 ἀπέθαναν ἀπὸ τὸ ἐξόλο. Ἐν γένει ὁ Ἄβας καὶ ἡ Αἰούμη ἦσαν τὸ σφαγεῖον τοῦ Ἐβρου. Κάθε ἡμέρα σχεδὸν ἐπιμνοῦσαν οἱ Βούλγαροι μὲ ἀνθρώπους πού εἶχαν συλλάβει καὶ τοὺς ἐτυ-

φέκιζαν εις τὰ πέριξ. Μίαν ἡμέραν ἕνα ἀμάξι ἔσερνε ἕνα σκοτωμένον στοὺς δρόμους τοῦ χωριοῦ.

Ἐκ τῶν 300 σπιτία ἔμειναν μόνον 70, τὰ ὑπόλοιπα ἠναγκάσθησαν οἱ κάτοικοι νὰ τὰ κατεβαρίσουν, ὅπως καὶ εἰς τὴν Αἰσόμην.

Ὁ Ι. Χατζηαβραμίδης ἔλην τὴν ἡμέραν εἰργάζετο εἰς ἕν μεταλλεῖον καὶ τὸ βρόδου εἰργάζετο πάλιν ὡς πεταλωτής, χωρὶς ἀμοιβῆν. Ὅλα τὰ ἐργαλεῖα του ἐκλάπησαν.

Ἄριθ. 22

ΛΚΡΟΠΟΤΑΜΟΣ

Οἱ κάτοικοι Θωμάς Θωμίδης, γεωργός, ἐτῶν 55, Ἀντώνιος Καραμανῆς, ὁπλοδηματοποιός, ἐτῶν 40, Γεώργ. Ἡλιάδης, σιδηρουργός, ἐτῶν 63, Ζαχαρόπουλος Κωνστ., ξυλουργός, ἐτῶν 30, καταθέτουν τῇ 1 Μαΐου 1945:

Οἱ Βούλγαροι μετὰ τὸ κίνημα τοῦ Σεπτεμβρίου 1941 εἰσῆλθον εἰς τὸ χωριὸν τρομοκρατοῦντες τοὺς κατοίκους. Ἀμέσως ὑπὸ τὴν ἀπειλὴν τοῦ κολυβάλου προέβησαν εἰς ἐρεύνας εἰς τὰ σπιτία καὶ ἀφαιροῦσαν ὅχι μόνον ὅτι πολῦτιμον εἰρσικόν, ἀλλὰ καὶ ὅλα τὰ ὑπάρχοντα τῶν κατοίκων, ρουχισμὸν, ραπτομηχανάς, ὥραλόγια καὶ κυρίως τὴν προίκα τῶν κοριτσιῶν.

Ἐν ὄλῳ οἱ Βούλγαροι ἐφόνευσαν 20 ἄνδρας ἀπὸ τὸ χωριὸν. Τὴν 3ην Ὀκτωβρίου 1941 συνέλαβον 6 καὶ τοὺς μετέφεραν εἰς τὸν Στρυμόνα, ὅπου καὶ τοὺς ἐξετέλεσαν. Ἐπειτα ἐξετέλεσαν ἄλλους 4, οἱ ὅποιοι ἐπροσπάθησαν νὰ διαφύγουν πρὸς τὴν ἀντίπεραν ὄχθην τοῦ Στρυμόνος. Τὸν Ἰούλιον τοῦ 1942 ἐκύκλωσαν οἱ Βούλγαροι μὲ πολυβόλα τὸ χωριὸν καὶ ἐφόνευσαν ἄλλους 4. Εἰς τίς φυλακὰς τῆς Δράμας ἐπέστρεψαν μὲ ρόπαλα τὸν Νικόλαον Χατζηαβραμίδην. Εἰς τὴν Βουλγαρίαν ἐφόνευσαν μὲ τὸ δίκτυον τὸν Θεόδωρον Κουϊμπιζβίην. Ὁμοίως οἱ Βούλγαροι ἐφόνευσαν παρὰ τὸν Στρυμόνα τὸν Κωνσταντῖνον Μτίνην. Οἱ Βούλγαροι ἀπέγαγον ὡς δμηρον τὸν Νικόλαον Καροτίδη, ὁ ὁποῖος δὲν ἐπέστρεψεν. Ἐπίσης οἱ Βούλγαροι ἐφόνευσαν τοὺς Διονύσιον Λημιανίδη καὶ Δημήτριον Μπουρτζήν. Τὴν 3ην Ὀκτωβρίου 1944 ἔκαψαν οἱ Βούλγαροι 62 σπιτία τοῦ χωριοῦ καὶ 15 ἀχυρῶνες μαζί μὲ τὰ ζῶα. Δὲν ἐφονεύθησαν ὅλοι, διότι οἱ κάτοικοι ἠναγκάσθησαν νὰ ἐγκαταλείψουν τὰ πάντα καὶ νὰ καταφύγουν εἰς τὰ βουνά. Οἰκογενεῖας οἱ Βούλγαροι δὲν ἔφεραν ἐδῶ ἐκ Βουλγαρίας, εἶχαν ὅμως ἐγκατασταθῆ ἐδῶ ἀπὸ 40 — 70 Βούλγαροι στρατιῶται. Ἐπῆραν 1000 περίπου μικρὰ ζῶα καὶ 29 μεγάλα δίχως καμμίαν ἀποζημίωσιν. Τὸ γάλα καὶ τὸ μαλλὶ τὸ συντεκνέτρωναν ὀιοχρεωτικῶς οἱ Βούλγαροι. Κάθε οἰκογενεῖα ἐπλήρωνε 10—15 χιλιάδες λέβα τὸν χρόνον ὡς φόρον. Τὰ καπνὰ οἱ Βούλγαροι τὰ πλήρωναν 72 λέβα κατὰ κιλὸν τὸν πρῶτον καὶ 96 τὸν δεῦτερον καὶ τρίτον χρόνον. Αἱ ἀγγαρεῖαι τῶν κατοίκων ἦσαν καθημεριναί, καθὼς καὶ οἱ ξυλοδαρμοί. Ἐδερναν συχνά καὶ τίς γυναῖκες οἱ Βούλγαροι. Ἀπὸ τοῦς 20 ἐπιστρατευθέντας καὶ ὀδηγηθέντας εἰς Βουλγαρίαν διὰ καταναγκαστικὰ ἔργα δὲν ἐπέστρεψαν παρὰ μόνον 2. Ἐπίσης ἐξορίσθη ὁ Πρόεδρος Χατζητόγλου εἰς Φιλιππούπολιν. Τὸ χωριὸν εἶχεν ἕν ὄλῳ 168 οἰκογενεῖας καὶ εἰς τὸν καλὸν καιρὸν, πρὸ δηλοσθῆ τοῦ πολέμου εἶχεν ὡς βεβαιῶναι ὁ Πρόεδρος τῆς κοινότητος Ἀθανάσιος Καμαρίδης, 3—5 θανάτους κατ' ἔτος καὶ 25—30 γεννήσεις. Οἱ νεκροὶ ἕν ὄλῳ τοῦ χωριοῦ κατὰ τὴν βουλγαροκρατίαν ἦσαν 130.

ΝΕΑ ΖΙΧΝΗ (τοῦ Νομοῦ Σερρών, οἰκογένεια 910.)

Καταθέτουν ἐν τῇ Μητροπόλει, ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ζιχνῶν Κυρίλλου οἱ Βασίλειος Παγουναῖς, κτηματίας καὶ Κωνσταντῖνος Σιλαχλῆς, γεωργός, τῇ 1 Μαΐου 1945, τὰ ἀκόλουθα:

Ὀλίγον μετὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ ἀπηλάθη ὁ Μητροπολίτης Ζιχνῶν Ἀλέξανδρος, χωρὶς νὰ ἐπιτραπῇ εἰς τοὺς κατοίκους νὰ ἀποχαιρετίσουν αὐτόν. Τὰ ἔπιπλα τοῦ μητροπολιτικοῦ μεγάρου μετὰ τῆς βιβλιοθήκης καὶ τοῦ ἀρχείου διηρτάγησαν. Οἱ νασὶ 40 κοινοτήτων τῆς Μητροπόλεως καὶ αἱ μοναὶ τῆς Ἁγίας Τριάδος καὶ τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς κατελήφθησαν ἀμέσως ὑπὸ τῶν βουλγαρικῶν Ἀρχῶν, τὰ δὲ περιοχεύματα ἐκ τῆς διαχειρίσεως αὐτῶν, κατατεθειμένα εἰς τὰς βουλγαρικὰς Τράπεζας διετίθεντο ὡς πρὸς τῆς βουλγαρικῆς μητροπόλεως Νευροκοπίου. Ἐγκατεστάθησαν δύο Βούλγαροι ἱερεῖς. Ἀντικατεστάθησαν διὰ βουλγαρικῶν αἱ Ἑλληνικαὶ ἐπιγραφαὶ τῶν εἰκόνων τῶν ναῶν, τὰ δὲ εἰκονοστάσια αὐτῶν ἐχρωματίσθησαν διὰ τῶν βουλγαρικῶν χρωμάτων. Οἱ ὀμιλοῦντες Ἑλληνιστὶ ἐξυλοκοποῦντο καὶ ἐτιμωροῦντο διὰ τῆς ἐπιβολῆς προστίμου. Ἀπηγορεύετο ὁ ὄδροχρωματισμὸς τῶν οἰκῶν καὶ τῶν καταστημάτων διὰ κίτρινου χρώματος. Ἀπηλάθησαν 20 Ἑλληνικαὶ οἰκογένεια. Ἐγκατεστάθησαν 20 βουλγαρικαὶ οἰκογένεια, εἰς τὰς ὁποίας διενεμήθησαν οἱ ἀγροὶ καὶ αἱ οἰκίαι τῶν ἀπελαθέντων Ἑλλήνων. Κατὰ τὸ κίνημα τοῦ Σεπτεμβρίου ἐφονεύθη ἕνας κάτοικος τοῦ χωρίου. Ἐφονεύθησαν ὁμοῦ ἐκ τῶν γειτονικῶν χωρίων Σφελῆς 2, Λήμπερα 4 καὶ Θελὸν 4 καὶ περίπου 50 φυλακισθέντες ἐν Νέᾳ Ζίχνη, τῶν ὁποίων τὰ πτώματα ἦσαν ἐκτεθειμένα εἰς τὰς πέριξ χαράδρας. Ἐγινε συστηματικὴ ἔρευνα κατ' οἶκον συνοδευομένη ὑπὸ διαρπαγῆς τιμαλοῶν ἀντικειμένων, εἰδῶν ρουχισμοῦ κλπ. Οἱ ἔμποροι, ἐπαγγελματίαι καὶ βιοτέχνηαι ὑπεχρεοῦντο εἰς τὴν πρόσληψιν Βουλγάρων συνεταίρων, ἄλλως ἀπηγορεύετο εἰς αὐτοὺς ἡ ἀσκῆσις τοῦ ἐπαγγέλματος. Τὰ πρῶς σφαγὴν ζῶα ἐπληρώνοντο εἰς εὐτελεῖς τιμὰς, τὰ δὲ μεγάλα ζῶα ἐπετόσσοντο διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ, συνήθως ἄνευ ἀποζημιώσεως. Ἡ φορολογία ἦτο βαρυτάτη ἀνερχομένη εἰς τὰ 50 — 60 % τοῦ εἰσοδήματος. Ὁ Βασίλειος Παγουναῖς, χωρὶς χρέη πρὸς τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος εἶχε λαμβάνειν ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν προϊόντων του 20 χιλιάδες λέβρα, ἀντ' αὐτῶν δὲ ἔλαβε 350 λέβρα, τῶν ὑπολοίπων κρατηθέντων διὰ φόρους.

Εἰσπράχθησαν χρέη τῶν κατοίκων πρὸς τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος. Ἡ ἐγγραφή εἰς τὸ ἀναγκαστικὸν δάνειον τοῦ βουλγαρικοῦ κράτους ἀναλόγως τῆς περιουσίας ἐκάστου κατοίκου ἦτο ὑποχρεωτικὴ. Ἐκ τοῦ παραγομένου σίτου ἢ ἀραβοσίτου ἀφίνετο εἰς τοὺς κατοίκους πρὸς διατροφήν τῶν οἰκογενειῶν των καὶ σπόρον ποσὸν σίτου ἢ ἀραβοσίτου 80 — 100 κιλά κατ' ἄτομον δι' ὀλόκληρον τὸ ἔτος, ἐνῶ εἰς τοὺς Βουλγάρους ἐποίκους ἀφίνετο πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν 300 κιλά κατ' ἄτομον δι' ὀλόκληρον τὸ ἔτος. Ἀλλὰ καὶ αἱ μικραὶ αὐταὶ ποσότητες τοῦ σίτου καὶ τοῦ ἀραβοσίτου, αἱ ὁποῖαι ἀφίνοντο εἰς τοὺς Ἑλληνας κατοίκους πρὸς διατροφήν των καὶ σπόρον, διηρηάζοντο κατὰ τὰς συχνοτάτας κατ' οἶκον ἐρεῦνας ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς ἀναζητήσεως ἄπλων κλι. Εἰς τοὺς μὴ

παραγωγούς σίτου ή άραβοσίτου διενέμετο άρτος έξ άραβοσίτου κοκκής ποιότητας ούχι πάντοτε έξ 200 γραμμαρίων κατ' άτομον ήμερησίως. Οί νέοι τών κλάσεων 1940 και 1941 έστρατεύθησαν δύο φορές, καταταγέντες δέ εις τά τάγματα έργασίας έχρησιμοποιήθησαν εις καταναγκαστικήν έργασίαν. Ήσαν υποχρεωμένοι νά έκτελούν ώρισμένην εις ποσόν έργασίαν καθ' έκάστην. Οί μη άνταποκρινόμενοι έτιμωρούντο διά ξυλοκοπήματος. Έποποθετούντο όπτιοι κατά γής και θόέροντα έξ τεσσάρων πλευρών μέ σιδηροίν βούρδικιλαν. Διστρέφοντο κοκώς μέ όλιγον άρτον και όλλγες πιπεριές ή φασόλια βρααμένα. Οί κάτοικοι και ιδίως οί διαθέτοντες ζώα και κάρρα παρημποδίζοντα συχνά άπό τών έργασιών των, χρησιμοποιούμενοι εις παντός ειδους άγγαρείας. Καταστροφά εις οίσηματα δέν ύπάρχουν.

Άριθ. 24

ΣΕΡΡΑΙ

Εις τήν Μητρόπολιν Σερρών, παρισταμένου του Μητροπολίτου Σερρών Κωνσταντίνου και του Νομάρχου κ. Νίκουλου, δέκα κάτοικοι της πόλεως διαφόρων επαγγελμάτων, έκθέτουν τη 2 Μαΐου τά έξής:

Όλιγας ήμέρας πρό του κινήματος ήρχισαν διαρπαγαί και άπελάσεις. Τήν 29 Σεπτεμβρίου 1941 έκτύπησε τό τύμπανο και όλοι οί Έλληνες έκλείσθησαν εις τά σπίτια των άπό τάς 5 μμ. Τήν έπομένην έγιναν 18 συλλήψεις προκρίτων, μέ ονομαστικόν κατάλογον. Μεταξύ αυτών ήσαν οί κ.κ. Σκουλίθης, Τσάμης, Ζαχαρόπουλος, Γεωργιάδης, Παπαδήπουλος, Πρόβος, Παπαναστασιού, Γαρδέλης, Ιατροί, Γαρδέλης καθηγητής, Καφταντζής φαρμακοποιός, Πετρίδης, διευθυντής Τραπεζής Άθηνών, Μόσχος τέως Δήμαρχος, Κ. Μαρούλης καπνέμπορος κλπ. Έκλείσθησαν εις τούς στρατώνας ίππικού μέ άλλους, έν όλω 500. Υπήρχον όμως και άλλοι κρατούμενοι εις άλλα μέρη. Μετά σωματικήν έρευναν ώδηγήθησαν εις τούς σταύλους. Πρώτος έδάρη ό Πετρίδης, έπειτα ό Ζαχαρόπουλος τρείς φορές. 5 — 6 στρατιώται θόερναν μέ ξύλα κάθε εισερχόμενον. Ό Ίπποκρ. Άγγελίδης, ζαχαροπλάστης, έκαμεν αίματέμεσιν. Μετά τό ξύλο δέν ήμπορούσαν νά σταθούν όρθιοι, άλλ' έσύροντο μέ τά τέσσαρα. Ό Ζαχαρόπουλος έδάρη πάλιν και έζήτησε άπό τόν κ. Τσάμην λεπίδα ξυραφιού ό.ά νά αυτοκτονήση έν τη άπελπισία του. Υπεύθυνος δι' όλα αυτά ήτο ένας λοχαγός, άμισος δέ έκτελεστής ό ένωμοτάρχης Δασκαλώφ. Άπέθαναν άπό τό ξύλο 3 άπό τήν Καλένδρα, 1 άπό τόν Λευκώνα και 2—3 Σαρακατσαναίοι και έτάφησαν επί τόπου.

Τήν Τετάρτη τό άπόγευμα ήλθεν ό διοικητής της άσφαλείας. Έπήραν τούς 18 του κατάλόγου και τούς κατένευαν εις διάφορα άστυνομικά τμήματα. Εις τό τμήμα, όπου ήτο ό κ. Σκουλίθης, ό Μίλλεφ Δημητρώφ τούς έφώναξε ένα — ένα και τούς θόερναν μέ ζύλο. Εις τήν Νομαρχίαν έγινε συζήτησις διά τήν τύχην τών δέκα όκτώ. Ό ύποδήμαρχος έζήτησε τήν έκτέλεσίν των. Ό διοικητής χωροφυλακής Άγγέλωφ, νοσηλευθείς πρηγνουμένως άπό τόν άδοντοϊατρόν κ. Κούζαν, εις τού όποιου τό σπίτι ήμενε, ήσαν κατά της έκτελέσεως. Ό Νομάρχης, καταγόμενος άπό τό..... του όποιου τό όνομα δέν ένθυμούνται, συνεφώνησε μέ αυτούς και οδτω οί 18 έούθησαν. Ό διοικητής της Άσφαλείας Κουσκούρτωφ έζήτησε όμως

καί έλαβεν από τόν κ. Τσάμην 40.000 λέβα διά νά μή τόν έκτελέση. Είς τό άστυνομικόν τμήμα εδάρησαν μέ σιδηράς ράβδους, μεταξύ αούτων καί ό Ζαχαρόπουλος. Τέλος άπελύθησαν ύπογράφαντες δήλωσιν, ότι είναι ύπεύθυνοι, έν γνή οιαδήποτε έκδήλωσις.

Οί 500 έμειναν 20 ήμέρας φυλακισμένοι καί έπειτα άπελύθησαν. Κατά τόν χρόνον της φυλακίσεως έπλήρωσαν 50 λέβα δι' ένα ποτήρι νερό.

Δύο στρατιωτικά, οί όποιοί είχαν έλθει από την Ξάνθην, έμειναν εις δωμάτια έπιταχθέντα εις τό σπίτι του παρισταμένου ιατρού κ. Τσάμη. Είς έξ αούτων, ό έκ Σόφιας άξιωματικός Νίκωσ, του είπεν:

— "Ημείς ήξέραμε καί την ώραν καί την ήμέραν του κινήματος, αλλά σκοπίμως τό αφήσαμε νά έκδηλωθή, διά νά τιμωρήσουμε τους έπαναστάτας.

— Διατί δέν τό προλάβετε καί αφήσατε νά σκοτωθούν τόσο άνθρώποι;

— Αυτό είναι ύπόθεση της κυβερνήσεως.

"Επειτα ήρχισαν ήμιακά έκτελέσεις εις τά χωριά. Είς τό Νέον Σκουπόν έφονεύθησαν 18 άνδρες εις τό σχολείον μέ κολυβόλα. Τά πτώματα όφου έπεδείχθησαν εις άλλους συλληφθέντας ώς όμήρους, έρρίφθησαν εις τόν Στρυμόνα. Είς τόν Λευκάνα συνελήφθησαν 22, έκ των όποίων έσώθησαν 4, εις τόν Πρωβατών έφονεύθησαν 14 καί 20 εις άλλα χωρία. Καί αούτά χωρία νά γίνη καμμία άπολύτως έκδήλωσις σχετικά προς τό κίνημα εις την περιφέρειαν Σερρών. Είς την Μονήν Προδρόμου εδάρησαν οί μοναχοί καί 2 απέθαναν από τό ξύλο.

"Ιρχισεν έπειτα έξοντωτικός θιωγμός μέ παντοία μέσα καί οί κάτοικοι άπηλιτισμένοι έπροσποούσαν νά διέλλουν τόν Στρυμόνα, διά νά σωθούν. Έκει οί Βούλγαροι είχαν στήσει άληθινάς άνθρωποπαγίδας καί όσοι συνελαμβάνοντο, έφονεύοντο όμαδικώς. Ούτω π.χ. έφονεύθησαν 20 πρόσωπα άποτελούντα μίαν ομάδα, μεταξύ των όποίων δλόκληρος ή οικογένεια του Χρ. Δάμπουλα, μαγείρου έξ 7 προσώπων. Είς αούτην περιλαμβάνοντο ή σύζυγός του έγγυος καί έν νήπιον. Υπολογίζουν ότι περί τά 100 άτομα έφονεύθησαν εις τάς διαβάσεις του Στρυμόνου.

Είς τους ιατρούς άπηγορεύθη ή έξάσκησης του επαγγέλματός των από τόν Οκτώβριον 1941 μέχρι της 28 Ιουνίου 1943, ότε ό έπισκεφθείς την πόλιν Φίλωσ κατ' άπαιτησιν των Βουλγάρων έποίκων, οί όποιοί δέν είχαν εμπιστοσύνην εις τους έκ Βουλγαρίας ιατρούς, άπέτρεψεν εις τους Έλληνας ιατρούς νά εργαζώνται. Ένωσείται, ότι κανείς Βούλγαρος δέν έπλήρωσε δι' Ιατρικήν περιθαλψιν.

Άπηγορεύετο εις τους Έλληνας νά προμηθευθούν τρόφιμα. Ούτω την 9 Μαρτίου 1943 συνελήφθησαν εις τό Νέον Σούλι οί 6 υιοί του Δεδούση καί έκλείσθησαν εις τόν στρατώναν του Ιππικού, διότι είχαν άγοράσει άλευρι. Η κατηγορία ήτο ότι τό άλευρι αούτό θά τό έδιδαν εις τους άντάρτας. Ο ιατρός Τσάμη, ό όποίος ένοσήλευε τό καιδί ενός άξιωματικού, έπεχείρησε νά τους σώση, αλλά του είπαν ότι είναι πολύ άργά, διότι είχαν έκτελεσθή.

Την έπομένη ήλη Ιππικού περιεκύκλωσε τό Ν. Σούλι. Είς των Βουλγάρων άγραφελάκων κατά τό μεσονύχτιον έπυροβόλησε δι' άγνωστον λόγον καί έπλήγωσε ένα Βούλγαρον ίππέα, ό όποίος μολονότι ό Ιατρός Θεολ. Βροσίδης έπιστοποίησεν άκίνδυνον έπιπόλαιον τραύμα, απέθανε. Τότε τά ύπόλοιπα μέλη 9 της οικογενείας Δεδούση έκάησαν ζωντανά εις

τό σπίτι των. Εἰς τὰ χωρία Ἁγιον Πνεῦμα καὶ Ἐμμανουήλ Παππᾶ ἔτυφεκίσθησαν 8.

Τὸν Μάϊον τοῦ 1944 δύο Γερμανοὶ ἀνθυποκασιπισταὶ ἐφρονεύθησαν μετὰ ξὺ Χρυσοῦ καὶ Πενταπόλεως. Ὁ Γερμανὸς φρουραρχὸς ἀνέθεσε τὴν ἀνάκρισιν εἰς τὰς βουλγαρικὰς Ἀρχάς. Οἱ Βούλγαροι περιεκύκλωσαν τὰ χωρία Ἁγιον Πνεῦμα καὶ Ἐμμανουήλ Παππᾶς καὶ συνέλαβον 21 κατοίκους, τοὺς ὁποίους ἐξετέλεσαν παρὰ τὸν Στρυμόνα. Μεταξὺ αὐτῶν ἦσαν 6 ἐπιλοχαῖοι τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ. Ὁ εἰς εἶχε καταρθῶσει νὰ διαφύγῃ, ἀλλὰ τὸ ἴδιο βράδυ εἰρέθη καὶ ἐφρονεῖτο παρὰ τὸ Ψυχικό. Εἰς τὸ Ψυχικὸν ἦτο τὸ φρουραρχεῖον διὰ τὰ φυλάκια τοῦ Στρυμόνου, ὁ δὲ φρουραρχὸς, ὑπολοχαγὸς ἀπὸ τὸ Κιουστεντήλ, ἀφαντάστου θηριωδίας, ἐφόνευσε μόνος του 30 ἐν δλίῳ ἄτομα, γυναῖκας, παιδιά, φιλησόχους πολίτας.

Οἱ ἐκ Βουλγαρίας ἔποικοι ἐφαίνετο ὅτι εἶχαν ἐλευθερίαν καὶ νὰ φρονέουν τοὺς Ἕλληνας καὶ αὐτὴ ἡ κατάσταση ἐξηκολούθησε μέχρι τῆς καταρρέσεως. Ὁ κ. Πασιανούπουλος, δημοσιογράφος, διατρέτει κατὰ τὴν ἐκκρηξίν τοῦ κινήματος, ὡς φορτωτὴς τῆς Ἑταιρίας Πασιαντωνίου εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν Ἀγγίστης. Τὴν ἐπομένην ἡμέραν τοῦ κινήματος εἶδε πτώματα εἰς ἓνα βαγόνι. Ἐκτελεστὴς τῶν θυμάτων τοῦ σταθμοῦ Ἀγγίστης ἦτο ὁ σταθμάρχης Ντέντωφ.

Τὰ κατὰ σπίτια καὶ τὰ κατὰ μαγαζιά τὰ κατελαμβάνοντο οἱ Βούλγαροι. Οἱ Ἕλληνας ἀπληρόνοντο ἀμαθικῶς. Ἰδίως ἱερεῖς, διδάσκαλοι, φοιτηταί, πρῶην ἀξιώματικοί, οἱ στρατευθέντες κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον καὶ ἠναγκάζοντο νὰ υπογράψουν δηλώσεις, ὅτι οἰκισθελῶς ἀναχωροῦν.

Πάμπολλοι ἐξωρίσθησαν εἰς τὴν Βουλγαρίαν.

Οἱ ἐκ Βουλγαρίας ἔποικοι εἰς τὰς Σέρρας ὑπολογίζονται εἰς 10.000, ἄλλοι δὲ 30.000 ἐγκατεστάθησαν εἰς τὰ περίχωρα. Νέα σπίτια ἐποίκων, τοῦ γνωστοῦ τύπου, ἐκτίσθησαν περὶ τὰ 200, ἄλλα κατὰ μῆκος τῶν δημοσίων κεντρικῶν ὁδῶν, μετ' ὑποχρεωτικὴν ἐργασίαν τῶν κατοίκων. Ὁ ἱατρὸς Βελλίδης εἰργάσθη ὡς ἐργάτης καὶ ἐκουβαλοῦσε ὄλικά.

Ὁ φόρος ἐπιτηδεύματος ἦτο 30.000 λέβα διὰ τοὺς Ἕλληνας, ὁσάκις ἐπετρέπετο ἡ ἔργασία, καὶ 6.000 λέβα διὰ τοὺς Βουλγάρους. Οἱ Ἕλληνες ἱατροί, ὅταν ἐπετρέπη εἰς αὐτοὺς νὰ ἐργάζωνται, ἐπλήρουναν φόρον ἐπιτηδεύματος 100.000 λέβα.

Οἱ Βούλγαροι κατὰ κανόνα ἐφώνιζαν ἀπὸ Ἑλληνικὰ καταστήματα, χωρὶς νὰ πληρώνουν.

Ἄριθ. 25

ΣΙΔΗΡΟΚΑΣΤΡΟΝ

Οἱ κάτοικοι Σιδηροκάστρου Μάνος Γεώργιος, Πρόεδρος τῆς κοινότητος, ἐτῶν 60, Μπαλλαλῶς Δημήτρης, παντοπόλης, ἐτῶν 46, Τουλῶκης Ἐμμανουήλ, ράπτης, ἐτῶν 37, Ἐλευθεριόδης Γεώργιος, ὄπωροπόλης, ἐτῶν 39, Μπούγκουρας Ὀδυσσεύς, ἀμπελοκτηματίας, ἐτῶν 40, Καπατόβαλος Χρήστος, ἀμπελουργός, ἐτῶν 50, Πατεράκης Στυλιανός, ἀρτεργάτης, ἐτῶν 50, Δημητᾶσης Παντελής, βιβλιοχαρτοπόλης, ἐτῶν 38, καταθέτουσ τῇ 21 Μαΐου τὰ ἀκόλουθα:

Οἱ Βούλγαροι εἰσῆλθον τὴν 22 Ἀπριλίου 1941 εἰς Σιδηρόκαστρον, οἱ δὲ Γερμανοὶ εἶχον εἰσέλθει τὴν 8ην τοῦ αὐτοῦ μηνός. Ἄμα εἰσῆλθον οἱ

Βούλγαροι συνέλαβον τὸν Μητροπολίτην καὶ τὸν συνώδευον μ.ε.εφ' ὄπλου λόγγην εἰς τοὺς στρατιῶνας. Ἐκεῖ τὸν διέταξαν νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ ἔδαφος. Ἐπειτα ἀφώπλισαν τὴν Ἑλληνικὴν χωροφυλακὴν καὶ ἐν συνεχείᾳ διέβρῃξαν τὰ καταστήματα τῆς πόλεως καὶ τὰ ἐλεηλάτησαν. Ἐπίσης εἰσῆλθον εἰς τὰς οἰκίας πρὸς λεηλασίαν καὶ πρόβησαν καὶ εἰς βιασμητὸς γυναικῶν. Ἐρεῖς, διδασκάλους, ἰατροὺς καὶ δικηγόρους διέταξαν νὰ ἀναχωρήσουν πάραυτα. Τὰ βιβλία τῶν βιβλιοθηκῶν καὶ τῶν ναῶν ἢ τὰ κεικασαν ἢ τὰ ἐλεηλάτησαν. Εἰς τὰς ἐκκλησίας μετέβαλον τὰς ἐπιγραφὰς τῶν εἰκόνων ἀπὸ Ἑλληνικὰς εἰς βουλγαρικὰς. Ἰδιαιτέρην ἀντιπάθειαν ἠσθάνοντο οἱ Βούλγαροι ἐναντίον τῆς εἰκόνας τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, διότι τὸν ἐθεώρουν ὡς κατ' ἐξουσίαν Ἑλληνα ἅγιον. Εἰς οὐδένα Ἑλληνα ἐπέτρεψαν οἱ Βούλγαροι νὰ ἐξασκήσῃ τὸ ἐπάγγελμα του. Μόνον ἂν ἐδέχετο κανεὶς τὴν βουλγαρικὴν ὑπηκοότητα ἠδύνατο νὰ ἐξασκήσῃ ἐπάγγελμα. Κατ' ἀρχὰς ἐξηναγκάζοντο οἱ Ἕλληνες ἐπιχειρηματίαι, ἔμποροι καὶ ἐπαγγελματίαι νὰ προσλαμβάνουν οὐνευαίρους Βουλγάρους, τὸ ὄνομα τῶν ὁποίων ἀπετέλει τὴν φρυμὴν τοῦ καταστήματος. Ἐπειτα ὅμως οἱ Βούλγαροι συνεταιροὶ ἐξηναγκάζον τοὺς Ἕλληνας νὰ ἀποχωρήσουν. Ἄν τοῦτο δὲν ἐγένετο, οἱ Ἕλληνες μετεβάλλοντο εἰς ὑπαλλήλους τῶν Βουλγάρων. Οἱ Βούλγαροι ἦλθον ρακενῶντοὶ καὶ γκιννοὶ καὶ ἔφυγαν πλούσιοι καὶ πολυτελῶς ἐνδεδυμένοι.

Εἰς τὸ Σιδηρόκαστρον ἔμειναν ἐν ὄλῳ 1600 οἰκογένεια Ἕλλήνων, οἱ ἄλλοι Ἕλληνες ἔφυγαν ἐκπατρισθέντες. 5000 περίπου ἦσαν οἱ Βούλγαροι οἱ ἐγκατασταθέντες εἰς Σιδηρόκαστρον εἰς τὰ καλότερα σπίτια τῆς πόλεως. Πρῶτα ἤρχετο ἡ ἀρχηγὸς τῆς οἰκογενείας, σινηθῆσάτα ἀπλοῦς τσαρουχᾶς. Ἐπεσῆσανε τὸ σπίτι τοῦ τοῦ ἀρεσὸς καὶ ὕστερα ἔφερνε τὴν οἰκογένειάν του. Ἄμα τῇ ἀφίξει τῆς οἰκογενείας του ὁ ἐν λόγῳ τσαρουχᾶς ἐλάμβανε 50 χιλιάδες λέβα. Ὅλοι οἱ ἐγκαθιστάμενοι ἦσαν μέλη τοῦ βουλγαρικοῦ κομιτάτου. Ὁ κ. Παύγκουρος Ὀδυσσεύς, καταθέτει ὅτι τὴν παραμονὴν τῆς Πρωτοχρονίδος τοῦ 1942, ἑπτὰ οἰκογένεια Ἕλλήνων ἀδελφῶν διετάχθησαν νὰ ἐγκαταλείψουν τὰ σπίτια των καὶ τὰ ὑπάρχοντά των. Ὁ κ. Μπαλαλοῦς Δημήτριος καταθέτει, ὅτι εἰς τὸν συνοικισμόν Νέου Στρατιῶνος 50 — 60 οἰκογένεια γεωργῶν διετάχθησαν νὰ ἐγκαταλείψουν τὰ σπίτια των καὶ τὰ ὑπάρχοντά των ἐντός 3 ἡρῶν. Οἱ πρῶην τοαμουχάδες ἐντός μιᾶς ἐβδομάδος ἀπὸ τῆς ἐγκαταστάσεώς των ἐδῶ εἶχαν ἀπαβάλει τὴν βουλγαρικὴν ἐνδυμασίαν καὶ ὑπόδησιν καὶ εἶχαν ἐνδύθῃ παλιτελῶς. Ἀξίζει νὰ σημειωθῇ, ὅτι οἱ Βούλγαροι ποὺ ἐγκαταστάθησαν ἦσαν τὰ περισσότερον κικκοτοῖά στοιχεῖα. Δὲν εἶχαν καμμίαν εἰδικότητα ἐργασίας. Αἱ βουλγαρικαὶ Ἀρχαὶ εἶχαν δηλώσει εἰς αὐτοὺς, ὅτι κάθε βουλγαρικὴ οἰκογένεια ἐρχομένη εἰς τὰς ἐπαρχίας αὐτάς θά ἔχη δύο οἰκογενείας Ἑλλήνων ὡς εἰλωτας. Εἰς τὰ κτήματα, τὰ ὅποια ἀφήρσαν οἱ Βούλγαροι ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας ἠγγάρευαν Ἕλληνας νὰ ἐργάζωνται. Οἱ Βούλγαροι παρελάμβαναν πρὸς ἀγγαρείαν τοὺς Ἕλληνας καὶ ἀπὸ τοὺς ὁρόμους, ἀλλὰ καὶ ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὰ σπίτια τους. Ἀπὸ πολλοὺς ἀφήρσαν τὸ μέγα μέρος τῶν κτημάτων των. Ἀπὸ 10 στρέμματα τοὺς ἄφηναν 1 ἢ ½. Οἱ Ἕλληνες ὅμως ἐπλήρωναν τὸν φόρον ὄλων τῶν ἀφαιρεθέντων στρεμμάτων. Ὁ κ. Πατεράκης καταθέτει, ὅτι ἐπλήρωνε 150 λέβα τὸ ἔτος δικαίωμα βοσκῆς, ἐνῶ ὁ ἴδιος δὲν εἶχε κανένα ζῆον, οὔτε καὶ γάταν ἀκόμη. Ἐπίσης ὑπεχρεοῦντο οἱ κάτοικοι νὰ πληρώνουν δικαίωμα πεζοδρομίου

κατ' έτος 100 λέβα τó άτομον. Η πτωχοτέρα οικογένεια έπλήρωνε 5000—6000 λέβα δημοτικούς φόρους — δηλαδή φόρον ύδρευσεως, πυροσβεστικήν ύπηρεσίαν άνυπαρκετην. Ό,τι έπλήρωσαν οι Βούλγαροι διά τά άγοράσουσιν ήβηεν τά καπνά της κοινότητος και της περιφερείας, τά εισέπραξαν εις φόρους. Επίσης εισέπραξαν ή και συνεψήφισαν μέ την τιμήν των άγοραζομένων καπνών φόρους και χρέη των Έλλήνων πρός την Έλληνικήν Άγροτικήν Τράπεζαν. Οι Βούλγαροι έβιδον αποδείξεις διά τά πληρωνόμενα πασά, χωρίς νά αναφέρεται, εις τί άνταποκóινονται οι φόροι αύτοί. Πολλάς φορές εισέπραττον την ίδιον φόρον δις και τρίς. Έπέβαλον επίσης αναγκαστικά δάνεια εις τούς Έλληνας από 1500 — 3000 λέβα κατά οικογένειαν. Η κοινότης Σιδηροκάστρου, δηλαδή οι Έλληνες κάτοικοι, έξηναγκάσθησαν νά άγοράσουν αυτώκνητον διά τόν έπαρχον, κατέβαλαν δέ πρός τούτο 280 χιλιάδες λέβα. Ό κ. Παύγγουρας καταθέτει, ότι οι Βούλγαροι διήρπασαν από τόν ίδιον δύο αυτώκνητα. Τά έπήραν ο άντισυνταγματάρχης Ρίζωφ και ο ύπομοίραρχος Τσαγκάφ. Τó ήρώδιον της κοινότητος ήνάγκασαν Έλληνας εργάτας παρουσία των άρχών, νά τó κατεδαφίσουν. Επίσης έξηναγκάσαν τούς κατοίκους νά γράψουν τά όνόματι των νεκρών εις τούς σταυρούς των νεκροταφείων μέ βουλγαρικά στοιχεία. Τούτο δέ έγινε και εις τούς αποθανόντας πριν από την βουλγαρικήν εισβολήν.

Όταν έγινε τó ψευδοκίνημα του Σεπτεμβρίου 1941 ούδεμία έκδήλωσις έλαβε χώραν έν Σιδηροκάστρῳ. Έν τούτοις την 23ην Σεπτεμβρίου συνελήφθησαν ήβη 10 άτομα μέ όγκομαστικόν κατάλογον, την δέ άλλην ήμέραν συνελήφθησαν όλοι οι άνδρες από 16 — 60 έτών. Μεταξύ αυτών ήτο και ή κόρη του Προέδρου της κοινότητος κ. Μάνου, σύζυγος του Γεωργίου Λασκαριδου. Όμοίως συνελήφθη και ο Λασκαριδης. Έκ των συλληφθέντων έξεστλέσθησαν από τούς Βουλγάρους την νύκτα της 2-3 Οκτωβρίου διά ροπάλων και διά γεωργικών εργαλείων ή Κατίνα Γ. Λασκαριδου, ο σύζυγός της Γ. Λασκαριδης, ο Σιυλιανός Μωρέβα, ο Δημήτριος Λυριδης, γραμματεός της κοινότητος, ο Ίωάννης Δεσποτιδης και τρεις από άλλα χωριά, ο Μενέλαος Μπακβέσης, ο Κωνσταντίνος Χιτζος, και ο Άγγελος Χατζητιλιος. Έπαλοχνητον διαγωγήν έδειξαν οι Βούλγαροι άπέναντι της κυρίας Κατίνας Λασκαριδου. Αφού εκόρρασαν τó πάθος των έπ' αυτής, την κατακρεούργησαν ένώπιον του συζύγου της και των άλλων, τούς όπολους έξετέλεσαν κατόπιν. Η Κατίνα Λασκαριδου ήτο κόρη του προέδρου της κοινότητος Γεωργίου Μάνου, όστις διετέλεσεν άλλστα Μακεδονομάχος. Ό κ. Καπατόβωλης καταθέτει ότι όταν είχε συλληφθη έλαβε 40 κτυπήματα διά ροπάλου διότι έρωτώμενος τί είναι άπαντούσις: Έλλην. Και έδάρητο διά ροπάλου νά ειπυ: ότι είναι Βούλγαρος. Ό Βούλγαρος άρχιερέυς του Νευροκόπιου, ο όποιος περιόδευσε εις την Άνατολικήν Μακεδονίαν και Θράκην, όταν έπέστρεφε εις Νευροκόπιον είτε εις τούς έπισήμους Βουλγάρους: «Τό μόνον, τó όποιον έξηκριβώσα από όλων μου τó ταξίδι είναι ότι όλοι εκεί είναι Έλληνες.» Κατά τά τέλη Οκτωβρίου του 1941 οι Βούλγαροι εκάλεσαν τούς κατοίκους Σιδηροκάστρου διά κήρυκος νά δηλώσουν ποιάν ύπηκοότητα θα κρατήσουν. Πρός τούτο ήνοιξαν οι Βούλγαροι ειδικόν γραφείον δηλώσεων. Οι κάτοικοι προσήλθαν άθρόοι νά δηλώσουν και έπειδή έδήλωσαν όλοι ότι είναι Έλληνες, ήναγκάσθησαν οι Βούλγαροι ν' άνυΐξουν 9 αντί 1 γραφεία. Τούτο όμως

ήτο άπλοϋν τέχνασμα τών Βουλγάρων διά νά εξαπατήσουν τούς "Ελληνας νά πωλήσουν τά υπάρχοντά των, αντί εύτελους τιμήματος. Πολλοί "Ελληνες έπώλησαν τά υπάρχοντά των, προκειμένου μετά τήν δήλωσιν ν' αναχωρήσουν, συμφώνως πρós τήν διαταγήν τών Βουλγάρων ότι θά αναχωρήσουν όλοι, όσοι θά διατηρήσουν τήν "Ελληνικήν όηκοότητα. "Η άπόρροισις όμως τών Βουλγάρων περι άπεκλάσεως τών κατοίκων δέν έξετελέσθη, όότι οί Βούλγαροι ήρκέσθησαν εις τό ν' αγοράσουν τά υπάρχοντα τών "Ελλήνων.

Ο Κωνσταντίνος Συνοδιός, άρτοποιός, καταθέτει, ότι έν μέσω τής πλαταιάς τής πόλεως ό Βούλγαρος Ιερεύς Ντιούντιν έδήλωσεν ότι: «Ο "Ιησους Χριστός τρεις ήμέρας έχρειάσθη διά ν' αναπηθή, όμοίως τρεις ήμέρας έχρειάσθη ό ήρωϊκός βουλγαρικός στρατός νά συντρίψη τήν γραμμήν Μεταξά.» Επίσης καταθέτει ότι κατά τήν έκτέλεσιν τών ως άνω "Ελλήνων παρέστη ό Βούλγαρος Ιερεύς. Οί Ιερείς έκυκλοφόρουں πάντοτε μέ πιστόλι. Οί Βούλγαροι συνελάμβαναν κατά σύστημα τούς "Ελληνας, τούς ώδήγουσιν εις τά κρατητήρια και έπειτα δωροδοκούμενοι τούς άσθιναν έλευθέρους. Εις τά χωρία γύρω οί Βούλγαροι έφόνευαν τακτικά "Ελληνας. Από τό Σιδηροκάστρον έξώρισαν πολλούς εις Βουλγαρίαν. Επίσης εις τά τάγματα εργασιών κατέταξαν έπαχρεωτικώς όλον σχεδόν τόν άρρενα πληθυσμόν. Τά παιδιά άρχικώς τά όπεχρέωναν νά πηγαίνουν εις τό βουλγαρικόν σχολείον, ύστερα τά άπέπεμψαν καί έκράτησαν μόνον μικρόν άριθμόν παιδιών.

Οϊόεις έκ τών κατοίκων Σιδηροκάστρου μετέβη εις Γερμανίαν ως εργάτης. Ψωμί έδιναν οί Βούλγαροι μόνον 13 — 14 ήμέρας τόν μήνα, 200 γραμμάρια τό άτομον, παρασκευασμένο άπό πίτουρα και ξυυιομένο καλαμποκι. "Όλοι οί κάτοικοι είχαν έγγραφή εις καταλόγους δελτιων διά τά τρέφιμα και είχαν πληρώσει και τό αντίτιμον του δελτίου, ούδέποτε όμως έλαβον τίποτα, ως έμφαίνεται άπό τά δελτία. Τό γάλα οί Βούλγαροι τό συνεκέντρωναν πρós 6—8 λίβρα τό κιλόν. "Όταν όμως ήρχετο ή ώρα νά πληρωθοϋν οί δικαιούχοι, οί Βούλγαροι δέν έπήρουναν τίποτα. Συστηματικά ήσαν αί έρευναι κατ' οίκον μέ άφαρμήν τής άποκρίψεως όλων κλει. Οί Βούλγαροι εισερχόμενοι μέ καροτσιών προφάσεις εις τά σπίτια τών "Ελλήνων άφαιρούσαν ό,τι τυχόν πολύτιμον εδρiscαν. "Όσοι "Ελληνες ήναγκάζοντο άπό τούς Βουλγάρους νά εκκατρισθοϋν, εδέροντο πριν ρύγουν άπό Βούλγαρον μονόφθαλμον άστυνόμον άγριώτατα. Τό ήμιου τοϋ πληθυσμοϋ ήναγκάσθη ν' αναχωρήση. Απέμειναν εις τήν πόλιν 5000 ψυχαί. Έξ αυτών άπέθνησκον ιδίως κατά τόν χειμώνα 6—7 τήν ήμέραν άπό πείναν.

Άριθ. 26

ΝΕΟΣ ΣΚΟΠΟΣ ΣΕΡΡΩΝ (οικογένεια 600).

Καταθέτουں έμπροσθεν του σχολείου οί κάτοικοι "Ιωάννης Καπίστρας, έτών 50, ιατρός, Άριστειδής "Υζελάτης, έτών 47, γεωργός, Ανθρέας Βογιάρης, έτών 41, γεωργός, Νικόλαος Μερτζιμαάκης, έτών 70, παντοπώλης, Θεόδωρος Ανδρονίδης, έτών 52, άλευροβιομήχανος, παρισταμένων πλείστων άλλων κατοίκων, τή 22 Μαΐου 1941:

Πρós του κινήματος του Σεπτεμβρίου 1941 ή διαγωγή τών Βουλγά-

ρων ήτο σχετικῶς ήπία. Αναφέρονται μόνον περιπτώσεις, κατά τὰς ὁποίας οἱ Βούλγαροι στρατιῶται ἐλήστευσαν τὰ χρήματα τῶν πωλησάντων τὰ προϊόντα των πέραν τοῦ Στριμόνος, εἰς τὴν γερμανοκρατουμένην περιοχὴν. Πρὸς ἐπιβεβαίωσιν τοῦ γεγονότος διττὰ ἀὶ βουλγαρικὰ Ἐρχαῖα διετέλουν ἐκ τῶν προτέρων ἐν γνώσει τῆς ἐκρήξεως τοῦ κινήματος, ὁ κάτοικος τοῦ χωρίου Ἰωάννης Γιμενετζῆς ἀναφέρει, ὅτι εἶδεν ἔγγραφον τῆς Βουλγαρικῆς Διοικήσεως πρὸς τὰς ἀπυνημικὰς Ἐρχὰς, διὰ τοῦ ὁποίου ἐγνωστοποιεῖτο ὅτι τὸ κίνημα θὰ ἐγίνετο. Τὸ ἔγγραφον, δὲν ἐνθυμεῖται καλά, ἀν' ἐχρονολογεῖτο ἀπὸ τοῦ Ἰουνίου ἢ τοῦ Ἰουλίου. Εἰς τὰς 2 Ὀκτωβρίου Βούλγαροι στρατιῶται καὶ ὑπάλληλοι μὲ τὸ περιστροφον ἀνὰ χεῖρας ἠνάγκασαν τοὺς κατοίκους νὰ κλεισθοῦν εἰς τὰς οἰκίας των. Τὸ ἴδιο ἔπραξε καὶ ὁ Πρόεδρος τῆς κοινότητος ἀπὸ τοῦ ἐξώστου τοῦ κοινοτικοῦ καταστήματος, ἔνθα εἶχε τοποθετηθῆ πολυβόλον. Πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Προέδρου τῆς κοινότητος εἰς τὸν ἐξώστην τοῦ κοινοτικοῦ καταστήματος ἠκούσθησαν τρεῖς κυροβολισμοί, συνθηματικοὶ πηλοῦς. Εἰς τὰς 9 τὸ βράδυ τῆς ἰδίας ἡμέρας ἦλθον δύο αὐτοκίνητα, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐπέβαινον ἕνας ἀξιωματικὸς καὶ 2-3 Βούλγαροι στρατιῶται, οἱ δὲ ὑπόλοιποι ἦσαν ἀντάρται.

Καθ' ὄλην τὴν νύκτα στρατιῶται καὶ ἀντάρται προσέβησαν εἰς συλλήψεις κατοίκων ἐπὶ τῇ βάσει καταλόγου. Εἰς μερικοὺς ἐκ τῶν συλληφθέντων εὐρέθησαν βίβλα, τὰ ὁποῖα εἶχον τῆς ὀμηρείας των εἰς τὸν Ἑλληνικὸν στρατὸν. Οἱ συλληφθέντες, ἡλικίας 18—35 ἐτῶν, καὶ 18 τὸν ἀριθμὸν — 17 κάτοικοι τοῦ χωρίου καὶ ἕνας ἐκ Πρωστοσιάνης καταφυγῶν εἰς τὸ χωρίον — ὠδηγήθησαν εἰς τὸ σχολεῖον, ἔνθα ἐθήρθησαν ἀνηλεῶς. Οἱ Βούλγαροι στρατιῶται τοῖς ἐπάταιν μὲ τὰς ἀρβύλας των. Καθ' ὄλην τὴν νύκτα ἔγινον καὶ ἔρευνα κατ' οἶκον, κατὰ τὰς ὁποίας διηρηπάγησαν ρούχα καὶ τιμαλφῆ ἀντικείμενα. Ἡ ληλασίαι ἐξηκολούθησε καὶ κατὰ τὴν ἐπομένην ἡμέραν.

Εἰς τὰς 3 Ὀκτωβρίου ἦλθον ἐκ Σερρών ὁ Νομάρχης καὶ ὁ Διοικητῆς τῆς χωροφυλακῆς. Κατόπιν συσκέψεως, εἰς τὴν ὁποίαν μετείχον καὶ οἱ δύο τελευταῖοι, 4 ἐκ τῶν συλληφθέντων κατὰ τὴν νύκτα, ὠδηγηθέντες εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σχολείου, ἐτυφεκίσθησαν. Ἐπειδὴ δὲ οἱ ὑπόλοιποι ἀντιληφθέντες ὅτι θὰ ἐφονεύοντο, δὲν ἤθελον νὰ ἐξέλθουν, ἐφονεύθησαν δι' ὄπλων καὶ πολυβόλων ἐντὸς τοῦ σχολείου. Εἰς τὸν τυφεκισμὸν ἔλαβον μέρος Βούλγαροι στρατιῶται καὶ ἀντάρται. Ὁ Νομάρχης καὶ οἱ λοιποὶ Βούλγαροι ὑπάλληλοι ἦσαν μεθυσμένοι κατὰ τὸν τυφεκισμὸν τῶν 18. Κατόπιν συνέλαβον 8 προκρίτους, εἰς τοὺς ὁποίους ἐπέδειξαν τὰ πτώματα τῶν τυφεκισθέντων εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σχολείου καὶ κατέστησαν ὑπευθύνους διὰ πᾶσαν ἐνόχλησιν τῶν βουλγαρικῶν Ἐρχῶν ἐκ μέρους τῶν κατοίκων. Τοὺς τέσσαρας ἐξ αὐτῶν ἀπέλευσαν, τοὺς δὲ ὑπολοίπους τέσσαρας παρέλαβον μεθ' ἑαυτῶν εἰς τὰς Σέρρας ὡς ὁμήρους. Πρὸς μεταφορὰν τῶν πτωμάτων εἰς τὸν Στριμόνα ἐχρησιμοποιήθησαν τρεῖς καρραγωγεῖς κάτοικοι τοῦ χωρίου. Διὰ νὰ ἀκτελέσουν ταχέως τὴν μεταφορὰν, Βούλγαρος χωροφύλαξ τοὺς ἔθερρεν ἀνηλεῶς μὲ τὸ ὄπλον του, τὸ ὁποῖον εἰς τὸ τέλος ἔθραύσθη. Οἱ καρραγωγεῖς ὠδηγούμενοι ἀπὸ βουλγαρίζοντα σλαυοφώνους τοῦ χωρίου Βαλτοτόπι, μετέφεραν ἐν καιρῷ νυκτὸς 12 πτώματα εἰς τὸν τοταρὸν μετὰ πολλῆς δυσκολίας, διότι οἱ κάτοικοι ἀντιληφθέντες τὴν μεταφορὰν, ἀνεζήτουν μὲ θρήνους καὶ κλάματα τοὺς νεκροὺς των.

Οί άδηγοί έν Βαλτοτόπ. τούς όπέδειξαν βαθύ μέρος τοϋ ποταμοϋ, όπου έρρίφθησαν τά πτώματα. Τά όπόλοιπα τέσσαρα πτώματα έτάφησαν εις τό νεκροταφείον όπό τών κατοίκων. Έγκατεστάθησαν εις τό χωρίον 30 οικογένειαι έποικοι έκ Βουλγαρίας, εις τάς όποίας διενεμήθησαν οι εφόρ-ρώτεροι άγροί τών κατοίκων. Η ορολογία, ή κατάσχεσις και ή άγρόρά τών προϊόντων, ή έπιταξις και ή άγρορά τών ζώων, όπως και άλλοϋ. Εις τάς άγγαρελάς έχρησιμοποιοϋντο πρός τοίς άλλοις και διά τόν θερισμόν τών άγρών τής κοινότητος και τών Βουλγάριων έποίκων. Κατά τήν έργασίαν εις τούς άγρούς πολλάι γυναίκες έβιόσθησαν. Οί κάτοικοι και διά τήν μάλλον άσήμαντον άφοομήν έξυλοκοποϋντο όπό τών Βουλγάρων ά-στυνόμ.κών. Ένα παιδί, ό Χρίστος Γκαγκάνος, όπό τό ξυλοκόπημα έτρελλάθη. Επίσης έξυλοκοπήθη άγρία ή γραιία, ηλικίας 70 έτών, Λέσποια Θεοτόκη Ρουσοπούλου, διότι διεμαρτυρήθη διά τήν άπαγωγήν πέτρας έκ τοϋ γειτονικοϋ εις τήν οίκίαν οικουμένου της. Κατά τό κίνημα τοϋ Σεπτεμβρίου 1941 έφανεύθησαν παρά τόν Στρυμόνα 10 κάτοικοι τών χωριών Άγιον Πνεϋμα και Έμμανουήλ Παππάς, τά διέ πτώματά των έρρίφθησαν εις τόν ποταμόν.

Άριθ. 27

ΨΥΧΙΚΟ (παρά τόν Στρυμόνα, έχει 250 οικογενείας).

Οί κάτοικοι Ψυχικοϋ Εϋαγγελινός Θεμιστοκλής, γεωργός, έτών 52, Πατρακίδης Δημήτριος, γεωργός, έτών 70, Στεφανίδης Δημήτριος, γεωργός και φαρμάς, έτών 45, Γιαπιτζίδης Χρήστος, γεωργός, έτών 65 και Παπαδόπουλος Νικόλαος, γεωργός, έτών 62, ένώπιον και όλων τών άλλών κατοίκων, καταθέτουν τή 22 Μαΐου 1945:

"Όταν εισήλθον οι Βούλγαροι εις τό χωριό, έκάλεσαν άμέσως τούς κατοίκους νά παραδώσουν όπλα και στρατιωτικών ήμισιόμον. Τόν παραδολέντα ίματισμόν οι Βούλγαροι έκαψαν θεαματικώς εις τήν πλατείαν τωδ σχολείου. Έπειτα ήνάγκασαν τούς κατοίκους νά παραδώσουν και τά κυνηγετικά όπλα και περιβόσκων έως 250 δικανα κοτόπιν μεγάλης πιέσεως. Άπ' άρχής ήρχισαν οι έξολοθάρμοι και αι άλλα πικρίες επί τών κατοίκων. Διά τό κίνημα τοϋ 1941 θεωροϋν βέβαιον, ότι τό είχαν προμελετήσει οι Βούλγαροι και παρτίσαν και μερικούς ίδιους μας. Πριν από τό ψευδοκίνημα όπήρχε όλίγος μόνον βουλγαρικός στρατός έδω. Κατά τό κίνημα κατέφθασαν 3 αυτοκίνητα φορτηγά γεμάτα στρατιώτας και αυτοί περιώρισαν τούς κατοίκους επί 3 ήμέρας εις τά σπίτια. Κατά τό διάστημα τοϋτο οι Βούλγαροι έξετέλεσαν άρκετούς γύρω από τό χωριό. Μόνον εις τά Καλαμπόκια είχαν έκτελέσει οι Βούλγαροι 15 πρόσωπα. Ο Δημήτριος Στεφανίδης, φαρμάς, καταθέτει ότι όταν όλίγας ήμέρας μετά τό κίνημα έφάρευσ εις τόν Στρυμόνα και άνέσυρε τά δίχτυά του έβγαλε άλλοτε δύο και άλλοτε τρία ανθρώπινα πτώματα. Ο ίδιος καθ' όλον τό διάστημα τής κατοχής είδε έν όλω 150 Έλληνιας σκοτωμένους. Επίσης είδε εις τόν Στρυμόνα τό πτώμα νεάνιδος με κομμένους τούς μαστούς. Μίαν και μόνον ήμέραν είδε εις τήν όχθην τοϋ Στρυμόνος 13 πτώματα. Άλλά και καθ' όλον τό διάστημα όσάκις έφάρευσ, συχνά άνέσυρε με τά δίχτυά του κόκκαλα ή και μέλη ανθρώπινα. Έφάρευσ πάντοτε κατά διαταγήν τών Βουλγάρων και διά λογαριασμόν τών Βουλγάρων. Επίσης

ὁ Χιονᾶς Παπαδόπουλος τοῦ Τριανταφύλλου καταθέτει, ὅτι μίαν ἡμέραν ἔχωσε ὁ ἴδιος παρὰ τὸν Στρυμόνα 6 πτώματα εἰς τοποθεσίαν Ἁγία Παρασκευῆ. Τὸ ἴδιο γεγονός ἐπιβεβαιώνει καὶ ὁ Ἰωάννης Κοτσαγκαλίδης. Ἀπὸ τὸ Ψυχικὸ ἐθανατώθησαν 2 ἄτομα μὲ ξυλοδαρμούς ἀπὸ τοὺς Βουλγάρους μὲ ἀφορμὴν τὴν ἀτελεῖ συσκότιαν. Εἰς τὸ σχολεῖον τῆς κοινότητος, τὸ ὁποῖον εἶχε μεταβληθῆ εἰς φρουραρχεῖον, ἐγίνοντο αἱ ἐκτελέσεις. Ὁ φρουραρχὸς ὀνομάζετο Ἄγγελος Βογιάνωφ, ἀνθυπολοχαγὸς ἀπὸ τὸ Κιουσεντήλ. Κατὰ μήκος τοῦ Στρυμόνου εἶχαν ἐγκατασταθῆ πολλοὶ Βούλγαροι, οἱ ὅποιοι ἦσαν ὀπλισμένοι καὶ συνελάμβανον τοὺς δυστυχεῖς Ἕλληνας καὶ κινὰ κινῶνα τοὺς ἐφόνευαν καὶ τοὺς ἐλάττειαν. Ἐφόνευαν καὶ μικρὰ παιδιὰ. Εἶχαν οἱ Βούλγαροι αὐτοὶ κάρρα ἰδικὰ τοὺς καὶ μετέφεραν τὰ πτώματα καὶ τὰ ἔρριπταν εἰς τὸν Στρυμόνα.

Εἰς τὸ Ψυχικὸ ἐγκατεστάθησαν 45 βουλγαρικαὶ οἰκογένειαι. Ἦλθαν ὅλοι γυμνοὶ καὶ ἔφυγαν εὐκατάστατοι. Ἐγκατεστάθησαν εἰς τὰ καλύτερα σπίτια καὶ ἐπῆραν τὰ κτήματα κατὰ μήκος κυρίως τοῦ Στρυμόνου, διὰ τὰ μὴ βλέπουν οἱ Ἕλληνες τὰ ἐγκλήματα, τὰ ὁποῖα διεπράττοντο ἐκεῖ καὶ ἀπὸ τοὺς φρουρὰς καὶ ἀπὸ τοὺς ἰδίους τοὺς ἐγκατεστημένους. Οἱ Βούλγαροι ἀφῆραν εἰς τοὺς Ἕλληνας γεωργούς 115 κιλὰ σιτᾶρι τὸ ἔτος μαζί μὲ τὸν ἀπόρον. Ἀλλὰ καθ' ὅλον τὸ ἔτος ἐνήργουν οἱ Βούλγαροι 3—4 ἔρευνας κατ' οἶκον καὶ μὲ διαφόρους προφάσεις ἀφῆρουν μεγάλο μέρος ἀπὸ τὴ σιτᾶρι αὐτῶ. Δέκα πέντε οἰκογένειαι Βουλγάρων, ἐνῶ ἅμα τῇ ἀνακομῇ ἔφυγαν, ἐπανήλθον ἔπειτα ὡς κομμουνισταὶ καὶ ἀφῆρσαν ἐπιπλα, ζῆρα καὶ κινητὰ ἀντικείμενα.

Ἄριθ. 82

ΒΑΛΤΟΧΩΡΙ (παρὰ τὸν Στρυμόνα ἔχει 200 οἰκογενείας, ἐξ ὧν 150 προσφυγικᾶς.)

Ὁ Πρόεδρος τῆς κοινότητος καταθέτει τῇ 22 Μαΐου 1945 ὅτι:

Οἱ Βούλγαροι κάθε βράδυ ἐφόνευαν ἐδῶ Ἕλληνας καὶ τοὺς ἔρριχναν εἰς τὸν Στρυμόνα. Ἀπὸ τὸ ἴδιο χωριὸ ἐφόνευσαν τὴν 8ην Ὀκτωβρίου 1941 4 κατοίκους, οἰκογενεὰρχας, ἡλικίας 35 - 40 ἐτῶν. Ἐπίσης ἐφόνευσαν οἱ Βούλγαροι τότε καὶ ἄλλους 4 ἀπὸ τὴν Ἁγίαν Ἐλένην καὶ Νιοχῶρι. Αἱ βουλγαρόφωνοι οἰκογένειαι τοῦ χωριοῦ συνειργάσθησαν μὲ τὸν βουλγαρικὸν στρατὸν καὶ ἔλαβον μέρος εἰς τὴν κακοποίησιν τῶν Ἑλλήνων κατοίκων. Ὀπλισμένοι οἱ βουλγαρόφωνοι αὐτοὶ τοῦ τόπου συνελάμβανον, δασάκις ἤθελον, τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς ἐκακοποιοῦν. Μίαν ἡμέραν συνεκέντρωσαν ὅλους τοὺς ἀνδρας εἰς τὸν Στρυμόνα πρὸς ἐκφοβισμόν ἀπὸ τὰ τυλιβόλα. Οἱ κάτοικοι οὔτε δπλα εἶχαν οὔτε συμμετέσχε κανεὶς εἰς τὸ ψευδοκίνημα τοῦ 1941. Ἐξεδίωξαν οἱ Βούλγαροι ἀπὸ τὸ χωριὸ 40 ἐν ὄλῳ Ἕλληνας. Οἱ ἄλλοι ἐδούλευαν μὲ ἀγχαρείαν εἰς τὰ κτήματα τῶν ἐντοπίων βουλγαροφώνων.

Ὁ Χαράλαμπος Λαμπάκης, γεωργός, ἐτῶν 48, καταθέτει ὅτι εἶδεν ὁ ἴδιος μίαν ἡμέραν εἰς τὸν Στρυμόνα 25 πτώματα. Τὸ ἴδιον ἐπιβεβαιώνει καὶ ὁ Χαράλαμπος Πουλᾶκης, γεωργός, ἐτῶν 30. Τὰ πτώματα ἦσαν εἰς θέσιν Καταρράκτης, ὁ Χριστοφίλης Τρανταράκης, γεωργός, ἐτῶν 38, καταθέτει ὅτι εἶδε 35 πτώματα εἰς θέσιν Παραλίμιον μεταξὺ αὐτῶν καὶ τὸ πτώμα μιᾶς γυναίκης. Ἐπίσης ἡ Ἐλισάβετ Σεριτανίδου, καταθέτει ὅτι

τούς 4 κατοίκους του χωριού οι Βούλγαροι τούς εξετέλεσαν με ξύλα και με μαχαίρια και ύστερα τούς έπήγαν και τούς έφριξαν εις τον Στρυμόνα. Όταν τούς πήγαιναν προς τον Στρυμόνα, οι Βούλγαροι έλεγαν: «Πουλᾶμε κρέας σπινῶ. Τὰ ψάρια κινουῦν.»

Ὁ Ασμπάκης Χαράλαμπος καταθέτει ὅτι ἀπὸ τὰ 70 πρόβατα τοῦ ἔμειναν 8.

Οἱ Βούλγαροι τούς ἔλεγαν: «Ἑλλάδα περιμένετε; Ἡ Ἑλλάδα θάρρη, ὅταν βγῆ ὁ ἥλιος ἀπὸ τῆ Δύση.»

Ἄριθ. 29

ΠΕΠΟΝΙΑ (παρὰ τὸν Στρυμόνα.)

Οἱ Βούλγαροι ἔληστεῖον καὶ ὕστερα ἐφόνευσαν τὸν Ἰωάννην Ἀλεξίου. Ἀπὸ τὴν ἐσοδείαν ἄφιναν εἰς τοὺς Ἕλληνας 150 κιλά, τὸ ἄτομον κατ' ἔτος, ἐνῶ εἰς τοὺς Βουλγάρους ἄφηναν 300. Οἱ Βούλγαροι ἔφεραν καὶ ἐγκατέστησαν εἰς τὸ χωριὸ 30 οἰκογενεῖας ἀπὸ τὴν Βουλγαρίαν. Ὅλοι αὐτοὶ ἀγκατεστάθησαν εἰς τὰ σπίτια καὶ τὰ κτήματα Ἑλλήνων.

Κατὰ τὴν ὑποχρεωτικὴν συγκέντρωσιν οἱ Βούλγαροι ἐπλήρωναν τὸ 1941 4 λέβα τὸ κιλόν, τὸ 1942 8 λέβα τὸ κιλόν καὶ τὸ 1943 — 1944 πρὸς 10 — 12 λέβα τὸ κιλόν. Οἱ Βούλγαροι ἐπέβαλαν εἰς τοὺς κατοίκους ἕνα περιεργὸν φόρον, ἐπεχαίωσαν τοὺς κατοίκους νὰ πληρῶνουν 150 λέβα κατ' ἄτομον τὸν χρόνον ὡς φόρον διὰ τὴν βουκάντρον. Ἐπίσης ἐπέβαλαν 400 λέβα τὸ ἔτος εἰς πάντα κατέχοντα σκόλον.

Ἐπίσης οἱ κάτοικοι τῆς Πεπονιάς ὑπεχρῶνοντο νὰ πληρῶνουν φόρον καὶ διὰ τὰ κτήματά των, τὰ ὁποῖα ἦσαν πέραν τοῦ Στρυμόνος, δηλαδὴ εἰς τὴν γερμανοκρατομένην περιοχὴν, εἰς τὰ ὁποῖα ἦτο ἀδύνατον νὰ μεταβῶν. Τὰ κτήματα αὐτὰ ἦσαν 1500 — 2000 στρέμματα.

Ἄριθ. 30

ΣΚΟΥΤΑΡΙ

Εἰς τὸ κρινοτικὸν κατάστημα ὁ γραμματεὺς τῆς κοινότητος καὶ πολλοὶ κάτοικοι καταθέτουν τῆ 22 Μαΐου 1945:

Οἱ Βούλγαροι ἐξετέλεσαν ἐδῶ 68 ἐν ὄλῳ Ἕλληνας. Ἐξ αὐτῶν οἱ 40 ἐξετελέσθησαν μετὰ τὸ κίνημα τῆς Ἀρόμας. Αἱ ἐκτελέσεις ἐγένοντο μετὰ ξύλα, μετὰ λόγχην καὶ τέλος μετὰ τουφέκι. Ἐπὶ κροατικῆς τῶν ἐκτελέσεων ἦτο ὁ ἐπιλοχίας Δημήτρι Ρουσεφ, ἀπὸ τὴν ἄνω Τζουμαγιά. Τούς Ἕλληνας αὐτούς τοὺς ἔφεραν ἀπὸ τὰ γύρω μέρη ἐδῶ καὶ τοὺς ἐξετέλεσαν. Ὁ ἴδιος ὁ Ρουσεφ ἐξετέλεσε ἐδῶ καὶ δύο Ἑβραίους. Ἀπὸ τὸ χωριὸ τὸ ἴδιον οἱ Βούλγαροι ἐφόνευσαν μόνον 1. Οἱ Βούλγαροι ἔφεραν καὶ ἐγκατέστησαν ἐδῶ εἰς τὰ σπίτια καὶ τὰ κτήματα τῶν Ἑλλήνων 25 βουλγαρικὰς οἰκογενεῖας. Τὰ κτήματα τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν ὑπεχρῶνον Ἕλληνας νὰ τὰ δουλεύουν δι' ἀγγαρείας. Οἱ Βούλγαροι αὐτοὶ ἐπέιζαν ὄλους τοὺς κατοίκους. Οἱ ξυλοδαρμοὶ ἦσαν κοινότατον θέαμα. Ὅποιος Ἕλληνας εἶχε οἰκόσιον ζῶα καὶ ἴδιον χοίρους ἔπρεπε μετὰ τὴν σοσάην νὰ παραδώσῃ 8 κιλά λίπος εἰς τὰς βουλγαρικὰς ἀρχάς. Ἐκάστη Ἑλληνικὴ οἰκογένεια ἐπλήρωσε ἐπίσης 680 λέβα κατ' ἔτος διὰ τὸν καθένα. Ἡ κοινότης εἶχε 2500 πρόβατα καὶ τώρα ἔχει 1000. Εἶχε 1500 χονδρά ζῶα καὶ τώρα ἔχει 1000.

Οἱ Βούλγαροι συνεκέντρωναν αὐτοποχρεωτικῶς τὸ γάλα καὶ τὸ μαλλί, εἰς τὸν ἰδιοκτήτην ἀφῆκαν τὸ γάλα καὶ τὸ μαλλί ἐνός προβάτου. Οἱ Βούλγαροι κατὰ κανόνα ἐξωροδοκοῦντο. Εἰς τὴν κοινότητα εἶχον ἐγκαταστήσει 20 ἐν ἑλω ὑπαλλήλους. Ἦλθαν δλοὶ πτωχοὶ καὶ ἐφυγαν πλοῦσοι.

Οἱ κάτοικοι καταθέτουσ, ὅτι εἰς τὸ χωρίον Χαριτωμένην οἱ Βούλγαροι συνέλαβον. ἐβασάνισαν καὶ ἀειτέλεσαν ἅλοις τοὺς συγγενεῖς τοὺς ἔχοντας πρόσφυγας εἰς Θεσσαλονίκην ἐπὶ τῇ προσάσει, ὅτι οἱ πρόσφυγες οὗτοι ἀπετέλουσ ἀνταρτικὴν συμμορίαν. Οὕτω ἐξώντωσαν οἱ Βούλγαροι 22 άτομα.

Ἄριθ. 31

Ὁ Κωνσταντῖνος Παπαδόπουλος, ἐτῶν 46 καταθέτει ἐν Δράμα τῇ 23 Μαΐου 1945.

Κατὰ τὸ κίνημα τοῦ Σ)βρίου 1941 ἐφονεύθησαν ἐκ τῶν βορείως τῆς Δράμας χωρίων Νικηφόρος 50—60, Μαυροκορδάτος 5—6, Κοτσισαλή περίπου 20, Παλαιάμπελα 28. Ἐπίσης ἐπυροπλήθησαν τὰ χωρία τῆς αὐτῆς περιφέρειας Πιζάριον, Νικηφόρος, Παλαιάμπελα, Τροφιθέα καὶ μερικὰ χωρία παρὰ τὴν Γιλστανάν ἐν μέρει καὶ Μυροβλήτης, Πλατανόβρυση, Μικλόφορος, Κιλ - Μποιτζῶ, Κιτσαλή, Δόλα ἂξ ὀλοκλήρου.

Κατόπιν ὀκταήμερου συμπλοκῆς χιλίων περίπου ἀνταρτῶν μετὰ τοῦ βουλγαρικοῦ τακτικοῦ στρατοῦ συνάμεως 6 — 7 χιλ. πλησίον τοῦ χωρίου Ποταμοὶ κατὰ Μάϊου 1944, ὁ βουλγαρικός στρατός ὀπερισχύσας ἐπυροπλήθησεν 22 χωρία ἐκ τῆς μετὰ τὸ χωρίου Ποταμοὶ καὶ τοῦ ὄχυροῦ τοῦ Μπουκέα περιφέρειας, ἐφόνευσε χιλίους περίπου κατοίκους καὶ ἤχημαλώτισεν ἑτέρους χιλίους. Τὰ 22 χωρία ἔχουν πυρποληθῆ ἐν ἑλω ἢ ἐν μέρει. Οἱ φονευθέντες 1100 περίπου κάτοικοι τῶν χωρίων τούτων ἐφονεύθησιν κατὰ τὸν σκληρότερον καὶ βαρβιτοῦστερον τρόπον εἰς τὸ χωρίον Σκαλωτὴ ἐκάθησαν ζῶντες ἐντὸς ἀχυρῶνος 8 παιδιὰ καὶ 2 γυναῖκες. Ἐπίσης εἰς τὸ χωρίον Πολυγάφυρον ὁ Δημ. Ἐκταρσίθης κατὰ τὰ τέσσαρα τέκνα του, ὁ Ἀρχάγγελος Χατζηφαντωνίου καὶ ἡ σύζυγος καὶ τὰ ἕξ τέκνα τῶν ὀμοῦ μετὰ ἄλλων Ἑλλήνων ἕξ, ἄλλων χωρίων, εὐρεθέντων τυχαίως εἰς τὸ Πολυγέουρον, ἐκάθησαν ζῶντες ἐντὸς τῶν οἰκιῶν των. Πολλοὶ, ὅπως 14 ἀνδρες καὶ 17 γυναῖκες ἐκ τοῦ χωρίου Σιδηρόνερον, δεμένοι ὀπισθάγκωνα ἐρρίφθησαν εἰς τὸν Νέστον. Ἄλλοι, μεταφερόμενοι εἰς τὰς Σέρρας, ἀπέθανον καθ' ὁδὸν ἐκ τῶν κακουχιῶν. Οἱ περισσότεροι ἐτυφεκίσθησαν. Οἱ δὲ αἰχμαλωτισθέντες χίλιοι περίπου, ἀνδρες καὶ γυναῖκες μετὰ βρέφη εἰς τὰς ἀγκάλας, γέροντες, παιδιὰ, ἀσθενεῖς μετὰ ὀλίγα κλινοσκεπάσματα ἐπ' ὄμου εἰς μακρὰν φάλαγγα καὶ διὰ συντόνων πορειῶν ὑπὸ τῶν καυστικῶν ἡλιου τοῦ θέρος, ὀδηγήθησαν κατὰ ὄρχας εἰς τὸ Κάτω Νευροκόπι καὶ ἐκαίθησιν εἰς τὸ χωρίον Γρανίτης, ἀπὸ τοῦ Γρανίτη ἐπίστρεψαν εἰς τὸ Κάτω Νευροκόπι. Ἐκ Νευροκοπίου, διὰ τῆς κάτω Βροντοῦς, ἐφθασαν εἰς τὰς Σέρρας. Καὶ ἐκ τῶν Σερρῶν διὰ τοῦ Σιδηροκάστρου καὶ τοῦ στενοῦ τῆς Κοῦλας, ἐφθασαν εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ βουλγαρικοῦ ἐδάφους πολίχνην Πετρίτσι. Αἱ βουλγαρικαὶ Ἀρχαὶ δὲν τοὺς ἐδέχθησαν. Ὡς ἐκ τούτου διὰ τῆς ἰθίας ὁδοῦ ὀδηγήθησαν εἰς τὰς Σέρρας καὶ ἐγκαταστάθησαν εἰς τὸ χωρίον Νέον Σοῦλι, ὀμοῦ μετὰ τῶν ἄλλων ἑλληνικῶν οἰκογενειῶν μακρὰν τῶν ἐστειῶν καὶ τῶν περιουσιῶν των. Ἐδῶ παρέμειναν

μέχρι της αποχωρήσεως του βουλγαρικού στρατού κατά Οκτώβριον 1944, πενόμενοι και έκτελοῦντες άγγαρείας κατ' επιταγήν τών βουλγαρικών Ἀρχών. Καθ' ὄλην τήν μακράν πορείαν από Ποταμῶν μέχρι Πετριτσίου μέχρι του Νέου Σουλίου, δέν ἐδόθη εἰς αὐτούς θύλου τροφή, ἐκτός ὀλίγου ἄριου εἰς τό Πατρίτσι. Συνετηρήθησαν μέ τόν ὀλιγον ἄρτον, τόν ὀποῖον τοῦς ἐδίδον οἱ κάτοικοι τών ἐνδιαμέσων ἑλληνικῶν χωρίων καί οἱ Σέρβοι στρατιῶται τών ταγμάτων ἐργασίας, οἱ ὀποῖοι εἰργάζοντο πρός κατασκευήν τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς παρά τό Σιδηρόκαστρον. Οἱ συναθροίνοντες αὐτούς Βούλγαροι στρατιῶται ἔφερον τοῦς βραδυποροῦντας, γέροντας, γυναῖκας καί ἀσθενεῖς καί ἐξέλεγον τοῦς τόπους τών βραχειῶν ἀναπαύσεων μακράν τών χωρίων καί τών πηγῶν τών ὕδάτων. Γερμανοί στρατιῶται, τοῦς ἐποίους συνήνησαν εἰς τό Σιδηρόκαστρον καί εἰς τόν παλαιόν σιδηροδρομικόν σταθμόν Σιδηροκάστρου, τοῦς ἐχλεύαζαν εἰς τήν δυστυχίαν των καί ἐλάμβανον φωτογραφίας καί κινηματογραφικάς ταινίας.

Ἄριθ. 32

ΑΓΙΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ (ἐπί τῆς δημοσίας ὁδοῦ Δράμας - Κοβάλλας,
Κάτοικοι: 700 οἰκογένεια.)

Καταθέτου ἔμπροσθεν τοῦ Κοινοτικού καταστήματος οἱ κάτοικοι Μενέλαος Ἰωαννίδης, ἐτῶν 46, γεωργός, Σάββας Συμεωνίδης, ἐτῶν 47, γεωργός, καί Ἰωάν. Παπαδόπουλος, ἐτῶν 42, γεωργός, τῆ 24 Μαΐου 1945:

Κατά τό κίνημα τοῦ Σεπτεμβρίου 1941 ἐσορευθῆσαν εἰς τό χωρίον ὑπό τών ἐπαναστατῶν, ὁ Βούλγαρος πρόεδρος τῆς κοινότητος καί ὁ ἐπίσης Βούλγαρος ἀγροθύλαξ. Οἱ κάτοικοι, τρομοκρατηθέντες μετά τῆς σφαγῆς τοῦ Λοφίτου, κατέφυγον εἰς τὰ βουνά, Παρέμειναν εἰς τό χωρίον 40 ἄνδρες καί γυναῖκες. Μετά τήν ἀφ.ξιν τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ καί μερικῶν βουλγαρισάντων ολαβοφῶνων ἐξ ἄλλων χωρίων, ἐληλυθήθησαν ὅλοι αἱ οἰκίαι τοῦ χωρίου καί ἐφονεύθησαν ἐπί τόπου τέσσαρες ἄνδρες, μετ' ὀλίγας δέ ἡμέρας εἰς τῆς φυλακάς τῆς Δράμας τρεῖς ἀκόμη. Ἐγκατεστάθησαν εἰς τό χωρίον 35 βουλγαρικά οἰκογένεια ἐκ Βουλγαρίας. Ἐδόθησαν εἰς αὐτούς αἱ οἰκίαι καί οἱ ἀγροί τών οἰκειοθελῶς ἤ βίαις ἐκματρισθέντων Ἑλλήνων. Ἐπίσης κατασκευάσθησαν διὰ τοῦς Βουλγάρους ἐποίους καί μερικά κατοικίαι διὰ τῆς ἰσσωπικῆς ἐργασίας τών Ἑλλήνων κατοίκων. Οἱ ἐργάται παρεῖχον τήν ἐργασίαν των δωρεάν ἐπί δύο ἡμέρας κατά ἑβδομάδα, μόνον δέ οἱ κτίσται ἐκλημῶθησαν μέ ἡμερομισθίαν 120 λέβα. Ἀτηλάθησαν ἕξ Ἑλληνικά οἰκογένεια, ἐξετατρίσθησαν δέ οἰκειοθελῶς 40. Ἐγκατεστάθησαν δύο Βούλγαροι ἱερεῖς καί τρεῖς διδάσκαλοι. Κατ' ἀρχάς οἱ Ἑλληνες κάτοικοι ὑπεχρεώθησαν ἐπί ἀπειλή προστίμου νά ἀπαστέλλουν τὰ τέκνα των εἰς τό βουλγαρικόν σχολεῖον. Κατόπιν ὅμως αἱ βουλγαρικά Ἀρχαί δέν ἐτέμειναν εἰς τήν ἐκίελευσιν τῆς διαταγῆς των. Τό ἴρῶν τοῦ χωρίου κατεπιράφη.

Ἀπηγορεύετο ἡ χρῆσις τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης. Οἱ δέ ὀμιλοῦντες Ἑλληνιστί, ἐδέραντο καί ὑπεχρεῶντο εἰς τήν πληρωμήν προστίμου. Ἐστρατολογήθησαν οἱ νέοι τών κλάσεων 1940 καί 1941, οἱ ὀποῖοι καταταγέντες εἰς τὰ τάγματα ἐργασίας, ἐχρησιμοποῦθησαν εἰς ἀναγκαστι-

κὴν ἐργασίαν πρὸς κατασκευὴν ἢ ἐπισκευὴν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν.

Τὰ κοπνὰ, ποιότητος μπασμάδες, ἠγοράσθησαν κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς κατοχῆς 35 κατὰ τὸ δευτέρον 50 καὶ κατὰ τὸ τρίτον 98 λέβα τὴν κιλόν. Ἐπὶ ἐκάστου σπειραμένου στρέμματος ἐλόμβωνον οἱ βουλγαρικαὶ Ἄρχαί 25 κιλά σιτάρι καὶ 30 καλαμπόκι, τὰ ἐπλήρωνον πρὸς 6—7 λέβα κατὰ κιλόν. Ἐάν ἔμενον ὑπόλοιπον, ἀφήνετο εἰς τὸν παραγωγόν. Τὸ γὰρ καὶ τὸ μαλλὶ συνεκεντρῶνοντο ἐξ ὀλοκλήρου ὑπὸ τῶν βουλγαρικῶν Ἄρχῶν, ἐπληρῶνετο δὲ τὸ μὲν γάλα 2—7 λέβα, τὸ δὲ μαλλὶ 55—100 λέβα κατὰ κιλόν. Οἱ τυχόν ἀποκρύπτουτες μέρος ἐκ τῶν εἰδῶν τούτων, ἀνακαλυπτόμενοι, ἐκακοποιοῦντο καὶ ἐτιμωροῦντο διὰ προστίμου. Ἐπίσης συνεκεντρῶνοντο ἐξ ὀλοκλήρου ἡ κριθὴ καὶ ὁ σανὸς καὶ ἐπληρῶνοντο 4 λέβα κατὰ κιλόν. Εἰς τὸν παραγωγόν ἀφήνετο μόνον ὁ σπόρος. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κατοχῆς ἐπετάχθησαν πρὸς σφαγὴν περίπου 300 μεγάλα ζῶα καὶ 1000 πρόβατα. Χωρὶς νὰ ζυγίζωνται, ἐξετιμῶντο κατὰ κεφαλὴν. Τὰ μεγάλα ζῶα, ὅσα ἐπληρώθησαν, ἐπληρώθησαν ἕκαστον 1000—2000 λέβα. Τὰ ἄλλα καὶ τὰ κάρρα ἐπετάσσοντο διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ, συνήθως ἀνευ παροχῆς ἀποζημιώσεως. Ἐπληρῶνετο φόρος διὰ τὰς οἰκίας ἀναλόγως τῆς ἀξίας των, ἡ ὁποία ὑπερεξωγκῶνετο ὑπὸ τῶν βουλγαρικῶν ἐπιτροπῶν καὶ στρεμματικῆς οἰκίας διὰ τοὺς ἀγρούς ἀδιακρίτως, ἂν ἐκαλλιεργοῦντο ἢ ὄχι. Ἐπίσης εἰσεπράττετο φόρος διὰ τὸν παραγόμενον κοπνόν, ἐπὶ 1000 κιλῶν ἐπληρώθησαν 20 χιλιάδες λέβα καὶ διὰ τὰ ζῶα, μεγάλα καὶ μικρὰ, μὴδὲ τῶν σκύλων ἐλαϊρουμένων, δι' ἕκαστον τῶν ὁποίων εἰσεπράττετο τὸ ποσὸν τῶν 100—500 λέβα ἀναλόγως τῆς ράτσας. Ἐπίσης εἰσεπράχθη παρ' ἐκάστης οἰκογενείας τὸ ποσὸν 200 λέβα πρὸς παροχὴν νεροῦ διὰ τὸ πότισμα τῶν ἀγρῶν. Μίαν ὅμως φορὰν καθ' ἑλὴν τὴν διάρκειαν τῆς κατοχῆς ἐπὶ 2—3 ὥρας ἐδόθη ὑπὸ τῆς κοινετικῆς ἀρχῆς νερὸ διὰ τὸ πότισμα τῶν ἀγρῶν. Γενικῶς ἐκάστη οἰκογένεια ἐπληρῶνευ ἐτησίως φόρον 7—15 χιλιάδες λέβα. Πολλάκις δὲν ἐδίδοντο ἀπαδείξεις διὰ τοὺς εἰσπρατομένους φόρους ὑπὸ τῶν βουλγαρικῶν ἀρχῶν. Ἄρτος ὀλίγος ἐδίδοτο μόνον εἰς τοὺς ἀπόρους.

Ἄριθ. 33

ΧΡΥΣΟΥΠΟΛΙΣ

Οἱ Ἄρχοντιῶδες Εὐθόμιος, ἔμπορος, ἐτῶν 42, Βουβίτσας Νικόλαος, ἔμπορος, ἐτῶν 48, Σαφερίκης Ζήσης, κτηματίας, ἐτῶν 76, Συκοῦδας Κωνσταντῖνος, γεωργός, ἐτῶν 56, Παναγιωτίδης Ἀνάστης, ράπτης ἐτῶν 52, ἐνώπιον καὶ πολλῶν ἄλλων κατοίκων, καταθέτουσιν, τῇ 25 Μαΐου 1945, δι:

Οἱ Βούλγαροι εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν 15 ἡμέρας μετὰ τοὺς Γερμανούς. Ἐπειτα ἦλθε ἀκόμη καὶ ἓνας λόχος. Ἀμέσως κατέβασαν ἀπὸ παντοῦ τὰς Ἑλληνικὰς ἐπιγραφὰς καὶ ἀπηγόρευσαν τὰς Ἑλληνικὰς σημαίας. Ἐπίσης ἀπηγόρευσαν νὰ γίνεται χρῆσις γλαυκῶν γραμμωφάνων. Μόνον ἀπὸ τὸ κατάστημα Ἄρχοντοπούλου ἀφήρσαν οἱ Βούλγαροι 850 πλάκας γραμμωφάνων. Μετὰ 15 ἡμέρας, ἀφ' οὔτου εἰσῆλθον, ἐκάλεσαν τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ δηλώσουν βουλγαρικὴν ὀηκοδοτήρια. Ἐπειτα ἐξέδωκαν διαταγὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐζήτουν ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας νὰ λάβουν ἄδειαν ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματός των. Τοῦτο ὅμως ἦτο εἰρω-

νεία, διότι ή άδεια έδίδετο μόνον εις τούς έχοντας βουλγαρικήν όπηκοότητα. Οί Βούλγαροι ίδρυσαν έδώ σχολείον βουλγαρικών, και κατ' άρχάς υπεχρέωναν τά παιδιά νά φοιτήσουν, έπειτα ύμωσ τά έδικάζαν. Τά βιβλία τών εκκλησιών ή τά έκαιον ή τά άφαιρούσαν. Συνέλαβαν τόν Ιερέα Μιχαήλ Χρυσοβέργην, τοῦ χωρίου Έρατεινόν, τοῦ έκοψαν τά γένεια και τήν κατεδίκασαν εις 12½ έτη φυλάκιον. Τήν Καθαράν Δευτέραν τοῦ Έτους 1944 συνέλαβον οί Βούλγαροι 6 άνδρας και τήν έτοιμένην Πέμπτην τούς έξετέλεσαν, άνευ διαδικασίας. Επίσης εις τήν περιοχήν Χρυσουπόλεως έχουν έκτελέσει άνευ ούδεμιιάς διαδικασίας περίπου 150 Έλληνας. Εις τό χωρίον Άχλαδινή, από τούς 38 άνδρες τοῦ χωρίου, έξετέλεσαν οί Βούλγαροι τούς 36 και έκοψαν όλα τά σπίτια. Από τό χωρίον Μοναστηράκι έφόνευσαν οί Βούλγαροι 19 και έκοψαν τά περισσότερα σπίτια. Από τό χωρίον Διπόταμον έφόνευσαν οί Βούλγαροι 4 άνδρες. Έγκατέστησαν οί Βούλγαροι 30 οικογενείας έσίκων. Με άγγαρείαν τών Έλλήνων έκτιοναν 30 σπίτια. Άλλά τόν φόρον τών από τούς Έλληνας άφαιρεθέντων κτημάτων τόν κατέβαλον οί Έλληνες ιδιοκτήται. Από τήν Λοοδεΐαν άφησαν 150 γραμμάρια καλαμπόκι τήν ήμέραν κατ' άτομον. Όλην τήν άλλην παραγωγήν τήν έπειριναν οί Βούλγαροι.

Τόν πρώτον χρόνον τής κατοχής ήναγκάσθη ό έδώ πλθυσμός νά πληρώση 2000-10.000 λέβα κατá οικογένειαν διά σπόρον, τόν όποϊον ούδέποτε έλαβε. Με τά ώς άνω χρήματα ήγόρασεν ό πρόεδρος τής κοινότητος άλλον και άμαξαν. Προς αναγκαστικήν έργασίαν εις τήν Βουλγαρίαν, έστρατολογήθησαν επί 2 έτη 250 Έλληνας. Έκει έργαζόμενοι, έλάμβανον 500 γραμμάρια ψωμί τήν ήμέραν και 5 πιπεριές τό άτομον. Είργάζοντο από τά χαράματα μέχρι τής δύσεως τοῦ ήλιου. Η έργασία έδίδετο εις τούς Έλληνας κατ' άποκοπήν : «Θά σπάσση τόσα κυβικά μέτρα χαλίκι, ή θά μεταφέρη τόσα καρροτσάκια χόμα εις μίαν ήμέραν».

Οί Βούλγαροι ποτέ δέν επέτρεψαν εις Έλληνα Ιερέα νά Ιερουργήση. Τόν Ιερέα μάλιστα Ιωάννην Σφενδουλάκην τόν συνέλαβον και τόν έπέεζαν νά έγγραφή Βούλγαρος. Όταν εκείνος τούς άπήντησε ότι είναι Κρητικός και δέν γίνεται Βούλγαρος, τότε οί Βούλγαροι τοῦ έμάδησαν τά γένεια μια - μία τρίχα και τόν έρριψαν εις τάς φυλάκας Ξάνθης, όπου έμεινε 2½ έτη και έδέρετο συχνότατα. Τέλος τόν έλώρισαν επί έξάμηνον εις Βουλγαρίαν.

Εις τήν περιφέρειαν Χρυσουπόλεως οί Βούλγαροι έκοψαν πολλά χωριά. Ούτω ό Περιστερεών είνε όλοσχερώς κατεστραμμένος. Επίσης όλοσχερώς καμένα είνε τό χωριά Έλαφοχώρι και Κατοχώρι και Άχλαδινή έν όλω 700 σπίτια. Μερικώς καμένα είνε τά χωριά Πυργιάκος, Διπόταμος, Πλαταμιώνης, Μοναστηράκι, Δισβατον και Νέα Κερυά. Εις τό χωρίον Μακροχώρι ανεκέντρωσαν οί Βούλγαροι τούς κατοίκους τών χωρίων Στεγνό, Σκοτός, Άγιος Κοσμάς, Στενωπός, Κωνσταντινιά, Λευκάδι και Έλαφοχώρι.

Οί Βούλγαροι έγκατέστησαν έσίκους εις όλα τά χωρία τής γύρω περιφέρειας, άλλοῦ 5, άλλοῦ 10, άλλοῦ 15 οικογενείας. Μόλις έγινε ή άνακογή, οί Βούλγαροι έψωσαν κόκκινη σιμηαία.

ΔΡΑΜΑ

Οἱ κ. κ. Δέκος Βασιλείος, ἱατρός, ἐτῶν 54, Μακρίδης Ἀπόστολος, ἔμπορος, ἐτῶν 51, Στυλίδης Σωτήριος ἔμπορος, ἐτῶν 52, Ζωΐδης Δημήτριος ἔμπορος, ἐτῶν 65, Φέσσας Μιχαὴλ, ἐτῶν 68, Δεβάρης Ἀνδρέας, βιβλιοχαρτοπώλης ἐτῶν 57 καὶ Στεφανίδης Φιλοπολίμων, ἱατρός, ἐτῶν 72, παραμενίαντες καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς βουλγαρικῆς κατοχῆς ἐν Δράμα καταθέτουσιν τὰ ἀκόλουθα τὴν 25 Ἀπριλίου 1945:

Διὰ τὸ ψευδοκίνημα τῆς 29 Σεπτεμβρίου 1941 πιστεύομεν, ὅτι τὸ ὑπεκίνησαν οἱ Βούλγαροι. Τοῦτο ἐκτὸς ἄλλων, προκύπτει καὶ ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι πολλοὶ Βούλγαροι ἐκάλουν τοὺς κατοίκους νὰ ἐπαναστατήσουν διὰ τὴν ἐλευθερίαν τους. Εἰς τὴν Δράμην ἡ μόνη ἐκδήλωσις τοῦ κινήματος ἦτο ἡ φόνος τοῦ Ἑλλήνος φύλακος τοῦ ἐργοστασίου ἠλεκτροπαραγωγῆς Χατζοπέτου, ὀνόματι Ἀποστόλου ἐτῶν 70. Τὴν νύκτα τῆς 28 πρὸς 29 Σεπτεμβρίου ἐσταμάτησεν ἡ παροχὴ ἠλεκτρικοῦ φωτός. Καὶ ἀμέσως κατόπιν ἤρχισαν εἰς ἄλλην τὴν πόλιν ν' ἀκούωνται πυροβολισμοί. Πρὸ τοῦ ἐκδηλωθῆ τὸ ψευδοκίνημα, εἶχε γίνῃ εἰς τὰ γύρω χωριά ὀργάνωσις φαινομενικῶς ἐθνικῆ, πραγματικῶς ὁμοῦ κομμουνιστικῆ. Οἱ Βούλγαροι ἢ ἐσκηνοθέτησαν τὴν ὀργάνωσιν ταύτην, ἢ τὴν υἱοθέτησαν καὶ τὴν ἄφησαν νὰ προχωρήσῃ. Εἶχαν μάλιστα συλλάβει ἀρκετοὺς Βουλγάρους καὶ Ἑλλήνας μὲ ὅπλα, ἀλλὰ δὲν ἔλαβον κανένα μέτρον ἐναντίον τους. Πρὸ τοῦ ἐκδηλωθῆ τὸ ψευδοκίνημα, τῆ ὀργάνωσιν τοῦ εἶχε ἐκτελέσει μερικοὺς ἐθνικοφρόνας Ἑλλήνας, οἱ ὁποῖοι καλῆ τῆ πίστει εἶχαν εἰσέλθει εἰς τὴν ὀργάνωσιν. Τὸ κίνημα φαίνεται, ὅτι ἐπρόκειτο νὰ ἐκδηλωθῆ εἰς τὰς 20 Σεπτεμβρίου, ἀλλὰ εἶνε ἀγνωστον, διατί ἀνεβλήθη ἢ ἐκδήλωσιν τοῦ. Εἰς τὸ Φατολεῖβος ἔγινε ἡ πρώτη ἐκδήλωσις τοῦ ψευδοκινήματος ἀπὸ 20 ὀπλοφόρους κομμουνιστᾶς, Βουλγάρους καὶ Ἑλλήνας. Αὐτοὶ ἐκάλουν τοὺς κατοίκους νὰ ἐξεγερθοῦν. «Σηκωθῆτε, τί κάθεσθε, εἴμαστε ὄλοι ἀδέρφια». Παρόμοιαι μικροεκδηλώσεις ἔγιναν εἰς Δοξᾶτον, Κίργια, Ἀδοιαιήν, Καλλίφυτον, Χωριστήν, Ἄγιον Ἀθανάσιον, Πετροῦσαν, Κάλον Ἄγρον Σιταγρούς, Ἄλιστράτην, Πρωσοτσάνην, Νικηφόρον, Κοκκινόγεα, Μεγαλόκαμπον. Οἱ ἐπαναστάται ἐκτυποῦσαν τίς καμπάνες καὶ ἐκάλουν τοὺς Ἑλλήνας νὰ ἐπαναστατήσουν. Ἐσημειώθησαν καὶ ὀλιγοὶ φόνοι Ἑλλήνων ἐθνικοφρόνων καὶ Βουλγάρων χωροφυλάκων. Κατὰ τὴν ἐπίσημον κηδεῖαν τῶν θυμάτων ὅλης τῆς περιφερείας οἱ Βούλγαροι παρουσίασαν ἐν Δράμα 13 σφέρετρα, ὅπως βεβαιώνει ὁ ἱατρός Στεφανίδης. Ὅτι οἱ Βούλγαροι ἐγνώριζαν, ὅτι πρόκειται νὰ ἐκδηλωθῆ κίνημα συνάγεται καὶ ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι τὴν προτεραιαν ἠγόρασαν αἱ βουλγαρικαὶ ἀρχαὶ μεγάλας ποσότητας ἰσχυροῦ σπάγγου καὶ σύρματος καὶ μ' αὐτὰ τὴν ἐπομένην ἔδεσαν τοὺς συλληθέντας χιλιάδας Ἑλλήνας. Πολλοὶ Ἑλλήνες κομμουνιστᾶι συνειργάζοντο, πρὶν ἐκδηλωθῆ τὸ κίνημα, μὲ Βουλγάρους στρατιώτας, συνέτρῳγων καὶ συνέπιναν. Πολλοὶ ὀπλίστησαν ἀπὸ τοὺς Βουλγάρους. Ὅτι ἔχει ὁμοῦ ἀκόμη μεγαλύτεραν σημασίαν, εἶνε, ὅτι ὄλοι οἱ Βούλγαροι δημοῖοι ὀπλίτηλοι ἦσαν ὀπλισμένοι κατὰ τὰς πρὸ τοῦ κινήματος ἡμέρας. Ἐπίσης τὴν 26 Σεπτεμβρίου 1941 ἔφθασαν εἰς Δράμην τρία βαγόνια γεμάτα Βουλγάρους χωροφύλα-

κας. Τὸ ἴδιο βράδυ διεσπάρησαν εἰς τὰ γύρω χωριά. Τὸ Σάββατον πρὸς Κυριακὴν, 28 πρὸς 29 Σεπτεμβρίου οἱ χωροφύλακες οὗτοι ἐπέστρεψαν ὅλοι εἰς Δράμαν καὶ Ἐλαβαν μέρος εἰς τὰς ὁμαδικὰς σφαγὰς. Χαρακτηριστικὸν εἶναι ὅτι ὁ ὑπάλληλος Κόλιας Ραδέφ ἀδελφὸς τοῦ συνταγματάρχου Ραδέφ, ἀρχηγοῦ τῶν παρτιζάνων, ἐδήλωσεν εἰς τὸν κ. Ζωΐδην, προτιθέμενον ν' ἀναχωρήσῃ τὸ Σάββατον διὰ Ροβολεΐβον «καλὰ θὰ κάμῃς, ποῦ θὰ φύγῃς εἰς Ροβολεΐβον». Ἐπίσης χαρακτηριστικὸν εἶναι ὅτι πολλοὶ Βούλγαροι ἔφυγαν τὴν ἡμέραν ἐκείνην τοῦ κινήματος ἀπὸ τὴν Δράμαν, διὰ νὰ μὴ εὐρίσκωνται ἐκεῖ. Ἐκτός τοῦ ρόλου τοῦ «Ἑλληνοσφύλακος τοῦ ἔργοστασίου ἠλεκτροπαραγωγῆς μέσα εἰς τὴν Δράμαν, δὲν ἔγινε καμμία ἐκδήλωσις. Μόνον εἰς τὸν συνοικισμὸν Νέα Σεβαστεϊαν' ἔπτα ὀπλισμένοι ἐκύκλωσαν τὸ σπίτι τοῦ Βουλγάρου χωροφύλακος, ὁ ὁποῖος ἔλαος διέφυγε δίχως νὰ πάθῃ τίποτε. Ἀπὸ ὅλα αὐτὰ προκύπτει ὅτι ἐπιτηδευοὶ Βούλγαροι κομμουνιστὰὶ ἔβαλαν μερικὸς δικούς μας κομμουνιστὰς νὰ κάμουν μαζί τους τὴν ἀνταρσία. Ἀλλὰ εἰς αὐτὴν συμμετέχον καὶ στρατιωτικοὶ καὶ πολῖται Βούλγαροι. Ἡ ἰδέα τοῦ κινήματος φαίνεται ὅτι ἦτο αὐτονομιστικὴ. Ἄξιον νὰ σημειωθῇ εἶναι ἐπίσης τὸ γεγονός, ὅτι τὴν ἡμέραν τῆς ἐκδηλώσεως τῆς ἀνταρσίας τὴν Κυριακὴν 29 Σεπτεμβρίου 1941 ἦλθεν εἰς Δράμαν ἐπίσημος Βούλγαρος, ἐκάλεσε εἰς γενικὴν συγκέντρωσιν τοὺς Βουλγάρους εἰς τὸ κινήματοθέατρον «Ἀπτικόν» καὶ εἶπε εἰς αὐτούς, ὅτι εἰ «Ἑλληνας πρέπει νὰ τιμωρηθῶν». Ἄπ' ἀρχῆς τῆς ὁμίλιας του εἶπεν «ὅν ἔνας Βούλγαρος πάθη 100 Ἑλληνας θὰ ἀληθύνουσι». Τὸ πρῶτ' τῆς 29 Σεπτεμβρίου ὅταν ἔβγαينه ὁ κόσμος ἀπὸ τὰ σπίτια του εὐρέθη πρὸ τῆς Βουλγαρικῆς χωροφυλακῆς, ἡ ὁποία δὲν ἐπέτρεπεν τὴν κυκλοφορίαν καὶ ἤρχισε νὰ συλλαμβάνῃ τοὺς Ἑλληνας. Αἱ συλλήψεις ἐγίνοντο καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα. Οἱ Ἑλληνας συλλαμβάνοντο μέσα εἰς τὰ σπίτια των, ἐδέοντο μὲ σχοινιά καὶ σύρματα. Ὅλην τὴν ἐπομένην νύκτα ἐμαίνοντο οἱ πυροβολισμοὶ μέσα εἰς τὴν πόλιν. Οἱ συλλαμβανόμενοι ὠδηγοῦντο εἰς διάφορα μέρη τῆς πόλεως ἢ καὶ προσάστεια ὅπου ἐτυφεκίζοντο. Εἰς τὰ «Πευκάκια», εἰς τοὺς στρατώνας, τὸ ἴνστιτούτον Καπνοῦ, τὸν δημοτικὸν κήπιον, εἰς τὸ ρέμμα ὀπισθεν τοῦ Γυμνασίου καὶ εἰς ἄλλα μέρη τῆς πόλεως ἐγίνον οἱ ἐκτελέσεις. Μέσα ἀπὸ τὴν Δράμαν ἐξετελέσθησαν ἄνω τῶν 1500 Ἑλλήνων ἀπὸ 16 ἐτών καὶ ἄνω. Ἐπίσης ἐξετελέσθησαν καὶ γυναῖκες μεταξ' αὐτῶν καὶ αἱ δύο ἀδελφαὶ Ζαχαροπούλου, αἱ ὁποῖαι ἐσφόνγησαν ἐξ αἰτίας τῆς γυναικὸς τοῦ συνταγματάρχου Μιχαήλωφ, στρατιωτικοῦ Διοικητοῦ Δράμας ἀπὸ 1941—1944, ἡ ὁποία ὑπέδειξε τὸ κατὰφυγίόν των. Οἱ Βούλγαροι τὴν ἐπομένην ἐκάλουν τοὺς Ἑλληνας ἐπὶ κηρύκων νὰ ἐξέλθουν ἀπὸ τὰ σπίτια των, διότι πρόκειται νὰ κάψουν τὴν πόλιν. Ὅλοι ὅσοι ἔβγαιναν ἔξω ἐφρονεύοντο ἐπὶ τόπου. Κατὰ τὴν νύκτα οἱ Βούλγαροι ὀπχωρέωναν δυστυχεῖς Ἑλληνας νὰ πλένουν μὲ ἀντλίας τοὺς δρόμους, οἱ ὁποῖοι εἶχαν γεμίσει αἷματα. Εἰς πολλὰ μέρη τῆς πόλεως τὰ αἷματα ἔτρεχαν ὡς ρυάκια. Ὁ ἰατρός Στεφανίδης καταθέτει ὅτι εἶδε ἀπὸ τὸ παράθυρον τῆς κλινικῆς του τὴν Δευτέραν τὸ πρῶτ' ἕνα Ἑλληνα νὰ πίπτῃ κατὰ γῆς ἀπὸ πυροβολισμὸν. Οὗτος ὅμως δὲν εἶχε φονευθῆ. Διότι εἶδε τὸν τότε Γραμματεῖα τῆς Μητροπόλεως νὰ πλησιάσῃ καὶ νὰ δίδῃ τὴν χαρακτηριστικὴν βολήν εἰς τὸν Ἑλληνα. Ὁ γραμματεὺς ἔγινε ἔπειτα ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος Δράμας, νῦν δὲ εἶναι ἀρχιμονδρίτης ἐν Σόφια. Ἐπίσης ὁ ἰατρός Στεφάν-

νίδης είδε την έκτέλεσιν άλλων 4 Έλλήνων. Είς τό χωρίαν Μικρόπολις έγιναν συστηματικοί βιασμοί. Ο ίατρος Στεφανίδης καταθέτει προσέτι, ότι την ημέραν τών σφαγών είδε τούς Βουλγάρους Ιατρούς Ράσκωφ και Ραπόνακι καυχόζοντες να θεώνται τούς φονευομένους Έλληνας. Όλα τὰ θύματα πρό τής έκτελέσεως έληστεύοντο από τούς Βουλγάρους. Όλα τὰ χρήματα και τιμαλφή συγκεντρούντο επί κουβέρτας, ή όποία ήτο άπλωμένη κατά γής είς τούς τόπους τής έκτελέσεως. "Ας σημειωθή ότι όλοι οί συλλαμβανόμενοι Έλληνες νομίζοντες ότι θά έπαχθούν είς όμηρίαν παρελάμβανον μαζί τους άρκετά χρήματα και τιμαλφή. Είς τήν Δράμαν έγέμισαν οί Βούλγαροι δύο κάσες χρυσά και τιμαλφή. Τά πτώματα τών φονευθέντων έμειναν άταφα, διότι οί Βούλγαροι άπηγόρευσαν τήν ταφήν. Οί κάτοικοι τής Δράμας έμειναν έγκλειστοι επί 8 περίπου ήμέρας είς τὰ σπίτια τους. "Επειτα έπετράπη μόνον είς τās γυναίκας να έξέλθουν. Οί χιλιάδες πτώματα είς τούς λάκκους και είς τ' άλλα σημεία τής πόλεως προσήλκυσαν πειναλέους σκύλους και όρνεα και τό θέαμα ήτο φρικτόν να βλέπωμεν μέλη ανθρώπινα περιφερόμενα είς τήν πόλιν μέσα είς τὰ στόματα τών σκύλων. Αί έκτελέσεις έγιναν υπό τὰ όμματα του νομάρχου, δημάρχου και στρατιωτικού διοικητού. Ο δικηγόρος Σλάβωφ, σπουδάσας έν Γερμανία, έφωτογραφήθη κρατών άνά χείρας κεφαλήν Έλληνας. Η κυρία Γρηγορίου Πάγκου κληθείσα καταθέτει, ότι είδε τώς οί Βούλγαροι στρατιώται έκοψαν τό κεφάλι ένός Έλληνας και έπαιζαν μ' αυτό ποδόσφαιρον. Οί Βούλγαροι μετεχειρίσθησαν έκτός τών όπλων χειροβομβίδας, κανόνια και άεροπλάνα. Τους κρατούμενους Έλληνας οί Βούλγαροι σκοποί τους έχλεύαζαν ως φίλους τών Άγγλων. Έξαιρέσειν μέσα είς αύτήν τήν κακουργίαν τών Βουλγάρων άπετέλεσαν ένας Βούλγαρος ύπολοχαγός του όποιου τό όνομα έχομεν, ο όποιος έσωσεν από τόν θάνατον άνω τών 100 Έλλήνων. Αί σφαγαί τής Δράμας έφωτογραφήθησαν από γερμανικήν φάλαγγα, ή όποία διήρχετο τās ήμέρας εκείνας άπ' εδώ. Είς τήν περιφέρειαν Δράμας έφονεύθησαν 12.000 — 15.000 Έλληνες.

ΝΗΗ

Κατά τό διάστημα τής κατοχής οί Βούλγαροι έμάζευαν και από τούς δρόμους τούς Έλληνας και τούς μετέφεραν εις Βουλγαρίαν. Επίσης πριν φύγουν οί Βούλγαροι από τήν Δράμαν τόν Οκτώβριον του 1944 έξετέλεσαν 11 Έλληνας έναντι του έργοστασίου Κρασιόδου.

Ο ίατρος κ. Δέκος λέγει ότι άμα τή καταλήψει τόν Ιούνιον 1941 δι' έγγράφου του ύπουργού Γκαμπρόβσκι άπηγορεύθη είς τούς Έλληνας ίατρούς ή άσκησις του επαγγέλματος.

Αδίδς ο ίδιος έπειδή ένοσήλευε 4 τραυματίας, εκ τών όποιων είς με 4 τραύματα και χαριστικήν βολήν είς τήν κεφαλήν, έφυλακίσθη επί 30 ήμέρας και έπλήρωσε δια τό άθωωτικόν βούλευμα 35.000 λέβα είς τόν δικηγόρον.

Ο Κωνσταντίνος Χρονίδης, όδοντοίατρος, έτών 46, καταθέτει ότι όταν είχε έπιστρέψει από τήν έξορίαν του έν Βουλγαρία, είς Δράμαν, τόν Άπριλίον του 1944 και μετέβη εις Σέρρας, έπληροφορήθη εκεί, ότι μίαν εβδομάδα μετά τās σφαγās τής Δράμας του 1941 διήλθον από τās Σέρρας δύο φορτηγά άυτοκίνητα γεμάτα με Έλληνοπαίδια, τών όποιων οί γονεΐς, κατά τήν όμολογίαν τών παιδιών, έξετελέσθησαν από τούς Βουλγάρους. Κατά τό διάστημα τής έξορίας του οί Βούλγαροι τόν άφηναν συ-

χνότατα νησιτικών, υπέστη δὲ τόσας κακουχίας, ὥστε τελικῶς ἔπαθον τὰ μάτια του. Ἐξωρίσθη τὸν Αὐγούστου τοῦ 1943 καὶ ἐπέστρεψε τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1944. Διὰ τὸ ψευδοκίνημα ἔχει τὴν γνώμη, ὅτι ἦτο ἀπ' ἀρχῆς ἐν γνώσει τῶν Βουλγάρων καὶ ὅτι οἱ ἴδιοι τὸ υπέβαλλον καὶ τὸ ἄφησαν νὰ ἐκδηλωθῇ, διὰ νὰ ἐνεργήσαιν τὴς σφαγῆς, διότι σκεπτοῦν τῶν Βουλγάρων ἦτο νὰ ἀλλοιώσουν τὸν ἐθνολογικὸν χαρακτήρα τῶν βορείων μας ἐπαρχιῶν μὲ κάθε μέσον. Ὅταν τὸ βράδυ τῆς 28 Σεπτεμβρίου ἡμέραν Κυριακὴν εἶχεν ὁ ἴδιος κληθῆ εἰς φιλικὸν του σπιτί: τῆς κ. Τασίας Βασιλειάδου, ὅπου ἔμεινε ὁ Βούλγαρος δικηγόρος Δημήτριος Στογιάνωφ, μετέβη ἐκεῖ καὶ ὁ νομαρχεῦον Θεόδωρος Μπουσοβάρωφ, ὁ ὁποῖος ἔμεινε εἰς τὸ σπιτί τοῦ καταθέτουτος. Ἐκεῖ συνεννοήθη μὲ τὸν δικηγόρον καὶ ἵστερα ἀπὸ 20 λεπτά τῆς ὥρας ἐξῆλθον ἐκεῖθεν καὶ οἱ δύο πολὺ ταραγμένοι, συνοδευόμενοι καὶ ἀπὸ τὸν Ἰβάν Ηοπάφ, ὁ ὁποῖος ἦλθε ἐν τῇ μεταξί. Κατὰ τὴν ἀναχώρησίν του ὁ νομαρχεῶν ταραγμένος ἐδήλωσεν εἰς τὸν κ. Χρονίδην ὅτι «ἀπόψε δὲν θάρθω νὰ μείνω σπίτι». Τὸ πρῶτ ἤρχισαν αἱ συλλήψεις καὶ οἱ φόνου. Κατὰ τὸν ἱατρὸν Χρονίδην ὑπάρχουν ἐνδείξεις, ὅτι οἱ Βούλγαροι τὸν Μάρτιον τοῦ 1942 ἐσχεδίαζαν καὶ ἄλλο ψευδοκίνημα. Ὁ διοικητῆς τῆς ποινικῆς ἀστυνομίας Κόλια Ντίμκωφ, ἐδήλωσεν εἰς τὸν κ. Χρονίδην ἐπανειλημμένως, ὅτι θὰ ξαναγίνουον σφαγαί, διότι «ἔχομεν ἐνδείξεις ὅτι ἐσεῖς ἐτοιμάζετε κίνημα». Ὁ Βούλγαρος Μαγκελάνσκι, δταν ἐπρόκειτο νὰ γίνουον αἱ σφαγαί Δράμας ἐχώρισεν τοὺς Ἀρμενίους καὶ τοὺς ἐξήρασε τῆς σφαγῆς. Ἐπίσης οἱ Βούλγαροι ἀξιωματικοὶ Τσέκωφ καὶ Γκένωφ ἐπίεζαν τὸν στρατηγὸν Ἰβάνωφ νὰ ἐπιτρέψῃ δωδεκάωρον ἀναρχίαν, διὰ νὰ ἐνεργήσουον καὶ ἄλλας ὁμοδικὰς σφυγάς.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ – ΑΡΘΡΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ
ΕΓΓΡΑΦΑ – ΕΚΘΕΣΕΙΣ – ΑΝΑΦΟΡΑΙ

Κ. Α. Π.

ΨΗΦΙΣΜΑ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΩΝ ΩΜΟΤΗΤΩΝ ΕΝ ΤΗ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΘΡΑΚΗ ΤΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Ἡ Γενική Συνέλευσις τῶν Καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, συνελθοῦσα σήμερον εἰς ἑκτακτον συνεδρίαν συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρ. 43 τοῦ Ὁργανισμοῦ καὶ συζητήσασα πρότασιν τῆς Νομικῆς Σχολῆς ἐπὶ τῶν ὑπὸ τῆς Βουλγαρίας προττομένων ἐν Ἑλληνικαῖς Ἐπαρχίαις.

Ἐπειδὴ ἡ Βουλγαρία ἐπωφελουμένη τῆς ἀδυναμίας, εἰς ἣν εἶχε περιέλθει ἡ Πατρίς μας μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς Χώρας ὑπὸ τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Ἰταλίας, ἐγκατεστάθη πρὸ διετίας εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Δυτικὴν Θράκην καὶ Ἀνατολὴν Μακεδονίαν προσφάτως δὲ καὶ πέραν αὐτῆς, καὶ ἤρχισεν ἕκτατε συστηματικὸν διωγμὸν τῶν πληθυσμῶν, διωγμὸν σπινιστάμενον εἰς ὁμοδικὰς σφαγὰς εἰς πόλεις καὶ χωρία, εἰς ἀθρόας ἐκτελέσεις, εἰς στρατολόγησιν πρὸς ὑποχρεωτικὴν ἐργασίαν, εἰς βιασμοὺς γυναικῶν, εἰς συνεχεῖς διώξεις καὶ κακομεταχειρίσεις ἀθῶων πολιτῶν, εἰς ἀπαγόρευσιν τῆς λειτουργίας τῶν σχολείων καὶ ἐκκλησιῶν εἰς τὴν γλώσσαν τοῦ πληθυσμοῦ, εἰς ἐκδίωξιν ἀρχιερέων, ἱερέων καὶ διδασκάλων, εἰς συστηματικὴν οἰκονομικὴν ἐξόντωσιν τῶν κατοίκων, εἰς διαρπαγὰς δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν περιουσιῶν, εἰς συστηματικὸν ἐποικισμὸν ἐκ Βουλγαρίας καὶ ταῦτα πάντα πρὸς ἀλλοίωσιν τοῦ ἐθνολογικοῦ χαρακτῆρος τῶν ἐπαρχιῶν, κατὰ δὲ τὰς μέχρι τοῦδε πληρόφορίας μόνον οἱ σφαγέντες ἀθῶοι κάτοικοι, ἐν οἷς γέροντες, γυναῖκες καὶ παιδία, ἀνέρχονται εἰς ἄνω τῶν 12.000, οἱ δὲ ἐξαναγκασθέντες νὰ καταφύγουν εἰς τὸ ἔδαφος τῆς ὑπολοίπου Ἑλλάδος, ἀνέρχονται εἰς 150.000 περίπου, τὸ δὲ ἀνήκουστον εἶνε, ἕτι ἀπὸ μηνῶν ἤδη ἤρχισεν νὰ ἐφαρμόζη ἐκ παραλλήλου τὸ σύστημα τοῦ λευκοῦ θανάτου, ἀποκλείουσα τοὺς κατοίκους τῶν διανομῶν τροφίμων καὶ ἀπαγορεύουσα εἰς αὐτοὺς τὴν ἀγοράν.

Ἀποφασίζει

α) Κλίνει εὐλαβῶς τὸ γόνυ πρὸ τῶν ἀθῶων θυμάτων τῆς θηριωδίας αὐτῆς τῆς γείτονος χώρας.

β) Διαδηλοῖ τὴν ἐθνικὴν ἀλληλεγγύην πρὸς τὸ δεινῶς δοκιμαζόμενον τμήμα τοῦτο τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ.

γ) Διαμαρτύρεται ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων διὰ τὴν ποδοπάτησιν ταύτην παντὸς ἡθικοῦ νόμου καὶ τῶν στοιχειωδεστέρων ἔτι διεθνῶν νομίμων.

δ) Ἀπευθύνεται πρὸς τὰς κατεχούσας Δυνάμεις καὶ προσδοκᾷ παρ' αὐτῶν τοῦλάχιστον τὴν περιστολὴν τοῦ κακοῦ, δοθέντος, ὅτι ὡς ἔχει κατ'

ἐπανάληψιν δηλωθῆ, δὲν διεξάγουν αὐταὶ πόλεμον ποινῆς κατὰ τῆς Ἑλλάδος.

ε) Ἀπευθύνεται πρὸς τὰ Πανεπιστήμια καὶ τὰς Ἀκαδημίας, ὅπως οἱ Ὄργανισμοὶ οὗτοι ὑψώσουν τὴν φωνὴν των, διὰ νὰ τεθῆ τέρμα εἰς τὴν καταστροφὴν, ἣν ὑφίσταται ἡ Ἑλλάς.

στ) Ὅριζει πενταμελῆ ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν πρεσβυτέρων καθηγητῶν ἐκάστης Σχολῆς ἵνα ἐπιδώσῃ τὸ παρόν:

α) Πρὸς τοὺς κυρίους πληροξουσίου ἐν Ἀθήναις τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Ἰταλίας μὲ τὴν παράκλησιν ὅπως ἐπιτρέψουν τὴν ραδιοφώνησιν τοῦ παρόντος ψήφισματος ἐκ τοῦ Σταθμοῦ τῶν Ἀθηνῶν εἰς Γερμανικὴν, Ἰταλικὴν καὶ Γαλλικὴν γλῶσσαν.

β) Πρὸς τὴν ἐνταῦθα ἀντιπροσωπεῖαν τῆς Διεθνοῦς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἐρεθροῦ Σταυροῦ, μὲ τὴν παράκλησιν, ὅπως διαβιβάσῃ τὸ κείμενον εἰς ὅλα τὰ κέντρα αὐτοῦ τῶν οὐθετέρων καὶ ἐμπολέμων Κρατῶν.

Ἐγένετο ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ
τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν τὴν 10ην Ἰουλίου 1943

Ὁ Πρόεδρος τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως

Α. ΧΟΝΔΡΟΣ

Ἄριθ. 2

ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕ- ΩΣ ΤΩΝ ΚΛΗΡΗΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Περὶ τῆς ἀπαντήσεως τῶν ἐν Ἀθήναις ἀντιπροσώπων τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Ἰταλίας εἰς τὸ ψήφισμα διαμαρτυρίας κατὰ τῶν βουλγαρικῶν ὁμοτήτων ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Μακεδονίᾳ καὶ τῇ Δυτικῇ Θράκῃ.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 26 Ἰουλίου 1943

Πρὸς

τὸν Κύριον Πρόταμιν τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου

Κύριε Πρόταμι,

Συμφάνως πρὸς τὴν ἐντολήν τῆς Γεν. Συνελεύσεως ἐπεσκέφθην μετὰ τῶν συναδέλφων κ.κ. Κουγέα καὶ Μπρατσιώτη, παρισταμένου καὶ τοῦ κ. Λούβαρη, τὸν ἐπιτετραμμένον τῆς Γερμανίας κ. Ἀλτεμπουργκ καὶ ὡς ἀρχαιότερος τῶν τριῶν εἶπα πρὸς αὐτόν, ὅτι οἱ Καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου, ἐν ἐκτάκτῳ Γεν. Συνελεύσει, μᾶς ἐπεφόρτισαν νὰ ἐπιδώσωμεν ψήφισμα, εἰς τὸ ὁποῖον ἐκφράζεται ἡ ἀγανάκτησις (μοῦ εἶχε γίνεαι σύστασις νὰ ἀποφύγω τὴν λέξιν διαμαρτυρία) τοῦ Πανεπιστημίου διὰ τὰ ἐγκλήματα, τὰ ὁποῖα ὑπὸ τῶν Βουλγάρων διαπράττονται ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Θράκῃ. Περιέγραφα ὡς Μακεδόνι μὲ τὸν τόνον τοῦ παθόντος τὴν φρικώδη κατάστασιν τῶν τμημάτων αὐτῶν τῆς Ἑλληνικῆς Πατρίδος, εἰς τὰ ὁποῖα παντὸς εἶδους ἐγκλήματα διαπράττονται μὲ τὴν ἀνοχὴν καὶ συνεργασίαν τῶν βουλγαρικῶν Ἀρχῶν.

Ὁ κ. Ἀλτεμπουργκ μοῦ εἶπεν, ὅτι : «ΕΦ' ΟΣΟΝ Η ΓΕΡΜΑΝΙΑ

ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΤΑΣ ΜΕΡΑΡΧΙΑΣ ΤΗΣ ΔΙΑ ΤΑΣ ΠΟΛΕΜΙΚΑΣ ΑΝΑΓΚΑΣ, ΕΙΝΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΜΕΝΗ ΝΑ ΑΝΑΘΕΣΗ ΤΗΝ ΦΡΟΥΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΚΑΤΕΧΟΜΕΝΩΝ ΧΩΡΩΝ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΣΥΜΜΑΧΟΥΣ ΤΗΣ». Είς τοῦτο ἀπήντησα, ὅτι δι' ἐνεργείας ὑπαγορευομένης ἀπὸ λόγους στρατιωτικῆς ἀνάγκης δὲν ἤμπορεῖ κανεὶς νὰ διαμαρτυρηθῆ, οἱ λόγοι ὅμως αὐτοὶ δὲν δικαιολογοῦν τὰ διαπραττόμενα ἐγκλήματα. Εἰς τὰ κατεχόμενα μέρη διώκονται καὶ δολοφονοῦνται οἱ Ἕλληνες κάτοικοι, ἤδη ἀνέρχονται εἰς 12.000 οἱ ὑπὸ τῶν κρατικῶν ὀργάνων ἢ ἄλλων δολοφόνων φονευθέντες ἄνδρες, γέροντες, γυναῖκες, παιδιά, περιουσίαι διαρπάζονται ἢ δημεύονται, γυναῖκες βιάζονται καὶ εἰς 150.000 ἀνέρχονται οἱ ἀναγκασθέντες νὰ καταφύγουν εἰς ἄλλα τμήματα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐδάφους. Ἀρχιερεῖς, ἱερεῖς καὶ διδασκαλοὶ ἀπελαύνονται καὶ αὐτὴ ἡ χρῆσις τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἀπγορεύεται εἰς τὰ σχολεῖα καὶ τὰς ἐκκλησίας.

Ἐξήγησα τοὺς λόγους, διὰ τοὺς ὁποίους αἱ πόλεις τῆς Μακεδονίας καὶ Θράκης ἦσαν ἀνεκόθεν ἀγκάθια εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν Βουλγάρων, διότι μὲ τὰ σχολεῖα καὶ τὸν ἐν γένει πολιτισμὸν τῶν, ἦσαν αἱ ἀκροπέλις τῆς Ἑλληνικῆς ἰδέας. Κατὰ τῶν διδασκάλων μας ἀντέταξαν οἱ Βούλγαροι τοὺς κομιτατζήδες, ἠναγκάσθημεν δὲ καὶ ἡμεῖς ν' ἀπαντήσωμεν εἰς τὴν βίαν διὰ τῆς βίας. Τοῦτο ὅμως δὲν κάμνομεν εὐχαρίστως, διότι τὰ ὅπλα τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἦσαν πρὸ παντὸς ἀνεκόθεν πνευματικά.

Ὁ κ. Ἀλτεμπουργκ ὕπεσχέθη νὰ διαβιβάσῃ ἀρμοδίως τὸ ψηφισμὰ τοῦ Πανεπιστημίου.

Ἀκολούθως ἔπεσκέφην τὸν ἀντιπρόσωπον τῆς Ἰταλίας κ. Γκίτζι καὶ διερμήνευσα τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ Πανεπιστημίου διὰ τὰς βουλγαρικὰς κακουργίας. Ἐξέθεσα τοὺς ἀγῶνας τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τῶν Βουλγάρων εἰς τὴν Β. Ἑλλάδα ἀπὸ τοῦ 1900 ἰδίως, τὰ ἐγκλήματα τῶν κομιτατζήδων καὶ τῶν κρατικῶν ὀργάνων, στρατιωτικῶν καὶ πολιτικῶν, τοῦ εἶπα δὲ, ὅτι αὐτὰ τὰ λέγω ὑπὸ τὴν διπλὴν ἰδιότητα τοῦ Ἑλλήνος Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τοῦ Μακεδόνα καὶ ὅτι αὐτά, τὰ ὁποῖα τοῦ ἐκθέτω, τὰ εἶδα καὶ τὰ ἐξῆσα, διότι μετὰ τὴν ἀνακατάληψιν τῆς Μακεδονίας κατὰ τὸ 1918, ὕστερα ἀπὸ τὸν μεγάλον πόλεμον, μετέβην ἐπὶ τόπου ὡς ἐπίσημος ἀντιπρόσωπος τοῦ Πανεπιστημίου καὶ διεπίστωσα τὴν ἔκτασιν τῶν ἐγκλημάτων. Εἶπα ἐπίσης ὅτι ὅταν ἀντελήφθη ἡ Ἑλλάς ὅτι ἔπρεπε ν' ἀντιτάξῃ τὴν βίαν κατὰ τῆς βίας εἰς τοὺς κακούργους καὶ δολοφόνους τῆς Βουλγαρίας, ἀντέταξε τὰ εὐγενέστερα τῶν τέκνων τῆς καὶ πρῶτον ὄμμα τοῦ ἀγῶνος αὐτοῦ ἦτο ὁ Παῦλος Μελάς, ὁ ὁποῖος ἄφησε οἰκογένειαν, πλοῦτη, λαμπρὰν κοινωνικὴν θέσιν, διὰ νὰ ὑπερασπίσῃ τοὺς πιεζομένους ὁμοεθνεῖς του.

Ὁ κ. Γκίτζι μοῦ ἀπήντησεν ὅτι «Η ΓΕΡΜΑΝΙΑ, Η ΟΠΟΙΑ ΕΧΕΙ ΤΩΡΑ ΑΝΑΓΚΗΝ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ, ΕΙΝΕ ΦΥΣΙΚΑ ΥΠΟΧΩΡΗΤΙΚΗ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΤΗΣ».

Εἶπα ἀκόμη εἰς τὸν κ. Γκίτζι ὅτι οἱ Ἴταλοι καὶ Γερμανοὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀσπὸ ἐπολέμησαν ἐναντίον αὐτῆς καὶ ἡμεῖς, νικηθέντες τελικῶς, εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ τοὺς ἀνεχώμεθα. Οἱ Βούλγαροι ὅμως, χωρὶς νὰ κηρύξουν τὸν πόλεμον, χωρὶς νὰ ρίψουν ἕνα πυροβολισμὸν, κατέλαβον, φερμέναι ἀπὸ ἄλλομον, τὰς βορείας ἐπαρχίας μας, τὰς ὁποῖας λεηλατοῦν καὶ σφάζουν τοὺς κατοίκους τῶν.

Ὁ κ. Γκίτζι ὕπεσχέθη νὰ συνεννοηθῆ μὲ τὸν κ. Ἀλτεμπουργκ περὶ

του τρόπου της θεραπείας του κακῶ, ἀλλ' εἶπεν, ὅτι φυσικά ἢ ὑπόθεσις εἶνε δυσχερής, θυθέντος ὅτι «**Ἡ ΓΕΡΜΑΝΙΑ ΕΧΕΙ ΑΝΑΓΚΗΝ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ**».

Ἡ τελικὴ μου ἐντύπωσις εἶνε, ὅτι ὁ κ. Γκίτκι ὀλίγας ἐλπίδας ἔχει περὶ τῆς ἀποτελεσματικότητος τῶν ἐνεργειῶν του.

Σήμερον ἐπέδωκα τὸ ψήφισμα εἰς τὸν κ. ντὲ Φίσερ, ἀρχηγὸν τῆς Ἑλβετικῆς ἀποστολῆς τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, ἀναπληροῦντα τὸν ἀπουσιάζοντα ἀρχηγὸν τῆς Ἀποστολῆς τοῦ Δ.Ε.Σ. κύριον Ντ' Ἀμμάν καὶ οὕτω ἐξαιλήρωσι τὴν ἐντολὴν τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως.

Μετ' ἄκρας τιμῆς

Δ. ΧΟΝΔΡΟΣ

Ἄρ.θ. 3

Κατάθεσις τοῦ ἀρχιμανδρίτου ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου Μικροπόλεως τῆς Δράμας Δ. Νικολαΐδου, ἐτῶν 70:

«...ἀφοῦ μὲ ὑπεχρέωσαν νὰ γυνωβῶ τελείως, ἤρχισαν νὰ ἐρευνοῦν τὰ ἐνδύματα καὶ τὰς ἀποσκευάς μου. Μὲ διέταξαν νὰ ἐνδυθῶ τὴν ροζέλλαν καὶ ἐσώβρακον. Ἀμέσως κατόπιν ἤρχισαν νὰ μὲ ξυλοκοποῦν διὰ τῶν ὑποκοπῶν καὶ τῶν ὑποδημάτων, ἀποκαλυπντές με κομιτατζήν καὶ ἐρωτῶντες «πόσον αἷμα βουλγαρικὸν ἔχεις ρουφήξει διαβολόπατα;» Ἡ τραγωδία αὕτη ἐκανελήθη πεντάκις εἰς διάστημα τριῶν ὡρῶν καὶ κατόπιν κάθε ξυλοκοπήματος τραβοῦσαν δι' ὅλης τῆς δυνάμεως τὰ μαλλιά καὶ τὰ γένεια μου, εἰς τρόπον ὥστε πολλαὶ τρίχες νὰ μείνωσιν εἰς χεῖρας τῶν».

Οὕτως ἀπελαθθεῖς, ἀπεβίωσεν εἰς Θεσσαλονίκην.

Ἄσιθ. 4

Κατάθεσις Βησσαρίωνος Δημητριάδου, ἀρχιδιακόνου τῆς Μητροπόλεως Δράμας, ἐτῶν 75, ἀπηρετήσαντος εἰς τὸν μακεδονικὸν ἀγῶνα ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην τότε Δράμας καὶ κατόπιν Σμύρνης ἀείμνηστον ἐθνομάρτυρα Χρυσόστομον Καλαφάτην:

«...Τὴν 8ην Αὐγούστου μὲ συνέλαβον δύο Βούλγαροι χωροφύλακες καὶ μὲ ἀδήγησαν εἰς τὸν διευθυντὴν τῆς Ἀστυνομίας Δράμας. Ἀμέσως μετὰ μοῦ ἐγένετο ἀόσμηρὰ σωματικὴ ἐρευνα, κατὰ τὴν εἰάρκειαν τῆς ὁποίας ἄλλοτε μὲ ἐκτόπων μὲ τὸν ὑποκόπανον καὶ ἄλλοτε τραβοῦσαν μὲ δύναμιν τὴν γενειάδα μου. Τὴν ὀγδόην μετὰ μεσημβριᾶν μὲ πήγανε στὸν Διευθυντὴν τῆς Ἀσφαλείας, ὁ ὁποῖος μοῦ εἶπε μὲ ἀπότομον ὄφρος «Κοῦσε (σκύλε) τσακίσου νὰ φύγῃς γιὰ τὴν Ἑλλάδα νὰ μὴ σὲ κάμω χίλια κομμάτια». Κατόπιν μὲ πήγανε στὸ κρατητήριον μαζί μὲ ἄλλους ἀλήτας, κακοποιούς, κομμουνιστὰς κλπ. καὶ τὴν ἄλλην ἡμέραν τὸ πρωὶ μὲ ἐκλείσαν σ' ἓνα βαγόνι μὲ κάτι μεταφερόμενα ζῶα, χωρὶς νὰ μ' ἀφήσουν νὰ παραλάβω οὐδὲ τὰ ἀσπρόρουχά μου».

Ἄσιθ. 5

Κατάθεσις Ζαχαρίου Παποδοπαύλου ἱερέως ἐκ Σάνθης:

«Κατὰ τὴν νόκτα ἐκείνην ἐπηρεκολούθησε ἀγριον ξυλοκόπημα, ὄβρο-

λόγιον, τράβηγμα τῆς γενειάδος καὶ ἄλλα βασανιστήρια, ἀνεκδιήγητα».

Ἄριθ. 6

Κατάθεσις Θαλαλαίου Δημητριάδου, ἀρχιμανδρίτου Ξάνθης:

«...Νύκτα μαρτυρίου, ξυλοκόπημα, προπηλακισμοί, ὄβρεολόγιον, τὰ μαρτύρια τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ».

Ἄριθ. 7

Κατάθεσις Δημοσθένους Θεοσωρίδου, ἐφημερίου Νέας Περγάμου, τῆς ἐπαρχίας Παγγαίου:

«...Μόλις ἔφθασα ἐκεῖ (εἰς Ἐλευθερούπολιν), μὲ ἐκλείσαν εἰς σκοτεινὴν φυλακὴν. Περί τὸ μεσονύκτιον, ἀφοῦ μὲ ἐξέδυσαν καὶ μὲ ἀφήκαν μόνον μὲ μίαν φανέλλαν, μοῦ ἔδασαν χεῖρας καὶ πόδας καὶ ἤρχισαν νὰ μὲ θέρουν ἐπὶ δύο ὥρας καὶ πλέον. Εἰς περιπτώσειν λιποθυμίας μου, ἦτις τρεῖς ἐπανελήφθη, ἔχουναν νερὸ εἰς τὸ πρόσωπον καὶ τὸ σῶμα, ἵνα συνέλθω καὶ ἐξηκολούθει τὸ μαστίγωμα διαδοχικῶς ὑπὸ ἑπτὰ χωροφυλάκων. Μετὰ τὸ ἄγριον αὐτὸ μαστίγωμα, ἤρχισαν νὰ μὲ ραπίζουν εἰς τὸ πρόσωπον καὶ νὰ μὲ κτυποῦν εἰς τὸ στήθος διὰ τῶν ποδῶν των καὶ τέλος μὲ ἔσυρον ἐπὶ τῆς γενειάδος γύρω τοῦ δωματίου τῆς φυλακῆς μοι, ἐνῶ ἐγὼ λιπόθυμος, ἦμουν ἐξαπλωμένος εἰς τὸ πάτωμα. Τὴν ἐπαύριον ἦλθαν πάλιν οἱ χωροφύλακες εἰς τὴν φυλακὴν καὶ ἤρχισαν ἐκ νέου τὰ ὄβρεολόγια καὶ τοὺς προπηλακισμοὺς, λέγοντες: «Κακοῦργε Πόπε, βλέπομε βαστᾶς στὸ ξόλο. Τὸ βράδυ θὰ τὰ ξαναποῦμε...» Τέλος τὴν 4ην ἀπογευματινὴν μὲ παρουσίασαν εἰς τὸν Διοικητὴν, ὁ ὁποῖος βλέπων τὴν κατάστασιν μου, μοῦ εἶπεν: «Ἔτσι σοῦ πρέπει σκυλόπαπα. Τώρα νὰ πᾶς στὴν καταραμένη σκυλοπατριῶδα σου θὰ διηγῆσαι τὸ τί τράβηξες, γιὰ νὰ ξέρουν ὄλοι, τί τοὺς περιμένει».

Ἄριθ. 8

Ἐκθεσις τοῦ Ἀθανασίου Τριανταφυλλίδου, ἰατροῦ καὶ δημάρχου Δράμας πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως Ἀθηνῶν:

«Εἰςβοποιοῦνται καθ' ἑκάστην ὄρισμένοι οἰκογένεια δι' εἰδικῶν χωροφυλάκων, μεταβαινόντων οἰκοί, ὅτι θὰ ἐκτοπισθῶσι, καὶ δίδεται εἰς αὐτὰς προθεσμία βραχυτάτη, ἀπὸ 10 λεπτῶν μέχρις ἡμισείας ὥρας, ὅπως παραλάβωσι μεθ' ἑαυτῶν τὰ πλέον χρειώδη τῶν πραγμάτων των. Εἶτα, φέρουσαι αἱ ἴδιαι ἐπ' ὄμου τὰ παραληφθέντα πράγματα, ὀδηγοῦνται εἰς τὸ κρατητήριον, ἔνθα μετὰ καθωρισμένην καὶ ἀναπόφευκτον ἔρευναν τῶν πραγμάτων, καθ' ἣν πάντα τὰ τιμαλφῆ καὶ καινουργῆ ἀφαιροῦνται, ὑποχρεοῦνται νὰ ὑπογράψωσιν ἐντύπον δηλώσειν, βουλγαριστὶ συντεταγμένην, ὅτι ἀναχωροῦσι τῆς πατρίου γῆς αἰκισθελῶς, ὅτι ἐγκαταλείπουσιν ὅλα τὰ ὑπάρχοντά των εἰς τὸ βουλγαρικὸν δημόσιον καὶ ὅτι δὲν ἔχουσι πλέον τὸ δικαίωμα ἐπιστροφῆς. Κατὰ κανόνα, τῆς προσκλήσεως πρὸς ὑπογραφήν τῆς δηλώσεως, προηγοῦνται βασανιστήρια ἀφάνταστα καὶ ἀπειλαὶ περὶ τυφεκισμοῦ. Προφανῶς τὰ προπαρασκευαστικὰ ταῦτα μέτρα

σκοποῦν, ὅπως ἐξουδετέρωσιν καὶ πᾶσαν σκέψιν ἔτι περὶ προβολῆς ἀρνησιαῶς πρὸς ὑπογραφήν. Εἶτα ἐγκλείονται εἰς τὸ κρατήριον καὶ τὴν πρωΐαν, συνοδεύει ἀκόπλων χωροφυλάκων, ὀδηγοῦνται εἰς τὴν μεθόριον τοῦ Σπυριόνος, χωρὶς νὰ ἐπιτραπῇ ἐπικοινωνία μὲ αὐδένα καθ' ὁδόν. Κατὰ γενικὸν κανόνα οἱ συνοδεύοντες αὐτοὺς χωροφύλακας, ἀφαιροῦσι καὶ τὰ τελευταία ἀπομεινάρια τῶν ἐχόντων ἀξίαν τιμὰ ἀποσκευῶν καὶ ἐνδυμάτων, ἵνα οὕτω ἄνθρωποι, μὲ περιουσίας ἑκατομμυρίαν εἰσεέλθωσιν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ρακκέδῃται καὶ ἀτένταροι.»

Ἄριθ. 9

Ἀναφορά Χρίστου Τέντζου, δικηγόρου, κατοικοῦ Δράμας, πρὸς τὴν Γενικὴν Διοίκησιν Μακεδονίας καὶ Θράκης:

«Ἀπὸ τῆς 29 Ἰουλίου κατεσχέθη πᾶσα κινητὴ καὶ ἀκίνητος περιουσία μου, ἥτοι 2 οἰκίαι ἐν Μικροπόλει, οἰκόπεδα, ἀγροὶ καὶ κινητὰ ζῶα μεγάλα καὶ οἰκιακὴ περιουσία τοῦλάχιστον 1.500.000, ἐν οἷς τὰ περιουσιακά κτηνὰ, τὰ ἐφετεινὰ κτηνὰ, οἰχηρὰ, ἐργαλεῖα, μηχανήματα, τὸ πᾶν. Ἄπαντα τὰ κινητὰ ἐπωλήθησαν καὶ πωλοῦνται ὑπὸ τοῦ Βουλγάρου Δημάρχου διὰ λογαριασμόν τοῦ βουλγαρικοῦ δημοσίου. Τὰ ἀκίνητα ἐκμισθώνονται καὶ αἱ καλλιέργειαι ὀδώνονται ἐπὶ μορτῇ 50% εἰς τῆριτος, διότι αὐτὴ εἶνε ἡ τόχη τῶν περιουσιῶν καὶ τῶν οἰκειοθελῶς ἐκ φάδου ἀναχωρούντων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐκδιωχθέντων καὶ ἐκδιωκομένων συνεχῶς, διότι ἅπαντες ὑποχρεοῦνται νὰ ὑπογράψωσι δῆλωσιν, βουλγαριστὶ συνταγμένην, ὅτι τάχα ζητοῦσιν οἱ ἴδιοι νὰ ἀναχωρήσωσι καὶ ὅτι ἐγκρίνεται ἢ αἰτησιε τῶν.

Τὴν 31ην Ἰουλίου διὰ νέας ἐρεῦνης κατ' οἶκον 3 ἀστυνομικοὶ πράκτορες ἀνεῦρον εἰς τὴν ἐν Δράμα οἰκίαν μου καὶ κατέσχεσαν ἕως ὄψεως τοῦ βουλγαρικοῦ δημοσίου 62 χρυσῆς λίρας Τουρκίας, ἀξίας περίπου συνολικῆς 1.000.000 δραχμῶν. Τὴν μεσημβρίαν τῆς 2ας Αὐγούστου, ἐνῶ ἐγὼ ἀπουσίαζον τῆς οἰκίας μου, περιεκυκλώθη αὕτη ἐκ νέου καὶ εἰσεληθόντες 1 ἐνωμοτάρχης καὶ 1 χωροφύλαξ, διέταξαν τὴν σύζυγόν μου καὶ τὰ τέκνα μου, μὲ τὸ δρολόγιον ἀνὰ χεῖρας, ἵνα ἐντός ½ ὥρας πάρωσι, ὅτι δύνανται ἀνὰ χεῖρας, καὶ μόνον ἀνὰ χεῖρας καὶ τοὺς ἀκολουθήσωσιν εἰς τὴν ἀστυνομίαν. Κλαίουσα καὶ ὀδυρόμενη, ἠναγκάσθησαν νὰ τὸ πράξωσιν καὶ μετ' ἐμοῦ, κατασθάσαντος ἐν τῷ μεταξύ, μὰς ὀδήγησαν ἄλλους εἰς τὸ κρατήριον, ὅπου μὰς ἐφυλάκισαν. Ἐκεῖ νέα πάλιν ἐρευνα, νέα ταλαιπωρία. Ἄφοδ μὰς ἀφήρεσαν, ὅτι τοὺς ἤρεσκ ἐκ τῶν ἐλαχίστων πραγμάτων μας, ἤρχισαν νὰ μὲ κτυπῶσι. Κατὰ τὴν νόκτα μὲ ἐκάλεσαν ἐπὶ ἀπειλῇ μαχαίρας νὰ ὑπογράψω δῆλωσιν βουλγαριστὶ συνταγμένην, ὅτι εἶχαν ζητήσει ὄψειαν ἀναχωρήσεως, ἥτις μοὶ ἐχορηγεῖτο ἔναντι τῆς βεβαιώσεως περὶ μὴ ἐπανόδου μου καὶ ἐγκαταλείψεως τῆς περιουσίας μου ὑπὲρ τοῦ βουλγαρικοῦ δημοσίου. Εἰς ἐρώτησίν μου, τί εἶνε αὐτὸ, ποῦ μετ' ἠρσκαμίζουσι νὰ ὑπογράψω, εἰς Βούλαρος ἐνωμοτάρχης, ἐγερεθῆς ἀπειλητικὸς μὲ τὴν χεῖρα εἰς τὸ ἔϊος, μοῦ εἶπε, «πολλὰ ζητῆς νὰ μάθης». Οἱ κλαυθμοὶ τῆς συζύγου καὶ τῶν τέκνων μου μὲ ἠνάγκασαν νὰ ὑπογράψω... Οὕτω τὸ βουλγαρικὸν δημοσίον ἐγένετο συνολικῶς ἐκ τῶν περιουσιῶν ἐμοῦ καὶ τοῦ πενθεροῦ μου πλουσιώτερον κατὰ 4 ἑκατομμύρια τοῦλάχιστον ὀγνῶν δραχμῶν».

Ἰπόμνημα Δημ. Ρ. Βερζοπούλου, ἐργαστασιάρχου ζαχαροπλαστικής, κατοίκου Ξάνθης, πρὸς τὴν Γενικὴν Διοίκησιν Μακεδονίας καὶ Θράκης:

«Μετεφέρθη ἐκ τοῦ καταστήματός μου κατ' εὐθείαν εἰς τὸ τμήμα Ἀσφαλείας, χωρὶς οὐδὲν νὰ μοὶ ἐπιτραπῆ νὰ παραλάβω. Μετὰ ἡμίσειαν ὥραν μετεφέρθη καὶ ἡ οἰκογένειά μου ἐκ τῆς 80έτιδος πενθερᾶς μου, τῆς συζύγου μου καὶ τῶν 4 τέκνων μου, εἰς τὰς ὁποίας ἐδόθη διαταγὴ νὰ μὴ παραλάβωσι τίποτε ἐκ τῆς οἰκίας, πλην ἑνὸς ἀπλοῦ φορέματος, τὸ ὁποῖον καὶ τοῦτο ἐλήστευσαν τὴν ἐπομένην. Κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην ἐνεκλείσθη εἰς δημοσίαν φυλακὴν μετὰ τῆς οἰκογενείας μου καὶ 22 ἄλλων Ἑλλήνων, ὅπου διενυκτερεύσαμεν χωρὶς φαγητό, ἀλλὰ ὅτε καὶ νερὸ ἀκόμη νὰ μᾶς δώσουν. Τὴν ἐπιούσαν ἐκλήθη ὑπὸ τοῦ διοικητοῦ τῆς Ἀσφαλείας καὶ μὲ τὸ πιστόλι εἰς χεῖρας, μὲ ὑπεχρέωσε νὰ ὑπογράψω 3 δηλώσεις ἐν λευκῷ, ὧν τὸ περιεχόμενον ὄγνω. Κατόπιν τούτου μοὶ ἐμέτρησε 3.000 δραχμάς δι' ἑξ ἄτομα — ἴτοι 500 δραχμάς δι' ἕκαστον. Εἰς δὴλωσίν μου, ὅτι τὸ ποσὸν τοῦτο εἶνε μηδαμινὸν καὶ ὅτι τὰ εὐρισκόμενα ἐν τῇ οἰκίᾳ μου καὶ καταστήματι μετρητὰ μόνον εἶνε κολοσιαία, μοὶ ἀπήντησεν, ὅτι εἰς ἐμὲ δὲν ἀνήκει τίποτε πλέον, πᾶν ὅ,τι εἶχον, ἀνήκει εἰς τὸ βουλγαρικὸν δημόσιον, κατόπιν τῶν ὑπογραφεισῶν δηλώσεων.

Κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην, νύκτα μαρτυρίας, ἐπηκολούθησεν ἀγρίον ξυλοκόπημα, ἄβρεσλόγιον καὶ βασανιστήρια διὰ τὴν παράδοσιν ἢ μαρτυρίαν τυχόν κρυμμένων χρημάτων. Ἡ γενομένη μοὶ τελεία καταστροφή καὶ ἡ ἐγκυταλειφθεῖσα περιουσία, ἀνέρχεται εἰς τὰ κάτωθι ποσά:
..... συνολικῶς 4 ἑκατομμύρια περίπου».

Ἰπόμνημα Κωνστ. Βεργίση, κτηματίου, κατοίκου Ἀλιστράτης, πρὸς τὴν Γενικὴν Διοίκησιν Μακεδονίας καὶ Θράκης:

«Εἰς Νέαν Ζίχνην, ἔνθα ὠδηγήθην, ἐξυλοκοπήθην ἀγρίως παρὰ τοῦ φρευράρχου, ἐπάσχου καὶ τοῦ διοικητοῦ τῆς χωροφυλακῆς. Τὸ ξυλοκόπημα ἐσυνεχίσθη ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, μέχρις ὅτου κατέπεσα ἐντελῶς ἀναίσθητος. Τὴν 21ην Ἰουνίου ἐκλήθη ὑπὸ τῶν ἀνωτέρω βουλγαρικῶν Ἀρχῶν καὶ μοὶ ἐπροτάθη νὰ ἐκλέξω μεταξὺ τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοδικείου, εἰς ὃ θὰ μὲ παρέπεμπον ἐπὶ δεῖθεν κατασκοπεῖα καὶ τῆς οἰκιοθελοῦς ἐγκαταλείψεως τῆς ἰδιαιτέρας μου πατρίδος, μὲ συνέπειαν τὴν δήμευσιν τῆς περιουσίας μου. Εἶνε φυσικόν, ὅτι μεταξὺ ζωῆς καὶ περιουσίας, ἐπροτίμησα τὴν ζωὴν. Ἀμέσως ὅσα προέβην εἰς τὴν ἀνωτέρω δὴλωσιν, ὑπεχρεώθην νὰ ὑπογράψω 3 δηλώσεις εἰς τὴν βουλγαρικὴν γλῶσσαν, ὅτι εἶναι, ὡς ἠδυνήθην νὰ συμπεράνω, περιελάμβανον, ὅτι ἀναχωρῶ οἰκιοθελῶς καὶ ὅτι ἐγκαταλείπω τὴν περιουσίαν μου ὑπὲρ τοῦ βουλγαρικοῦ δημοσίου.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ κατῴστασις τῆς ὑγείας μου, λόγῳ τῶν ξυλοκοπημάτων, ἐπαδεινώθη, ὥστε σήμερον ἀκόμη εἶμαι κατάκοιτος. Ἡ ἐγκαταλειφθεῖσα περιουσία μου ἀνέρχεται συνολικῶς εἰς 2 ἑκατομμύρια.»

Εἰς τὸ ὑπόμνημα ταῦτο ἔχει ἐπισυναφθῆ ἰατρικὴ γνωμάτευσις, βεβαιούσα, ὅτι ὁ ἀνωτέρω εὐρέθῃ ἔχων οἰδήματα ἐκ κοκκουῶν δι' ἀμβλέων ὀργάνων καὶ ἐσωτερικὴν αἱμορραγίαν.

Ἄριθ. 12

Ἐκθεσις Γρηγορίου Ἀποστολίδου, ἐμπόρου ἀποικιστικῶν καὶ ἰδιοκτῆτου τουριστικοῦ ξενοδοχείου ἐν Δράμῃ, πρὸς τὴν Γενικὴν Διοίκησιν Μακεδονίας καὶ Θράκης:

Ἐπαρουσιάσθην ἀμέσως εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ διοικητοῦ τῆς Ἀσφαλείας, ὅστις μοὶ ἀνεκοίνωσεν, ὅτι ἐντὸς 24 ὥρων ὑφείλω ν' ἀναχωρήσω ἐκ Δράμης. Ταῦτοχρόνως μὲ ὑπεχρέωσε νὰ ὑπογράψω δηλώσιν, ὅτι ἐγκαταλείπω οἰκονομικῶς τὴν Δράμην καὶ παραιτοῦμαι ἐκουσίως παντὸς δικαιώματος ἐπὶ τῆς κινητῆς καὶ ἀκινήτου περιουσίας μου. Ἐπιθυμῶν, νὰ ἐπωφεληθῶ εἰς ἐλαχίστης προθεσμίας, ἤ τις μοὶ ἐτάχθη, ἐζήτησα νὰ πωλήσω τὰ ἐν τῷ καταστήματι ἐπιπλορεύματα, ὧν ἡ ὄξια ὑπερέβαιεν ἀσφαλῶς τὰ 2 ἑκατομμύρια δραχμῶν. Ἀπειλόνθην πρὸς τὸν βουλγαρίζοντα Χρυσόστομον Φίλην, ὅστις ἐδέχθη νὰ τὰ ἀγοράσῃ μόνον ἀντὶ 200.000 δραχμῶν, ἤτοι εἰς τὸ 1)10 τῆς ἀξίας των. Ἐνῶ ὁμοῦ ἐσφόρτωνον τὰ κάρρα πρὸς μεταφοράν, συνελήφθην παρὰ Βουλγάρων χωροφυλάκων καὶ ὠδηγήθην ἐκ νέου πρὸ τοῦ διοικητοῦ Ἀσφαλείας. Οὗτος ἐν ἐξάλλῳ καταστάσει, μοὶ εἶπεν: «Τὶ ἐμπόρευμα πουλᾷς, αὐτοῦ ὅλα εἶνε τοῦ βουλγαρικοῦ Δημοσίου;». Ἀμέσως κατόπι μὲ παρέδωκεν εἰς τὰ ὄργανά του, ἅτινα ἐπὶ 24 ὥρας ἀνεχῶς μὲ ἐκτύπων καὶ μὲ ἐκακοποιούον, μέχρι ὅτου ἔπεσα ἀναίσθητος. Τὴν ἐπομένην μὲ κατήγαγον δέσμιον μέχρι Στρυμόνος χωρὶς νὰ μοὶ ἐπιτραπῇ νὰ παραλάβω τίποτε πλεόν των ἐκπιμάτων, ἅτινα ἔφερον. Καὶ αὐτὸ τὸ χρηματικὸν ποσὸν τῶν 18.000 λεβλίων, ἅτινα ἔπυχε νὰ ἔχω ἐπάνω μου, μοὶ ἀφῆρέθη ἰατρ' ἐνὸς Βουλγάρου ἐνωμοτάρχου. Ἡ ἐγκαταλειψθεῖσα περιουσία μου ἀνέρχεται εἰς πλεόν των 15 ἑκατομμυρίων.

Ἄριθ. 13

Ἀναφορὰ Ἀθανασίου Βαϊκόγλου, Ζαχαροπλάστου, Δημ. Κριστέλη, ἐμπόρου εἰδῶν οἰκοδομῆς, Π. Ἐξάρχου, βιομηχάνου Κομοτινῆς, πρὸς τὴν Γενικὴν Διοίκησιν Μακεδονίας καὶ Θράκης:

Κατὰ τὴν ὄραν τῆς ἐγκαταλείψεως τῆς οἰκίας μου, παρεδόθησαν αἱ κλείδες ταύτης, χωρὶς νὰ μοὶ ἐπιτραπῇ νὰ παραλάβωμεν τί ἐκ ταύτης. Εἰς τὴν Ἀσφάλειαν, ὅπου ὠδηγήθημεν ὑπεχρεώθημεν νὰ ὑπογράψωμεν δηλώσιν περὶ ἐκουσίας μεταναστεύσεως καὶ ἐκχωρήσεως τῶν ἐπὶ τῆς περιουσίας μας δικαιωμάτων εἰς τὸ βουλγαρικὸν Δημόσιον... Εἰς κρητητήρια τῆς ἀστονομίας Ἀλεξανδρουπόλεως, ἔνθα μειτεφέρθημεν, παριστάμεθα μάρτυρες τῶν πρωτοφανῶν ξυλοδαρμῶν τῶν συλλαμβανομένων Ἑλληνοπαίδων, τῶν ἐπιτρατευθειῶν δύο κλάσεων, ὧν τὰ αἷματα ἐπλέναντο διὰ τῶν ἰδίων τὴν πρῶταν εἰς τὰ πλακόστρωτα κρητητήρια. Αἱ φωναὶ καὶ τὰ κλάσματα αὐτῶν ἐράγγιζον τὰς καρδίας μας καὶ τραπέκλεσαν νευρικὸν κλονισμόν ὅλων ἡμῶν. Τὸ Σάββατον 26 Αὐγούστου, ἐγέμυσε τὸ κρητητήριον ἀπὸ οἰκογενείας Ἀλεξανδρουπολιτῶν, οἱ διάδρομοι καὶ τὸ προ-

αύλιον. Τὴν Κυριακὴν 27.8.41 μετεφέρθημεν εἰς τὸν λιμένα, ἐνθα νέα ἔρ-
ρυνα ἡμῶν καὶ τῶν ἀπυσκευῶν ἡμῶν πρὸς ἀνεύρεσιν χρημάτων.... Αἱ ἐγ-
καταλειφθεῖσαι περιουσίαι μας εἶνε μεγάλαι».

Ἄριθ. 14

**Κατάθεσις Χριστοῦ Νικόγλου, κατοικοῦ Μικροπόλεως τῆς Δρά-
μας ἐν Θεσσαλονίκῃ:**

«Ἐύθασα εἰς τὸ Δημαρχεῖον, ὁ Βούλγαρος δήμαρχος Κωνσταντῖνος Πόπωφ, μοῦ εἶπεν: «Υπόγραψε γρήγορα τὰς ἐηλώσεις καὶ ἐτοιμάσου νὰ φύγῃς διὰ τὴν Ἑλλάδα.» Ἄφ' οὗ ἐπέγραψα τὴν σχετικὴν δήλωσιν, ὁ κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν εὐρεθεὶς ἐντὸς τοῦ γραφείου νεαρὸς Βούλγαρος ἀξιωματικός, ἤρχισε νὰ μὲ κτυπᾷ ἀνηλεῶς διὰ τῆς λαβῆς τοῦ περιστρώ-
φου του, ἐνῶ διὰ τῆς ἄλλης χειρὸς ἐκράτει ἀμοίστομον μάχαιραν καὶ μὲ ἠμείλει, ὅπως παραδώσω ὅσα χρήματα ἔφερον μεθ' ἑαυτοῦ. Κατόπιν τού-
του παρέδωκα, πιρροσίαι τοῦ δημάρχου καὶ τοῦ γραμματέως Ἀτανᾶς Γκρέκωφ, 25.600 δραχμάς, ἅτινας εἶχαν.»

Ἄριθ. 15

**Κατάθεσις Λαζάρου Ἑρμίδου, κατοικοῦ Χρυσουπόλεως τῆς ἐπαρ-
χίας Νέστου ἐν Θεσσαλονίκῃ:**

«Ὁ Ὑποδιοικητὴς ἔδωκεν ἐπιβολὴν εἰς τὸν συλλαβόντα με χωροφύλα-
κα, ὅστις ἤρχισε νὰ μὲ κτυπᾷ ἀνηλεῶς μὲ ἓν χονδρὸν ἐκ βουνεύρου μασιτί-
γιον, ὕβριζων με ταυτοχρόνως διὰ τῶν χυδαιότερων φράσεων εἰς τὴν
τουρκικὴν γλῶσσαν, ἣν ἐγὼ ὀμιλῶ. Μετὰ 10 λεπτά τὸ ἔργον τοῦ πρώτου
χωροφύλακος ἐσυνέχισεν ἄλλος χωροφύλαξ, τὸν ὅποιον εἶπα ἀντικατέστη-
σεν ἕτερος, μέχρις οὗτο ἐξηγητῆμένος πλέον, δεχθεὶς ἐν λόκτισμά εἰς τὸ
στήθος, ἐλιποθύμησα. Σημειωτέον, ὅτι ὁ πρῶτος χωροφύλαξ μοῦ ἀφήρесе
500 δραχμάς, τὰς μόνιμας, αἷς ἔφερον μεθ' ἑαυτοῦ, ἐνῶ ὁ δεύτερος τὸ δα-
κτυλίδι μου καὶ ὁ τρίτος τ' ὀρολόγι μου. Τέλος ὠδηγήθη ἐκ νέου πρὸ
τοῦ Ὑποδιοικητοῦ, ὅστις μὲ ὑπεχρέωσε νὰ υπογράψω δήλωσιν ἐκουσίας
μεταναστεύσεως καὶ μὲ διέταξε ν' ἀναχωρήσω τὴν ἐπαμένην διὰ τὴν Ἑλλά-
δα. Εἰς ἀπάντησίν μου ὅτι στεροῦμαι παντελῶς χρημάτων, ἐξυλοκοπήθη
πάλιν ἀγρίως παρ' αὐτοῦ.»

Ἄριθ. 16

**Κατάθεσις Κωνσταντίνου Κατσιμήγα, ἀποστράτου ταγματάρχου
πεζικοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ:**

«Περαιτωθείσης τῆς ἐρεύνης, περὶ ὥραν 10ην, συνοδείᾳ ἑνὸς λοχίου
καὶ δύο στρατιωτῶν, μετεφέρθη εἰς τὸ ἴδιον κρατητήριον ὅπου, ἐγκλει-
σθεὶς εἰς ἰδιαιτέρον διαμέρισμα σκοτεινὸν καὶ ἀραχνῶδες, ὅπου μόνον ὀρ-
θιος ἦτο δυνατόν νὰ χωρέσω, παρέμεινα ἐπὶ μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν. Τότε
ἦλθον 6 στρατιῶται μὲ ἔφ' ὄπλου λόγγην, μὲ ἔβγαλαν ἐκ τοῦ ἀπομονω-
τηρίου καὶ μὲ διέταξαν νὰ πάσω τρηγῆς ἐντὸς τῆς αἰθούσῃς τοῦ σχολείου.
Ὅταν ἡμῶς εἶδον, ὅτι μὲ τοὺς στρατιώτας ἦτο καὶ ἕτερος στρατιώτης,
ὅστις ἐκράτει εἰς τὰς χεῖρας του σιδηροῦν ὄργανον, τὸ ὅποιον χρησιμοποιεῖ-

ται διά τήν καλλέργειαν καί ἐπειδή ἤμουν ἀσθενής τοὺς παρεκάλεσα νά μὴ μὲ κακοποιήσουν, νά σεβασθοῦν, ἀν' ἔχι τίποτε ἄλλο, τὰ γηρατεῖα μου. Ἀλλὰ κατὰ τὴν στιγμήν ἐκείνην ὡς ἐκ συνθήματος εἰσῆλθον εἰς τὴν αἰθουσαν, ἀσπλοι, ὄλοι οἱ στρατιῶται τοῦ τμήματος περὶ τοὺς 70, οἵτινες ἤρχισαν νά φωνάζουν βουλγαριστὶ «ντά... μάματα, Γκρίτσια οὐντρε», ὕπερ σημαίνει, ὡς ἐκ τῶν ὑστέρων ἐπληροφορήθην, «... (αἰσχροὺν ῥῆμα) τὴν μάνα του, τὸν "Ἕλληνα κτύπα τον», ὅποτε ἤρξατο ὁ κρατῶν τὸ σιδηροῦν ὄργανον νά μέ κτυπᾷ εἰς διάφορα μέρη τοῦ σώματός μου συνεχῶς, μέχρις ὅτου ἤρχισαν νά τρέχουν αἵματα ἐκ τῆς ρινῆς καὶ τοῦ στόματος μου. Ἀντιληφθεὶς τὰ αἵματα καὶ τὴν κακὴν πρόθεσιν τῆς ἐξουλώσεώς μου, συνέλαβον τὸ σιδηροῦν ὄργανον, ἀντέστην θέλων νά προκαλέσω τὸν τυφεκισμόν μου, παρὰ νά ὑποφέρω τὴν τυραννίαν ταύτην. Τότε μοὶ ἐπετέθησαν οἱ 6 ἔνοπλοι στρατιῶται, κτυπήσαντές με εἰς τὴν πλάτην καὶ τὴν κεφαλὴν διὰ τῶν ὑποκοιόνων τῶν ὄπλων των. Ἐπεσα ἀναίσθητος εἰς τὸ θάψεδον. Μετὰ παρέλευσιν ἡμισείας ὥρας, ὅτε συνῆλθον, ἀντελήφθην ὅτι εἰς τὴν αἰθουσαν δὲν ἦτο ἄλλος κανεὶς, εἰμὴ μόνος ὁ σκοπὸς στρατιώτης, ἀσπλος. Περὶ τὴν 13ην ὥραν ἀντελήφθην, ὅτι διήρχετο ἐκ τῆς θύρας ὁ φρούραρχος ἀξιωματικὸς καὶ διὰ φωνῶν τὸν ἐκάλεσα, ὅστις καὶ ἦλθεν ἐντὸς τῆς αἰθούσης, ὅπου ἤμουν ξαπλωμένος καὶ διὰ νευμάτων τὸν ἔκαμα νά κατολάβῃ, ὅτι μὲ ἐκτύπησαν οἱ στρατιῶται μου μέχρις αἵματος. Οὗτος ὅμως, ἀντὶ ἑλλης ἀπικαντήσεως, μοὶ εἶπεν ὅτι ψεύδομαι καὶ νά σκάσω, μὲ ἐλάκτισε καὶ ἔφυγεν. Τὴν 19ην ὥραν τῆς ἰδίας ἡμέρας ἦλθεν ἕτερος ἀξιωματικὸς καὶ μὲ διέταξε νά πλύνω τὸ στόμα καὶ τὸ πρόσωπόν μου, πού εἶχον μιάσσει καὶ μὲ διέταξε νά πηγαίνω στὸ σπῆτι μου. Ἐπειδὴ ὅμως δὲν ἠδυνάμην νά ἐγερθῶ καὶ νά βαδίσω, διέταξε δύο στρατιώτας νά μὲ βοηθήσουν καὶ μὲ μετέφερον ὡς τὸν δρόμον, ὅπου μὲ ἀφήσαν. Τότε εἰδοποιήσα τὴν σύζυγόν μου, ἣτις ἦλθε καὶ μὲ παρέλαβε. Ἐκτοτε ἤμην ὁ στόχος τῶν ἀπειλῶν καὶ τοιοῦτοτρόπως ἀναγκασθεὶς, ὑπέβαλον αἴτησιν ἀναχωρήσεώς μου ἐκείθεν. Πλὴν ὅμως δὲν μοὶ ἐδίδετο ἡ ἀδεια, ἐάν δὲν ὑπέβαλον ὑπεύθυνον δῆλωσιν ὅτι φεύγω πικροσθελῶς καὶ ἀπαραβιάστως. Ἀναγκασθεὶς, ὑπέγραψα τὴν δῆλωσιν ταύτην, ἀφήσας εἰς τοὺς δρόμους τὴν γυναῖκα μου καὶ τὰ τέσσαρα παιδιὰ μου.»

Ἄριθ. 17

Ἐπίμνημα Θεοδώρου Ταραβάνη, κατοικοῦ Ἐάνθης πρὸς τὴν Γενικὴν Διοίκησιν Μακεδονίας καὶ Θράκης:

«... Μετὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῆς Πολιτικῆς Διοικήσεως τῶν Βουλγάρων εἰς τὴν Ἐάνθην, ἤρχισαν ἡρέμα καὶ μεθοδικῶς αἱ διάφοροι διώξεις, κλοπαί, λεηλασίαι τῶν Ἑλληνικῶν πληθυσμῶν καὶ βοθηρῶν ἔφθασαν εἰς ἐμφανῆ μεγάλην ἔντασιν. Μοὶ ἐγένοντο ἀρχικῶς μικροσυγκρούσεις εἰς τὰς ὁποίας δὲν ἔδωσα μεγάλην... σημασίαν, ὅποτε τὴν 14ην Ἰουλίου μὲ ἐκάλεσε εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ὁ διοικητῆς τῆς Ἀσφαλείας Ἐάνθης καὶ μοὶ εἶπεν αὐτολεξεί: «Ἡ δική σου δουλειὰ πῶς θὰ γίνῃ;» Ἐκιστατικὸς τοῦ ἀπήντησα: «Περὶ ποίας δουλειᾶς ὁμιλεῖτε;» Καὶ μοὶ ἀπήντησεν ὅτι: «Εἶσαι Ἕλλην καὶ οἱ ταιοῦτοι πρέπει ἐντὸς 24 ὥρων νά φύγουν καὶ ἐσὺ μεθ' ἀπάσης τῆς οἰκογενείας σου.» Ἀμέσως ἔκαμε πῶς σκέπτεται καὶ μοὶ

προσθέτει: «Κάνουμε μιὰ δουλειὰ μαζί; Είσαι πλούσιος, ἔχεις πολλά κτήματα, εἰς τὴν πόλιν περὶ τὰ 70 καταστήματα, εἰς τὴν ὑπαιθρον 20.000 σιρέμματα, ἀγρούς, κηπουχώραφα, ἀμπέλια, λειβάδια, βοσκάς, δραχμάς πολλές, λάβα καὶ πολὺν χρυσὸν εἰς λίρας, εἰκοσόφραγα κλπ. Θὰ χαρίσης εἰς ἐμέ προσωπικῶς ἕνα μεγάλο κτῆμα.» Τὸν ἠρώτησα ποῖον κτῆμα ἐννοεῖ. Μοὶ ἀπαντᾷ τὸ μεγάλο σπίτι, ποῦ κάθησα μὲ δλα τοῦ τὰ ἐπιπλα καὶ τὸ περιεχόμενον τοῦ, χωρὶς νὰ ἀφαιρέσης οὔτε βελόνι. Θὰ ἀποχωρήσης ἐκείθεν μὲ τὴν οἰκογένειά σου ἐντὸς 2 ἡμερῶν καὶ ἐντὸς τῆς ἐπομένης 15ης Ἰουλίου θὰ γίνουσι δλα τὰ ἔγγραφα ἐπισημοῦ μεταβιβάσεως, ὑπογραφομένων ὄλων τῶν σχετικῶν καὶ ὅ,τι δῆποτε ἄλλο ἔγγραφον θὰ ἀπαιτηθῆ, θὰ ὑπογραφῆ ἄνευ συζητήσεως, ἄλλως θὰ ἐκδιωχθῆς κατὰ πρωτόκουστον τρόπον καὶ θὰ χάσης τὰ πάντα. Εἰς παράκλησίν μου νὰ μὴ ἐπιμείνῃ διὰ τὴν οἰκίαν, ποῦ κατοικῶ καὶ τὴν δῆλωσίν μου, ὅτι εἶμαι διατεθειμένος νὰ τοῦ μεταβιβάσω ἄλλο κτῆμα ἴσης ἢ καὶ ἀνωτέρας ἀξίας, ἠρηθῆ καὶ μοὶ ἔδωκε προθεσίαν 4 ἡμερῶν καὶ μοὶ προσέθηκε νὰ προσέξω ἀπολύτως, μὴ τυχόν, καὶ ἀναφερθῶ εἰς ἀνωτέρους του, διότι θὰ λάβῃ γνώσιν, ὅποτε ἡ τύχη μου θὰ εἶναι εἰκτρά, βάσανα, εὐλο, δέξιμο, ἔξυρια καὶ ἀπώλεια ὀλοκλήρου τῆς περιουσίας μου. Ἀπεχώρησα ἐκ τοῦ γραφείου μὲ τὴν δῆλωσίν μου, ὅτι θὰ ἐπανέλθω ἐντὸς 3 — 4 ἡμερῶν πρὸς διακατοπισμόν. Διηθύνθη ἀμέσως εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ Βουλγάρου δικηγόρου Κωστῶφ, γνωρίζοντας ἄριστα τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Εἶχον πρὸς αὐτὸν ἀρεκτὴν ἐκτίμησιν καὶ τοῦ ἐνεπιστεύθη τὰ λαβόντα χώραν. Κατάλληλως ἤκουσε τὰ πάντα μετὰ προσοχῆς καὶ μοὶ συνέστησεν, ὅπως αὐθωρεὶ ἐπισκεφθῶ τὸν κύριον ὑπουργὸν Γενικῶν Διοικητῶν Θράκης, ἐδρεύοντα ἐν Ξάνθῃ καὶ ἀναστέρω ἐπακριβῶς τὰ διατρέξαντα. Τὴν ἐπιούσαν μετέβην παρὰ τῷ κυρίῳ Γενικῷ Διοικητῇ, δπου συνήτησα εἰς τὸν γραφεῖον τοῦ τὸν σύμβουλον καὶ διερμηνέα του κ. Νάσεφ καὶ τὸν παρεκάλεσα νὰ μὲ εἰσαγάγῃ εἰς τὸν Γενικὸν Διοικητὴν. Σχετικῶς τὸν εἶχε παρακαλέσει καὶ ὁ δικηγόρος κ. Κωστῶφ. Ἀτυχῶς ἐστάθη ἀδύναστον, παρ' ὄλην τὴν προσοκάθειάν μου, νὰ τύχῃ τῆς ἀκράσεως καὶ μοὶ ἐδηλώθη νὰ ἀναφέρω τὴν ὑπόθεσίν μου εἰς τὸν ἰδιοίτηρον γραμματέα του, ὅστις ἐκράτησε λεπτομερῆ σημείωσιν καὶ μὲ διαβεβαίωσε νὰ εἶμαι ἴσχυος, ὅτι ὅλα θὰ κανονισθῶσι αἰσίως.

Μετέβην εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ δικηγόρου κ. Κωστῶφ, ὅπθεν μετὰ μίαν ὥραν ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς μου ἐκ τῆς Γενικῆς Διοικήσεως, προσελθὼν ἀστυνόμος μὲ κερέλαβε καὶ μὲ ὠδήγησε εἰς τὰς φυλακάς, δπου συνήτησα τὸν μικρότερον υἱὸν μου Παναγιώτην, ἱατρὸν, μόλις συλληφθέντα, ὃν καὶ ἀπεμόνωσαν. Μετὰ πάροδον 10 λεπτῶν εἰσηγαγον καὶ τὸν μεγαλύτερον υἱὸν μου, ὃν ἐπίσης ἀπεμόνωσαν καὶ ταυτοχρόνως πληροφοροῦμαι ὅτι εἰς τὴν οἰκίαν μου μετέβησαν 4 ἀστυνομικοί, ὅτινες συνέλαβον τὴν εὐοῦτεϊα μητέρα μου, τὴν ἀδελφὴν μου καὶ τὰς δύο ὀηρετριάς καὶ τὰς ἐνέκλεισαν εἰς ἕν δωμάτιον, μέχρι τῆς ἐπομένης πρωίας ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι θὰ διενεργήσουσι ἔρευναν, ἣν δεκάκις ἔως τότε εἶχον ἐνεργήσει. Τὴν ἐπομένην πρωίαν 16ην Ἰουλίου, ἐδήλωσαν εἰς τὴν μητέρα μου, τὴν ἀδελφὴν μου καὶ τὰς ὀηρετριάς νὰ ἐτοιμασθῶσι δι' ἐκκίνησιν, ἀφοῦ φορέσωσιν τὰ παλαιότερα φορέματά των. Εἰς παράκλησίν των ὅπως ταῖς ἐπιτραπῆ νὰ ἀποκριθῶσι καὶ ἐλάχιστα πράγματα ρουχισμοῦ εἰς δύο βαλίτσας, ταῖς ἐπετρόπη, ἀλλ' ὅταν τὰς μετέφερον εἰς τὰς φυλακάς πρὸς συ-

νάντηοίν μας, τὰς ἐκράτησαν ἐγκλείσαντες καὶ τὰς γυναίκα, ἐκεῖ ἐπὶ 6 ὥρας. Εἰς τὰς φυλακὰς προσήλθεν ὁ διευθυντὴς Ἀσφαλείας καὶ μᾶς ἤρπασε τὰς κλεῖδας τῶν δύο χρηματοκιβωτίων μου, τὰ ὅποια καὶ ἤνοιξε ἀφαιρέσας ὅσα χρήματα ὑπῆρχον, γραμμάτια καὶ δικαστικὰς ἀποφάσεις, ἀξίας πλέον τῶν 15 ἑκατομμυρίων δραχμῶν, τίτλους ἰδιοκτησίας, κτημάτων κλπ. Ἀυθήμερον, ὑπὸ συνοδείαν ἀστυνομῶν, ἐπεβιβάσθημεν αὐτοκινήτου μεθ' ἀπάσης τῆς οἰκογενείας μου, μὲ κατεθύσους τὴν Κομοτινὴν — Ἀλεξανδρούπολιν. Πέραν τῆς πόλεως Κομοτινῆς, εἰς τὸ χωρίον Σάιπαι, εἰς τὸ ὑπαιθρον ἐκρατήθημεν ἐπὶ 36 ὥρας καὶ ἐκεῖ ἀρχίζει νέα ἔρευνα ὑπὸ τῶν συνοδευόντων ὀργάνων τῆς Ἀσφαλείας. Ἡ ἀδελφὴ μου ἔφερε μεθ' ἑαυτῆς διάφορα ἱκοσμήματα καὶ χρηματικὸν ποσὸν ὄρχ. 120.000. Τὰ κοσμήματα ταῦτα ἀπετελοῦντο ἀπὸ 9 χρυσᾶ πεντάγρα Τουρκίας ἐπὶ χρυσοῦς ἀλύσεως ὑπὸ τύπον περιθεραίου, καρφίτσαν χρυσοῦν μετὰ πλειστον-ἀδελφάντων, ἀγορασθεῖσαν πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἀντὶ 150 χρυσῶν λιρῶν Τουρκίας, χρυσοῦν ὠρολόγιον μετὰ χρυσοῦς ἀλύσεως ἀξίας 50 λιρῶν χρυσοῦν Τουρκίας, χρυσοῦν σιγαροθήκην ἀξίας 40 λιρῶν Τουρκίας.

Ὅλα ταῦτα, κατόπιν ἐπεμβάσεως ἐνὸς ὑπολοχαγοῦ τοῦ βουλγαρικῆς στρατοῦ συμπωματικῶς ἐφρεθέντος ἐκεῖ, μεταφέρθησαν τῇ συνοδείᾳ τοῦ εἰς Κομοτινὴν, ἐνθα καὶ ἐμὲ μετὰ τῆς οἰκογενείας μου μετέφερον. Εἰς Κομοτινὴν γενομένην ἀνακρίσεων τὰ μὲν ἐφρεθέντα ἐπὶ τῆς ἀδελφῆς μου χρήματα ἐσφραγίσθησαν ἐπιμελῶς καὶ ἀπεσταλήσαν εἰς Ἐάνθη δι' ἐνὸς λοχαγοῦ τῆς Δικαιοσύνης πρὸς τὸν ἐκεῖ στρατηγὸν διοικητὴν Μερσρχίας, ἐμὲ δὲ μετὰ τῆς οἰκογενείας μου, συνοδεία τῶν ἀστυνομικῶν καὶ τοῦ κ. λοχαγοῦ, ὅστις μετέφερε τὸ σφραγισθὲν δέμα ἐπανέφερον εἰς Ἐάνθη καὶ ἐκεῖ, τῇ ἐπεμβάσει καὶ ἀπιμοιῇ του, μᾶς ἐπέτράπη νὰ μένωμεν εἰς τὴν οἰκίαν μου, εἰς ἓν καὶ μόνον δωμάτιον, «διότι ὅλα τὰ ἄλλα δωμάτια ἦσαν κλειδωμένα.» Ὁ ἐν λόγῳ λοχαγός, εἰσηγητὴς, ὡς ἐπιληροφορήθη, τοῦ στρατοδικείου Κομοτινῆς, παρέμεινε ἐπὶ 2 ἡμέρας εἰς Ἐάνθη, ἐνθα καὶ ἐτελήθη ἀνακρίσεων καὶ ἐπροσολάκισεν, ὡς ἔμαθον, τὸν συνοδὸν μας ἀστυνόμενον. Τὴν ἐπιόμενην ἡμέραν τῆς ἀναχωρήσεώς του προσήλθεν εἰς τὴν οἰκίαν μου ὁ διευθυντὴς τῆς Ἀσφαλείας μετὰ 4 ὀργάνων ἀστυνομικῶν καὶ δι' ἑβρεων καὶ προηλακισμῶν μᾶς μετέφερον οἰκογενειακῶς εἰς τὸ τιμῆμα Ἀσφαλείας εἰς σκοτεινὸν δωμάτιον καὶ ἀμέσως, ἐπὶ παρουσίᾳ του, ἤρχισαν τὰ ὄργανά του τὸ ξυλοκόπημα καὶ τοὺς ἐξευτελισμοὺς. Ἐπὶ 4 ὥρας συνεχῶς ἔδειραν ἀνηλεῶς τὰ δύο παιδιά καὶ τὴν ἀδελφὴν μου, ὁ δὲ διευθυντὴς μοὶ ἔλεγε, ὅτι ἔδην δὲν δώσω τὰ χρήματα καὶ τὸν χρυσοῦν, θὰ μᾶς ἐξουτώσῃ ὅλους, ἐμὲ δὲ θὰ ἀφήσῃ τελευταῖον, ἐνὰ ἴῳ ὅλους τοὺς ἄλλους νεκρούς. Πρὸ μιᾶς τοιαύτης φρικώδους καταστάσεως τὸν παρεκάλεσα νὰ παύσῃ τὰ βασανιστήρια καὶ τὴν νύκτα ἀργὰ τῇ συνοδείᾳ του καὶ ἐνὸς ὀργάνου του, ὀνόματι Γιαννῶν, ματηνέχθη εἰς τὴν οἰκίαν μου, τὴν ὁσίαν ἐκεῖνος ἤνοιξε καὶ εἰς μίαν γωνίαν τοῦ κήπου, τῇ ὑποδείξει μου ἔγινε ἐκκακῆ μικροῦ λάκκου, ἐντὸς τοῦ ὁποῦ εἶχον ἀποκρῦπει εἰς δοχεῖον βελώνης τὰ κάτωθι ποσά: 82 πεντάγρα χρυσοῦ Τουρκίας, 1200 λίρας χρυσοῦ Τουρκίας, 400 ναπολεόνια χρυσοῦ, 220 λίρας χρυσοῦ Ἀγγλίας, ἓνα δαχτυλίδι μετριζάντ 4 καρατίων ἀξίας 150 λιρῶν χρυσοῦν τουρκικῶν, ὠρολόγιον χρυσοῦν μετ' ἀλύσεως χρυσοῦ παλαιᾶς ἐποχῆς βάρους 100 δραμίων τῶν 18 καρατίων, 3 καρφίτσες μεγάλας με μπιριζάντ, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μεγαλύτερα ἀξίας 400 λιρῶν Τουρκίας χρυσοῦν, ἓνα μυργασιτάρι

περιδέραιον αξίας 200 λιρών και άλλα απικειμένα μικροτέρας αξίας και εις χαρτονόμισμα 500.000 δραχμάς. Εις δε τὸ χρηματοκιβώτιον τοῦ γραφείου μου, συμφώνως τῷ βιβλίῳ ταμείου μου, δραχ. 12.000 και 12.000 λέβα. Ὅλα ταῦτα εἶχον ἀποκρῦφει ἐκεῖ ἅμα τῇ κηρύξει τοῦ Ἰταλο - Ἑλληνικοῦ πολέμου διὰ τὸν φόβον ἀεροπορικῶν καταστροφῶν. Μετὰ τὴν παράδοσιν αὐτῶν, κατὰ τὴν ἴδιαν ὕκτα ἐπέστρεψα εἰς τὴν φυλακὴν, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τῆς Ἀσφαλείας, ὅστις ἔδωσεν ἐντολὴν νὰ παύσουν οἱ δαρμοὶ και τὰ βασανιστήρια και νὰ μᾶς μεταφέρουν εἰς τὸ ἀστυνομικὸν τμήμα και νὰ μὴ μᾶς ἐπιτρέψουν νὰ καθήσωμεν εἰς τὸ δάπεδον, ἀλλὰ νὰ μείνωμεν ὄρθιοι, προσέθεσε δὲ, ὅτι τὴν ἐπιούσαν θὰ ἐπαναληφθοῦν τὰ βασανιστήρια, ἂν δὲν παραδώσω και ἄλλα χρήματα. Τὴν ἐπιούσαν προσήλθεν ὁ ἴδιος ὁ διευθυντής, μὲ ἐκάλεσε εἰς τὸ γραφεῖον του ἰδιαίτερος και μοῦ ἐζήτησε και ἄλλα χρήματα. Εἰς ἀπάντησίν μου ὅτι ὄσα εἶχον τὰ ἔδωσα και δὲν ἀπομένει ἄλλο τι εἰμὴ ἡ ψυχὴ μου και ἄς κάμῃ ὅ,τι θέλει, μὲ ἐξύβρισε κατὰ τὸν χυδαῖότερον τρόπον διὰ φράσεων αλοχροτάτων και ἀκατονομάστων. Ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας παρεμείναμεν εἰς τὸ ἀστυνομικὸν τμήμα νήστευς και χωρὶς σταγόνα ὕδατος και σχεδὸν ἐν λιποθυμίᾳ. Τὴν τετάρτην ἐδέησε νὰ μᾶς φέρωσιν ὀλίγον ἄρτον και νερό, και δὲν μᾶς ἐπέτρεπον οὔτε μὲ τὸ φόρεμά μας νὰ σκεπαζώμεθα, ἀλλὰ νὰ εἴμεθα γυμνοὶ ἐπὶ τῆς γῆς. Τὴν ἕκτην ἡμέραν προσήλθον δύο ἀστυνομικοὶ, οἵτινες μὲ τὸν χειρότερον τρόπον, ὀβριζόντες, μᾶς ἐπεβίβασαν εἰς τὴν λεωφορεῖον, ἀφοῦ προηγουμένως εἶχε προσέλθει ὁ διευθυντής τῆς Ἀσφαλείας, ὅστις μοὶ εἶπεν, ὅτι δὲν θὰ εἶναι δυνατόν νὰ φθάσω ἐν ζωῇ εἰς Ἑλλάδα, ἂν δὲν ὀδῶσω και ἄλλα χρήματα. Μᾶς μετέφεραν εἰς Καβάλλαν, ὅπουθεν μᾶς κατηύθυναν ἀμέσως εἰς τὸ βενζινοπλοῖον «Εὐαγγελίστρια» τοῦ πλοίαρχου Δημητρίου Τσομάκη, εἰς τὸν ὁποῖον ἔδωσαν ἐντολὴν νὰ μὴ μᾶς μεταφέρῃ εἰς Θεσσαλονικίην, ἀλλ' ἂν δὲν μᾶς ρίξῃ εἰς τὴν θάλασσαν, νὰ μᾶς ἀποβιβάσῃ εἰς κανὲν ξηροῦναι νὰ ἀποθάνωμεν τῆς πείνης.

Εὐτυχῶς ὁ πλοίαρχος, μὲλὶς ἐφθάσαμεν εἰς Μουδανιά, μᾶς ἀπεβίβασε ἐκεῖ και δι' ἀτρακάτου κατώρθωσα νὰ ἀποβιβαθῶ μετὰ τῆς οἰκογενείας μου, ὅλοι μας πῶματα ἀπὸ τὰς κακουχίας και τοὺς βασανισμοὺς.

Συνημμένως ὑποβάλλω κατὰστασιν τῆς ἐγκαταλειφθείσης ἐν Ξάνθῃ ἀστικῆς και ἀγροτικῆς περιουσίας μου.»

*Ἀριθ. 18

ΟΙ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΣΑΝΤΕΣ ΚΑΤΑ ΤΑΣ ΣΦΑΓΑΣ ΤΟΥ ΔΟΞΑΤΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΟΙ

- 1) Σλαῦκος Βορίσωφ Δράμτοηβ (ὁδὸς Ἀρτιλέσκα, 41).
- 2) Πάντσεφ, εἰσπρέκτωρ Δημοσίου (κάτοικος Σκοπίαν).
- 3) Κώστας Μήσεφ (χωροφύλαξ Κοινότητος).
- 4) Τάσιος Βασίλ. Βασίλεφ (χωροφύλαξ).
- 5) Ἀντών Γεωργήεφ, Πρόεδρος κοινότητος (*Ἐλχοβο, Μπογιαλίκι).
- 6) Ἡλίας Κόεφ (Φιλιππούτολις).
- 7) Μεθόδιος Ἰβάν Μάνωφ, χωροφύλαξ (κάτοικος Κιουστεντήλ).
- 8) Ἀθανάσιος Χρίστοφ, χωροφύλαξ (κάτοικος Φιλιππουπόλεως).
- 9) Γεώργιος Κωστοαντίνωφ (κάτοικος Δουπνίτσας).
- 10) Μπορίς Ποπατανάσωφ (Πρίστεφ), (κάτοικ. Ραζλάκ Νευροκόπιου).

- 11) Θεόδωρος Καραβανέσκη Πρόεδρος κοινότητας (κάτοικος Σόφιας).
- 12) Βορίς Ρογκάτσεφ, Πρόεδρος κοινότητας (καταγωγή Ρακίτοβον Δοβρουτσάς).
- 13) Νικόλαος Μπλαγκόεφ, Ιερέας (κάτοικος Μπαρίσοφκρατ).
- 14) Μιχάλης Φίτσιος (κάτοικος Μπουσινού).
- 15) Μελοποιημένη (πρώην σύζυγος του Μιχάλη).
- 16) Μήντα.ε Γκίτσωφ (κάτοικος Σλιβεν).
- 17) Μάρω Μήντωια Γκίτσωφ (κάτοικος Σλιβεν).
- 18) Βασίλης Κρούμοφ Μόδεφ (κοινοτικός χωροφύλαξ).
- 19) Θωμάς Χωράζωφ, άγροφύλαξ, (κάτ. Κοβοτσεβίτσας Νευρακοπίου)
- 20) Μπαρίς Γ. Μόνωφ.
- 21) Κόστας Ντεμπάτωφ (Ραζλόκ Νευρακοπίου).
- 12) Γιιβάν Βελίκοφ Ντήμοφ (πρόσωψ).
- 23) Νεδέλτσιος Πετκόφ (κάτοικος Σόφιας).
- 24) Μεβήθιος Ίκαϊτάνωφ (κοινοτικός Στάρτσιος).
- 25) Γεώργη Βελήνωφ Γεωργίεφ (πρόσωψ).
- 26) Λιαόμπεν Μπήνεφ (άνθυ) γός), 57ον Σύνταγμα Πόλκ, νέος κάτοικος Βούλγαρος.
- 27) Άλέξανδρος Γκιμπριτζίεφ (κάτοικος Πλαίνας Δράμας).
- 28) Ήλιος Τράϊτσεφ.
- 29) Χρίστος Λιοδίας (κάτοικος Δοξάτου), χωρίον Νεστόριον Καστοριάς.
- 30) Ίότσιος Ίοσιώφ Μίτκοφ.
- 31) Σφέτκό Τοντόρωφ.
- 32) Στέργιος Βασ.λ. Βασιλέφ.
- 33) Ζελέικο Δασκάλωφ, Πρόεδρος (κάτοικος Σλιβεν).
- 34) Νικόλαος Βάσεφ, Ίσήκοφ (Στάρτσης Δοξάτου, περιφέρεια Κιουσιεντιλιού).
- 35) Μτεκιάρωφ, Διοικητής 57ου συντάγματος, βιθρός συνταγματάρχου.
- 36) Αντώνιος Ίωάννου Ντεμομπυόκος (κάτοικος Έμποροκκλησιάς, Γκάλιστα Καστοριάς).

*Αριθ. 19

Έμπιστευτικόν Υπόμνημα από 11 Νοεμβρίου 1941 του έν Σιδηροκάστρου - Σαντικής Ιατρού Προκοπίου Άθαν. Δασοπούδου, περί της έκείσε καταστάσεως από της 29-9-41 μέχρι της 6-10-41 προς τον Σεβασμιότατον Μητροπολίτην Σερρών, Πρόεδρον Έπιτροπής Προσφύγων του Νομού Σερρών:

Έκδιωχθείς υπέρ των βουλγαρικών Άρχων κατά τον χειρότερον τρόπον την νόκτα της 5ης προς την 6ην Οκτωβρίου έ.ε. και μετά παραμονήν μου επί τρεις εβδομάδας έν Θεσσαλονίκη, άφιχθείς μετά της συζύγου μου εις Άθήνας την 30ην Οκτωβρίου προς συνάντησιν των τέκνων μου, έθεώρησα εθνικόν καθήκον μου ν' αναφέρω τή Ύμ. Σεβασμιότητι τά διαδραματισθέντα έν Σιδηροκάστρω κατά την άπαισιαν εβδομάδα από 29-9-41 έως 6-10-41.

Ότω, την 29ην Σεπτεμβρίου έ. ε. ήρχισαν έν τή πόλει Σιδηροκάστρου και τή Έπαρχία συλλήψεις, φυλακίσεις, θαρμοί και φόνοι του έλληνικού πληθυσμού έκ μέρους των βουλγάρων κομιτατζήδων και των

βουλγαρικῶν Ἀρχῶν. Τὴν 29ην Σεπτεμβρίου ἐν Σιδηροκάστρῳ συνελήφθημεν καὶ ἐφυλακίσθημεν, ὁ ὑποφαινόμενος (Προκόπιος Ἀθ. Δεσποτιδῆς ἱατρός), Γεώργιος Γιούρης ἔμπορος, Δημήτριος Λασκαριδῆς ἔμπορος, Στέλιος Μοκράβης χαρτοπώλης, Παντελῆς Δημιαίτης χαρτοπώλης, Γεώργιος Χρήστογλου δικολάβος, Γαβριὴλ Κοσμίδης φαρμακοποιός, Ἀνδρέας Τζήκας φαρμακοποιός, Βασίλειος Παπαβασιλείου ἔμπορορράπτης, καὶ Χρήστος Ἀλεξίδης ξενοδόχος. Τὴν 30ην Σεπτεμβρίου συνελήφθη καὶ ἐφυλακίσθη ὁ πολύκλαυστος ἀτυχῆς 24ετῆς υἱός μου Ἰωάννης Π. Δεσποτιδῆς γεωπόνος, ὅστις κατὰ τὰς πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις ὑπηρετεῖ εἰς τὸ Μπέλες εἰς τὸ 7ο Σύνταγμα. Μετὰ τούτων ἐφυλακίσθησαν ὡσαύτως ὁ Γεώργιος Λασκαριδῆς, ὑποδηματοποιός, ἡ σύζυγός του Κατίνα Γ. Λασκαριδίδου, ὁ Δημήτριος Λυριδῆς, γραμματεὺς τῆς κοινότητος Σιδηροκάστρου μέχρι τῆς 6ης Ἀπριλίου ἐξ., ὡς καὶ 3 Ἕλληνες ἕκ τοῦ χωρίου Κοίμησις, ἐξ ὧν εἰς ὁ Ἄγγελος Χατζητόλιας.

Τὴν 30ην Σεπτεμβρίου ἀπεφυλακίσθησαν οἱ κάτωθι 6: ὁ ὑποφαινόμενος, ὁ Γαβριὴλ φαρμακοποιός, ὁ Ἀνδρέας Τζήκας φαρμακοποιός, Γεώργιος Γιούρης ἔμπορος, Γεώργιος Χρήστογλου δικολάβος, Βασίλειος Παπαβασιλείου ἔμπορορράπτης, ἀφοῦ πρῶτα ὠδηγήθημεν εἰς τὸ ἀστυνομικὸν κατάστημα, ὅπου ὁ Βούλγαρος ἑπαρχος, ὁ ἀστυνόμος, εἰς λοχαγὸς καὶ ὁ φρούραρχος, μᾶς κατέστησαν ὑπευθύνους διὰ πᾶν τὸ συμβῆσθαι τυχόν εἰς βάρος τῶν Βουλγάρων. Πράγματι δὲ οὐδεμίαν ἐνέργειαν ἐγένετο ἐκ μέρους τῶν ἡμετέρων ἐν Σιδηροκάστρῳ, καθ' ὅσον δλόκληρος ὁ Ἑλληνικὸς πληθυσμὸς ὑπῆρξεν ἀσπλως.

Οἱ κάτωθι 8, ἦτοι: ὁ ἀτυχῆς υἱός μου Ἰωάννης Π. Δεσποτιδῆς, ἡλικίας 24 ἐτῶν, ὁ Στέλιος Μουρίβας, ἡλικίας 23 ἐτῶν, ὁ Γεώργιος Λασκαριδῆς, ἡ σύζυγός του Κατίνα, ὁ Δημήτριος Λυριδῆς καὶ οἱ ἕκ τοῦ χωρίου Κοίμησις, ὧν εἰς εἶναι ὁ Ἄγγελος Χατζητόλιας, ἀφοῦ ἐδέροντο ἀνηλεῶς καθ' ἑκάστην νύκτα, αἴφνης τὴν νύκτα τῆς 3ης πρὸς τὴν 4ην Ὀκτωβρίου ἀπήχθησαν ἐπὶ φορητοῦ αὐτοκινήτου ἕκ τῆς φυλακῆς, ὠδηγήθησαν πρὸς τὸ ἀγνωστον, ἀσφαλῶς πρὸς τὸν θάνατον, πρὸς τὸ μαρτύριον.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἐπληρώθη ἡ φυλακὴ τῆς ἀστυνομίας ἐκ συλληφθέντων Ἑλλήνων. Ὡς ἐκ τούτου, ἐσχισματίσθη στριτιόπεδον συγκεντρώσεως ἐν τῇ ἀσπλῇ τοῦ ἀστυνομικοῦ καταστήματος, ὅπου ἐνεκλείσθησαν περὶ τὰ 600 ἄτομα ἐκ τῆς πόλεως καὶ τῆς ἐπαρχίας Σιδηροκάστρου, ἅτινα ἐκ περιτροπῆς ἐδέροντο κατὰ τὰς νύκτας. Οἱ Βασ. Παπαβασιλείου, Χρ. Ἀλεξίδης, ἀπεφυλακίσθησαν μετὰ τριήμερον κράτησίν των. Ἐν τῷ στρατοπέδῳ συγκεντρώσεως ἀπέθανε συνετεία τῶν ξυλοκοπημάτων ὁ Μετήλας Βλέχμενης, ἐξ Ἡρακλείας (Τζουμαγιάς). Ἐπίσης ἐτυφεκίσθησαν οἱ Ἄν. Μιέρδος καὶ Πατσιάκας ἐξ Ἡρακλείας, ὁ Κιέππας δεξιὸς ψάλτης τῆς ἐκκλησίας «Ἐδωγγελίστρια» τοῦ Σιδηροκάστρου. Ἐπίσης ἐξετελέσθησαν ἐν τῷ χωρίῳ Λειβαδιὰ τῆς ἐπαρχίας Σιντικῆς 60 — 80 καὶ 18 ἐν Ποροίσις. Καὶ πολλοὶ ἄλλοι φόνοι στοραδικοὶ Ἑλλήνων ἐγένοντο εἰς διάφορα χωρία τῆς ἐπαρχίας. Πάντως οἱ ὑπὸ τῶν Βουλγάρων φονευθέντες ἐξετελέσθησαν ἐν καιρῷ νυκτός καὶ ἀνευ οὐδεμιᾶς αἰτίας ἢ διαδικασίας. Οἱ ἐκτελεστοὶ τῶν φόνων ἦσαν Βούλγαροι κομιτατζήδες, τῇ ἀνοχῇ τοῦ Βουλγάρου φρουράρχου, ἀστυνόμου, ἐπαρχου, ἐνὸς λοχαγοῦ καὶ ἐνὸς ὑπολοχαγοῦ. Αἰμοβορώτεροι πάντων ἦσαν ὁ φρούραρχος καὶ ὁ ὑπολοχαγός.

ὄν ὑποσιωπούμενον Προκόπιον Α. Δεσποτιδῆν, Ἰατρὸν Σιδηροκάστρου, συνέλαβον, ἐφυλάκισαν ἐκ νέου τὴν 7ην προΐυην ὥραν τῆς 5ης Ὀκτωβρίου ἐ.κ. ἐν τῇ σημερινῇ φυλακῇ τῆς ἀστυνομίας. Τὴν 10ην νυκτερινὴν μὲ ἔφεραν εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ἀστυνόμου. Ἐκεῖ ἐπὶ 2 ὁλοκλήρους ὥρας μὲ ἠπείλουσιν διὰ θανάτου, ὑποβαλλόμενες με εἰς ἐξαντλητικὴν ἀνέκρισιν καὶ ἀφοῦ ὑπέφερα ἐπὶ 2 ὥρας, διετάχθην νὰ ἐξέλθω τοῦ γραφείου τῶν ἐπὶ 2—3 λεπτά τῆς ὥρας, μετὰ τὴν παρέλευσιν τῶν ὁποίων ἐκλήθην ἐκ νέου ἐντὸς τοῦ γραφείου τῶν. Μοὶ ἀνεκοινώθη, ὅτι ὁ φραύραρχος μοῦ χαρίζεται τὴν ζωὴν, ἀλλ' ὀπὸ τὸν ἔραν νὰ ἐγκαταλείψω ἐντὸς ἡμωσίας ὥρας τὴν οἰκίαν - κλινικὴν μου. Ὄψω τὴν 1ην μεταμεσονύκτιον ὥραν, ἐγκαταλείψας πλήρως ἐπιπλωμένην οἰκίαν, κλινικὴν ἐπίσης πλήρως ἐπιπλωμένην μετ' ἐργαλείων ἱατρικῶν, μαιευτικῶν σκευῶν, φαρμάκων, λουτροεγκαταστάσεων ἠλεκτροφαστούχων, κλινῶν, κλινοστρωμνῶν, μαγειρικῶν σκευῶν, εἰδῶν ρουχισμοῦ, τροφίμων κλπ. μεγίστης ἀξίας, ἀνεχώρησα μετὰ τῆς συζύγου μου, ἐπιβιβασθεὶς ἐνὸς κόρρου, ὅπερ Βούλγαρος ἐνωμοτάρχης μοῦ ἐξεύρε καὶ ὅπερ ἀκριβώτατα ἐπλήρωσα καὶ ἔφθασα τὴν ἑσπέραν τῆς 5ης Ὀκτωβρίου εἰς Ροδόπολιν, ὅπότεν τὴν ἐπαύριον 7ην Ὀκτωβρίου ἐπάβην τῆς ἑλληνικῆς ἀμαξοστοιχίας μὲ κατεύθυνσιν πρὸς τὴν Θεσσαλονικίην. Τὴν ἐπομένην νύκτα, τῆς 6ης πρὸς τὴν 7ην Ἀπριλίου ἐξεδιώχθησαν αἱ οἰκογένεια Μουράβα, οἰκογένεια Δημητρίου Λασκαρίδου, Κωνστ. Λασκαρίδου, ἡ γραῖα μήτηρ τῶν Ἀναστασία Λασκαρίδου καὶ τὰ ὄρφανὰ ἀνήλικα τέκνα Κώστας, Μαίρη, τῶν ἐξαφανισθέντων Γεωργίου καὶ Κατίνας Λασκαρίδου, ἦτοι ἐξεδιώχθημεν ἀκριβῶς οἱ γονεῖς καὶ οἱ συγγενεῖς τῶν ἀπαχθέντων τὴν νύκτα τῆς 3ης πρὸς τὴν 4ην Ὀκτωβρίου προσώπων. Κατὰ τὴν διέλευσίν μου εἰς τῆς μεγάλης γαφύρας τῆς Βυρωνείας συνήντημα 40 — 50 Ἕλληνας ἐκ τοῦ Νέου Πετριστίου, ὀδηγούμενους πρὸς τὰς φυλακὰς Σιδηροκάστρου, φρουρούμενους ὑπὸ Βουλγάρων στρατιωτῶν καὶ χωροφυλάκων. Καθ' ὁδὸν δὲ μέχρι Ροδόπολεως ἐληστεύθη καθ' ὁλοκληρίαν παρὰ Βουλγάρων στρατιωτῶν, οἱ ὅποιοι μοῦ ἀφῆρσαν ὅσα χρήματα ἔφερον καὶ τὸ ὄρολόγιόν μου.

Ἐν Σέρραις συνελήφθησαν καὶ ἐφυλακίσθησαν πολλοὶ πρέκριται, ἐν οἷς οἱ ἱατροὶ Ι. Ζαχαρόπουλος, Κ. Πιρέβος, Γ. Γεωργιάδης, Ἰσιδωρος Ἀνωσιαιιάδης καὶ ἄλλοι. Οἱ πλεῖστοι ἐξ αὐτῶν ἐδάρησαν καὶ κατόπι ἀπεφυλάκισθησαν. Φθνοὶ μονομερεῖς ἐγένοντο καὶ ἐν Σέρραις καὶ εἰς διάφορα χωρία τῶν Σερρῶν, ὡς λ.χ. εἰς Νέον Σκοπὸν κλπ.

Συνεπεῖα τῶν εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς Δράμας λαβόντων χώραν γεγονότων, ὅτινα ἀσφαλῶς οἱ ἴδιοι οἱ Βούλγαροι ἐσκηνοθέτησαν, ἠθέλησαν οὗτοι νὰ ἐκδικηθῶσιν ὁλόκληρον τὸν Ἑλληνικὸν πληθυσμὸν τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας.

Ἄρ.θ. 19

(ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ ΕΚ ΤΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗΣ)

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ Λ.Ν. ΠΕΡΙ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ ΕΙΣ ΤΑ
ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΘΕΝΤΑ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1941 ΕΛΛΑΦΗ

ἐγκριθεὶς διὰ τῆς 31ης ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ἀπὸ
Ἰουνίου 1942 καὶ δημοσιευθεὶς ἐν τῷ φύλλῳ τῆς Κυβερνήσεως ὑπ' ἀριθ.
124 τῆς 10—6—1942

Ἄρθρον 1. — Ἄπαντες οἱ ὑπήκοοι Γιουγκοσλαβὶ καὶ Ἕλληνας,

βουλγαρικής καταγωγής, αποκτώσιν αὐτοδικαίως βουλγαρικήν ἰθαγένειαν, ἀπ' ἧς ἡμέρας τίθεται ἐν ἰσχύϊ ὁ παρὼν κανονισμὸς, ἐφόσον κατὰ τὴν ἡμερομηνίαν ταύτην ἔχουσι τὴν κατοικίαν των εἰς τὰ ἀπελευθερωθέντα κατὰ τὸ ἔτος 1941 ἐδάφη ἢ εἰς τὰ παλαιὰ σύνορα τοῦ Βασιλείου.

Ἄρθρον 2. — Ὅλοι οἱ ὑπήκοοι Γιουγκοσλαῖοι καὶ Ἕλληνες, βουλγαρικής καταγωγῆς, οἱ γεννηθέντες εἰς τὰ ἀπελευθερωθέντα ἐν ἔτει 1941 ἐδάφη καὶ ἔχοντες κατοικίαν ἐκτὸς τῶν ὁδαφῶν τούτων καὶ ἐκτὸς τῶν παλαιῶν συνόρων τοῦ Βασιλείου, δύνανται νὰ ἀποκτήσωσι βουλγαρικήν ἰθαγένειαν, ἂν ἐντὸς προθεσμίας ἐνὸς ἔτους ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος ζητήσωσι τοῦτο δι' αἰτήσεως πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης ἀπ' ἐξουσίας ἢ μέσον τῶν βασιλικῶν διπλωματικῶν ἢ προξενικῶν Ἀρχῶν.

Ἄρθρον 3. — Πρόσφυγες βουλγαρικής καταγωγῆς, οἵτινες μετὰ τὴν 1 Σεπτεμβρίου 1939, λόγω πολεμικῶν γεγονότων, ἔχουσι ἐγκαταλείψει τὸ ἑαυτῶν κράτος καὶ ἐγκαταστῶσιν εἰς κατοικίαν ἐντὸς τῶν ἀπελευθερωθέντων κατὰ τὸ 1941 ἐδαφῶν ἢ ἐντὸς τῶν παλαιῶν ὁρίων τοῦ Βασιλείου, δύνανται νὰ ἀποκτήσωσι βουλγαρικήν ἰθαγένειαν, ἂν ζητήσωσι τοῦτο δι' αἰτήσεως πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης ἐντὸς προθεσμίας ἑξ μηνῶν, ἀπ' ἧς εἰσέληθ' ἐν ἰσχύϊ ὁ κανονισμὸς οὗτος ἢ ἀπὸ τῆς ἐγκαταστάσεώς των ἐν τῇ χώρᾳ.

Ἄρθρον 4. — Ἄπαντες οἱ Γιουγκοσλαῖοι καὶ Ἕλληνες ὑπήκοοι μὴ βουλγαρικής καταγωγῆς, οἵτινες κατὰ τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν τίθεται ἐν ἰσχύϊ ὁ παρὼν κανονισμὸς, ἔχουσι τὴν κατοικίαν των εἰς τὰ ἀπελευθερωθέντα κατὰ τὸ ἔτος 1941 ἐδάφη, καθίστανται Βούλγαροι ὑπήκοοι, ἐκτὸς ἂν, μέχρι τῆς 1 Ἀπριλίου 1943, ἐκφράσωσιν ἐπιθυμίαν νὰ διατηρήσωσι τὴν μέχρι ταῦτα ἰθαγένειάν των ἢ νὰ ἀποκτήσωσιν ἑτέραν ξένην ἰθαγένειαν, ἐντὸς δὲ τῆς αὐτῆς προθεσμίας ἐξέλθωσι τῶν ὁρίων τοῦ Κράτους.

Ἡ διάταξις αὕτη δὲν ἀφορᾷ τὰ πρόσωπα Ἑβραϊκῆς καταγωγῆς. Αἱ ἑγγαμοὶ γυναῖκες Ἑβραϊκῆς καταγωγῆς ἀκολουθοῦσι τὴν ἰθαγένειαν τῶν ἀνδρῶν των.

Ἄρθρον 5. — Οἱ κομισταὶ διαβατηρίων Νάνσεν, ρωσικῆς ἢ ἀρμενικῆς καταγωγῆς, οἱ μεταναστεύσαντες εἰς τὰ ἀπελευθερωθέντα κατὰ τὸ ἔτος 1941 ἐδάφη καὶ ἔχοντες ἐν αὐτοῖς κατοικίαν, δύνανται νὰ ἀποκτήσωσι τὴν βουλγαρικήν ἰθαγένειαν, εἰάν ζητήσωσι τοῦτο ἐντὸς προθεσμίας ἐνὸς ἔτους, ἀπ' ἧς τεθῆ ἐν ἰσχύϊ ὁ παρὼν κανονισμὸς.

Ἄρθρον 6. — Τὰ πρόσωπα, τὰ μὴ βουλγαρικής καταγωγῆς, τὰ ἀποκτήσαντα τὴν βουλγαρικήν ἰθαγένειαν δυνάμει τοῦ παρόντος κανονισμοῦ, τὰ ὁποῖα ἐφάνησαν ἀνάξια ἢ ἐπικίνδυνα διὰ τὴν κρατικὴν ἀσφάλειαν καὶ τὴν δημοσίαν τάξιν, δύνανται διὰ διαταγῆς τοῦ ὕπουργοῦ τῶν Ἑσωτερικῶν καὶ τῆς Ἐθνικῆς Ὑγείας νὰ ἐξαναγκασθῶσι καὶ ἐγκαταλείψωσι τὰ ἔρια τοῦ Βασιλείου, συνεπεὶ δὲ τούτου ἀπόδλωσι τὴν βουλγαρικήν ἰθαγένειαν.

Ἄρθρον 7. — Ἡ ἀποδοχὴ τῶν προσώπων τῶν ἀρθρῶν 2, 3 καὶ 5, ὡς Βουλγάρων ὑπηκόων, γίνεται διαταγῇ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης, δημοσιευομένη εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Ἄρθρον 8. — Τὰ πρόσωπα τὰ ἀποκτώντα τὴν βουλγαρικήν ἰθαγένειαν

νειαν, δυνάμει τοῦ παρόντος κανονισμοῦ, ἀπαλλάσσονται τελῶν, δασμοῦ, ἐνοσῆμων καὶ φόρων.

Ἄριθ. 20

ΑΠΟ ΤΟΝ ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΟΝ ΤΥΠΟΝ

Ἐπίσημα ἀρθροῦ ἐκ τῆς ἡμερησίας «*Μόβο Βέτσερ*» (Νέα Ἑσπέρα) τῆς Σόφιας 7ης Νοεμβρίου 1941 (ὑπὸ τὸν τίτλον «*Τὸ Αἰγαῖον χαίρεται*».

«Χαίρονται οἱ Βούλγαροι καὶ τὸ Αἰγαῖον, οἱ πρόσφυγες, οἵτινες ἀναμένουν τὴν ἐπιστροφήν των εἰς τὰς πατρίους ἐστίας των, χαίρονται ὅπαντες οἱ Βούλγαροι, οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἐγκατασταθῶσιν εἰς τὴν εὐφορὰν γῆν. Ἡ γενικὴ αὐτὴ χαρὰ προήλθεν ἐκ τῆς ἀποφάσεως, τὴν ὁποίαν ἔλαβε τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον κατὰ τὴν συνεδρίασίν του τῆς 22ας Ὀκτωβρίου. Ἡ ἀπόφασις αὕτη περιέχει εὐρὺ σχέδιον γεωργικοοικονομικοῦ ἐποικιομοῦ τοῦ Αἰγαίου. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης οἱ Βούλγαροι στέκονται καλύτερον, βλέπουν μετὰ περισσοτέρου θάρρους καὶ μετὰ θέρμης ἀρχίζουν τὴν ἐργασίαν. Εἶναι ἐνθουσιασμένοι καὶ ἡσυχαιοί, διότι γνωρίζουν, ὅτι ἐκεῖ ἐπάνω ὑπάρχει ἐκεῖνος, ὅστις σκέπτεται δι' αὐτοὺς πατρικῶς, ἐκεῖνος, ποῦ θὰ κάμῃ θυσίας. Καὶ τί θυσίας! Μόνον ἐκεῖνος, ὅστις βλέπει ὀρθῶς τὰ πράγματα, ἐκεῖνος, ὅστις κρίνει, θὰ ἐννοήσῃ πόσον μεγάλη εὐθύνη ἀναλαμβάνεται καὶ ὑπὸ πόσου μόχθου συνοδεύεται αὕτη. Εἶναι τεράστιον ζήτημα καὶ ἡ Κυβέρνησις θέλει ἀρχίσῃ σήμερον, ὑπὸ τὰς πλέον δυσκόλους περιστάσεις. Ἡ Κυβέρνησις ἀναλαμβάνει τὴν ὑποχρέωσιν διὰ τῆς οἰκείας διευθύνσεως, νὰ συντάξῃ τὸ σχέδιον, καὶ προβῇ εἰς τὴν κατὰ τμησιν τῆς ἐλευθέρας γῆς καὶ σχηματίσῃ χωριστὰς ζῶντικὰς γεωργικὰς ἰδιοκτησίας. Καὶ αὐτὸ εἶναι πολὺ, εἶναι μίαν ἀπὸ τὰς μεγάλας θυσίας, ἧτις γίνονται κατὰ τοὺς σημερινούς καιρούς, καθ' οὓς δὲν ἀνευρίσκονται τόσον εὐκόλως οἱ εἰδηκοί, διὰ τὴν ἐκπόνησιν τῶν εὐρέως σχεδίου. Πλὴν οὐδεὶς δύναται νὰ ἀμφιβόλη διὰ τὴν αἰσίαν ἐκβασίαν του.

Ἄλλη θυσία εἶναι ἡ συνδρομή, ἧτις παρέχεται διὰ τὴν μεταφορὰν τῶν ἐποικιζομένων. Οἱ ἴδιοι θὰ μεταφερθοῦν ἄνευ πληρωμῆς, ὡς καὶ τὰ ζωντανὰ καὶ μὴ πράγματα των, οἰκιακὰ οκεύη, τρόφιμα, σπόρος κλπ. Ἄνευ πληρωμῆς μεταφορὰ. Πότε; Τώρα, ὅπου τόσον δυσκόλως ἐξευρίσκειται ἡ καύσιμος ὕλη τῶν μηχανοκινήτων ἀμαξῶν καὶ ὑπάρχει μεγάλη ἀνάγκη αὐτῶν.

Ἐκ τῆς ἀποφάσεως ταύτης, ἧτις γρήγορα θὰ γίνῃ νόμος καταφαίνεται, ὅτι ἡ ἐπιθυμία τῆς Κυβερνήσεως εἶναι νὰ ἐγκαταστήσῃ κατὰ τοιοῦτον τρόπον, κάθε ἔποικον εἰς τὸ Αἰγαῖον, ὅστε νὰ εὐημερῇ καὶ νὰ ἔχῃ τὰ μέσα νὰ ἀναπτύξῃ εὐρέως τὰς ἱκανότητάς του καὶ νὰ μὴ μείνῃ ποτὲ ἄργος.

...Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, χωρὶς ὀλόκληρα, τῶν ὁποίων αἱ γαῖαι δὲν εἶναι εὐφοροί, θὰ καταειρήνη δυνατὸν νὰ ἐποικισθοῦν καὶ νὰ ἀποκτήσουν μεγαλύτεραν εὐημερίαν, διότι θὰ λάβουν πλουσίας καὶ εὐρείας ἰδιοκτησίας. Ἀκολουθοῦν περαιτέρω ἀπαλλαγὰὶ ἐκ τῆς πληρωμῆς φόρου, ὀπολογισμὸς καὶ ἔξαγορὰ κτημάτων διὰ τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ μετοικήσῃσιν εἰς τὸ Αἰγαῖον.

Ἴδού, διατί χαίρονται οἱ Βούλγαροι, ἰδοὺ διατί ἡ ἐλπίς των εἶναι

μεγάλη και η πίστις των εις τούς σημερινούς ηγέτας της χώρας είναι αναλλοίωτος.»

Ἄριθ. 21

Ἄρθρον τῆς ἑφημερίδος «Ζόρα» τῆς Σόφιας 16ης Νοεμβρίου 1940
ὑπὸ τὸν τίτλον: «Ἐκ τῆς χρυσοῦς πεδιάδος τῶν Σερρῶν».

«Ἐξέρχομαι τῶν ὑποῦλων φυτευμένων διὰ δασῶν στροφῶν τῆς στενωποῦ τοῦ Ροῦπελ. Ἐνώπιόν μου ἐκτείνεται, ὡς μυθικόν ὄροισμα, ἡ ἡλιόλουστος, παρημελημένη πεδιάς τῶν Σερρῶν. Τὴν ἐνατενίζω ἀνασῶτος. Ἐπὶ πλείστον σημείων αὐτῆς πλανᾶται λεπτή κυανὴ δμίχλη. Ἐνδειξεις ἀφθονίας ὕδατων, Ὁ ὀρμητικὸς Στρυμὼν, ὁ παλαιὸς οὐρατος ζημιάρης, τὴν περιέλουσε κάποτε ὡς θάλασσα. Ἄλλ' ἡ ἀμερικανικὴ Ἐταιρεία Γιούλνεν ἐξάρησε τὸ ἐξηγηριωμένον θηρίον. Κατεσκεύασε δι' ἐκσκαφῆς κατάλληλον κοίτην καὶ τὸν ἀπώθησεν ἐντὸς αὐτῆς. Σήμερον ἡ ποχεῖα ἰδὲ ἀναριθμήτων ἑλῶν παρῆχει δύο λαμπρὰς συγκομιδὰς κατ' ἔτος. Ἐγίναν μάλιστα πειράματα καὶ διὰ τρίτην. Πραγματικὸν ἔδαφος Νεῖλου. Καὶ τὴν σφῆραν τοῦ διαβόλου ἀκόμη ἐξόν χώσης ἐντὸς αὐτοῦ, θὰ δώσῃ καρπὸν. Ἡ πεδιάς τῶν Σερρῶν προξενεῖ ἐντύπωσιν ὀρατικῶς κατακημένης. Τὰ χωρία εἶναι ἀρκετὰ μακρὰν τὸ ἐν ἀπὸ τὸ ἄλλο. Συναντῶνται ἀκόμη πολλοὶ ἔρημοι βοσκοτόποι.

Ἐφθάνω εἰς τὴν ἀνθούκαρτον μικρὰν πόλιν τῶν Σερρῶν. Τὰ Οὐζούν - Τσαρσί (Μακρὰ Ἄγορὰ) αὐτῆς εἶναι δλόκληρος λαβύρινθος ἐξ ἀγοραίων χειραμαξῶν. Ἐνδειξεις περὶ εὐπόρων περιχώρων. Καὶ πῶς νὰ μὴ εἶναι εἴπορα, ἀφοῦ μόνον διὰ τὰ καπνὰ ἔρρεον ἐξ Ἀμερικῆς, ὡς διὰ μέσου πετρελαιοσγωγῶν, χεῖμαρροι ἐξ ἠχηρῶν δολλαριῶν... Ἐπὶ τοῦ ὑψηλοτέρου σημείου τοῦ Φρουρίου κατεσκευάσθη σιδηροῦς πυργίσκος πυραυλητηρίου. Παρ' αὐτῷ εἶχεν ἀνιρρηθῆ ἡ κώδων τοῦ συνοστερμοῦ. Ἰσταμαι πλησίον των καὶ στρέφω ἐκ νέου τὸ βλέμμα πρὸς τὴν χρυσοῦν πεδιάδα τῶν Σερρῶν. Πράγματι ἀξίζει νὰ σημάσῃ συναγεροῦς. Ἀρχίζω νὰ τρέμω ἐκ συγκινήσεως. Κρούω ἰσχυρῶς τὸν κώδωνα μὲ τὴν ἐνδόμυχον ἐλπίδα, ὅτι ὁ ἦχος τῆς θ' ἀντηχήσῃ μακρὰν, εἰς τὴν Βουλγαρίαν: Ἀκούσατέ με πρωτίστως ἐσεῖς, οἱ κηπουροὶ τοῦ Λέσκοβατς. Φθάει ἡ μαρτυρικὴ ξηνητεία σας ἀνὰ τὰς διαφόρους χώρας. Ἐδῶ, εἰς τὴν εὐλογημένην αὐτὴν πεδιάδα εἶναι παραχωμένον τὸ ἀγγεῖον μὲ τὸν ἀναζητούμενον ὕψ' ὕμων θησαυρὸν, ὡς ἀνωρθωμένοι ἀετοὶ τὰ ὄρη τοῦ Μπέλλες καὶ τῆς Κρούσιας τὴν προφυλάττουσιν ἐκ τῶν βορείων ἀνέμων. Ἡ θερμὴ αἰθρα τοῦ Αἰγαίου πελόγους λιώνει εἰς τὸν ἀέρα τὰ ἀποσπώμενα ἐκ τοῦ παγεροῦ ὄρους πρὶν χιονώδη νέφη. Καὶ ἐν μέσῳ χειμῶνος πρᾶσι-νίζουσιν εἰς τὸ ὑπαίθριον ἀνὰ τοὺς λαχανοκίτους τὰ σπανάκια, τὰ κρόμυμα καὶ τὸ σέλινον. Μόνον ἀπὸ πρῶτες ντομάτες θὰ γεμίσητε τὰ θυλάκιά σας μὲ χαρτονομίσματα. Ἡ Ἐδρώτη πληρῶνει κατὰ τὰ εἶδη ταῦτα. Ἐλάτε ἀνευ δισταγμοῦ. Ζεῦξάτε τοὺς σκληροῦς σας μῦς καὶ μεταβάλατε τὴν πεδιάδα αὐτὴν διὰ τῆς ἐπιπόνου καὶ θεαρέστου ἐργασίας σας εἰς κήπον τοῦ παραδείσου τῆς Βουλγαρίας.»

Ἄριθ. 22

Ἄρθρον τῆς ἑφημερίδος «Ζόρα» τῆς 1ης Ἀπριλίου 1942.

Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν κ. Γκαμπρόφσκυ ὑπέγραψε διατα-

γην, επί τη βάσει του Νόμου περί ταχέως διακανονισμού των μη επιδε-
χομένων αναβολήν ζητημάτων εις τὰ απελευθερωθέντα εδάφη, ίνα επι-
τραπώσιν αι πωλήσεις κοινοτικών και ιδιωτικών περιουσιών εις την πε-
ριοχήν του Αιγαίου. Συμφώνως προς την διαταγήν ταύτην επιτρέπονται
αι πωλήσεις ιδιωτικών και κοινοτικών περιουσιών εις τὰς πόλεις της
περιοχής του Αιγαίου, εξαίρεσει των πόλεων Σιδηροκάστρου, Πραβίου
και Σαρή - Σαμπάν. Υπό την λέξιν κοινοτικάι περιουσίαι νοούνται οι-
κοδομαί και αυλόγυροι εντός των ορίων της πόλεως. Εξαίρουνται οι
κήποι, οι άμπελοι και άλλα τοιαύται περιουσίαι εν τη πόλει. Αι πωλή-
σεις περιουσιών εκτελούνται επί γενικής βάσεως υπό τους ακόλουθους
δρους: Ο αγοραστής πρέπει να είναι Βούλγαρος και Βούλγαρος υπή-
κοος. Ο αγοραστής, ήτοι ή οικογένειά του, δύναται να αγοράσῃ μόνον
μίαν ιδιωτικήν περιουσίαν εις την περιοχήν του Αιγαίου. Αι πράξεις αγο-
ραπωλησίας γίνονται κατόπιν έγγραφου άδειας του άρμοδίου δημάρχου.

Εμποροι, βιομήχανοι και επαγγελματίαι, των οποίων ή εργασία επι-
βάλλει να έχωσι περιουσίας εις περισσότερα μέρη της περιοχής του Αι-
γαίου, δύναται να αγοράσωσι άνω της μιάς περιουσίας τη άδεια του
Υπουργείου Ήσωτερικών. Η περί τούτου αίτησις υποβάλλεται δια του
Γενικού Διοικητού της περιοχής του Αιγαίου, οστις την διαβιβάζει εις
το Υπουργείον. Οστις ήθελεν εκτελέσει εικονικήν αγοράν και καταστή
όργανον ξένου όηκόου ή ξένου ώς προς την καταγωγήν, τιμωρείται
συμφώνως προς τον Νόμον περί άμόνης του "Εθνους δι' εϊρκτής και προ-
σίμου. Εκτός τούτου ή τοιαύτη περιουσία κατασχεταί υπό του Κρά-
τους δια διαταγής του Γενικού Διοικητού της περιοχής του Αιγαίου, ή
οποία καταχωρείται όπηρεσιακώς εις τὰ κτηματολογικά βιβλία.»

"Άρ.ρ. 23

Άρθρον της έφημερίδος της Σόφιας «Οδ τ ρ ο» της 2 Άπριλίου 1942

«Εκ του τμήματος Κρατικών Περιουσιών του Υπουργείου Γεωργίας
μās ειδοποιούσιν: Κατόπιν αναφοράς του Υπουργού της Γεωργίας, έξε-
δόθη ή 49η άπόφασις του Υπουργικού Συμβουλίου από 10 Μαρτίου έ.ξ.,
συμφώνως τη όποία θα πωλῶνται αι κρατικάι άκίνητοι περιουσίαι εις την
περιοχήν του Αιγαίου, την Μακεδονίαν και τὰς δικτικάς περιοχάς. Το
άνωτέρω διάταγμα άφορά εις τὰς κρατικάς περιουσίας (κτίρια και οι-
κόπεδα), εύρισκομένας εις τὰς πόλεις Σέρρας, Δράμην, Καβάλλαν, Ξάν-
θην, Κομοτινήν, Σκόπεια... Εις τὰς πόλεις Αεμίρ Ισοάρ, Ζιλιάχοβαν,
Πράβιον, Σαρή Σαμπάν, Δεδαγατάς... αι κρατικάι δημοτικάι περιουσίαι
θα χαρηγῶνται εις τούς μετανάστας ώς αι άνίηστοιχοι διατάξεις όπέρ
της γεωργικής οικονομικής μεταναστεύσεως.

Εις τούς αγοράζοντας κατόπιν δημοπρασίας όπαλλήλους ή έξέφλη-
σις, εκτός 10 % της αγοραστέας τιμής, ότινα πληρώνονται άμέσως, ένερ-
γείται εντός 12 έτών με τόκον 4 %. Αι πωληθείσαι περιουσίαι κατόπιν
δημοπρασίας εις ιδιώτας όποκληστικώς Βουλγάρους, θα άποπληρώνων-
ται εντός 8 έτών με τόκον 5 %, άσοϋ άμα τη παραλαβή της περιουσίας
πληρώσωσι τὰ 20 % της αξίας αυτής»

Αριθ. 24.

ΔΥΟ ΕΓΓΡΑΦΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΚΟΜΟΤΙΝΗΣ
Υπουργείου Υγιεινής, Γενική Διεύθυνσις τῆς Δημοσίας Ὑγείας
Υγειονομική Ὑπηρεσία Ἐπαρχίας

Αριθ. πρωτ. 650, 27.4.42

Πρὸς τὸν κ. Ἀθανάσιον Νάσον, Κομοτινήν

«Συμφώνως τῇ ἐπιστολῇ ὑπ' ἀριθ. 2568 τῆς 23)1942 τοῦ κ. Διοικητοῦ τῆς Ἱατρικῆς Ὑπηρεσίας τοῦ Νομοῦ ἐν Ξάνθῃ εἰδοποιεῖσθε, ὅτι ἡ ἀπαισις ὁμῶν δὲν γίνεται δεκτὴ.

Ὁ Ἐπαρχιακὸς Ἱατρός Δρ. Κ. Κοστέφ.»

Υπουργεῖον Ὑγιεινῆς, Γενικὴ Διεύθυνσις Δημοσίας Ὑγείας κ.λπ.

26)11)42

Αριθ. πρωτ. 327

«Πρὸς τοὺς κ.κ. ἱατροὺς καὶ ὀδοντοῖατροὺς, εἰς Κομοτινήν, Γιακίσιοϊ (Ἰασμος), ἱατρὸν Ἀθανάσιον Νάσον. Ἀντίγραφον πρὸς ἀπαντίας τοὺς φαρμακοποιούς, Κομοτινήν.

«Συμφώνως ἐγγράφῳ τοῦ κ. Διοικητοῦ τῆς Ὑγειονομικῆς Ὑπηρεσίας ἐν Ξάνθῃ ὑπ' ἀριθ. 1217 τῆς 21-11 τρ. ἔτους, ἀποφάσκει τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ὑπ' ἀριθ. 4404 τῆς 31-X-41 ἀπὸ σήμερον καθεστὴν ἡ ἐξασκῆσις ἱατρικῆν πρακτικῆν, φανερώς ἢ κρυφίως ἢ ὑπὸ τῆλον οὐδενὸς ἑτέρου δικαιουμένου προσώπου ἢ καθ' ὅποιονδήποτε ἄλλον τρόπον εἰς τὰ διαμερίσματα τοῦ Κράτους μέχρι νεωτέρας διαταγῆς. Εἰς τὴν περίπτωσηιν δὲν συμμορφωθῆτε πρὸς τὴν παρούσαν διαταγὴν μου, θὰ τεθῆτε ὑπὸ παρακολούθησιν καὶ θὰ σᾶς ἐπιβληθῇ ἡ αὐστηροτέρα ποινὴ συμφώνως τῷ ἀρθρῷ 37 τοῦ Νόμου περὶ δημοσίας ὕγιεινῆς, πρόστιμον μέχρι 10.000 ἄλλα, πρόσκαιρα δεσμὰ καὶ κατάσχεσις.

Ὁ Ἐπαρχιακὸς Ὑγειονομικὸς Ἱατρός Δρ. Κ. Κοστέφ.»

ΔΥΟ ΕΓΓΡΑΦΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗΣ ΑΓΡΟ-
ΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΕΩΣ

Βουλγαρική Αγροτική και Συνεργατική Τράπεζα Αλεξανδρουπόλεως
No 1969 Μερís No 5002

Πρός τόν κ. Αθανάσιον Θεοδώρου Αθανασιάδη, εις χωρίον Δάμια

Συμφώνως τῷ Νόμῳ περί εισπράξεως τῶν απαιτήσεων τῶν πρώην Γιουγκοσλαβικῶν καί Ἑλληνικῶν Τραπεζῶν εἰς τὰς ἀπελευθερωθείσας κατὰ τὸ ἔτος 1941 χώρας, σᾶς προσκαλοῦμεν, ὅπως προσέλθετε εἰς τὴν Τράπεζάν μας καί ἐξαφλήσητε τὰς ὑποχρεώσεις σας πρὸς τὴν πρώην Ἑλληνικὴν Αγροτικὴν Τράπεζαν ἐν τῇ πόλει τῆς Ἀλεξανδρουπόλεως, ἦτοι:

- α) προσωπικά 13.416 λέβα μὲ προθεσίαν 20.6.41
- β) ἐναντι ἐνεχύρου
- γ) μακροπρόθεσμοι 2.505 μὲ προθεσίαν 31.7.30.
- δ) (προσφυγικά) πρὸς ἀποκατάστασιν 19.582 λέβα μὲ προθεσίαν 31.8.43.
- ε) πρὸς συνεταιρισμούς 270 λέβα μὲ προθεσίαν 30.6.40.

Σᾶς προειδοποιούμεν ὅτι ἐάν δὲν προσέλθητε, ὅπως τακτοποιήσητε ἑκουσίως τὰς ὑποχρεώσεις σας, θὰ συντάξωμεν ἐναντίον σας κατασχετήριον, θὰ ζητήσωμεν νὰ καταγραφῆ ἕπασσα ἢ κινητὴ καί ἀκίνητος περιουσία σας καί διὰ τοῦ τρόπου τούτου θὰ ἐπιβαρυνθῆτε διὰ περιττῶν δικαστικῶν καί ἄλλων ἐξόδων

(Γ.Σ.) Ἡ Τράπεζα

Ἄριθ. 26

Βουλγαρική Αγροτική Συνεργατική Τράπεζα Αλεξανδρουπόλεως
No 1969 Μερís No 5051

15 Δεκεμβρίου 1942

Πρός τόν κ. Γεώργιον Χαριλάμπους Καραμανίδη, εις χωρίον Δάμια.

Π.Κ. Συμφώνως τῷ Νόμῳ περί εισπράξεως τῶν απαιτήσεων τῶν τῆως Γιουγκοσλαβικῶν καί Ἑλληνικῶν Κρατικῶν Τραπεζῶν εἰς τὰς ἐλευθερωθείσας κατὰ τὸ 1941 χώρας, σᾶς προσκαλῶ νὰ παρουσιασθῆτε εἰς τὴν Τράπεζαν ἡμῶν καί πληρώσητε τὰς ὑποχρεώσεις σας πρὸς τὴν τῆως Ἑλληνικὴν Αγροτικὴν Τράπεζαν εἰς τὴν πόλιν Ἀλεξανδρουπόλεως καί ὀνομαστικῶς:

- α) προσωπικά 701 λέβα μὲ προθεσίαν 30.6.1941 ἔτους.
- β) Ἐπὶ ἐνεχύρῳ.
- γ) Μακροπρόθεσμα 1.620 λέβα μὲ προθεσίαν 31.7.1940.
- δ) (Προσφυγικά) δι' ἀποκατάστασιν 5.233 λέβα μὲ προθεσίαν 31.8.1935.
- ε) Πρὸς συνεταιρισμούς.

Σᾶς γνωρίζω, ὅτι, ἐάν δὲν παρουσιασθῆτε νὰ τακτοποιήσητε ἑκου-

οίως τὰς ὑποχρεώσεις σας, θὰ συντάξωμεν ἑναντίον σας κατασχετήριον καὶ θὰ ζητήσωμεν τὴν καταγραφήν ἀπάσης τῆς κινητῆς καὶ ἀκινήτου περιουσίας σας· καὶ διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ θὰ ἐπιβαρυνθῆτε μὲ δικαστικῶ καὶ λοιπὰ έξοδα.

(Τ.Σ.) Ἡ Τρόπεζα

Ἄριθ. 27

Ἀπὸ τὴν ἐκθεσιν τοῦ ἱατροῦ Νικ. Τσίμπα, περὶ τῆς **ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ** τῶν βουλγαροκραταθεισῶν ἐπαρχιῶν κατὰ **Φεβρουάριον 1945**.

ΝΟΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ

Ἡ πρώτη ἐντύπωσίς μας ἐκ τῆς πόλεως τῶν Σερρών ἦτο πραγματικῶς θλιβερά. Ἡ ὥραία μεσαιωνικὴ πόλις, ἕως προπολεμικῶς ἔσφριζεν ἀπὸ ἐμπορικῆν κίνησιν, παρῆχε τὸ θέαμα νεκροπόλεως. Ἦτο ἡ πρώτη ἐπαφὴ μὲ ἕναν ἄλλον κόσμον, τὸν ὁποῖον εἴχουμεν ἀφήσει εὐτυχῆ καὶ ἐπανευρίσκωμεν ταλαιπωρημένον, ἀγωνιῶντα, παρὰφροντα σχεδὸν ἐκ τῆς πρωτοφανοῦς λαίλαπος, τὴν ὁποίαν εἶχε δοκιμάσει. Ἡ ἡμέρα τοῦ νόστου ἦτο μία στιγμὴ τραγικῆ. Τὰ κλειστὰ καταστήματα, οἱ ὀλίγοι διαβάται ἐνδοδυμένοι κοριολεκτικῶς μὲ ράκη (τεμάχια ἐνάς σακκου ἢ κάποιας πολαιὰς κουβέρτας), οἱ σωροὶ τῶν ἀπορριμμάτων, οἱ ὁποῖοι ἀθροίζονται εἰς τὰς γωνίας τῶν ἐρημωμένων ὁδῶν, ὅλα αὐτὰ καὶ τόσα ἄλλα ἀκόμη παρῆχον εἰς τὸν νεοσφικνούμενον τὴν εἰκόνα τῆς θλιβερᾶς πραγματικότητος. Καὶ ἐχρειώθη πολλὴ θέλησις καὶ πολλὴ ψυχραιμία διὰ νὰ κατορθώσῃ ὁ ὑποφαινόμενος νὰ ἐργασθῆ καὶ νὰ κινήθῃ καὶ νὰ συλλέξῃ τὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα ξηρῶς καινωτέρω παραθέται:

Διατροφή. — Εἰς μὲν τὰς κενῶν περιοχῶν παρατηρεῖται ἐπίρκεια ὀσπρίων, δημητριακῶν καὶ κρέατος. Εἰς τὴν πόλιν ὅμως τῶν Σερρών, ὡς καὶ εἰς τὰ ὄρεινά χωρία ἡ ἔλλειψις τροφίμων εἶναι μεγάλη. Ἡ πῶλις τῶν Σερρών ἀπὸ τοῦ Φεβρουαρίου μέχρι τῆς 27ης Μαρτίου π. ἔ. ἔστερεῖται μελείως ἄρτου. Ἀκολουθῶς ἤρχισαν ἡ διανομὴ 100 δραμιῶν ἄρτου διὰ τῆς "Εμ." Ἐλ. Τὸ ἔλαιον ἐλλεῖπει ἀπὸ τετραετίας, ὡς καὶ ὁ σάπων. Ἡ θέσις λοιπὸν τῶν κατοίκων τῆς πρωτεύουσας, ὡς καὶ τῶν ὀρεινῶν περιοχῶν τοῦ Νομοῦ εἶναι ἀπὸ ἀπόψεως ἐπισημιατικῆς δεινῆ.

Ἐπένδυσις. — Ἡ ἔλλειψις ἐνδιηράτων εἰς ὀλόκληρον τὸν Νομόν εἶναι καταφανῆς. Ράκη συνήθως περβάλλουν τοὺς κατοίκους καὶ τὰ τελευταῖα ὀπολείμματα διαφόρων εὐτελῶν καλυμμάτων, μὴ ἐ τῶν σακκῶν ἔξαιρουμένων, μεταβλήθησαν εἰς ἐνδύματα.

Ἐπιδόσεις. — Τὰ 9)10 τῶν παιδίων κυρίως, περιφέρονται ἀνυπόδητα. Ὅλιγοι τῶν κατοίκων φέρουν ξύλινα πέδιλα (τσόκαρα) ἢ παπούχια. Εἶναι ἐξαιρετικῶς σπάνιον ν' ἀπαντήσῃ τις κάτοικον φέροντα ὑποδήματα. Ἐγὼ ὁ ἴδιος ἐφωτογράφησα παιδιὰ μελείως ἀνυπόδητα, ζαβίζοντα εἰς τὰς χιόνας ὑπὸ θερμοκρασίαν 6-8 βαθμῶν ὑπὸ τὸ μηδέν.

Υδρευσις. — Γενικῶς ἀπὸ πηγῶν καὶ φρέατα. Οὐδεμία ἀπολύμανσις οὔτε μικροβιολογικὴ ἐξέτασις ἐγένετο μέχρι σήμερον.

ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΙΣ

Ἡ ἔλλειψις ἰατρῶν εἶναι τρομακτικὴ. Προπολεμικῶς ὁ Νομὸς Σερρῶν διέθετε 165 ἰατρούς. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐκκί παραμονῆς μου ὑπῆρχαν 22 ἐν συνόλῳ ἰατροί, ἐξ ὧν οἱ 12 εἰς τὴν πόλιν τῶν Σερρῶν καὶ 10 μόνον εἰς τὰ 202 χωρία καὶ κομποτόλεις τοῦ Νομοῦ. Εἰς τὴν πόλιν τῶν Σερρῶν ἐλειτούργει προπλεμικῶς ἐν κρατικῶν νοσοκομείον 70 περίπου κλινῶν. Ἀποτελεῖτο ἐκ τριῶν κτιρίων 1) ἐνὸς κεντρικοῦ, ὅπου ἐστεγάζετο ἡ Παθολογικὴ καὶ Μαιευτικὴ Κλινικὴ, διαθέτουσα 40 κλινάς, 2) ἐνὸς δευτέρου, ἐνθα ἐστεγάζετο ἡ χειρουργικὴ κλινικὴ, διαθέτουσα 15 κλινάς καὶ 3) ἐνὸς παμπάλαιου κτιρίου, ἐνθα ἐστεγάζετο ἡ κλινικὴ λοιμωδῶν νόσων διαθέτουσα 15 κλινάς. Κατὰ τὴν ἀφίξιν μου ὑπῆρχαν εἰς τὸ ἐν λόγω νοσοκομείον ἀνεπιτυγμέναι ὅλαι αἱ κλιναί, ἐλειτούργει δὲ προσόκτι καὶ ἀντιαφροδισιακὸν κέντρον, ἀλλ' ἡ γενικὴ κατάστασις, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνεῦρον τὸ νοσοκομείον, παρ' ὅλας τὰς φιλοτίμους προσπάθειάς τοῦ νόσηλευτικοῦ προσωπικοῦ ἦτο πραγματικῶς οἰκτρά. Τελεία ἔλλειψις κλινοστρωμῶν, κλινοσκεπασμάτων, λευχημάτων (ράκη ἀχρησίμευον ὡς σινδόνια), ἐγκαταστάσεων γενικῶς (ἀκτίνων X, διαρπαγευσῶν ὑπὸ τῶν Βουλγάρων, μικροβιολογικῶν ὀργάνων, εργαλείων κλπ.), καθίστων τὸ νοσοκομείον τελείως ἀκατάλληλον δι' ἀντιμετώπισιν καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν προχείρων καὶ ἐπειγουσῶν ἀναγκῶν. Ἐλλειψὴς ἦτο ἀκόμη καὶ ἡ θέρμανσις τοῦ νοσοκομείου καὶ αὐτὸ τὸ ἴδιον τὸ κτίριον πεπαλαιωμένον.

ΕΠΙΔΗΜΙΑΙ

1) Ἐλονοσία. — Κατὰ τὰς δοθείσας πληροφορίας, ὑπολογίζεται εἰς 50 % ἐπὶ τοῦ πληθυσμοῦ. Παρατηρεῖται μεγαλοσπληνία καὶ ἀναιμία εἰς μεγάλον βαθμόν, καθ' ὅσον καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς κατοχῆς οἱ κάπνικαι ἐστεροῦντο ἀνθελονοσιακῶν φαρμάκων καὶ ἰατρῶν.

2) Φυματίωσις. — Τραχειοβρογχικὴ καὶ τραχηλικὴ ἀδενόπαθεια εἰς τὰ παιδιὰ εἰς ἀναλογίαν τοῦλάχιστον 10 %. Πάμπολλα περιπτώσεις πνευμονικῆς φυματίωσεως εἰς τοὺς ἐνήλικας. Ἄρκεται περιπτώσεις φυματιώδους μηνιγγίτιδος, περιτονίτιδος, ὡς καὶ χειρουργικῶν φυματιώσεων.

3) Ἐξανθηματικὸς τύφος. — Κρούσματα ἐν συνόλῳ 463 κλινικῶς βεβαιωθέντα. Ἀσφαλῶς θὰ ὑπῆρχαν καὶ ἄλλα παραμεινάντα ἄγνωστα λόγω ἐλλείψεως ἰατρῶν. Ἡ ἐπιδημία αὕτη δὲν εἶχε τὴν βαρύτητα τῆς ἐπιδημίας τοῦ 1918 - 1919. Οἱ ἐπελθόντες θάνατοι ὑπῆρξαν ἐλάχιστοι, ἀκριβὴς ἕκαστος ἀριθμὸς αὐτῶν δὲν μοι ἐδόθη. Δὲν παρετηρήθησαν ἐπίσης αἱ βαρεῖαι ἐπιπλοκαὶ τῆς προηγουμένης ἐπιδημίας.

4) Ἐπιδημικὴ μηνιγγίτις. — 34 περιπτώσεις, ἀπασαλισθείσαι.

5) Τυφοειδής. — Ένδημικός εις τήν περιοχήν.

6) Ίλαρά. — Έπιδημία μέ ποσοστόν περίπου 80 % επί τής παιδικής ηλικίας.

7) Ψώρα. — Παρατηρείται μέ αναλογίαν περίπου 70 %.

8) Άσροδία. — Πάμπολλα περιπτώσεις. Εις τήν πόλιν τών Σερρών υπολογίζονται 500 περιπτώσεις σφηλιδικών, μη υποβληθέντων εις ουδεμίαν θεραπείαν. Κατά τό διάστημα τής τετραετούς καταχής, ουδεμία μέριμνα ελήφθη διά τήν καταπολέμησιν τών άσροδισίων, αλλά τούναντίον έγινεν τό προσπάθεια πρός έπαύξησην και εξάπλωσιν αυτών.

9) Διοθερίτις. — Κατά τόν μήνα Φεβρουάριον 3 περιπτώσεις και άλλαι 15 κατά τόν μήνα Μάρτιον.

10) Έπιδημική παρωτίτις. — Κατά τόν μήνα Μάρτιον 16 περιπτώσεις εις τήν παιδικήν ηλικίαν.

11) Έρυσίπελας. — Σποραδικά κρούσματα έπιδημικής μορφής.

12) Τέτανος. — Δύο περιπτώσεις εις βρέση κατέληξαν κακώς. Διαμαλισμός έγινεν τό δύο έτών.

ΝΟΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ

Η Δράμα είναι τό τόπος, όπου ή βουλγαρική θηριωδία εξεδηλώθη κατά τόν άγριώτερον τρόπον κατά τό διάστημα τής τετραετούς καταχής. Έδώ τό υπολείμματά τής καταστροφής είναι ακόμη περισσότερον καταφανή. Έγκαταλελειμμένα και διαρπαγείσθαι οίκια, ρακένδυτοι και άνυπόδητοι οί δλίγοι κάτοικοι οί περιτρέχοντες τάς όδούς, θλίψεις και κατήφεια εις τάς οίκίας τών κατοίκων, αί πλείστα τών οποίων συγκαταλέγουν και ένα νεκρόν, θύμα τών βρβάρων κατακτητών. Η ζωή τής ώρραίας πόλεως είναι σήμεραν άνυπαρκτος. Τίποτε δέν έχει μείνει από τό παρελθόν και δυσκολεύεται ό επισκέπτης ν' άναγνωρίση τήν σφύζουσαν άλλοτε από κίνησιν πόλιν. Η άργή τών έπιδρομέων έχει εκδηλωθή εις όλας τάς όπ' αυτών κατεχομένας πόλεις. Άλλ' ή Δράμα μετά τών περιχώρων της έπλήρωσε κυρίως τόν φόρον του αίματος και άριθμεί περί τάς 15.000 θυμάτων μεταξύ τών κατοίκων της. Τό Δοξάτον άνεγένεσε τήν θυσίαν του και υπάρχει πλήθος χωρίων, έκαστον τών οποίων συνθέσει και μίαν σελίδα μαρτυρίου εις τήν νεωτέραν μακεδονικήν ιστορίαν, ενώ συγχρόνως οί κάτοικοι τής Παρανεστίου περιοχής, οί θρυλικοί Άκρίται έξωσώθησαν τολαιούς έπικούς θρύλους, κατεδύχθησαν, κατεσώθησαν και ουσι διεσώθησαν κατοικοδν ήμίγυμοι και πεινώντες σήμερα, εις τάς έγκαταλελειμμένας και έρειπωμένας οίκίας τής Δράμας, ενώ τό χωρία των έχουν δηωθή και πυρποληθή.

Διατροφή. — Όπως και εις τόν Νομόν Σερρών, ή έπισιτιστική

κατάστασις τοῦ Νομοῦ Δράμας δύναται νὰ διακριθῆ εἰς δύο κατηγορίας. Ὄψτα, ἢ διατροφή εἰς τὰς περιοχὰς τῶν παραγόντων δημητριακοῦς καρποῦς χωρίων εἶναι σχετικῶς καλὴ καὶ οἱ κάτοικοι οὔτε ἄρτου, οὔτε ὀσπρίων, οὔτε κρέατος στεροῦνται τελείως. Ἄλλως ὅμως ἔχει τὸ πρῶγμα διὰ τὴν πτωχείουσαν τοῦ Νομοῦ καὶ τὸ μεγαλύτερον τμήμα αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον, θρεϊνὸν καὶ καπνοπαραγωγικόν, στερεῖται σήμερον καὶ αὐτῆς τῆς ἀπαραιτήτου βασικῆς τροφῆς. Οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως καὶ μόνον αὐτῆς ἐλάμβανον ἡμερησίως 100 δράμια ἀρίου χειρίστης ποιότητος (συγκειμένου ἐκ καλαμικοκαλεύρου, κριθαλεύρου καὶ μπιζελαλεύρου).

Ἡ ὑπαίθριος στερεῖται ἐντελῶς ἄριου. Ὡς ὑποκατάστατον τοῦ ἄρτου χρησιμοποιεῖται εἰς μεγάλην κλίμακα ἡ κολοκύνθη, πωλυωμένη κατὰ τεμάχια εἰς τὴν ἀγοράν. Τὸ ἔλαιον εἶναι κατὰ ἀγνωστον ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς καθόδου τῶν Βουλγάρων, γίνεται δὲ μόνον χρήσις χοιρείου λίπους εἰς τὰς ὀλίγας περιοχὰς, αἵτινες διέτρεφον ζῶα. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ διὰ τὸ κρέας, τὸ ὁποῖον λόγω τῆς σπάνιας χρημάτων, εἶναι ἀπρόσιτον. Σπανίζουσι ἐπίσης τὰ ὀσπρια καὶ ἀγνωστοί εἶναι οἱ σάπων. Ἐν συμπεράσματι, ὅτι τὰς ἀνωτέρω συνθήκας ἢ διατροφή τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι οἰκτρὰ καὶ περιορίζεται εἰς τὸν ὀλίγον ἄρτον τῆς διανομῆς (ἐν τῇ πόλει) καὶ εἰς τὰ ἐναπομένοντα λαχανικά, ἢ δὲ ἔλλειψις τοῦ σάπωνος συντελεῖ εἰς τὴν μετάδοσιν διαφόρων λοιμωδῶν νόσων.

Ἐπενδύσεις.— Εἰς ὀλόκληρον τὸν Νομὸν τῆς Δράμας καὶ ἰδίως εἰς τὰ καπνοπαραγωγικὰ καὶ θρεϊνὰ χωρία, ὅπως εἰς τὴν πρωτεύουσαν, ἢ ἐμφάνισις τῶν καπιτῶν ἀπὸ ἀπόψεως ἐπενδύσεως εἶνε τραγικῆ. Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς κατοχῆς ἔχι μόνον δὲν ἀνευεῶθη ὁ ἱματισμὸς τῶν κατοίκων, ἀλλὰ καὶ ὁ ὑπάρχων ἢ ἐγένετο λεία τῶν κατακτητῶν ἢ, διὰ τὴν πίσιν τῆς ἀνάγκης, ἀντηλλάγη μὲ εἶδη ἐπισκευασθῆ. Τὰ ἐξωτερικὰ ἐνδύματα (ἐὰν δύνανται νὰ δομοσθοῦν οὕτω) τῶν κατοίκων, ἀποτελοῦν μισοαἰκῶν διαφόρων ἐμβλωμάτων, σάκκα καὶ δὲ παλαιοί, κουβέρται καὶ κουρτίνας μεταστράφησαν εἰς εἶδη ἱματισμοῦ καὶ θεωροῦνται πολλὰκις εὐτυχέες οἱ βινάμενοι νὰ παρουσιασθοῦν οὕτω ἐνδεδυμένοι.

Υπόδησις.— Συνήθως οἱ κάτοικοι περιφέρονται ἀνυπόδητοι. Σπανίως ἀπαντᾷ τις φέροντας ἐξέλαινα πέδιλα (ισόκαρα) καὶ τὰ παρούσια. Σπανιώτατον εἶνε τὸ θῆμα ὑποδημάτων.

Υδροεῖσις.— Γενικῶς ἐκ πηγῶν καὶ φρεάτων. Οὐδεμίαν ἀπαλύμανσιν ἢ μικροβιολογικὴν ἐξέλιπσις. Δίκτυον ὑδρεύσεως καταστραμμένον εἰς πολλὰ σημεῖα.

ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΙΣ

Ὁ Νομὸς Δράμας διέθετε προπολεμικῶς περὶ τοὺς 150 ἰατροῦς. Σήμερον ἢ μὲν πόλις ἐξυπηρετεῖται ἀπὸ 8 ἰατροῦς, ἢ δὲ ὑπαίθριος συγκειμένη ἐξ 165 χωρίων καὶ κομπολόγων, μόνον ἀπὸ 2.

Εἰς τὴν πόλιν τῆς Δράμας προπολεμικῶς ἐλπιτοῦργουσι, ἐκτὸς τῶν 4 ἰδιωτικῶν κλινικῶν, 2 πολιτικά νοσοκομεία, 4 τὸ Δημοτικὸν καὶ τὸ Κρατικόν, ὡς καὶ τὸ 4ον Γενικὸν Στρατιωτικὸν Νοσοκομεῖον. Σήμερον ὀλόκληρος ὁ Νομὸς ἐξυπηρετεῖται ἀπὸ τὸ μοναδικὸν Δημοτικὸν Νοσοκομεῖον, διαθέτον περὶ τὰς 75 κλινὰς ἐν συνόλῳ. Εἰς τὸ ἐν λόγω Νοσο-

κομείου λειτουργεῖ Τμήμα λαιμοῦν νόσων, παθολογικῶν, μαιευτικῶν καὶ χειρουργικῶν. Τὸ μικροβιολογικὸν ἐργαστήριον τοῦ Νοσοκομείου, ἔλλειπει μέσων, λειτουργεῖ κατὰ τρόπον ὑποτυπώδη, ἐνῶ τὸ ἀκτινολογικὸν ἐργαστήριον δὲν δύναται νὰ λειτουργήσῃ ἔλλειπει λαμπτήρων καὶ εἰδικῶν ἰατρῶν. Ἐν τῷ συνόλῳ, τὸ Νοσοκομεῖον τόσον ἀπὸ ἀπόψεως ἐφοδιασμοῦ εἰς ὀγειονομικῶν ὀλικῶν, κλίναις, κλινοστρωμινάς, κλινοσκεπάσματα, ἄγκυρατάσσεις (ὕπάρχει εἰς μόνον παλαιὰς μικρὸς ἀποστειρωτικὸς κλῖβανος) δὲν λειτουργεῖ.

Σημειῶμεν ἀκόμη ἐνταῦθα, ὅτι τὸ Κρατικὸν Νοσοκομεῖον ἔχει καταδικασθῆ ὑπὸ τῶν κατακτητῶν.

Εἰς τὴν πόλιν τῆς Δράμας λειτουργεῖ ἀκόμη Παιδικὸς Σταθμὸς, εἰς τὸν ὁποῖον περιβάλλονται 150 παιδιὰ. Ἐπίσης λειτουργοῦν παιδικὰ συσσίτια, ἔπου παρέχεται τροφή διὰ 1000 παιδιὰ. Ἡ ἐνίσχυσις ὁμοτέρων εἶναι ἀπαραίτητος.

ΕΠΙΔΗΜΙΑΙ

1) Ἑλονοσία. — Παρατηρεῖται εἰς ἀναλογίαν 70 %. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς κατοχῆς οὐδὲν ἀνθελονοσιακὸν φάρμακον ὑπῆρχε καὶ οὐδεμία περιθαλψίς ἐγένετο ἔνεκα ἐλλείψεως ἰατρῶν.

2) Φυματίωσις. — Ἄρκετὰ διαδεδομένη, ἰδίως εἰς τὴν μεγάλῃν ἡλικίαν. Εἰς τὴν παιδικὴν ἡλικίαν παρατηρεῖται ἡ τραχειοβρογχικὴ ἀδεινίτις μετὰ κλινικῶν ἐκδηλώσεων. Ἀναφέρονται καὶ κρούσματα νοσηπιδίους μηνιγγίτιδος καὶ περιτονίτιδος. Ἡ ἀναλογία τῆς παιδικῆς φυματίωσης πρέπει νὰ ὑπερβῆται τὰ 10 %.

3) Ἐξανθηματικὸς τύφος. — Κατὰ τοὺς τελευταίους 4 μῆνας, δηλαδὴ μέχρι τέλους Μαρτίου, ἐξηκριβώθησαν περὶ τὰ 120 κρούσματα τύφου καθ' ὅπαντα τὸν Νομὸν, ἐξ ὧν περὶ τὰ 10 θανατηφόρα. Εἶναι εὐνόητον ὅτι ὁ ἀριθμὸς αὐτὸς εἶναι μικρότερος τοῦ πραγματικοῦ, διότι πλῆθος περιπτώσεων, λόγῳ τῆς ἐλλείψεως ἰατρῶν, δὲν διεγνώσθη.

4) Ἐπιδημικὴ μηνιγγίτις. — Εἰς τὸ Νοσοκομεῖον Δράμας ἐνοσηλεύθησαν 7 περιπτώσεις κατὰ τὸν μῆνα Φεβρουάριον καὶ 4 κατὰ τὸ πρῶτον 10ήμερον τοῦ Μαρτίου.

5) Τυφοειδής. — Ἄρκετὰ κρούσματα ἰδίως εἰς τὴν περιοχὴν Προσωπιάης.

6) Ἰλαρά. — Ὑπῆρξε μία τῶν μεγαλύτερων ἐπιδημιῶν τῶν τελευταίων ἐτῶν. Τὰ κρούσματα ἦσαν ἀφθονώτατα, ἀρχόμενα ἀπὸ τῆς βρεφικῆς ἡλικίας μέχρι τῆς ἐφηβικῆς. Τὰ 8) 10 τῶν περιπτώσεων παρουσίασαν ἄλλας τὰς ἐπιπλοκάς τῆς νόσου, ἰδίως δὲ βρογχοπνευμονίαν, πνευμονίαν μετ' ἔμπυρμάτων καὶ πυώδεις ὠτίτιδας.

7) Ψώρα. — Ἄπειρα κρούσματα μετὰ ἐπιμολύνσεως ὑπολογιζόμενα εἰς 70 %.

8) Ἀφροδίσις. — Ὡς καὶ εἰς τὸν Νομὸν Σερρών, οὕτω καὶ ἐν

ταύθι ή παραμέλησις τής Θεραπείας επί τετραετίαν συνετέλεσεν εις τήν μεγάλην εξάπλωσιν τών αφροδισίων, ιδίᾳ δέ τής συφιλίδος και τής γονοκοκκικής ουρίθριτιδος και κολπίτιδος.

ΝΟΜΟΣ ΚΑΒΑΛΛΑΣ

Ἡ πρώτη ἐντύπωσις ἐκ τής πύλεως τής Καβάλλας ἦτο ἐπίσης τραγική. Ἡ ἐρήμωσις τών ὁδῶν εἶναι και ἐνταῦθα καταφανής και ἡ ἀθλία ἐμφάνισις τών κατοίκων, ἀπό ἀπόψεως ἐπενδύσεως και ὑποδήσεως γεννᾶ τὰς θλιβερωτέρας σκέψεις. Ἡ κακή διατροφή γίνεται. ἐκ πρώτης ὄψεως αἰσθητῆ εἰς τὰ χλωμά πρόσωπα τών παιδίων και εἰς τὰ ἀποσκελετωμένα σώματα τών ἐνηλίκων, πολλοὶ τών ὁπῶν βίδουν τήν ἐντύπωσιν φαντασμάτων κινουμένων εἰς τὰς ὁδοὺς.

Διατροφή. — Κατὰ τήν ἀφίξιν μας, διενέμετο διὰ τοῦ δελτίου ἄρτος ἀπαισίας ποιότητος και εἰς ποσότητα 200 γραμμαρίων κατ' ἄτομον. Παρατηρεῖτο ἀκόμη ἔλλειψις και αὐτῶν τών λαχανικῶν, τὰ ὁποῖα κατ' ἄρτια διαστήματα διενέμοντο διὰ τοῦ δελτίου. Ὑπάρχει τελεία ἔλλειψις κρέατος, ἐλαίου, ζακχάρως, σάπωνος και αὐτῶν τών ἰχθύων. Εἰς τὰ ὄρενά χωρία ἡ ἀθλιότης ἦτο ἀκόμη μεγαλυτέρα. Ἡ διατροφή τών κοιούκων τών πεδινῶν περιοχῶν ἦτο σχετικῶς καλυτέρα.

Ἐπένδυσις. — Ἡ ἐμφάνισις τών κατοίκων ἀπό ἀπόψεως ἱματισμοῦ εἶναι ἐπίσης και ἐδῶ οὐκ ἐλάττω. Σάκκοι και καναβάτσαι χρησιμοποιούμεναι ἄλλοτε διὰ τήν περιτύλιξιν τών καπνῶν, μετετρέπησαν ἤδη εἰς ἐνδύματα.

Ὑπόδησις. — Ὅμοια μέ τὸν Νομόν Σερρῶν και Δράμας.

Ὑδρευσις. — Τὸ δίκτυον ὑδρεύσεως παραμένει ἀθικτον, αὐδεμία ὁμως ἀπολύμανσις τοῦ ὕδατος ἡ μικροβιολογική ἐξέτασις γίνεται λόγῳ τής ἔλλειψεως φαρμάκων.

ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΙΣ

Ὁ Νομός Καβάλλας διέθετε προπολεμικῶς 80 ἰατροὺς ἐν συνόλῳ ἐξ ὧν οἱ 40 εἰργάζοντο ἐντὸς τής πόλεως. Σήμερον διαθέτει 29 ἰατροὺς, ἐξ ὧν οἱ 16 ἐξυπηρετοῦν τήν πρωτεύουσιν. Πρέπει νὰ τοιμηθῇ ἐνταῦθα, ὅτι οἱ περισσότεροι τών τελευταίων εἶναι ἑπηρεήλικες (ἀνω τών 70 ἐτῶν.)

Εἰς τήν πόλιν τής Καβάλλας ἐλειτούργει προπολεμικῶς, ἐκτὸς τών ἰδιωτικῶν κλινικῶν, και ἐν Δημοτικῶν Νοσοκομείων 60 κλινῶν. Τὸ ἐν λόγῳ Νοσοκομεῖον λειτουργεῖ και σήμερον μέ δύναμιν 100 κλινῶν και ἀποτελεῖται ἀπό τὰ ἐξῆς τμήματα: 1) Χειρουργικόν, 2) Παθολογικόν, 3) Μαιευτικόν, 4) Λοιμωδῶν νόσων. Τὸ μαιευτικόν τμήμα διαθέτει 4 κλινὰς και παρατηρήσαμεν ἐκεῖ τὸ φαινόμενον 2 λεχωίδων ἡ ἐπιτόκων, νοσηλευομένων εἰς τήν αὐτὴν κλινὴν. Τὸ Νοσοκομεῖον Καβάλλας λειτουργεῖ σήμερον κατὰ τρόπον ὑποτυπῶδη, στερούμενον τών πάντων. Οἷτε ὕγειονομικῶν ὕλικόν, οἷτε ἐργαλεῖα, οἷτε μικροβιολογικόν ἐργαστήριον,

ουτε κλινοστρωμάς, κλινοσκεπάσματα κλπ. διαθέτει σήμερα. Αυτό το κτίριον του Νοσοκομείου είναι σεσθραμμένον.

Ἡ πόλις τῆς Καβάλλας διαθέτει ἐπίσης ἕνα λαμπρὸν νεόκτιστον κτίριον Σανατορίου με ἰκονότητα ἀναπεύξεως εἰς αὐτὸ 200 κλινῶν. Σήμερα νοσηλεύονται ἐκεῖ 70 ἀσθενεῖς ὑπὸ συνθήκας μᾶλλον κακῆς, λόγω ἑλλείψεως μέσων. Ἡ τροφή τῶν νοσηλευομένων ἀσθενῶν ἀπετελεῖτο κατὰ κανόνα ἐκ λαχανικῶν καὶ πλιγουρίου. Τὸ Ἴδρυμα διαθέτει ἐπίσης πλήρη ἐγκατάστασιν ἀκτίνων Χ. Ἄλλ' ἢ ἑλλειψὶς ἀκτινολογικῶν φιλμ καὶ εἰδικῶν ἰατροῦ καθιστᾷ αὐτὴν ἄχρηστον.

ΕΠΙΔΗΜΙΑΙ

1) Ἐλονοσία. — Εἰς τὰς ὄρεινὰς περιοχὰς τὸ ποσοστὸν τῆς εἶναι μικρότερον ἢ εἰς τὰς πεδινὰς, ὅπου φθάνει μέχρις 70 % ἐπὶ τῶν κατοίκων.

2) Φυματίωσις. — Εἰς τὴν πόλιν τῆς Καβάλλας παρατηρεῖται ἡ μεγαλύτερα ἀναλογία φυματίωσης ἐξ οἰασοῦποτε ἄλλης Ἑλληνικῆς πόλεως. Ὑπολογίζεται εἰς 40 %. Ἡ παιδικὴ τραχειοβρογχικὴ ἀδενόπθεια φθάνει μέχρις 90 %.

3) Ἰλαρά. — Ἐπιδημία εἰς ἀναλογίαν 90 % ἐπὶ τῆς παιδικῆς ἡλικίας μετὰ βαρειῶν ἐπιπλοκῶν.

4) Ψώρα. — Ἀναλογία 70 % περίπου.

5) Διφθερίτις. — Ἀρκετὰ κρούσματα.

6) Ἀνεμοευλογιά. — Παρατηρεῖται εἰς ἀναλογίαν 30 %.

7) Ἀφροδίσια. — Μετὰ τὴν κατοχὴν παρατηρεῖται ἀνησυχαστικὴ ἑξάπλωσις τῆς σφιλιδῶς. Ὑπάρχει ἑλλειψὶς ἀντισφιλιδικῶν φαρμάκων.

ΝΟΜΟΣ ΞΑΝΘΗΣ

Ἡ εἰκὼν τῆς ἀθλιότητος εἶναι καὶ ἐδῶ ὅμοια με ἐκείνην, τὴν ὁποῖαν βλέπει τις εἰς τὰς πόλεις τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας. Ἡ κατάστασις τῶν κατοίκων ἀπὸ ἀπόψεως ἱματισμοῦ, διαβίωσης καὶ ὑγειονομικῆς περιθάλψεως ἐμφανίζεται κακή.

Διατροφή. — Ὁ διανεμώμενος μόνον εἰς τὴν πόλιν ἄρτος εἶναι ἐλάχιστος καὶ κακῆς ποιότητος. Εἰς τὰ ὄρεινὰ καὶ καπνοπαραγωγικὰ χωρία καὶ ἰδίᾳ εἰς τὴν Παρηνέστιον περιοχὴν ἰσχύουν οἱ ἀθλιώτεροι ὅροι διατροφῆς καὶ διαβίωσης ἐκείνης, τὴν ὁποῖαν δύναται νὰ συναρτήσῃ τις εἰς ὀλόκληρον τὴν Ἀνατολικὴν Μακεδονίαν καὶ Θράκην. Ἐν γένει, εἰς ὀλόκληρον τὸν Νομὸν ἑλλεῖπει τὸ ἔλαιον, ὁ σάπων, αἱ λευκωματοῦχοι τροφαί, τὰ λίπη καὶ τὰ δημητριακά.

Ἐπένδυσις - Ὑπόδησις. — Ἡ αὐτὴ μὲ τὴν τῶν προηγουμένων Νομῶν.

Ἵδρευσις. — Ἐκ πηγῶν καὶ φρεάτων. Οὐδεμίαν ἀπολύμανσιν ἢ μικροβιολογικὴν ἐξέτασιν ἐγένετο μέχρι σήμερον.

ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΠΕΡΙΘΑΨΙΣ

Ὁ Νομὸς Ἐάνθης διέθετε προπολεμικῶς 45 ἰατροὺς. Σήμερον ἡ μὲν πάλιν ἐξυπηρετεῖται δι' 6 ἰατρῶν, ἡ δὲ περιφέρεια δι' ἑνός, ἐγκατεστημένου εἰς Γεννησσαίαν.

Λειτουργεῖ καὶ σήμερον τὸ Δημοτικὸν Νοσοκομεῖον Ἐάνθη, εἰς τὸ ὅποιον δύνανται ν' ἀναπτυχθῶν 200 κλῖναι, ἐνῶ σήμερον λειτουργοῦν 94. Πρόκειται περὶ νέου κτιρίου μὲ καλὰς ἐγκαταστάσεις, λειτουργοῦντος καὶ σήμερον ἱκανοποιητικῶς καὶ διαθέτοντος 4 τμήματα Παθολογικόν, Χειρουργικόν, Μαιευτικόν καὶ Λοιμωδῶν νόσων. Ἡ ἔλλειψις πρὸ παντὸς χειρουργοῦ, ὑγειονομικοῦ ὀλίκου καὶ γενικῶς νοσοκομειακοῦ ἐφοδισμοῦ καθιστοῦσιν οὐχὶ τελείαν τὴν ἀπόδοσιν τοῦ ἐν λόγῳ ἱδρύματος.

Ἡ ἔλλειψις Σανατορίου ἀναγκάζει τοὺς ἀσθενεῖς νὰ παραμένουν νοσηλευόμενοι εἰς τὰς οἰκίας των καὶ γεννᾷ κινδύνους μεταδόσεως φυματιώσεως.

ΕΠΙΔΗΜΙΑΙ

1) Ἐλονοσία. — Κατέχει τὴν πρώτην θέσιν. Κατὰ τὰς πληροφορίες τῶν ἰατρῶν ὑπάρχει εἰς ἀναλογίαν 70 — 80 %.

2) Φυματίωσις. — Ἡδέηθη ἐσχάτως ἀνησυχαστικῶς. Ἐπὶ 40 ἀσθενῶν αἱ 5 — 6 περιπτώσεις εἶναι φυματιώσεις. Ἡ ἀδενόπαθεια τῶν παιδιῶν φθάνει τὰ 90 %.

3) Διφθερίτις. — Ὑπάρχουν κρούσματα. Ἐλλείπει ἀντιδιφθερτικὸς ὄρρος.

4) Ψώρα. — Ὅπως καὶ εἰς τοὺς ἄλλους Νομοὺς, παρατηρεῖται εἰς μεγίστην ἀναλογίαν.

5) Ἐπιδημικὴ μηνιγγίτις. — Τρία κρούσματα κατὰ τὸν μῆνα Φεβρουάριον καὶ τρία κατὰ τὸ πρῶτον ἡμερομῆσον τοῦ Μαρτίου, ἐξ ὧν τὰ 2 θανατηφόρα.

6) Ἀφροδίσια. — Ἡ κληρονομικὴ σύφιλις παρουσιάζεται λίαν πύξημένη σήμερον. Εἰς τὰ ὄρεινὰ χωρία τὰ κατοικοῦμενα ὑπὸ Μουσουλμάνων φθάνει τὰ 70 % — 80 %.

ΝΟΜΟΣ ΡΟΔΟΠΗΣ

Ἡ πόλις τῆς Κοματινῆς παρουσιάζει ὄψιν καλυτέραν τῶν ἄλλων, ὅς εἶχαμεν προηγουμένως ἐπισκεφθῆ καὶ οἱ ὄροι διαβιώσεως ἐν αὐτῇ εἶ-

να περισσότερον ὑποφερτοί. Ἡ ὑπαρξίς τροφίμων ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ τὸ θέαμα τῶν κατοίκων, οἱ ὅποιοι εἶναι βέβαια κακῶς ἐνδεδυμένοι, ἀλλ' ὑπωσθήποτε ἐνδεδυμένοι, παρέχει εἰς τὸν ἔτιοσκέπτην, ὅστις ἐδοκίμασε τόσον ἀλλγεινὸς ἐντυπώσεις ἐκ τῶν προηγουμένων πόλεων, μίαν ἀσθησιν μικρᾶς ἀνακουφίσεως.

Διατροφή. — Ὅπως καὶ ἀνωτέρω ἀναφέρω, οἱ ὄροι τῆς διατροφῆς εἶναι καλλίτεροι εἰς τὸν Νομὸν Ροδόπης, πλὴν τῶν ὄρεινῶν χωρίων. Ὑπάρχει καὶ ἄρτος καὶ ὄσπρια καὶ κρέας τῆς ἐγχωρίου παραγωγῆς. Ἐλλείπουν πάντως τὸ ἔλαιον (ἀντικαθιστώμενον διὰ χοιρείου λίπους), ὁ σάπων, ἡ ζάχαρις καὶ ὄλα ἐν γένει τὰ εἶδη, ἅτινα ὁ εὐφορος οἶτος Νομὸς δὲν παράγει.

Ἐπένδυσις καὶ ὑπόδησις. — Παρ' ὅλον ὅτι οἱ κάτοικοι δὲν ἐμφανίζουν τὴν τραγικὴν κατάστασιν ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς τῶν προηγουμένων Νομῶν, ὁ ἐφοδιασμός των δι' εἰδῶν ἱματισμοῦ καὶ ὑποδήσεως εἶναι τελείως ἀπαραίτητος καὶ ἐπείγων.

Ὑδρευσις. — Ὡς καὶ τῶν προηγουμένων Νομῶν.

ΥΓΙΕΙΝΟΜΙΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΙΣ

Ὁ Νομὸς Ροδόπης διέθετε προπολεμικῶς 32 ἰατρούς, ἐξ ὧν οἱ 16 εἰργάζοντο εἰς τὴν πόλιν καὶ οἱ 16 εἰς τὴν περιοχὴν. Σήμερον ἡ πόλις ἐξυπηρετεῖται ἀπὸ 9 ἰατρούς, ἐνῶ ὁλόκληρος ὁ ὑπόλοιπος Νομὸς οὐδένα ἰατρὸν ἔχει.

Ἡ πόλις τῆς Κομοτινῆς διαθέτει τὸ τελειότερον Νοσοκομεῖον Ἀνατολικῆς Μακεδονίας καὶ Θράκης. Πρόκειται περὶ ὠραίου νεοκτίστου καὶ καθ' ὅλα συγχρονισμένου κτιρίου, εἰς τὸ ὑποῖον δύνανται ἀνέτως ν' ἀναπτυχθοῦν 100 κλῖναι, ἐνῶ σήμερον λειτουργοῦν 65, ἐκ τῶν ὁποίων 30 διὰ τὸ Παθολογικὸν τμήμα καὶ Μαιευτικόν, 30 διὰ τὸ Χειρουργικόν καὶ 5 διὰ τὸ τμήμα Λοιμωδῶν νόσων. Ὁ βανδαλισμὸς τῶν Βουλγάρων ἔχει ἐκδηλωθῆ εἰς τὸ Νοσοκομεῖον κατὰ τρῆπον πρωτοφανῆ. Αἱ δύο αἰθουσαι τοῦ Χειρουργεῖου ἦσαν πλήρεις κοπρῶνων, ἀπορριμμάτων καὶ τροφῶν. Ἡ ἔλλειψις ὑγειονομικοῦ ὕλικου, ὡς καὶ ὄλων τῶν ἀπαραιτήτων διὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ Νοσοκομείου εἰδῶν, ἀναγκάζει τὸ ὠραῖον αὐτὸ «Ἱδρυμα νὰ λειτουργῇ σήμερον ὑποτυπωδῶς.»

ΕΠΙΔΗΜΙΑΙ

1) Ἐλονοσία. — Ἀπαντᾷ εἰς ἀναλογίαν 90 — 95 % μὲ πρσοστὸν μεγαλοσπληνίας 50 %.

2) Φυματίωσις. — Φθάνει εἰς ἀναλογίαν 10 %.

3) Ἐξανθηματικὸς τύφος. — Ἀναφέρονται δύο κρούσματα κατὰ μῆνα Ἰανουάριον.

4) **Επιδημική μηνιγγίτις.** — Δύο περιπτώσεις κατά τὸν μῆνα Φεβρουάριον καὶ δύο κατὰ τὸν μῆνα Μάρτιον, ἐξ ὧν ἡ μία θανατηφόρος.

5) **Ίλαρά.** — Ἐπιδημία με ἀναλογίαν 80 % ἐπὶ τῆς παιδικῆς ἡλικίας.

6) **Ἀφροδίσια.** — Ἡ κληρονομικὴ σφιλίς ἀπαντᾷ εἰς ἀναλογίαν 70 % — 75 % εἰς τὰ ὄρεινά χωριά. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς κατοχῆς ἡ νόσος ἐπεξετάθη ἐπικενθύνως καὶ ὑπεβηθήθη ἢ ἐξέτελώσῃς τῆς ὑπὸ τῶν κατοκτητῶν ἐσκεμμένως.

ΝΟΜΟΣ ΕΒΡΟΥ

Ἡ εἰκὼν τῆς ἀθλιότητος καὶ τῆς καταστροφῆς ἐπαναλαμβάνεται καὶ πάλιν μετὰ τὴν Ξάνθην, εἰς τὴν Ἀλεξανδρουπόλιν. Κακαὶ ὕροι διατροφῆς, ἐρήμωσις καὶ ἐπιμελῆς ἐργασία ἐρειπώσεως ἐκ μέρους τοῦ ἐπιδραμέως, πένια καὶ παντοειδεῖς στέρησεις, καθιστοῦν τὴν διαβίωσιν τῶν δυστυχῶν κατοίκων οἰκτρὰν καὶ ἐλεεινὴν.

Διατροφή. — Ἡ διατροφή εἶναι ὁμοία περίπου μετὰ τῶν Μακεδονικῶν πόλεων. Ἀνεπαρκῆς ὁ ἄρτος, τὸ λίπος καὶ τὰ λαχανικά καὶ παντελής ἔλλειψις ἐλαίου καὶ σάπωνος. Τέλειος ἐν μῆτι λέξει ὀικωτισμὸς τῶν κατοίκων.

Ἐπένδυσις καὶ ὑπόδησις. — Ὡς καὶ τῶν ἄλλων Μακεδονικῶν πόλεων.

Ὑδροεῖσις. — Ἐκ πηγῶν καὶ φρεάτων. Οὐδεμίαν ἀπολύμανσιν ἢ μικροβιολογικὴν ἐξέτασιν τοῦ ὕδατος.

ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΙΣ

Εἰς τὴν Ἐπαρχίαν Ἀλεξανδρουπόλεως ὀπῆρχον προπολεμικῶς 21 ἰατροί. Σήμερον ἐργάζονται ἐντὸς τῆς πόλεως 7 ἰατροί καὶ εἰς ἰατροὺς εἰς τὰς Φέσσας.

Ἡ πόλις τῆς Ἀλεξανδρουπόλεως διαθέτει σήμερον ἐν μικρὸν Νοσοκομεῖον 42 κλινῶν. Πιράκεται περὶ παλαιοῦ κτιρίου, ἀκαταλλήλου διὰ τὸν προορισμὸν του καὶ ἀδυνατοῦντος νὰ λειτουργήσῃ σήμερον ἐπιφελῶς λόγω τῆς ἐλλείψεως μέσων.

ΕΠΙΔΗΜΙΑΙ

1) **Ἐλονοσία.** — Ἀπαντᾷ εἰς ἀναλογίαν 86 % μετὰ προσοτὸν μεγαλοσπηλῆσις 30 %. Ὑπάρχει ἔλλειψις φαρμάκων καὶ ἐνθελουσοσιακῶν φαρμάκων.

2) **Φυματίωσις.** — Φθάνει εἰς ἀναλογίαν 35 %. Ἡ ἀδενόπαθεια τῆς παιδικῆς ἡλικίας 80 %.

3) Διφθερίτις. — Αναφέρονται 50 κρούσματα κατά τούς τελευταίους μήνας.

4) Ίλαρά. — Έπιδημία εις αναλογία 80 %.

5) Ψώρα. — Μεγίστη διάδοσις.

6) Άφροδίσια. — Άπαντα ή σύφιλις εις αναλογία 15 % εις την νέαν ηλικίαν.

7) Έπιλόχιος. — Υπάρχουν αρκετά περιπτώσεις και μάλιστα θανατηφόροι.

8) Λύσσα. — Έσημειώθησαν τρία κρούσματα.

Άριθ. 28

Έκθεσις του Δημητρίου Άγέλαστου, κατοίκου Κηπιών της έπαρχίας Παγγαίου περί άρπαγής, βιασμού και θανάτου της θυγατρός του Θεοδώρας, προς τον Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Έλευθεροπόλως.

Τόν Νοέμβριον του έπαράτου έτους 1943, λόγω της πείνης και του εκ των Βουλγάρων φόβου, παρέλαβα, έγώ ό κάτωθι ύπογεγραμμένος πατήρ της παθούσης, Δημήτριος Άγέλαστος, την θυγατέρα μου Θεοδώραν, έτών 21 και μετεβίαινα εις Γερμανίαν προς έρεαν έργασίας, κυρίως όμως προς άπώλασιν εκ του διαρκούς φόβου και άπειλής των Βουλγάρων. Την 3ην Νοεμβρίου είχαμεν φθάσει εις την Σόφειαν, από όπου μετά δύο ήμέρας θα έφεύγαμεν με άλλους πολλούς σιδηροδρομικώς διά Βιέννην. Την νύκτα όμως της 5ης προς την 6ην, ενώ έπιστρέφαμεν έγώ και ή θυγάτηρ από τό έστιατόριον εις τά ειδικά παρμηγήματα, όπου έμέναμε μαζί με τούς άλλους συνταξιδιώτας μας και εις μίαν στενωπόν, παρουσιάσθησαν αίφνης ενώπιόν μας τρεις Βούλγαροι πολίται άπλισμένοι με μαχαίρια και πιστόλια και υπό την άπειλήν των όπλων των μάς έσπρωξαν μέσα και ένα παρακείμενον σταύλον. Έκει, ενώ ένας εξ αυτών με έφρόνιμι με τό περίστροφόν του, οι άλλοι έπεδόθησαν εις τό άίσχρον και άνόσιον έργον των, πληγώνοντας συγχρόνως διά μαχαίρας την σθεναρώς άνθισταμένην εις τάς βδελυράς των προσέσεις κόρην μου. Εις μίαν στιγμήν διαλασθών την προσοχήν του σύλακός μου έπήδηξα έξω της ήμοιανοιγμένης θύρας και έτρεξα κραυγάζων εις βοήθειαν, πλην όμως ούδένα συνήντησα να με άκούση και να με βοηθήση. Τέλος τρέχων έσθασα εις μίαν κεντρικήν οδόν, όπου συνήντησα ένα Βούλγαρον ύπαξιωματικόν της χωροφυλακής, εις όν άπετάθην και του είπα τά καθέκαστα, πλην όμως, δυστυχώς δι' έμέ, ήρνήθη να με βοηθήση, προφανώς εις έλλειψιν δυνάμεως. Τότε ένεθυμήθην ότι εις τά παραπήγματα όπου έμέναμεν, είχαμε και δύο Βουλγάρους χωροφύλακας διά την τήρησιν της τάξεως. Έσπευσα λοιπόν προς τά εκεί. Άμέσως οι δύο χωροφύλακες και συνταξιδιώται μας έσπεύσαμεν εις τον τόπον της διαπράξεως του

εγκλήματος, πλὴν ὅμως λόγω τοῦ σκότους ἀφ' ἑνὸς καὶ τοῦ ὅτι ἤμην ξένος ἀφ' ἑτέρου, δὲν ἠδυνήθην νὰ ἀνεύρω τὴν ὁδὸν καὶ τὸν σταθλόν, ὅπου ἐκρατεῖτο καὶ ἐτυραννεῖτο ἡ θυγάτηρ μου. Οἴτω οἱ μὲν χωροφύλακες μετ' ὀλίγον ἀνεχώρησαν, ἄλλως τε δὲν εἶχαν καὶ καμμίαν διάθεσιν νὰ βοηθήσουν ἕνα Ἕλληνα, ἐγὼ δὲ μὲ μερικοὺς ἄλλους, ἀφοῦ περιπλανήθημεν ἐπ' ἄρκετόν ἀκόμη, ἐπεσιμέψαμεν ἀπρακτοὶ καὶ τὰ παρασηματά μας. Κατὰ τὴν 5ην πρωϊνὴν κλαίων ἤρχισα πάλιν τὸ ἀχαρὶ ἔργον μου. Εἰς ἕνα δὲ ἀστυνομικόν τμήμα, ὅπου μὲ εἶχεν ὀδηγήσει ἕνας Βούλγαρος, ἵνα μοῦ παράσχουν ἐνίσχυσιν πρὸς ἀνεύρωσιν τῆς θυγατρὸς μου, ἐλάβαμε τηλεφώνημα ὅτι μόλις ἐπέστρεψεν αὕτη εἰς τὰ παρασηματά. Ὡς ἦτο ἐπόμενον, ἔσπευσα πρὸς τὰ ἐκεῖ καὶ ἤθρα τὴν κόρην μου εἰς ἐλευθέρῳ χάλας, καιατραυματισμένην διὰ μαχαίρας εἰς διάφορα μέρη τῶν κάτω ἄκρων τῆς, γρατζοῦν ἀμῆνην καὶ αἰμόδουρτον εἰς τὸ πρόσωπον καὶ γενικὰ εἰς ἀξιοδιάκριτον κατάστασιν. Ἐσκέφθην νὰ ἐπιστρέψω πίσω, πλὴν ὅμως ἡ μαύρη δυστυχία καὶ ὁ φόβος ἐβασίλευεν εἰς τὸ σπῆτι μου καὶ εἰς τὴν ἐπαρχίαν μας ἐν γένει, ἀλλὰ καὶ πῶς νὰ τὴν θεραπεύσω, ποῦ φάρμακα, ἰατροὺς καὶ τροφή; Ὅλα αὐτὰ μὲ ἠνάγκασαν μετὰ 25 ἡμερῶν παραμονὴν εἰς Σόφειαν, ὅπου συνήλθεν ὀλίγον ἡ θυγάτηρ μου, νὰ τὴν παραλάβω καὶ ἀναχωρήσω διὰ Βιέννην. Ἐκεῖ ὅμως, λόγω τῆς γενομένης εἰς αὐτὴν πρῶτης καὶ τοῦ τρόμου ὃν ὕπαστη, ἠσθένησε. Ὅσημέραι δὲ βαρέως φέρουσα τὴν πρῶτην, ὑπέστη ὀριστικὴν ψυχικὴν καὶ σωματικὴν κλονισμόν, τὴν δὲ 15ην Μαΐου 1944 ὑπέκυψε ὀπὸ μαρσαμόν. Θὰ ἦτο παράλειψις, ἂν δὲν προσθέσω τὰς κοραϊθίας, μὲ τὰς ὁποίας μᾶς περιέβιλλον οἱ Βούλγαροὶ ἀνώτεροὶ δικαστικαὶ καὶ ἀστυνομικοὶ Σόφρας, εἰς οὓς ἀπετάθην διὰ νὰ εὔρω δ. καιοσύνην. Ἀλλοίμονον! Εὐκολώτερον κανεῖ δόκειαι νὰ εἴρῃ τὸ δίκαιόν του μεταξὺ τῶν ἀγρίων τῆς Ἀφρικανικῆς ζούγκλας, παρὰ εἰς τὴν πρωτεύουσιν τῆς Βουλγαρίας καὶ μάλιστα ἂν εἶναι καὶ Ἕλληνας. Ὅπως ὅμως ἐξωδίκως ἔμαθα, ὁ εἰς ἐκ τῶν δραστῶν ἦτο ἀστυνομικὸς καὶ ὁ ἕτερος δημόσιος ὑπάλληλος. Εἶδατέ καὶ θαυμάσατε πολιτισμόν καὶ λαόν!

Ἐν Ἐλευθερουπόλει τῆ 19 Μαΐου 1945

Ἄριθ. 29

Διαρροπαγέντα ἐπιπλα, ὄργανα καὶ ἐποπτικὰ μέσα διδασκαλίας ἐκ τῶν σχολείων τῆς Μέσης Ἐκπαίδευσσεως Καβάλλας.

α') ΣΧΟΛΗ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Ὅργανα, ἐπιπλα, σκεύη, ὀλικά τῆς Σχολῆς ἐλλείποντα:

Ἐπιπλα γραφείων. — Διευθυντοῦ, ὑποδιευθυντοῦ, καθηγητῶν. Γραφεῖα πολυτελείας νέα, καθίσματα, ἐταξέρας κλπ. Βιβλιοθήκαι ὑπηρεσιακῶν βιβλίων, τετραδίον, ἐκκρεμές ὄρολόγιον, μέγα ραδιόφωνον νεωτάτου τύπου R. C. A., μετὰ ἐξωτερικοῦ μεγαφώνου. Ὀργανήκοντα καθίσματα, περὶ τὰ 100 θρανία, πίνακες, ζάθρα, τράπεζαι παραδόσεων, 20 θερμάστραι μετ' ἐξαρτημάτων.

Βιβλιοθήκη. — Βιβλιοθήκαι μὲ 2.000 περίπου τόμους βιβλίων,

Μεγάλην Ἑλληνικὴν Ἐγκυκλοπαιδεῖαν μετὰ τῆς εἰδικῆς βιβλιοθήκης τῆς (14 τόμοι διεσώθησαν). Ἐγκυκλ. Λεξικὸν Ἐλευθερουδάκη (5 τόμοι διεσώθησαν). Πλήρης συλλογὴ εἰκόνων ἡρώων Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως. Ὅμοιως ἱστορικῶν χαρτῶν καὶ εἰκόνων. Χάρται γεωγραφικοὶ ἐπὶ πεπιεσμένου χάρτου ὄλων τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν καὶ ἠπειρῶν, πολιτικοί, φυσικοὶ ἐκδ. Hachette. Χάρται, εἰκόνες, κίσκες, φυσικῆς, ἀνθρωπολογίας, ζωολογίας, φυτολογίας κλπ. Γερμανικῶν καὶ Γαλλικῶν ἐκδοτικῶν οἰκῶν. Περὶ τὰς 40 εἰκόνες πλαισιωμέναι, θρησκευτικῶν θεμάτων.

Ἔργαστήρια. — 1) Φυσικῆς: Πλήρης σειρά ὀργάνων φυλασσομένων ἐντὸς ὀλεοφρόκτων προθηκῶν: Μηχανικῆς, ὑδροστατικῆς, ἀεροστατικῆς, θερμότητος, ἀκουστικῆς, ὀπτικῆς, συμπεριλαμβανομένου μικροσκοπίου νεοπλάτου τύπου, ἐπιδασκαποῦ τύπου 1938 μετὰ λυχνιῶν 500 Watts. Κινηματογραφικὸς προβολεὺς ὡς καὶ πολυάριθμοι πλάκες προβολῆς (ἱστορίας, γεωγραφίας, ἀνατομίας, ζωολογίας κτλ.). Ὅργανα μαγνητισμοῦ, ἠλεκτρισμοῦ, στατικῆς καὶ δυναμικῆς, μηχαναὶ ἠλεκτρικῆς παραγωγῆς στατικαὶ καὶ δυναμικαί.

2) Χημείας: Ὅλα τὰ ἀπαραίτητα ὄργανα μεθ' ὄλων τῶν ἀντιδραστηρίων (200 καὶ πλέον ἔδη χημικῶν οὐσιῶν).

Ζωολογικὸν Μουσεῖον. — 1) Μεγάλα προπλάσματα ἀνθρωπολογίας ἐπὶ ξυλίνου πίνακος (ἔγκεφάλου, ὠτός, ἀφθαλμοῦ, πεπτικῆς συσκευῆς, χυλοφόρων, κυκλοφορίας.) 40 περίπου μεγάλα ταρχειευμένα ζῶα καὶ πτηνά.

Ὄρυκτολογικὸν Μουσεῖον. Πλήρης συλλογὴ πετρωμάτων ἐντὸς εἰδικῶν κιβωτίων προθηκῶν: Κρυσταλλογραφικὰ σχήματα συρμάτινα ὄλων τῶν κρυσταλλικῶν σιστημάτων.

Ξυλουργικὰ ἔργαλεία. — Πλήρης συλλογὴ ἐντὸς ἰδιαίτερας θήκης. Ὅργανα τεχνικῶν μαθημάτων (βιβλιοδετικῆς κλπ.).

Ὅργανα γυμναστικῆς. — Τόμπανα, σάλπιγγες, ὄπλα σκοποβολῆς, ἔθρανα, δίκτυα βόλλειν, ἀθλητικὰ καὶ ποδοσφαιρικὰ ὑποδήματα κλπ.

γ) ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΚΑΒΑΛΛΑΣ

1) Εἶδη καὶ ἐπιπλα γραφείων: Ὅτι καὶ εἰς τὴν Σχολὴν Μέσης Ἐκπαίδευσεως.

2) Χάρται ἱστορικοί, γεωγραφικοί.

3) Βιβλιοθήκαι μὲ 1500 τόμους. (Ἡ Μεγάλῃ Ἑλληνικῇ Ἐγκυκλοπαιδεῖα σάζεται, φυλασσομένη εἰς κατοικίαν, ὡς καὶ τινα βιβλία.)

4) Θρανιά 250.

5) Ὅργανα καὶ ἀντιδραστήρια χημείας.

6) Ὅργανα γυμναστικῆς (τόμπανα κλπ.).

γ) ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΚΑΒΑΛΛΑΣ

1) *Έπιπλα, σκεύη γραφείου, αρχαιοθήκαι, βιβλιοθήκαι, έπιπλα 3, με 1.000 τόμους.

Θρακία: 125. Καθίσματα: 30.

Χάρται γεωγραφικοί: Πλήρης συλλογή *Εκδοσις Hachette, Γραφομηχαναί 3.

Τράπεζαι, 2 πολυτελείας και 6 διδασκαλίας μετά βάθρων, *Όργανα Γυμναστικής.

*Αριθ. 30

*Εικθεσις περί ζημιών εις αρχαιολογικούς χώρους, Μουσεία της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης.

ΑΜΦΙΠΟΛΙΣ

Έν Αμφιπόλει και παρά την Θρακικήν όχθην του ποταμού Στρυμόνας, όπου άλλοτε το έργοστάσιον της Μοικ - Όλεν, κατέκεντο έν μέγα έπιτύμβιον άνάγλυφον και 2 έπιγραφαί: το έλληνιστικόν διάγραμμα (Rev. Arch. 1934 σ. 40) και η άναθηματική έπιγραφή Κόρη Λειμωνία (Rev. Arch. 1935, 11, 67 άρ. 2). Ποῦ εύρίσκονται σήμερα τα άρχαία ταῦτα δέν ήδυνήθημεν να εξακριβώσωμεν. Κατά πληροφορίας χωρικών, οι Βούλγαροι κατεδάφισαν την άλλοτε εκεί εύρισκομένην μικράν εκκλησίαν των Άγιων Άποστόλων, της οποίας τα υλικά μετέφερον και έχρησιμοποίησαν εις την οικοδόμησιν φυλακίου παρά την γέφυραν του Στρυμόνος. Το φυλάκιον είναι σήμεραν έπιχρισμένον και δέν είναι δυνατόν να αναγνωρισθοῦν εκεί τα άλλοτε έν τῇ εκκλησίᾳ εύρισκόμενα άνάγλυφα BCH, 1931 και 173 2. 3. 5. 6, 8.

Κατά μαρτυρίαν των χωρικών Στεργίου Μπαρμπούτη και Φιλίππου Κοχλιαρίδη, κατοίκων Αμφιπόλεως, οι Βούλγαροι μετέφεραν και άλλα μάρμαρα εις το χωρίον Προβίστα (Παλαισκόμη)* δέν κατέστη όμως εις ήμάς μέχρι σήμερον δυνατόν να εξακριβώσωμεν την πληροφορίαν. Ο όλιγον ανατολικώς του σημείου τούτου βυζαντινός πύργος της Αμφιπόλεως με την έπιγραφήν «έν τούτω οι πιστοί νεκῶσιν» δέν έπαθε καμμίαν ζημίαν, αν και πέριξ αυτού ξεκάφησαν χαρακώματα. Έπί της Ακροπόλεως της αρχαίας πόλεως, ή υπό του Ε. Πελεκίδη ανασκαφείσα Βασιλική, ένθα η έπιγραφή του Ροιμητάλκου, είναι άθικτος. Διάφορα γλυπτά Ρωμαϊκών χρόνων (BCH, 1931, 181 10) εύρίσκονται εις την θέσιν των. Χαρακώματα πολλά άνεσκάφησαν εις όλόκληρον την περιοχήν της αρχαίας πόλεως, η διαταραχθείσα όμως έπίχρσις είναι έξ όλόκληρου βυζαντινών χρόνων. Πολλοί κίλινθοι, έπιθήματα κιονίσκων, έπιχρίσματα και μαρμαροστρώσεις εξήχθησαν εκ των χαρακωμάτων ταύτων. Αρχαίον στρώμα δέν διαταράχθη, διότι η νεωτέρα έπίχρσις είναι πολύ μεγάλη. Η έν τῇ οικία του Φιλίππου Κοχλιαρίδη έπιγραφή εύρίσκεται εις την θέσιν της. Δέν άνευρέθη η έπιγραφή Μίδας Μιθραδάτου (Θρακικά 1940, 80, 27, 28). Αντιθέτως εις την οικίαν Νικολάου Κοχλιαρίδη εύρίσκεται νεωστή άνευρεθείσα έπιτυμβία στήλη: «Δωρούς Στρυμόνι τῷ άνδρι».

*Εκ των παρά τους πρόποδας του Παγγαίου κατοικούντων χωρικών

επιληροφρήθημεν ὅτι οἱ Βούλγαροι κατέκαυσαν τὴν Μοῆν τῆς Εἰσιφοίνισσης (Παγγαίου).

ΚΑΒΑΛΛΑ

Εἰς τὴν Καβάλλαν ἀνεύρομεν τὸ Μουσεῖον ἀνοικτόν. Τὸ ὑπόγειόν του μάλιστα ἀνευ θυρῶν καὶ παραθύρων, πλήρες ἀκαθαρσιῶν καὶ λεηλατημένον. Ἐκ τοῦ Μουσείου ἐξηφανίσθησαν αἱ δύο προθήκαι αὐτοῦ. Ἡ πρώτη περιεῖχε τὰ δοτράκα τῶν ἐκ τοῦ ἱεροῦ τῆς Παρθένου ἐν Νεαπόλει (Καβάλλα) πυρῶν, ΑΕ 1938 σ. 106 ἐξ., τὰ ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν Καλαμίτσας, Σπηλαίου Νυμφῶν Ἡρακλείτσας ΠΑΕ 1938 σ. 87, Ἀκροποτάμου κτλ. δοτράκα καὶ ἀγγεῖα καὶ δύο ἀργυρᾶ νομίσματα Νεαπολιτῶν ΑΕ 1936 σ. 36 εἰκ. 52. Οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως οὐδεμίαν πληροφορίαν εἶναι εἰς θέσιν νὰ δώσουν περὶ τῶν διαρπαγῶν, διότι ἔζων πάντοτε ἐν περιορισμῷ. Ἐκ μερικῶν δοτράκων, τὰ ὅποια εὑρομεν ἐπὶ τῶν κάτωθι τοῦ Μουσείου βράχων (ΑΕ 1938 εἰκ. 8, 1 καὶ εἰκ. 22 — 23), φαίνεται ὅτι μέγα μέρος τοῦ περιεχομένου τῶν προθηκῶν αὐτῶν ἐρρίφθη εἰς τὴν θάλασσαν. Ἐκ τοῦ Μουσείου λείπει ἡ ἀναθηματικὴ ἐπιγραφή (ΑΕ 1936 σ. 34 εἰκ. 49 — 50). Ἡ ἄλλη εἰκὼν (47 — 48) ἀνευρέθη ἔξω εἰς τὴν αὐλήν, ὅπου Ἴνδοὶ στρατιῶται ἔχουν κατασκευάσει, νὰ στηρίξῃ τὸ ἄκρον μίση σκηνῆς. Πολλὰ ἀρχιτεκτονικὰ μέλη, εἶναι ἐρριμμένα σήμερον ἐντὸς 2 κοιλωμάτων τοῦ ἐδάφους, ὅπου ἦσαν ἄλλοτε πολυβυλεῖα ἢ τηλεβόλα. Πρὸς τὸ παρόν, καλὸν εἶναι νὰ μὴν ἐξαχθῶσιν ἐκεῖθεν, δὲν γνωρίζομεν δὲ τί εὑρίσκεται ἐπακριβῶς ἐντὸς τῶν κοιλωμάτων. Εἰς ἓν σημεῖον τοῦ τοίχου τῆς μεγάλης αἰθούσης τοῦ Μουσείου εὐρίσκετο ἄλλοτε τοποθετημένον ἐπὶ μικροῦ ραφίου ἐκ δισκου ἀνάγλυφον Διοσκούριων—Θρακῶν Ἰππέων, πολυγωνικοῦ κόπως περιγράμματας. Τὸ περίγραμμα παρῆμνε εἰσέτι ἐπὶ τοῦ τοίχου, διότι μετὰ τὴν τοποθέτησιν τοῦ ἀναγλύφου ἐκεῖ, ὁ τοίχος ἐβόφη καὶ ἡ διαφορὰ τοῦ χρώματος φανερώνει τὰς διαστάσεις καὶ τὸ σχῆμα τοῦ ἀντικειμένου.

Σήμερον, ἀντ' αὐτοῦ εὑρίσκεται μικρότερον ἀνάγλυφον Διὸς Σβεληθιούρδου, ἐπὶ βυζαντινοῦ κυματίου' ἐγένετο λοιπὸν κατὰ τὴν κατοχὴν κάποια διαρρῦθμισις τοῦ περιεχομένου τοῦ Μουσείου καὶ πιθανῶς ἐκ μέρους εἰδικῶ ἀρχαιολόγου. Ὅτι οὕτως ἔχει τὸ πρᾶγμα, φαίνεται ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι αἱ Ἑλληνικαὶ ἐπιγραφαὶ τῶν ἐκτεθειμένων ἀρχαίων ἀντικατεστάθησαν διὰ βουλγαρικῶν, σώζεται δὲ μία εἰσέτι, κάτωθεν τοῦ ἀναγλύφου Robinson, *Inscr. fort. Mac 1928 Tara, LXIX, 38* εἰκ. 34, γραμμὴν προφανῶς ἀπὸ εἰδικόν, διότι εἶναι καὶ βιβλιογραφικῶς ἐνημερωμένη. Δὲν ἀνευρέθη ἡ Ρωμαϊκῶν χρόνων κεφαλὴ παιδὸς Collart, *Philippes* πιν. LXXX III 4, ἐνῶ ἡ αὐτόθι εἰκ. 3 κεφαλὴ Τύχης - Κυβέλης ἀνευρέθη ὑφ' ἡμῶν εἰς τὴν θάλασσαν, κάτωθεν τοῦ Μουσείου, ὅπου καὶ τὰ δοτράκα ὡς ἀνωτέρω. Πολλὰ ἄλλα κεφαλαὶ ἐξήχθησαν ἐκ τῶν σιδηρῶν στηριγμάτων καὶ τῶν γυφίνων βάσεων των, τῆς κεφαλῆς δὲ τῆς Ἀθηνᾶς (ΒCH 1935 πιν. VII) δὲν σώζεται παρὰ μικρὸν μόνον θραῦσμα. Ἐντὸς τῆς δευτέρας προθήκης τοῦ Μουσείου, ἐκτὸς διαφόρων ἄλλων εὑρημάτων, εὐρίσκετο καὶ ἡ χαλκῆ κεφαλὴ ἐκ Φιλίππων μετ. χρόνων, ἢ ὅποια δὲν ἀνευρέθη. Εἰς τὸ ὑπόγειον τοῦ Μουσείου ἐκεῖτο ἀμέσως μετὰ τὴν εἴσοδον ἡ βυζαντινὴ ἐπιγραφή τῶν τελευταίων Κομνηνῶν ἐπὶ τοῦ

τείχους Καβάλλας (ΑΕ 1937 β' σελ. 464 ε.κ. 1), η οποία επίσης δέν ανευρέθη. Έκ τῶν τριῶν τεμαχίων ἰωνικοῦ κυματίου (ΑΕ 1936 σελ. 24, εικ. 34), μόνον τὸ κάτω εὑρίσκεται εἰς τὴν θέσιν του. Ὅτι εἰς τὸ Μουσεῖον Καβάλλας εἰργάσθη κατὰ τὴν κατοχὴν κάποιος ἕλνος ἀρχαιολόγος, φαίνεται καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι μετεφέρθη ἐκεῖ, ἀγνωστον πότε, μία ἐπιτυμβία στήλη Ἰσιδώρου Νικαστράτου Ἀθηναίου... Φαίνεται λοιπὸν ὅτι ἡ διαρπαγὴ καὶ ἡ λεηλασία ἐκ τῶν ξυλίνων βάθρων, ἐπίπλων τοῦ Μουσεῖου καὶ τῆς αὐτόθι εἰς εἰδικὴν αἴθουσαν στεγαζομένης Δημοτικῆς Βιβλιοθήκης, ἧς οὐδὲ ἔχνος οὔζεται, ἔγινε περὶ τὸ τέλος τῆς κατοχῆς.

ΦΙΛΙΠΠΟΙ

Ἐκ τῆς ἀνασκαφῆς τῶν Φιλίππων οἱ Βούλγαροι ἀσήρσαν τὰ δύο μεγάλα τεμάχια τοῦ νοτίου στυλοβάτου τῆς Βασιλικῆς τοῦ ἔκτου αἰῶνος, ἐπὶ τῶν ὁποίων εἶναι γραμμένοι αἱ ὅπ' αὐτῶν «πρωτοβουλγαρικαί» λεγόμεναι ἐπιγραφαὶ Bull. ser. Hell 1928, 125 ἐξ. κίν. VI — VII, τὸ παρὰ τὴν νοτιοδυτικὴν γωνίαν τοῦ Forum Romanum παλαιότερον ψηφιδωτὸν μὲ θέματα τείχος - πόλεως Philippos πίνκ. LII — LIII. Τὰ ψηφιδωτὰ τῶν Θερμῶν αὐτόθι πίνκ. LV2 καὶ LV1, κατεστράφησαν τελείως. Ἐκ τῶν ψηφιδῶν τῶν εὑρισκομένων ἐκεῖ δὲν ἀποκλείεται νὰ μετεκομισθῶσαν μεγάλα τεμάχια καὶ δὴ τὸ («ἔμβλημα» πίν. LVI, 1). Ἐκ διαφόρων σημείων ἢ κτιρίων τῆς ἀνασκαφῆς, οἱ Βούλγαροι ἀσήρσαν πολλοὺς λίθους, τοὺς ὁποίους ἐχρησιμοποίησαν ὡς οἰκοδομικὸν ὕλικόν. Εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἄλλοτε οἰκήματος τῆς Γαλλικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς, ἀσήρσαν οἱ Βούλγαροι μεγαλυπρεπὲς οἰκῆμα, παραβλέψαντες τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ χώρος ὅπου ἔκειτο τὸ τέως πρόχειρον οἰκῆμα ἔπρεπε κάποτε νὰ ἀνασκαφθῆ. Ἡ θεμελίωσις τοῦ νέου κτιρίου, ἔχοντας μάλιστα καὶ ὑπόγεια διαμερίσματα, κατέστρεψεν ἀσφαλῶς μέγα μέρος τῆς Βασιλικῆς τοῦ Ε' αἰῶνος, ἐπὶ τοῦ ἀσκάπτου μέρους τῆς ὁποίας καὶ ἀνηγέρθη.

ΘΑΣΟΣ

Εἰς τὴν Θάσον, τὸ Μουσεῖον ἔμεινεν ὡς ἐκ θαύματος ἄθικτον. Πλὴν μερικῶν χαλκῶν νομισμάτων καὶ κεφαλῶν μικρῶν πηλίνων εἰδωλίων ἀκαταγράφων, διὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν ὁποίων εὐθύνεται καὶ ὁ ὑπὸ τῶν Βουλγάρων ἀντὶ τοῦ μονίμου φύλακος διομισθεὶς γνωστὸς Πολύγνωτος Κλωνάρης — ὑπάλληλος τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς — οὐδὲν ἀντικείμενον λείπει ἐκ τοῦ Μουσεῖου. Ἀντιθέτως μάλιστα νεώτερα τυχαῖα εὐρήματα: Μεγά ρωμαϊκὸν ἀνάγλυσον, ἐπιγραφαὶ καὶ πήλινοι ὀξοπόθμενοι ἀμφορεῖς μετεφέρθησαν ἐκεῖ. Ὁ φύλαξ, ἀναλαζὼν μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ τόπου, ἀνέφερεν εἰς τὴν Ἐφορίαν Ἀρχαιοτήτων Μακεδονίας περὶ αὐτῶν. Οἱ Βούλγαροι ἀρχαιογολοὶ καὶ κυρίως ὁ Theod. Gerassimou, μετέφεραν τὸ Ἑλληνικὸν εὐτήριον τοῦ Μουσεῖου εἰς τὴν γλῶσσαν των, συνέταξαν δὲ καὶ νέον, ἀντίγραφον τοῦ ὁποίου παραμένει εἰς τὸ Μουσεῖον Θάσου. Τὰ κλειδιά τῶν προθηκῶν τοῦ Μουσεῖου, λαβῶν ὁ Gerassimou μετέφερον εἰς τὴν Σόφειαν. Ἀντιθέτως πρὸς τὸ Μουσεῖον, ἡ ἀνασκαφὴ Θάσου ἔπαθε ζημίας τινάς. Μεταξὺ ἄλλων λίθων, μετεφέρθη εἰς Βουλγαρίαν ἡ ἐνεπιγραφὸς βάσις τοῦ Διὸς Κικιαϊβάτου BCH 1926,

245 και 25 από την ελληνιστική αγοράν ως δομικόν ἴσως μαρμάρινον ὑλικόν. Κατεστράφησαν ἐκ θεμελίων ἢ Βασιλικῆ τῆς πόλεως BCH 1935, πίνκ. XVII κάτω δεξιᾷ.

Ἐκ τῶν ἀρχιτεκτονικῶν μελῶν τῆς μόνον κιονίσκου τινὲς ἀπώκεινται σήμερον εἰς τὸ προαύλιον τῆς συγχρόνου ἐκκλησίας τῆς κομοπόλεως. Ἐντὸς τοῦ χώρου τοῦ θεάτρου κατασκευάσθησαν διάφορα στρατιωτικὰ φυλάκια καὶ ἐβλάβησαν ὡς ἐκ τούτου πολλὰ ἀρχιτεκτονικὰ μέλη. Διάφορα ἀρχιτεκτονικὰ μέλη τοῦ Ἡρακλείου, τῆς Ρωμαϊκῆς Ἀγορᾶς, τοῦ κυκλικοῦ βωμοῦ τοῦ Ποσειδωνίου BCH 1926, 328 εἰκ. 6 καὶ δύο βάσεις ἐκ τῆς εἰσόδου τοῦ ἱεροῦ τούτου ἐ.ά. 321 εἰκ. 2. μετεοῦρθησαν ὑπὸ τῶν στρατιωτικῶν εἰς διάφορα σημεῖα τῆς νεωτέρας κομοπόλεως. Ἐχρησιμοποιήθησαν, εὐτυχῶς χωρὶς νὰ κοιοῦν, εἰς τὴν κατασκευὴν διαφόρων καταφυγίων καὶ τὸν στολισμὸν τῶν κήπων τῶν κατοικιῶν τῶν ἀνωτέρων στρατιωτικῶν.

Ἐκ τοῦ ἀναγλύφου τῆς πόλης τοῦ Σατύρου ἀφηρέθη τὸ σιδηροῦν κυκλίδωμα ὑπὸ τῶν στρατιωτικῶν, τὸ δὲ ἀνάγλυφον ὑπέστη εἰς ἓν σημείον του μίαν ἀμοχὴν.

ΜΑΡΩΝΕΙΑ

Οἱ Βούλγαροι κατὰ πληροφῶριαν χωρικῶν ἐν Κομοτινῇ, διήρτησαν τὴν συλλογὴν Μαρωνείας. Λεπτομερείας ὅμως περὶ αὐτοῦ δὲν ἔχομεν, διότι πρὸς τὸ πᾶν δὲν ἐνθίσκνεται ἡ ἐκεῖσε μετάβασις.

ΚΟΜΟΤΙΝΗ

Οἱ Βούλγαροι διήρτησαν ὁλόκληρον τὸ περιεχόμενον τῆς ἐν τῷ Γυμνασίῳ Κομοτινῆς τέως στεγαζομένης ἀρχαιολογικῆς συλλογῆς, πληρὸν τοῦ κάτω τμήματος τῆς ἀρχαϊκῆς ἀμφιγύφου στήλης, τῆς ὁποίας τὸ ἄνω μέρος εὑρίσκεται ἀπὸ αἰῶνος σχεδὸν εἰς τὸ Ἔθν. Μουσεῖον Ἀθηνῶν. Κατὰ πληροφῶριαν τοῦ Ἀνδρέου Μαυρομάτη, κλητῆρος τοῦ Γεν. Ἐπιθεωρητοῦ Μέσης Ἐκπαιδεύσεως Κομοτινῆς καὶ γείτονος τῆς συλλογῆς, ἀφῆρσαν καὶ οἱ Γερμανοὶ ἐκεῖθεν ἀρχαῖα. Πολλὰ μάλιστα ἐκ τῶν εὐρημάτων τῆς συλλογῆς ἐπεδείχθησαν καὶ εἰς τὴν ἀγοράν τῆς Κομοτινῆς. Κατάλογον λεπτομερῆ μετ' εἰκόνων ἔχει ἡ Διεύθυνσις Ἀρχαιοτήτων, ὥστε νὰ δύναται ἐν καιρῷ νὰ ἀναζητηθῆ εἰς τὰ βουλγαρικὰ Μουσεῖα καὶ νὰ ἀναγνωρισθῆ τὸ περιεχόμενον τῆς συλλογῆς.

ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ

Εἰς τὴν ἀνασκαφὴν τῆς Σαμοθράκης οἱ Βούλγαροὶ ἔσπασαν μεγάλα καὶ πολλὰ ἀρχιτεκτονικὰ μέλη τοῦ Ἀρσινείου, τὰ ὁποῖα μετέφεραν εἰς τὴν Χώραν τῆς Σαμοθράκης διὰ τὴν κατασκευὴν λουτροῦ. Ἐπὶ πολλῶν ἀρχιτεκτονικῶν μελῶν ἔγραψαν με βαθεῖα πελώρια γράμματα τὰ ὀνόματά τω". Ὅπως καὶ ἄλλοθεν — Θάσος, Φιλίπποι — ἀφῆρσαν διὰ τὰ ἐργαλεῖα, ἑπιπλα κτλ. τῆς Ἀμερικανικῆς Σχολῆς. Ἐκ τῆς προχείρου εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Κυριάκου Βάβαλου στεγαζομένης συλλογῆς φαίνεται βετὶ δὲν ἀφηρέθησαν σπουδαῖα ἀντικείμενα. Ἀνέτρεψαν οἱ Βούλγα-

ροι καὶ διετάραξαν τὸ περιεχόμενον πολλῶν τενεκέδων τοῦ πετρελαίου τοὺς ὁποίους ἐχρησιμοποίησαν διὰ τὸ ἀλάτισμα ψαριῶν καὶ ἐλαιῶν καὶ τοὺς ἀπέστειλαν εἰς Βουλγαρίαν. Ἐντὸς τῶν τενεκέδων τούτων, οἱ ἀνασκάψαντες, εἶχον τοποθετήσει καθ' ὁμάδας διάφορα ὄστρακα καὶ ἄλλα εὐρήματα. Ὁ φύλαξ Κομνηνὸς Πετσώνιας ἐκρυψεν ἐκτὸς τοῦ μουσείου διάφορα γλυπτὰ, ἐπιγραφὰς καὶ νομίσματα. Τὰς ἐπιγραφὰς ἐπιανέφερον ἤδη εἰς τὴν προτέραν τῶν ἐν τῇ συλλογῇ θέσιν.

ΣΕΡΡΑΙ

Ἡ ἐν τῷ Γουμασίῳ Σερρῶν στεγαζομένη συλλογὴ ἐξεβλήθη μὲν ἐκ τῆς ἀρχικῆς αἰθούσης, δὲν διηρηθῆν ὅμως. Περὶ τῆς ἐν τῷ Δημοτικῷ Σχολείῳ Νέου Σκοτοῦ ἀρχαιολογικῆς Συλλογῆς δὲν ἔχομεν εἰσέτι πληροφορίας.

Ἐν Θεσσαλονίκῃ, 7 — 5 — 1945

Ἡ Ἐπιτροπὴ
(Ὑπογρ.) **Ι. ΠΑΠΑΣΤΑΥΡΟΥ, Γ. ΜΠΑΚΑΛΛΙΚΗΣ**

Ἄριθ. 31

Κατάθεσις Χρίστου Νικόγλου καὶ Βασιλείου Κιρτσίδη, κατοίκων Μικροπόλεως τῆς Δράμας ἐν Θεσσαλονίκῃ.

«Βούλγαροι στρατιῶται, ἐν συνεργασίᾳ βουλγαριζόντων ἐντοπίων, ἀφ' ὧν ἐκλείψαν ἐντὸς ἀχυρῶνος τὸν Διαμαντὴν Τουλεριδὴν, εἰσηλθόν ἐντὸς τῆς οἰκίας του καὶ ἠπάλησαν ἐπὶ τῆς συζύγου του Ζωγραφίας, ἣτις ἐκάλει τὸν σύζυγόν της Διαμαντὴν εἰς βοήθειαν, μὴ γνωρίζουσα ὅτι καὶ αὐτὸς εὐρίσκετο κλεισμένος ἐντὸς τοῦ ἀχυρῶνος. Προσδραμοῦσα ἡ πενθερὰ της, ἐλογχίσθη ὑπὸ Βουλγάρου στρατιώτου εἰς τὸ στήθος. Μετὰ τὴν χυδαίαν καὶ ἀπάνθρωπον ταύτην πράξιν των, οἱ ἴδιοι Βούλγαροι στρατιῶται ἐσχίσαν διὰ τῶν χειρῶν των τὴν μήτραν τῆς παθοῦσης καὶ ἐτρέπησαν εἰς φυγὴν. Τὴν ἐπομένην ὁ σύζυγος ὤδηγήθη πρὸς ἐκτέπαιον, ἀλλὰ μόνον ἡ συνουσία ἐφθασεν ἔξω τοῦ χωρίου, οἱ Βούλγαροι χαροφύλακες τὸν ἐσκότωσαν.

Ἄριθ. 32

Ἐκθεσις τῆς Ἰσραηλιτικῆς Κοινότητος Ἀνατολικῆς Μακεδονίας — Δυτικῆς Θράκης πρὸς τὸν καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Δημ. Χόνδρον.

ΙΣΡΑΗΛΙΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΣ
ΑἸΝΑΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ — ΔΥΤΙΚΗΣ ΘΡΑΚΗΣ
ΚΑΒΑΛΛΑ

Ἄριθ. Πρωτ. 11

Ἐν Καβάλλᾳ τῇ 23 Ἀπριλίου 1945

Κατέπιν τῶν προφορικῶν μας συνομιλιῶν περὶ τῶν ἐν τῇ Ἀνατολι-

κῆ Μακεδονίᾳ καὶ Θράκῃ εὑρισκομένων Ἰσραηλιτῶν, σὺν γνωρίζομεν ἐγγράφως ὅτι:

Ἡ Καβάλλα πρὸ τῆς κατοχῆς καὶ μέχρι τέλη Φεβρουαρίου τοῦ 1943 εἶχε περὶ τοὺς 2.500 Ἰσραηλίτας, μεταξὺ τῶν κατοίκων τῆς. Ἀνάλογον πληθυσμὸν εἶχον ὅλαι αἱ ἄλλαι πόλεις τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας καὶ Θράκης, ἦτοι ἐν συνόλῳ 9.000 περίπου.

Μὲ τὴν κατοχὴν τῆς περιφερείας μας ὑπὸ τῶν βαρβάρων κατακτητῶν (Βούλγαροι) καὶ μετὰ τὴν ἀρρῆσιν ἐκ μέρους μας νὰ γίνωμεν ὄργανα κατασκοπικῆς συνεργασίας, ἡ ζωὴ τῶν Ἰσραηλιτῶν μέρα μετὴν ἡμέρας, ἐγένετο ἀνυπόφορος.

Τὰ ἀρχικὰ βουλγαρικὰ μέτρα κατὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἦσαν:

α) Ἡ ἐπιστράτευσις τῶν νέων σὲ καταναγκαστικά ἔργα.

β) Ἡ καταγραφή τῆς περιουσίας, ἡ ἐήμεσις τοῦ 20 % αὐτῆς καὶ ἡ ἐξαγωγή τοῦ ὑπολοίπου.

γ) Ἡ ὑποχρεωτικὴ τοποθέτησις τοῦ Πεντάλφα, χρώματος κιτρίνου, εἰς σημεῖον τοῦ στήθους ἐμφανές καὶ εἰς τὰς θύρας τῶν οἰκιῶν καὶ τῶν καταστημάτων.

δ) Ἡ κατάσχεσις ὄλων τῶν τιμαλφῶν εἰδῶν.

ε) Ἡ ἀπαγόρευσις πάσης ἐργασίας εἰς ὄλους τοὺς Ἰσραηλίτας ἐμπόρους, ὑπαλλήλους, ἐργάτας καὶ αὐτοὺς τοὺς στυχοφόρους.

ζ) Ἡ ἀπαγόρευσις τῆς διελεύσεως ἀπὸ τὰς κυριώτερας ὁδοὺς τῶν πόλεων, τῆς εἰσόδου εἰς τὰ δημόσια θεάματα καὶ κέντρα ψυχαγωγίας.

Εἰς τὰς λατιομερείας ἡ ὑπόλοιπη ζωὴ μέχρι τῆς 27—1—43 ἦτο ἡ αὐτὴ μετὴν τῶν ἐν τῇ περιφερείᾳ μας εὑρισκομένων Ἑλλήνων. Ἀπὸ τῆς 27—1—43, μετὴν ἐπιστράτευσιν τῶν 160 Ἰσραηλιτῶν τῆς περιφερείας μας, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ 300 πολιτικῶς ἐπιστρατευμένοι καὶ οἱ 60 στρατιωτικῶς, ἀρχίζει τὸ ἐξολοθρευτικὸν πρόγραμμα τῆς φυλῆς μας καὶ τελειώνει μετὰ τὸ γενικὸ ξεσῆκωμα ὑπὸ τῶν Βουλγάρων στὰς 3—3—43 καὶ μετὴν παράδοσιν ὑπ' αὐτῶν στὰς 20—11—43 εἰς τοὺς δημίους Γερμανοὺς ἀπὸ τὴν παραδουνάβιον πόλιν Λόμ.

Οἱ 450 ἐπιστρατευθέντες μετεφέρθησαν πρὸς ἐργασίαν εἰς τὰς σιδηροδρομικὰς γραμμὰς Σιδηροκάστρου — Σιμιτλή, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ 400 παρεδόθησαν μετὰ τοὺς ὑπολοίπους Ἰσραηλίτας εἰς τοὺς Γερμανοὺς, οἱ δὲ ὑπόλοιποι 60 παρέμειναν, ἄλλοι μὲν ἐργαζόμενοι ὡλημερῆς ὑπὸ σκληρῆς συνθήκας (πέινα, γόμνια, ψεῖρα, κρύο καὶ τακτικὸ ἀπάνθρωπον ἀλύπητο ξυλοδαρμὸ), ἄλλοι δὲ μετὰ παράδοσιν ὀλίγου χρονικοῦ διαστήματος μετεφέρθησαν ἀπὸ τὰ ἀναγκαστικά ἔργα εἰς στρατόπεδον συγκεντρώσεως, ὅπου ἔζων ὑπὸ δυσμενετέρας συνθήκας.

Ὁ Ἑβραϊκὸς πληθυσμὸς τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Δυτικῆς Θράκης ἐσσηκώθηκε εἰς ἡμέρας τῆς 3ης πρὸς τὴν 4ην Μαατίου ἐντὸς 2—3 ὡρῶν, ἀρχίσαντος τοῦ ξεσῆκώματος ἀπὸ τῆς 12ης μεσομακτίου ἡμέρας. Μετεφέρθησαν εἰς καπιναποθήκας, ἀπ' ὅπου μετὰ παρέλευσιν 3—4 ἡμερῶν, τὴν μετέφερον εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Βουλγαρίας, ἦτοι κατὰ σειρὰν Ἄνω Τζουμαγιά — Ντοῦπνιτσα — Σόφια — Λόμ.

Ἐλεεινοὺς καὶ τραυθλοὺς, ὅπως ἦσαν, πεινασμένους καὶ κουρασισμένους, ἀφοῦ οἱ ἄνθρωποι κινεσθηταὶ τοὺς ἐκλεψαν ὅτι εἶχαν καὶ ὅτι δὲν εἶχαν, τοὺς παρέδωσαν εἰς τοὺς δημίους Γερμανοὺς συνεργάτας τῶν καὶ ἔκτοτε ἀγνωσθεὶς ἡ τύχη τῶν.

Οί διασωθέντες πρὸς τὸ παρὼν Ἰσραηλίται τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Δυτικῆς Θράκης εἶναι περίπου 65 - 70 (Καβάλλα 36, Δράμα 4, Ξάνθη 2, Κομοτινή 27), ὅλοι γαμοὶ, χωρὶς στίτια, ἀπένταροι καὶ χωρὶς οἰκογένεια.)

Αὐτά, κύριε, εἶναι ἐν ὄλγοις τ' ἀποτελέσματα τοῦ βουλγαρικοῦ διωγμοῦ ἐναντίον τῶν Ἑλληνοεβραίων.

Δὲν παραλείπαμεν καὶ σὰς γνωρίζωμεν, ὅτι οἱ Ἑβραῖοι τῆς Βουλγαρίας δὲν ὑπέστησαν εἰμὴ μόνον οἰκονομικὰς ζημίας (ἀπαιγόμενοι ἐργασίας, κατώσχεσις 20 % περιουσίας των.)

Μετὰ τιμῆς,

Διὰ τὴν Ἰσραηλιτικὴν Κοινότητα

Ὁ Πρόεδρος

ΜΩΪΣ ΠΕ.ΣΣΑΧ»

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ
PHOTOGRAPHIC SUPPLEMENT
SUPPLÉMENT PHOTOGRAPHIQUE

Ο ΣΚΟΠΟΣ - ΜΕΓΑΛΗ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ
THE AIM - GREATER BULGARIA
LE BUT - GRANDE BULGARIE

ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΟΣ ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΜΟΣ
BULGARIAN IMPERIALISM
IMPERIALISME BULGARE

ΤΑ ΜΕΣΑ
THE MEANS — LES MOYENS

No 2

Βούλγαρος κομιτατζής επιδεικνύει τήν κεφαλήν τοῦ Φ. Καρόκη ἀπό τήν Ευλαγίαν. Μεγάλη Δευτέρα 1944.

Bulgarian comitadji exhibits the head of an assassinated Greek peasant.

Comitadji Bulgare avec la tête d'un grec assassiné.

№ 3

ΣΦΑΓΗ ΤΗΣ ΔΡΑΜΑΣ 1941 — Βούλγαροι αξιωματικοί και στρατιώτες
μέ τας κεφαλὰς Ἑλλήνων καὶ τὸν πέλεκυν, ὁ ὁποῖος ἐχρησίμευσε
ὄχι γὰρ κομποῦν.

MASSACRE OF DRAMA, 1941.— Bulgarian officers and soldiers pho-
tographed with the heads of assassinated Greeks.

Officiers et soldats bulgares avec deux têtes grecques après le
massacre de Drama, 1941.

No 4

ΑΠΟ ΤΗΝ ΣΦΑΓΗΝ ΤΗΣ ΔΡΑΜΑΣ.— Βούλγαροι αξιωματικοί και στρατιώται με πτώματα δολοφονηθέντων Ἑλλήνων. Μαζύ τῶν ἄ δοξοματικών ἐπιτροπῶν Κοματινῆς Παπαμάξιμος (πρβλ. σελ. 46 τῆς ἐκδόσεως) καὶ ὁ διάκονος Ἰβάνωφ.

AFTER THE MASSACRE OF DRAMA.— Officers, soldiers and priests photographed with Greek corpses.

APRES LE MASSACRE DE DRAMA.— Officiers, soldats et prêtres bulgares, photographiés avec des cadavres de grecs assassinés.

No 5

Βούλγαροι στρατιώται και κομιτατζήδες με πτώματα
Έλλήνων.

Bulgarian soldiers and komitadjis photographed with
Greek corpses.

Σολδατι et κομιτατζις βουλγαρες avec des cadavres de
Grecs assassinés.

No 6

• Μετά την σφαγή της Δράμης.
After the massacre of Drama.
Après la massacre de Drama.

No 7

Μετά την σφαγή
της Δράμας.

After the massacre
of Drama.

Après le massacre
de Drama.

No 8

No 9

Μετά την σφαγή της Δράμας.

After the massacre of Drama.

Après le massacre de Drama.

No 10

No 11

ΜΕΤΩ ΤΗΝ ΟΦΟΓΗΝ ΤΗΣ ΔΡΑΜΑΣ.

After the massacre of Drama.

Après la massacre de Drama.

No 12

Ύπο τήν σφεγήν τοῦ Δοξάτου, 1913.

After the massacre of Doxato, 1913.

Après le massacre de Doxato, 1913.

"Ένας χότζας και
Ένας Έλληνας τής
Ξάνθης ηύνοικτόνη-
σαν από την πείνα.

A Hodja and a
Greek citizen of
Xanthie, driven to
suicide by star-
vation.

Un Hodja et un ha-
bitant grec de Xan-
thie, suicidés à cau-
se de la faim.

No 14

No 15

Επειτό την Εξαγωγή του Δοξάτου, 1913.

After the massacre of Doxato, 1913.

Après le massacre de Doxato, 1913.

No 17

Ο Διευθυντής της Αυτονομίας Δράμας, από τους κυριωτέρους ένοχους της σφαγής.

The chief of the police of Drama, an instigator of the massacre.

Le chef de police de Drama, un de principaux coupables du massacre.

Υπαξιωματικός Ηλίας επιδεικνύει δακτυλίδια και ώραλόγιον άφαιρεθέντα από τά θύματα της σφαγής.

Petty officer Iliá exhibits jewels and watch stolen from the victims.

Sous-officier Iliá exhibe des bagues et une montre volées aux victimes.

No 18

Μίαση και Σταματούλα
Ι. Ζαχαροπούλου, από τὰ
θύματα τῆς αφεγῆς.
Mary et Stamataoula Za-
charopoulou, victims.
Mary and Stamataoula Za-
charopoulo, victims.

No 19

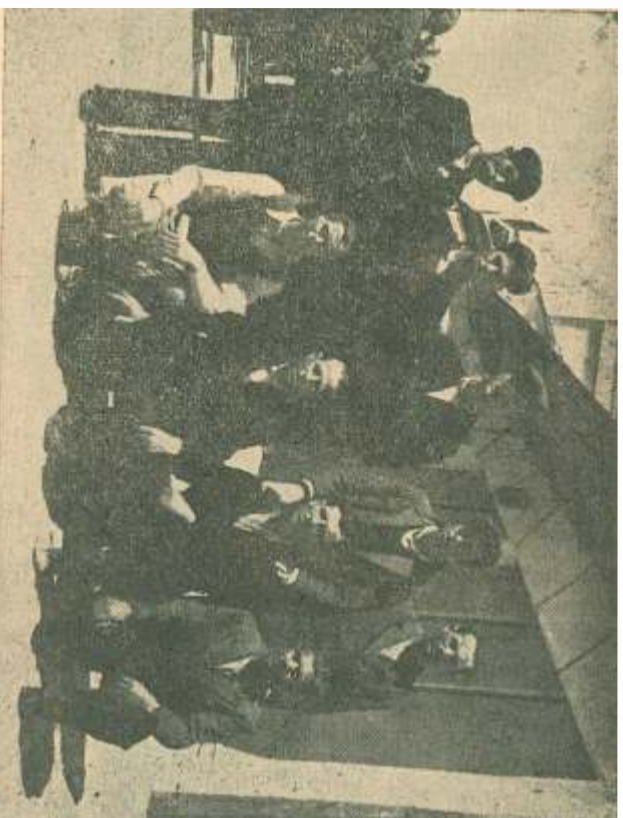

No 20

No 21

Ὁ δολοφόνος τῶν.
Their murderer.
Leur assassin.

No 22

Οι επιζώντες από το μαζικό φονικό των κατοίκων του Δοξατάου.
Τοις μόνον επιζώντες 400 κατοίκους του Δοξατάου, οι οποίοι εγένοντο το 1914.

Les survivants de 400 habitants de Doxato, éxecutés en 1914.

No 23

Τὸ κοριτσάκι αὐτὸ ἐ-ιάσθη ἀπὸ Βούλγαρον στρατιωτικὸν εἰς ἡλικίαν 3 1/2 ἐτῶν εἰς τὴν Καβάλλαν.

This little girl from Cavalla has been violated by a Bulgarian when 3 1/2 years old.

Cette fillette a été violée à Cavalla par un Bulgare à l'âge de 3 1/2 ans.

No 24

Δράμα. Οικογένειαι θυμάτων τῆς σφαγῆς

Drama. Families of victims of the massacre.

Drama. Familles de victimes du massacre.

No 25

Προσωτσάνη. Κάτοικοι σωθέντες άναπαριστούν την σκηνήν της
έκτελέσεως.

Prosotsani. Inabitants who escaped execution show the grave of
their fellows.

Prosotsani. Les échappés de l'exécution montrent les tombes de
leurs camarades.

No 26

No 27

Τόφοι εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Δράμας.

Graves in the plain of Drama.

Tombees dans la plaine de Drama.

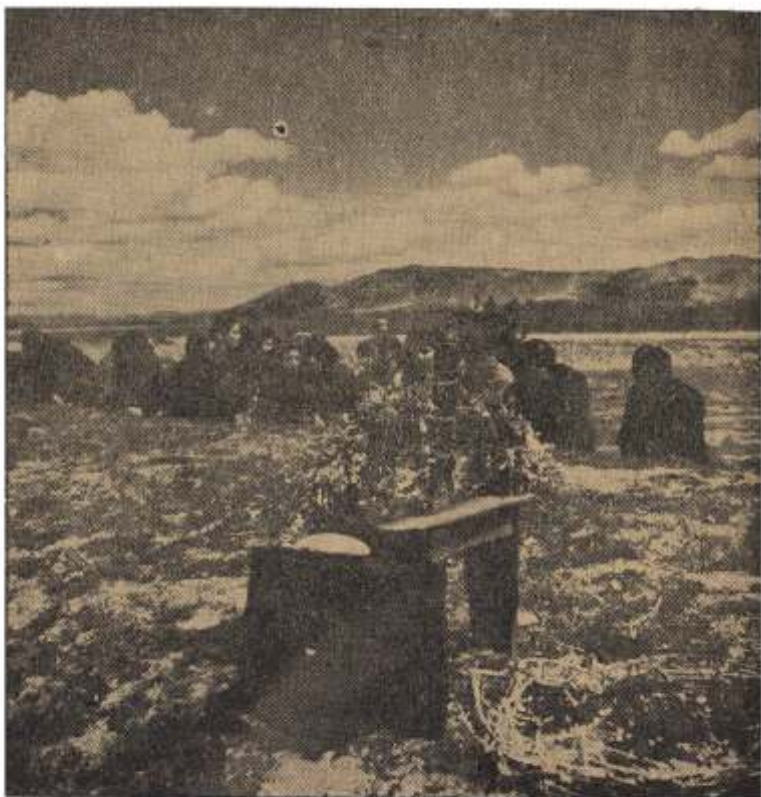

No 28

Πεδιάς τῆς Δράμας. 1941

Plain of Drama. 1941

Plaine de Drama. 1941

No 29

Τάφοι — Graves — Tombeaux

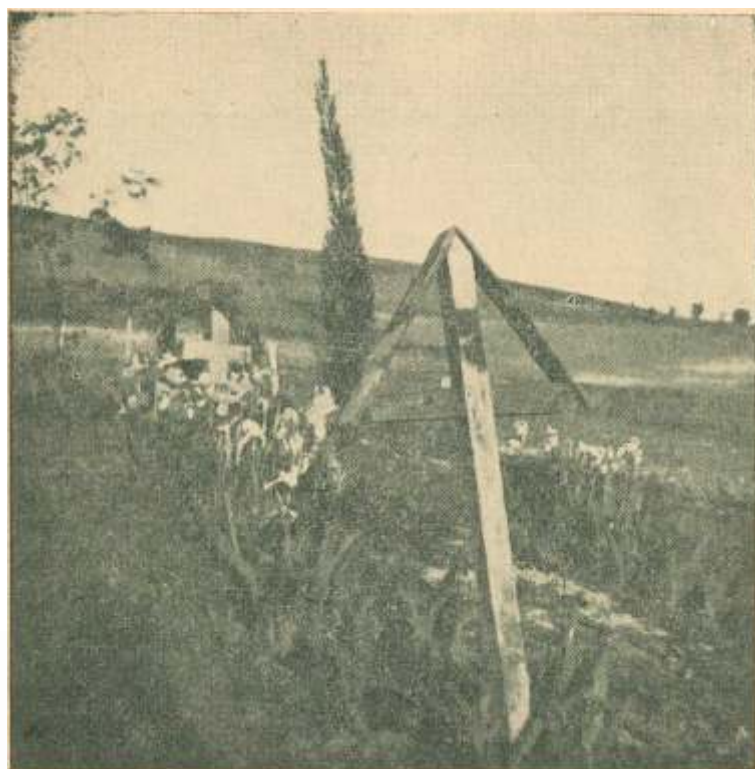
No 30

Τάφοι — Graves — Tombeaux

No 31

Τάφοι — Graves — Tombeaux

No 32

Τόποι -- Graves -- Tombeaux

No 33

Δράμα — Drama

No 34

Τρελλή εις τὰ ερείπια του σπιτιου της.

Mad in the ruins of her home.

Folle dans les ruines de sa maison.

Σκούταρι. Τό σφαγατεῖον

Scoutari. The place of execution.

Scoutari. Le lieu des exécutions.

No 35

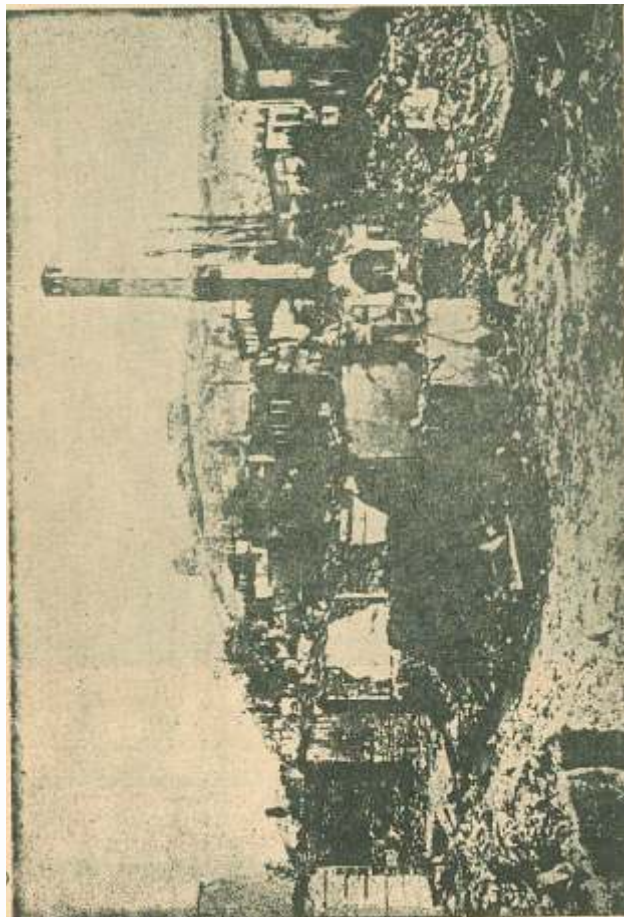
Νέος Σκοπός -- Τό μπου-
δρουπι.

Neos Skopos -- The goal.
Prisoners even seating
had no head-room.

Neos Skopos -- La geôle.

No 36

Οι Βούλγαροι είναι πάντα οι ίδιοι. Κατατροφή των Σερρών, 1913.

Bulgarians are ever the same. Serres burnt, 1913.

Les Bulgares sont toujours les mêmes. Destruction de Serres, 1913.

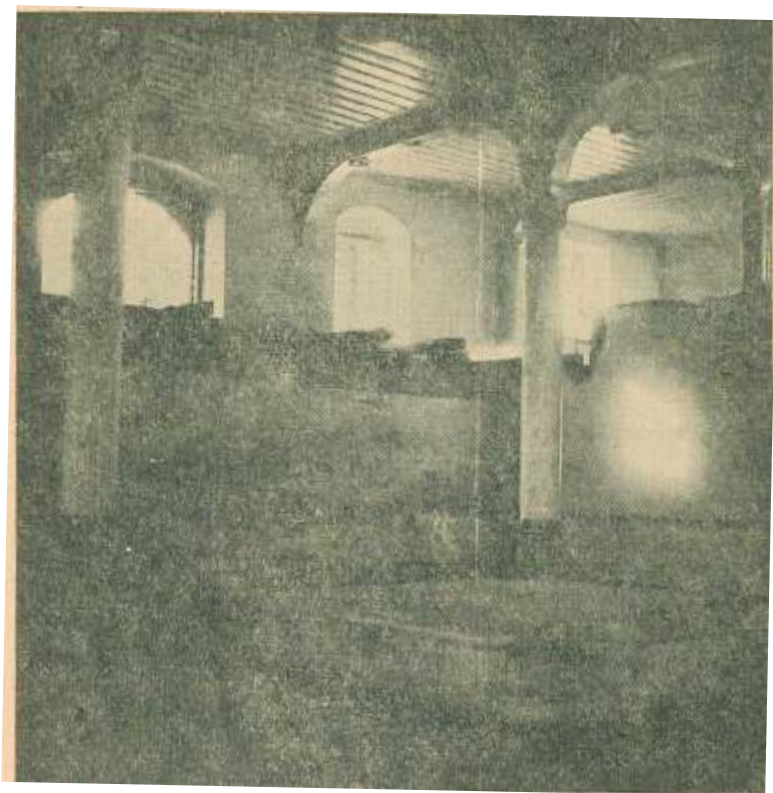

No 36

Σέρραι — Η Μητρόπολις, κτισθείσα πρό του 1320. Έπυρπολήθη από τους Βουλγάρους τό 1913.

Serres — Over 600 years old cathedral burnt by the Bulgarians in 1913.

Serres — La cathédrale, vieille de plus de 6 siècles, incendiée par les Bulgares en 1913.

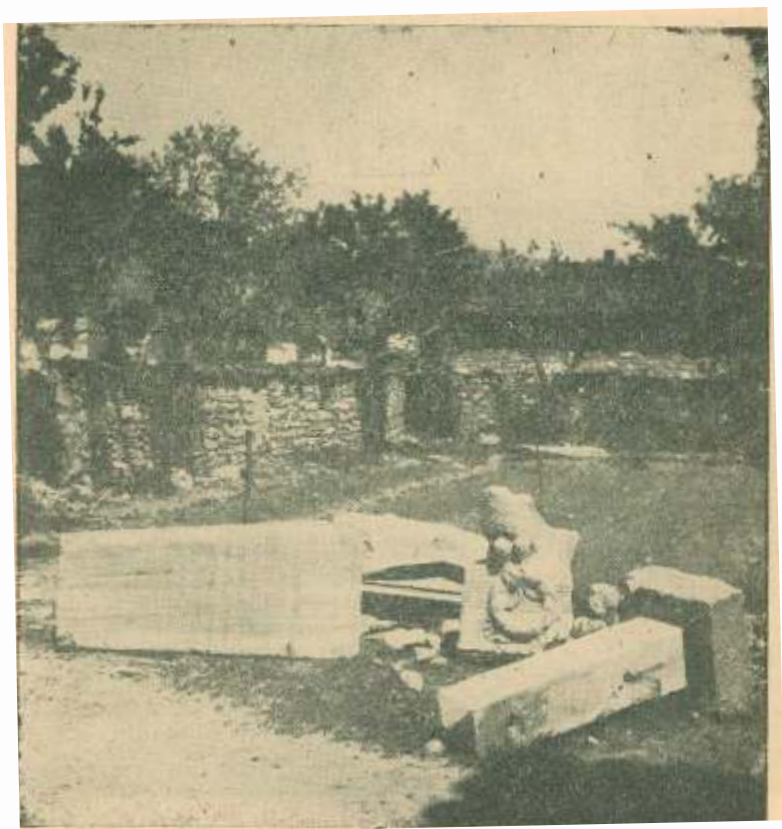

No 39

Καβάλλα — Ἡ Συναγωγή.

Cavalla — The Synagogue.

Cavalla — La Synagogue.

No 40

Προσωτιάνη — Ἡρώον.

Prosotiani — War monument destroyed.

Prosotiani — Monument détruit.

No 41

Ἦρθον καταστραμμένον.

Destroyed monument.

Monument détruit.

No 42

Σέρρες — 'Ηρώον.

Serres — War monument.

Serres — Monument détruit.

№ 43

Ἡρώων κατεστραμμένοι

Was Mumienst.

Mumienst. détruit.

No 44

Εικών με Βουλγαρικήν ἐπιγραφὴν εἰς Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν.

Icon with a Bulgarian inscription in a Greek church.

Icone avec une inscription bulgare dans une église grecque.

No 45

Εἰκὼν μὲ Βουλγαρικὴν ἐπιγραφὴν εἰς Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν.

Icon with a bulgarian inscription in a greek church.

Iconne avec une inscription bulgare dans une église grecque.

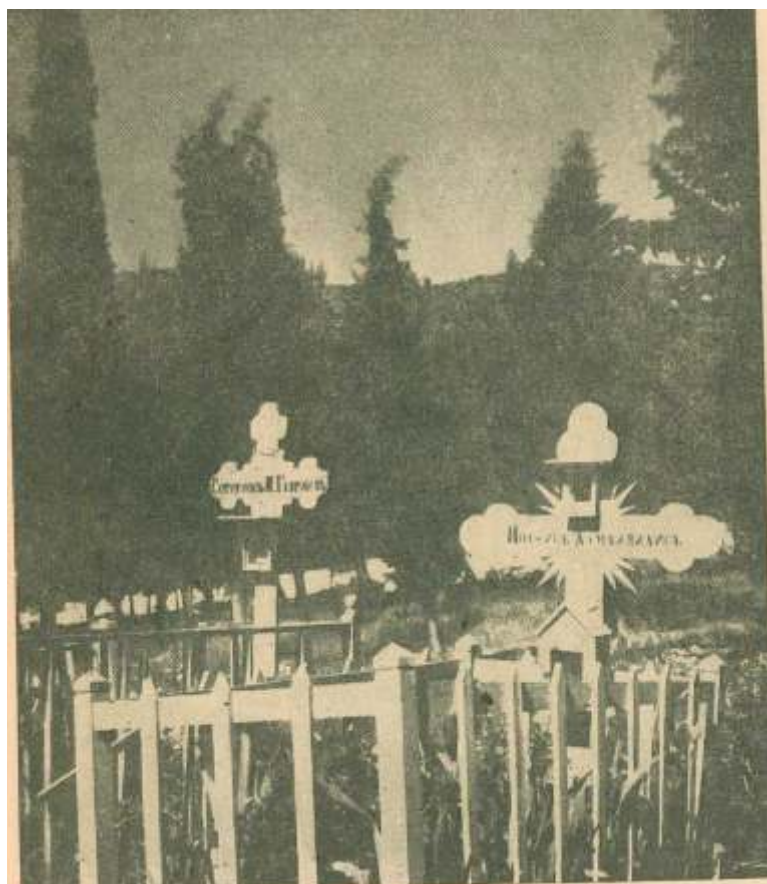

№ 46

Καβάλλα.— Έλληνικός τάφος με βουλγαρικήν έπιγραφήν.

Cavalla.— Greek tomb with a bulgarian inscription.

Cavalla.— Tombeau grec avec une inscription bulgare.

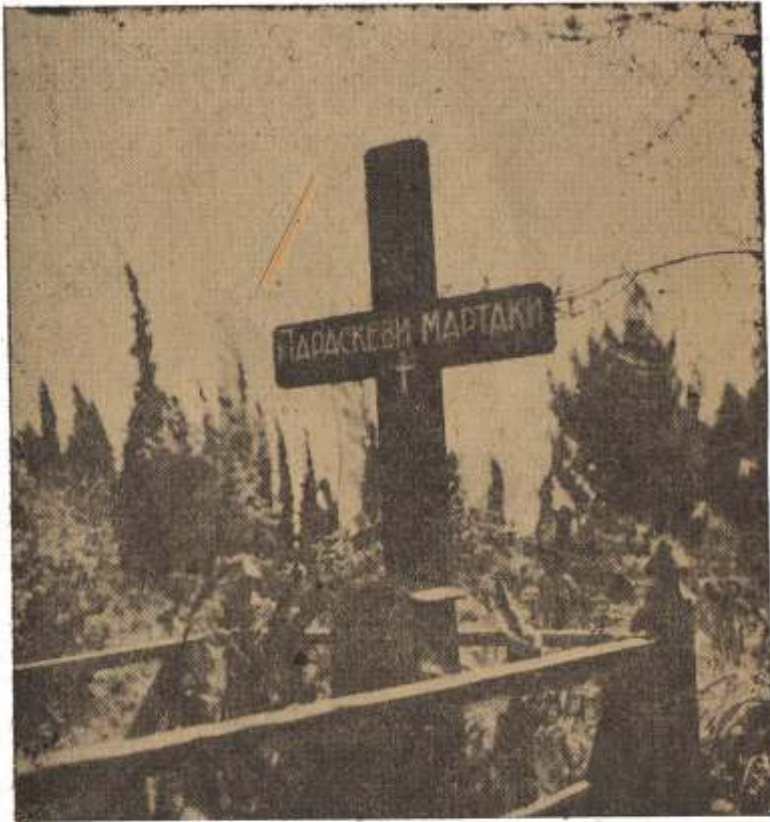

No. 47

Κεφάλαιο.— Ἑλληνικοὶ τάφοι μετ' βουλγαρικῆς ἐπιγραφῆς.

Kavalla.— Greek tombs with bulgarian inscriptions.

Cavalla.— Tombeaux grecs avec des inscriptions bulgares.

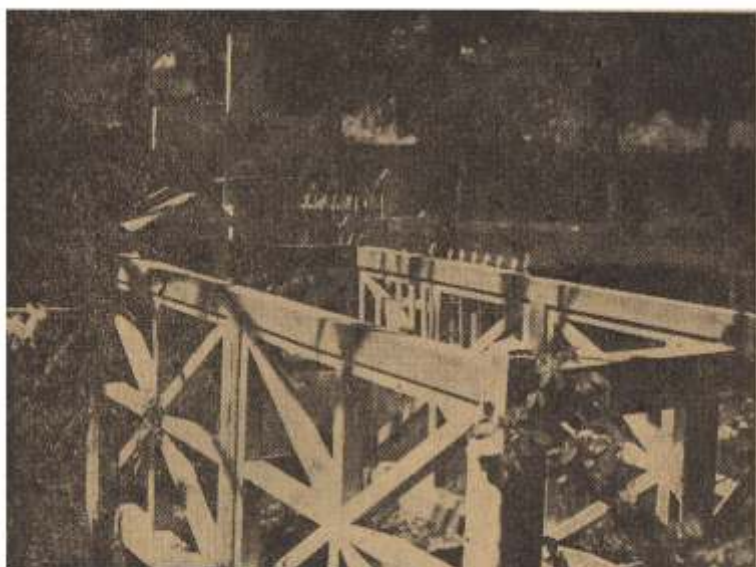

No 48

Καβάλλα.— Έλληνικοί τάφοι με βουλγαρικές επιγραφές.

Cavalla.— Grec tombs with bulgarian inscriptions.

Cavalla.— Tombeaux grecs avec des inscriptions bulgares.

№ 49

Τάφος με μόνα τὰ ἀρχικά ψηφία πρὸς ἀποφυγὴν τῆς βουλγαρικῆς ἐπιγραφῆς.

Greek tomb With initials only to avoid the bulgarian inscripſion.

Tombeau grec avec initiales seulement pour éviter l'inscription bulgare.

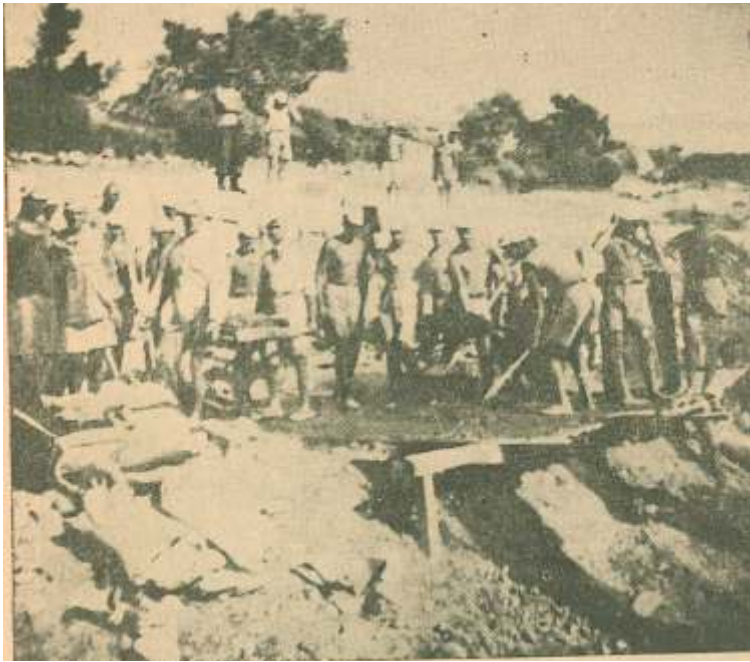

No 50

Κουμάνοβο.— Καταναγκαστικό Έργον.

Coumanavo.— Deported for forced labour.

Coumanavo.— Déportés pour des travaux forcés.

No 51

Κουμάνοβο — Σουλτσονοβο

No 52

No 53

Ἄκροπόταμος.— Γέρον 99 ἐτῶν εἰς τὰ ἐρείπια τοῦ σπιτιοῦ του.

Acropotamos.— 99 years old man in the ruins of his home.

Acropotamos.— Vieillard de 99 ans dans les ruines de sa maison.

**Τὰ σπίτια τῶν βουλγάρων ἐποίκων, κτισμένα ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας μὲ
ὕποχρεωτικὴν ἐργασίαν καὶ μὲ τὰ ὕλικά τῶν κατοικιῶν τῶν.**

**The houses of the bulgarian colonists, built by the greek inhabitants
with the materials of their own homes.**

**Les maisons des colons bulgares, bâties par les habitants grecs avec
les matériaux de leurs propres maisons.**

No 55

Βαλιτότοπος.— Νά τί μένει ἀπό τό δίκατο σπίτι τοῦ κ. Γεωργιοπούλου, κτισμένο ὕστερα ἀπό 30 ἐτῶν ἐργασία εἰς τό Δέτροϊτ-Μίχι.

Vallotopos.— What remains of a 2—storied house, built by his owner after 30 years of hard work in Detroit-Mich.

Vallotopos.— Ce qui reste d'une maison à deux étages.

Καβάλλα.— Ὁ Δήμαρχος κ. Λολιῶης καί τὸ σπίτι του.

Cavalla.— The Mayor and his home.

Cavalla.— Le maire et sa maison.

No 56

No 57

Καβάλλα.— Ἑβραϊκὴ συνοικία.

Cavalla.— Jewish quarter.

Cavalla.— Quartier juif.

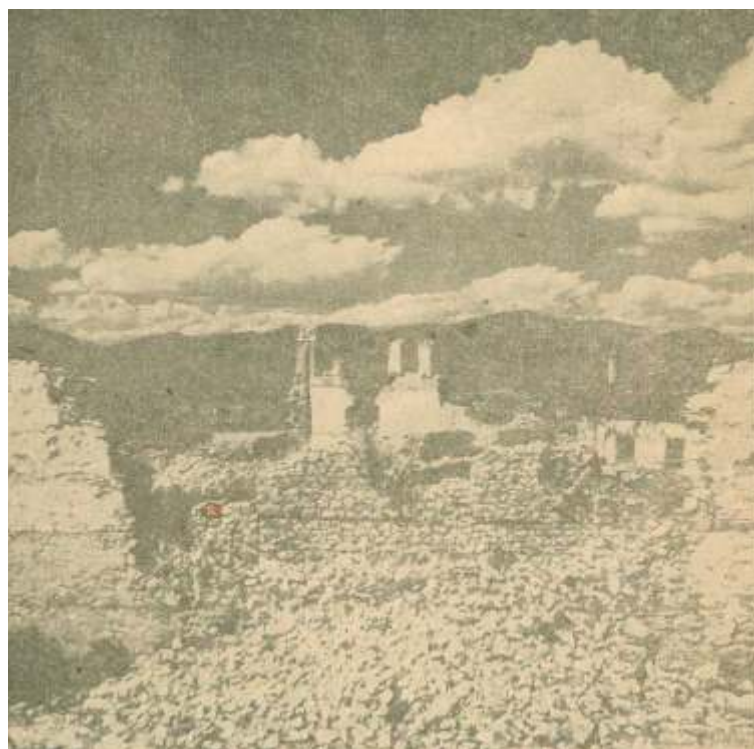
№ 58

Πετρούσα — Ρεϊκουσα.

No 59

*Epelnic — Ruins — Ruines

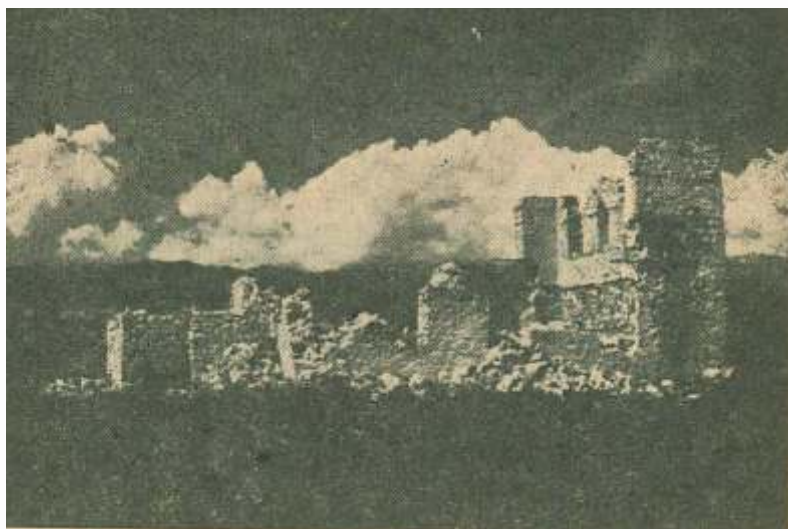
No 60

Δελφία — Βοχέτο

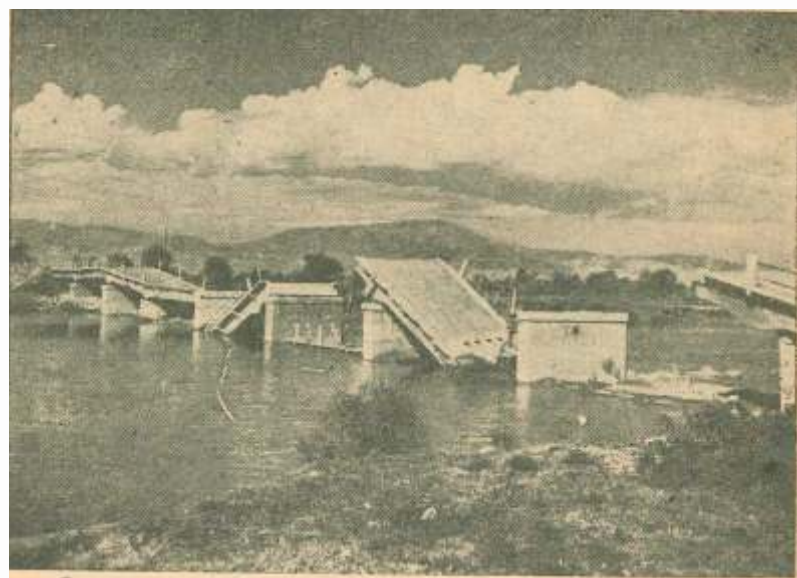
Νο 61

Περιστέρων — Peristereon

No 62

Ἀκρόπολις — Ακρόπολις

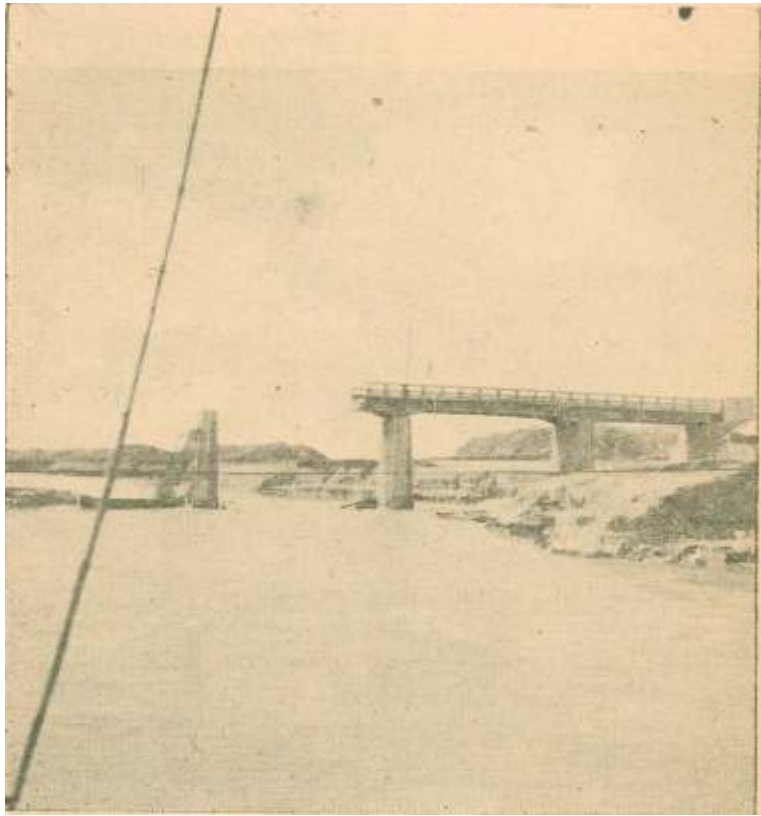
No 63

Ἰσθμίων — Ἰσθμίων

№ 64

Σερρών — Σίρμια

No 65

Γρυμῶν -- Strymon

No. 66

Κατεστρωμένη γέφυρα — Bridge destroyed — Pont détruit

No 67

Κουρέλια — Tatters — Haillons

No 68

Μέσα εἰς τὰ κουρέλια ἡ Ἑλληνικὴ ψυχὴ ζῇ.

In tatters but undaunted.

Haillans.

No 69

Ἰλιόδες — Ἡρόες — Ερφοῖες

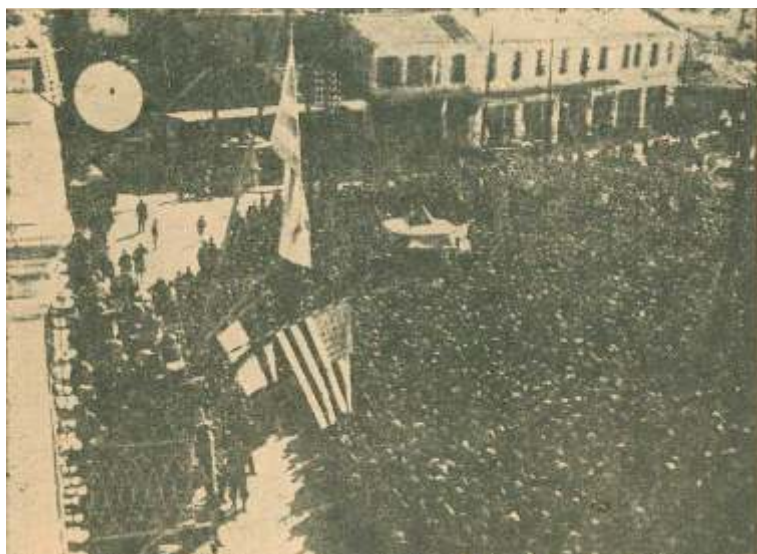
No 70

Birdoro — Yfiasla

No 71

Νέος Σκοπός — Neos Scopos

No 72

Δράμα: Ἀπελευθέρωσις — Drama: Liberation — Drama: Libération

No 73

*Ανοιξίς — Spring — Printemps

No 74

Η ΕΛΛΑΣ ΘΑ ΖΗΣΗ

GREECE WILL LIVE

LA GRECE VIVRA

